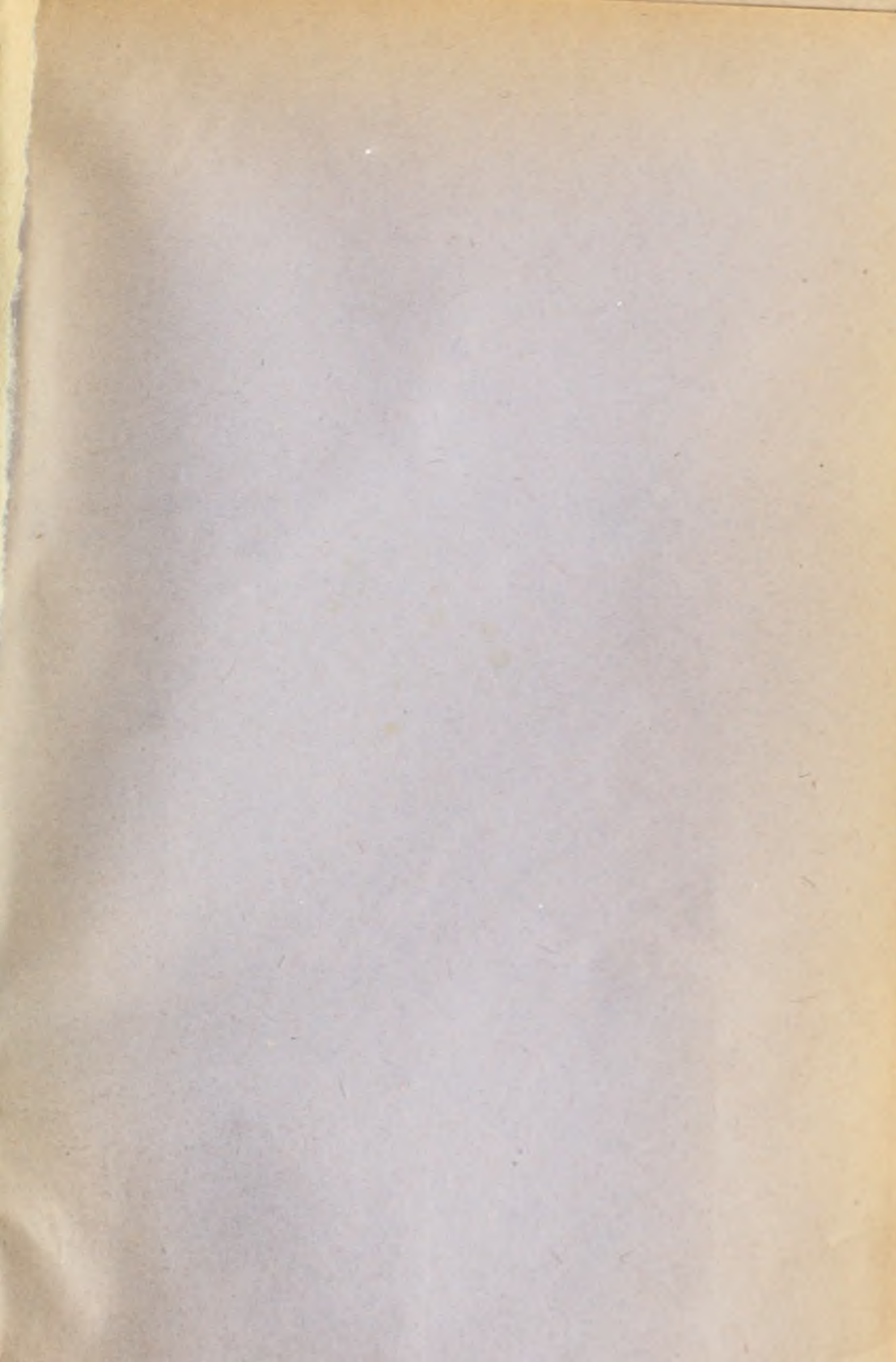
PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL
231
S48
1920
v.2

Şevket, Süleyman
Güzel yazilar

2209/2

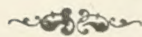

Şevket, Süleyman

سلیمان شوکت

سلطانی یدنجی صنف

كوزه‌ل يازيلر

Güzel yazılar

ایکنجی جلد

مطبعهٔ عامره

استانبول

١٣٣٦—١٣٣٨

PL
231
S48
1920
v. 2

مناجات

یارب همیشه لطفکی ایت رهنما بکا
کوسترمه اول طریقی که یتمز سکا بکا
قطع أیله آشنالغم آندن که غیردر
آنجق اوز آشنالرك ایت آشنا بکا
بریوده ثابت ایت قدم اعتبارمی
کیم رهبر شریعت اوله مقتدا بکا
یوق بنده برعمل سکا شایسته آه اکر
اعماله کوره ویره عدلك جزا بکا
خوف خطرده مضطربم وار امید کیم
لطفك ویره بشارت عفو وعطا بکا
بن بیلمزم بکا کرکن سن حکیمسك
منع أیله ویرمه هرنه کرکمز سکا بکا
اولدر بکا مرادکه اولدر سکا مراد
حاشا که سندن اوزکه اوله مدعا بکا
حبس هواده قویمه فضولی صفت اسیر
یارب هدایت أیله طریق فنا بکا

فضولی

[وزنی : مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن]

همیشه : هروقت، دائما. رهنما: یول کوسترن، قولاغوز. قدم: آیاق. اعتبار: حرمت، حیثیت . [حیاتده مادی ثروتك فوقنده اوچ بویوك مزیت وار : أییلك ، دوغرولق ، کوزللك. بونلری ، دائما آکلامق ، فکرمزده وافعالمزده هپ اصابت ایتمك کوجدر ؛ یاپیلان خطالی ایشلرك برقسمی یاکلیش یاخود ناقص دوشونمکدن چیقار ؛ بز دوغرو ، أیی ، کوزه‌ل صانیرز ؛ حال بوکه بودورلو حرکتلرمز یاکلیش ، فنا وچرکیندر .

فضولی ، صفوتله ، ایچندن کلن براحتیاجاك سوقیله هرشیئی دوغرو ، أیی، کوزەل یاپمق ایستەیور ؛ فقط عجزینی ، حیاتك قاریشیق حادثەلری ایچندە حقیقی بولوب چیقارەمەنك کوچلکنی آکلامشدر، آلدانمقدن قورقویور. بوسببله ایناندیغی ، ایشلەدیکی شیئلرك جداً حرمتە لایق اولمەسنی ، باصدیغی یرك دائما صاغلام قالمەسنی جناب حقدن نیاز ایدییور ؛ « قدم اعتباری بریردە ثابت ایت کەشریعتك رهبری، بکامقتدا اولسون » تمنیسنك معناسی بویلە آکلامق لازمدر . . .]

رهبرشریعت: دینك مقدس احکامی ایچون یول کوسترن، حضرت پیغمبر، قرآن کریم. مقتدا: کندینه اطاعت ایدلمش، اویولمش اولان. شایستە: لایق. خطر: تهلکە. بشارت: مژده. بیلمزم : بیلمەیورم [فضولی، بغدادجوارندە بویومشدر؛ لسانی شیمدیکی شیوەیەاویمایور؛ بودرلوتعبیرلری اولجەاستانبولدەیازیلان اثرلردەبیلەقبول ایدییورلرمش؛ بوکون جائز کورەمەیز. شاعرلرحیاتدە بولدقلری لسانی قوللانیر، بزترقی ایدییورز؛ ملتمز اویانیور؛ بوسببلەتورکجە قونوشیلان هریردە ادبیاتی ، علمی الك زیادە ایلریلەین خلقك شیوەسی غلبە ایدەجکدر . بوخدمتی ایفایە شیمدی پای تختك اینجە ، دلبر ، طاتلی تورکجەسی نامزد کورونیور ؛ « لساندە برلك » یاشامق ایچون الك بویوك قوتلردندر .]

کرکن: کرکنی، لازم ولایق اولانی. اوزکە: باشقە. فضولی صفت : (وصف ترکیبی) فضولی صفتلی، فضولی کبی. هدایت: حقەایرمك. فنا: فانیلك [صوك بیتك معناسی: نی کیف وهوی وهوس ایچندە محبوس اولان فضولی کبی أسیربراقمە؛ دنیادە، شوفانیلك یولندە حقە ایصال ایت . . .]

[« مناجات » ك شکلی ، افادەسی بوکونکی یازیلرە بکزەمەیور ، محرری فضولی ، دورت یوزسنە اول ، قانونی سلطان سلیمان دورندە عراقدە یاشامش بویوك برشاعردر ؛ زمان کچیورکن ذوقلرده برابر دەکیشیور ؛ قادینلرك ، ارککلرك بولده ، أولرندە شیمدی قوللاندقلری البسە اسکی قیافتلرك عینی دەکلدر ، ریاضیات کبی حقیقی ، مثبت علم خارجندە قالان معلوماتك برقسمی بیلە یکیلەشیور؛ بوکونکی جمعیتە اولکی انسانلرك عینی دییەمەیز .. یازیلرمزده بویلەدر : دون سویلن ، تقلید اولنان برافادە، شیمدیکی احتیاجلرە اویمایور . بعض عالملر وار: ارضك طبقاتنە باقەرق دنیانك قاچ یاشندە اولدیغنی حساب ایدر، یازیدن آکلایانلردە برشعرك هانکی عصردە حتی کیمك طرفندن قلمە آلندیغنی قولایجە تخمینە موفق اولور .

شیمدی اوقویه جغکز « اخلاق » منظومه‌سنه باقیکز ؛ یکی اثرلردن فرقلی‌در . احتوا ایتدیکی کلمه‌لرك برقسمنی بوکون قوللانمایورز ؛ منظومه‌لرمزك هر پارچه‌سنی بویله بشر سطره آییردیغمزی کورمه‌یورسکز ! زمان ده‌کیشیورکن شعرك افاده‌سی عین حالده قاله‌ماز ؛ « اخلاق » منظومه‌سنك محرری دیاربکرلی سعید پاشا مثلا اوغللری سلیمان نظیف وفائق عالی بکلره نسبتله ، اسکی برآدمدر ؛ یازیلرنده فرق اولمه‌سی طبیعیدر . . .]

اخلاق

سن اوصاندیرمه الی ، ال ده اوصاندیرماز سنی
حیله‌کارلق ایله‌مه کیمسه دولاندیرماز سنی
دست اعدادن صوئوق صو ایچمه ، قاندیرماز سنی
قورقمه دشمندن که آتش اولسه یاندیرماز سنی
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

هپ کچر عالمده هیچ بر حالته یوقدر سکون
ذوقه باق ده‌کمز تأسف ایتمکه دنیای دون
استقامت شر اعدادن سنی ایلر مصون
حق ایدر اصحاب صدقك خصمنی البت زبون
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

ایستر ایسه‌ك حفظ ایده عرضك خدای لم یزل
عرضنه اعدای بدخواهك بیله ویرمه خلل
تا ازلدن سویله‌نیر خلقك دیلنده بو مثل
جلب ایدر البته انسانه مکافاتی عمل
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

سیئات ، انسانه نفس کمترینندن کلیر
هر خجالت ، آدمه سوء قریننندن کلیر
عزت وذلت مکانه هپ مکیننندن کلیر
استقامت مستقیم الحاله دیننندن کلیر
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

دشمنی تذلیل ایچون حیله‌یله ایتمه اشتغال
حسن افکاره اولور حائل جهانده سوء حال
یوز صویی دوکمه تأسف چکمه ایتمه قیل وقال
سن سقیم اولمه ویرر مقصودك البت ذوالجلال
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

آت ریایی الدن ، اصلاحه چالیش افعالکی
بوش بوغازلق ایتمه تعدیل ایله قیل و قالکی
سن نه دورلو صاقلایم دیرسه‌کده سوء حالکی
حق تعالی سندن اعلمدر سنك احوالکی
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

حالکه شیطان کولر کوردکده سنده غفلتی
اوستکه کولدورمه اویله دشمن بد سیرتی
خائن اولمه ویر امانتله جهانه شهرتی
هرکسك دستنده‌در عالمده ذل ورفعتی
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

ضامن وکافل اولان ، ارزاقه خالقدر سکا
ماسوایه سرفرو ایتمك نه لایقدر سکا
اضطرابی جلب ایدن میل علایقدر سکا
غیر ایچون دوشمه لسان ناسه یازیقدر سکا
مستقیم اول حضرت الله اوتاندیرماز سنی

دیاربکرلی سعید پاشا

[وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن]

ال : باشقه‌لری ، یابانجیلر . [بو کلمه‌یی حاوی اولان سطرك معناسی : « کیمسه‌یی کوجندیرمه ؛ عالم ، یابدیغك ایشلردن بیقماسین ؛ سن‌ده فنالق کورمکدن قورتولور ، راحت یاشارسك . »] دست اعدا : دشمنلرك الی . [بو سطرده « صوئوق صو » ، بر مثال اولسون دییه قوللانیلمشدر ؛ دنیاده هرکسی بر منفعت دوشونمه‌دن ایبلك یاپار

ظن ایتمه‌ملی ؛ هله دشمنلر مطلق قازنیلاغنی آرار ؛ بزه بوز کله‌یمز بیله آز دکلدر ؛ حسلریمزده، ملی سوکیلره یابانجی عهددشمن اولانلرك اَیلمکلری مقصدمز یاخود ساده‌جه بر خیر ایچون یاپیلمایور ؛ بونلرك حرارتی زمانمزده ویردکلری صو ، بویونه بر صیقینتی ایچنده بوناله‌یغمز وقت کوستردکلری فائده احتیاجمزی تأمین ایده‌مز .] بدخواه : بری حقنده فنالق ایستەین . کمترین : اك عاجز ، اك آشاغی . اك اکسیك [اوجه تواضع ایچون یازیلیردی ؛ شیمدی قوللانلان یوقدر .] خجالت : اوتانمه . سوء قرین : فنا آرقداش ، آرقداشك کوتولکی . مکین : برمکانه طوتان ؛ ایسی صنعتی ، مأموریتی ... اولان [عربجه کوزه‌ل بر جمله وار : شرف المکان بالمکین ... بو کلمه‌یی احتوا ایدن سطر ، او افاده‌نك بر نوع ترجمه و تفسیریدر .] قیل وقال : بیهوده سوزلر ، معناسز محاوره ، دیدی قودی . سقیم : دوغرو اولمایان ، بوزوق . سیرت : معناً طوتیلان یول ؛ صورتك ، قیافتك آلتنده کیزله‌نن اخلاق کیدیشی . ضامن و کافل : اوده‌ین ، کفیل اولان [بو کلمه‌لری احتوا ایدن مصرعك معناسی : سنی یارادان الله ، ارزاقکی ویرر ، معیشتکه ضامن و کافلدر .] ماسوا : باشقه شیئی ، دنیاده‌کی شیلر . ماسوی الله : اللهك غیریسی . سرفرو : باش اکمه ، راضی اولمه . علایق : علاقه‌لر ، ایلیشیکلر ، دنیایه مربوطیت .

مرحمت

استانبول سوقاقلرنده باقیمسز خسته خانه‌لرك دهلیزلرنده‌کی قدقوریه کمرك برشی وارده‌ی . کول رنکلی نملی کوتلر چوقدن کلمشدی . بکمزی صاری ، کوکمی چوجوقك بر خلق ، بر صیتمه اوزرمه‌سیله چاموزلر ایچنده دولاشیوردی . بعض کوشه باشلرنده ، شاشقین ، باقیشان کیمسه‌لردن متشکل کومه‌لر کورولیوردی .

« — بوکون دشمن شهرك سورلرینه دوغرو ایلرلیور . »

امین ، دیوان یولندن آیاصوفیه میدانه دوغرو یوروركن کندی کندینه بویله دیدی و ایچندن کولدی : بوکولوسده تحف شیئ‌لك بویوك تاریخی وقعه‌لر یاقیندن نه اهمیتسز نه کوچوك کوزوکیور ! » دیمش واردی . میدانك ابتداسنده کوشه باشنده بر اوتونجی اوکنده دوردی . اوکلدیه یاقین بر ساعت اولدیغی حالده امین هنوز هیچ بر غزته اوقومامشدی . وشیمدی بنه اوقومق ایچون دکل ، فقط برشیئ یاپمش اولمق ایچون کروتوجیدن بر سوزو غزته آلدی . تام بو صره‌ده قولاغنه ، مسافه‌سنی پك اَنی تعیین ایده‌مدیکی

بوغوق وده‌دن بر كورولتو چاربدى. بو كورولتوده، خالى آطه‌لرده قاياقوغوقلرينه چارپان
دالغه‌لريله وحشى دڭز قوشلرينڭ مشترك باغيريشمه‌لرينه بڭزه‌ين اوغورسز وعجائب
بر آهنك واردى. امين تونوبجى‌يه صوردى:

— بو نه؟

تونوبجى ديدى كه:

— بو، جامع حولیسنده‌كى عسكرلرڭ سسى. دون آقشام كلمشلر. بزده بوصباح
كوردك. بيڭ قدر وار. كيمى خسته‌لقدن، كيمى آچلقدن باغيرييور. بعضيلرى اوليورمش.
هانكى اردويه، هانكى آلايه منسوب اولدقلرى بيلنمه‌ديكى ايچون ايش آڭلاشيلنجه‌يه
قدر بوراده محافظه‌لرينه قرار ويرلمش. معلوم آ، بونلر اوته‌دن بريدن طوپلانمش عسكر،
تكرار داغيله‌جق اولورسه حوالیده نه‌لر ياپارلر نه اولور. بوزغون عسكر بو! هم ده آچ،
اويله آچ كه نه‌س صور نه بن سويله‌يم. بوكون اوڭى قاپاديلر، اطرافده نوبتجيلر وار.

امين، ديدى كه:

— بونلرڭ هپسى أچى، فقط نه‌دن آچ براقيليورلر؟

تونوبجى:

— والله، اوراسنى بزده آڭلامادق. ديدى.

حالبوكه بوصره‌ده بومسئله‌يه دائر صوروز كيبوردى: آياصوفيه جامعنده‌كى عسكره
ويريله‌جك اكمك هانكى دائره‌يه عائددر: شهرامانتنه‌مى، حربيه‌يه‌مى؟ امين، جامعه
دوغرى يورودى. او مهيبتلى اوغولتوده جاذب برشى واردى. ذاتاً، امين كوچوكدن
برى فجيع وقورقونج شيلره قارشى هيجانلى برتجسس دوياردى. واقعا بوتجسسده، قابنه
مونس ديلر بر چوق حسلر كى اوڭى چوقدن ترك ايتمشه‌دى. بوكون اوڭى يكيدن
دويدى. جامعڭ اطرافنده ايشسز لاقيد برخلق دارلمش، ايچريه باقيور، ديكله‌يور..
امين، بونلرڭ آراسنه قاريشدى. جامعه دولمش بويوزلرجه انسانك بوغازلرندن چيقان
بوقوق صيحه‌ده انسانى هيچ برشى يوقدى. نته‌كم حولى ديوارينڭ دمير پارمقلق
چيبوقلرنده، خفقه دوغرو يابيشان اوزانان يوزلرجه الرده دخى انسان وجودنى
آكديره‌جك برشى سزلميوردى. بونلر اولومدن اوته كچمش برطاقم اولولر كه، مزارلرنى باشلرى
اوستنه قلديره‌رق يوزلرجه چيقمشلر، برآزدها حياته دونمك، برآزدها كونش كورمك
ايستيورلر. چيقدقلرى چوقورلرڭ كيز رجاولرندن هنوز سيلكنمه‌مشلر بيله...

هپسی ده دیریلره مدهش بر سر تودیع ایده رك تكرار دونه جكلرمش كبی . . . فقط نه سویله دكلری بر تورلو آكلاشیلمه یور ؛ بو ، آرتق دیریلره عائد اولمایان فانی واخروی بر لسانه بكزه یور . امین ، بو منظره ده حدودسز بر شجاعت بولدی : « دانته نك جهنمنده بیله بوكا بكزر بر لصو ر یوق ! » دیدی . أنی یبانی حیوانلره غدا اولان نصرانی فدائیلرله دولو روماسیركلری ، بو جمع حولیسی یاننده نهایت قانلی بر اویون ییدر ... بوتون وجودینی هیچ دویمادیغی براورپرمه صاردی . تام بو صره ده ایچریده كیردن بری حولی دیوارینك بر پنجره سنه یاقلاشدی ، اللریله پارمقلغه طوتوندی ، سوقاقده كی خلقه برشی سویله مك ایسته دی ، فقط سویلیه مه دی ، باشی كوكسنه دوشدی ، اللری دمیرلرده ، متقاص ، آصیلدی ، قالدی . أمین كندی كندینه : « دنیانك بوتون یمكلری بو دوشه ن باشی قالدیرمغه یتمز . » دیدی و بردن دوشوندی كه : « بلكه بر قاچ كون صوكره ، بوتون بودوكولن قدید آلانی ، بر پارچه صیجاق چوربادن صوكره ، شهرك حدودینه قوشه جق وبزم ایچون و بزم أولریمزده كی سفره لرله یاتاقلرك سلامتی ایچون دوكوشه جك . » بویله دییه رك یورودی . تام بو اثناده اومبهم صیحه لر ایچندن قولاغنه بوتون صراحتیله بو سوز چارپدی : « الله رضاسی ایچون ! » هر وقت ، هر كوشه باشنده ، هر هانكی بر دیلنجینك آغزندن بیكلرجه دفعه ایشیتدیكی بو یاریم جمله ده ، كنج آدم ، هائله لی بر بلاغت سزدی : « اللهك آدی بو سده هیچقیریبور ! » دیدی و كوزلرندن سسسزجه یاشلر بوشاندی . نیچون ؟ نه دن ؟ ناصل اولدی ؟ بو یاشلر نره دن كلیور ؟ بنلكنك محكم سوزنی بویله بر جمله ده آشان كیمدر ؟ او آجی ومستهزی یولداشنی یاننده بر آنده كیم قوغدی ؟ امین بونلری بر ثانیه بیله دوشونمه دی . بو تجانب و آنی تأثری تحلیله قدرتی یتمه یوردی . یالكز ایچندن دییوردی كه : « بو هائله نك یاننده بن نیم ؟ بنده كی كوچوك ، مزعج ، صیتمه نك حكمی نه در ؟ » واوكا حمالی قلبنده بر منبع آچیلمش كبی كلیوردی . جامعه ده كی سسلردن روحنده حزین بر موسیقی قالدی ؛ بو موسیقیده بنلكنك أك أنی بر پارچه سی اهتزاز ایدییوردی . امین داها چوق آغلامق ایسته دی . باشنه تنها بر ملجأ آرادی و خاطرینه كندی كه چوقدن یوزینی كورمه دیكی آناسی او جوارده كوچوك بر أوده اوطوریبور . كوزیست اوكنه هر نه دنسه ، بو أوك بیاض پاتیسقه اورتولو آلچاق مندرلری كلدی : « روحمده كی حزین موسیقی بی دیز اوستی دیكله مك ایچون نه موافق بریر ! » دیدی .

یعقوب قدری

متقاعد : چکیلوب بوزوشن. شجاعت : آجیقلی ومق. هانیه: قورقونج، مؤثر ولان شیء، آجی وقعه. امین: مرحمت حکایه‌سنك اوجله لاقید، ذوقنه مفتون صوکره دەرینەدن آجی دویه‌رق مملکتك فلاکتنه آغلایان قهرمانی. دانته : [١٢٦٥ - ١٣٢١] ایتالیا شعرینك یوکسك ، بین‌الملل شهرتی حائز، ابدی صنعتکاری. اویاشیورکن بزم عثمانلی سلطنتی یکی تأسس ایدییوردی ؛ یونس امره ، عاشق پاشا کبی شاعرلریمزه معاصردی. «مضحکهٔ الهیه» اسمنده «جهنم، عراف، جنت» قسملرینی حاوی، بیوك براثری وار. بونده لاتین شاعری ویرژیلك دلالتیله جهنملری سیر ایتدیکنی، هیجانلرینه جاذب بر روح ویردیکی، تصویر ایدیور؛ جنتی سوکیلیسی «بەآتریس» ك رفاقتنه مظهر اوله‌رق حسرتلی بر لسانله آکلاتمشدر. عصرینك هرنوع علمنه واقف بر محرردی ؛ طالعسز بر سیاست قربانی کبی چوق سودیکی وطنندن اوزاقلاشمق مجبرانیله کوکلی قیریق ومعذب یاشامشدی؛ دانته ، بوقاس ، پەترارق ایتالیانجه‌یی احیا ایتمشلردر . . .

بو یازینك قهرمانی اولان امین ، نه تحسسده ، نه فکرده بر آدم ؛ اطرافنده کچن وقعه نەدر : بالقان حربنك پك آجی کونلرنده چتالجه‌ده آتیلان طوپلرك اوغولتوسی استانبولدن ایشیدیلیوردی ؛ عسکر آجدی ؛ جبهه‌یی براقان اردونك اضطرابی خسته‌خانه لردن سوقاقلره دوکولمشدی ؛ امین ، آجی ، مستهزی بر چوجوقدی ؛ عمومی غلیانلرك ایچندن هیجانسز کچه‌بیلیردی ؛ فقط آیاصوفیه‌ده کوردیکی فجاعت قارشیسنده صارصیلدی؛ آرتق، ایچنك کوز یاشی منبعلری سسسزجه دەریندن دەرینه بوشالمغه باشلادی . . .

یعقوب قدری بك ، امنك صجاق تحسسلرینی دویوبور : «مرحمت» ده یالکز کمه آهنکی یوقدر : بویله اولسه‌یدی مادی ، صنعی بر موسیقی حس ایده‌جکدك؛ شیمدی اصل کوکدن کلن شعری هیجانلرینه روحمز اورپرییور ؛ یازیده قدرت بویله اولور .

خراب معبدلر

واردم اشیکنه یوزیمی سوردم ،
اطرافنی بوتون دیکنلر آلمش !
یوکسك محرابنده یازیلر کوردم ،
کیم بیلیر نه موطلو زماندن قالمش !

باتان کونشلرك دالغین نكاهی ،
قارارتوب براقمش اوقبله‌كاهی ،
مظلوم برامتك بخت سیاهی
ویران قبه‌سنه کولکه‌لر صالمش !

اسلامك بختیار بر زماننده ،
آب حیات وارمش شادروانده ،
شیمدی خراب اولان سایه بانده
دم چکن قوشلرك عمری آزالمش !

آیات حكمت وار كتابه‌سنده ،
بردرس عبرت وار خطابه‌سنده ،
باغ جنت اولان خرابه‌سنده
تکبیر صدالری آرتق بونالمش !

هی رضا ، سجده‌یه باش قوی‌ده ایکله !
طاشلر دیله کلسین سنك دردكله ؛
افسانه سویله‌یم آغلا هم دیكله ؛
او شرفلی ماضی مكر ماصالمش ! .

رضا توفیق

« خراب معبدلر » ی علاقه‌سز ، حسسز وقویه‌مایز ؛ سطرلری ایچنده کیزلی ، ماضینك بختیار کونلرینه عائد کوکلی یاقان آجی برحسرت واردر ؛ شاعر ، یوکسك محرابلرك یازیسنده اسکی سعادت وظفرنشئه‌لرینك ایزلرینی بولیور ؛ جامعك سیاه دیوارلری ایصسز کچن پك چوق غروبلره شاهد اولمشدر ؛ شیمدی قره بختمزك ویران قبه‌لره دوشن کولکه‌سی هجرانله اوزایور ؛ جامع باغچه‌لرنده‌کی شادروانلردن آقان کوموش صولر قورومشدر ؛ دم چکن قوشلرك‌ده عمری آزالیور ؛ قبه‌لرك فوقنده کوکاره یوکسه‌لن اسکی تکبیر صدالری ، آرتق دهریله‌شه‌رك بوغولمق اوزره‌در ؛ سجده‌یه باش قویوب ایکله‌مك دورنده یاشایورز ... « خراب معبدلر » ده یانیق ، محزون برفریاد صاقلانمشدر ؛ بو ، مملکت ایچون دوکولن کوز یاشلری قدر مؤثر اوله‌بیلیر ؛ حس ایتمك لازمدر !..

يكنم

« قيرچيل ، چنبر صاقاللى ، سترەسى يوقاريدن آشاغى ايليكلەمش ؛ آچيق بوروشوق آلنى كوسترەرك قسمى ارقەيە متمايل ، اوموزلرى دوشوك ، اندامى اوكە اكيلمش ، چهرەسنك خطوطى استهزايى ايما ايدر درجەدە متحرك بر اختيار . . ياشى اللى ايلە اللى بش آراسندە »

بنم بر يكنم وار .. پارسدە تحصيلنى بيتيردى ؛ پارسدە تحصيلى بيتيردى نەديمكدر ، بيليرميسكز ؟ بنى بيتدى ، بيتيردى ، ديمكدر . بن بيتنجە بندن تحصيلاتدە بيتدى . تحصيلات بيتر بيتمز بنك ضبطى دە كلمشدر ، تحصيلدە بيتدى . تحصيلاتى بندن چكديكى پارەدر . . . لكن تحصيلى نەدر؟ اونى بر دورلو آكلايەمادم . . . « عمجە ، سن بر شى آكلامايورسك . بن دارالفنونك تكميل فنونيە متفننم » ديور . . ديور اما او دارالفنونك تكميل فنونيە متفنن اولونجەيە قدر بن دە دارالجنونك تكميل جنونيلە متجنن اولدم ! باقك ، اكلاتەيم سزە : يكنم اولا معمارلق اوكرنمك هوسيلە بكا برچوق سوسلو قاپيلو ، بالمحزلى قبەلر يابدى ؛ كيرينتيلى و چيقينتيسز بلالرله پارەلرمى چكدى . . صوكرە بوندە تمل طوتديرەمديجه ، كيمياى معدنيدن ازابە تحصيلنه ياتاندى ؛ نە بە تحصيلى قيزيشدقجە بزم آلتونلردە اريمكە باشلادى . . يكنم بوندندە صيقيلدى . . « طوپراق طوت ، آلتون اولسون » فيضنە مظهر اولمق ارزوسيلە چفتجيلكە باشلاديغى آندە بنك تجربەلرى كيسەمك ديبنە دارى اكمك ، صوكرە اوحالدە اجير ديكمك اولدى . نهايت ، بر صباح يكنمى قارشيمدە كوردم . بداعى بر مرمر قوزو چنبرى كبى غيرتلاننە صارلمش ؛ اوزون ، قيوريق صاچلرى قالبتر قرمزى فسنك آلتندە ، روزكارە طوتولمش خندى توپلرى كبى ارسنە دوكمش ، يكى دوغان برچوجوغە شبيه اولەبيلەجك قدر قوجەمان لاستيقون بويون باغى كوكسنە طاقمش . . . قارشيمدە ارجل توردى ؛ اوپدورمك آليشقنلغيلە بن اللى وزانيركن اودە قيملدامادن دوداقلرينى بكا اوزاندى ، ايكيمزدە نە ياپەجغمزى بردن آكلايەمادق . . .

بنم الم معلقدە قالدى . نهايت ، بو يوزە صاريجرق لاقايانە دوداقلرمدن تكرار تكرار اوپدى . . بو يوزدن زوالى الملدن محجوب اولدم . ناچار كوزنى چكدم . . . بو صيرەدە يوزلمدن آشاغى ايبن ... مونك آروا جيبندن بر بياض مندل چيقاريركن ، پارمقلرندە آلتى ايشيلدى . داهى برچوق ساختە ... بوكلرندە ... كبى صيريتدقلرينە دقت ايتدم ... بيلمم دوداغمى اپديكى ايچون ميدر ، نەدر ؛ منديلايلە بر تحف طرزدە بوردى

سیلدی .. بزم حجی ناجینك بونجه سنه‌لك دەوشیرینه مخالف بردەوسیرمه ابجاد ایدەمندیلی اورتاسندن بوزدی ، بوكدی ، صاردی . . .

« تقلیدینی یاپەرق »

میندره كندیسنی آتدی ... حاجی‌یاتماز كبی صاللاندی، صاللاندی، صوكره دیەدیك قالدی . . . بزم یكن بزم یكنلكدن چیقمش ده اعجب‌العجائب برما كینه شكلنه كیرمش . . . میندرده اوطوره‌مادی ... قانایه‌ده راحت ایده‌مه‌دی ... نه ، سوكیلی عمجه‌سنی بكنمه‌دی . وضعیتمی بكنمه‌دی ... یورویوشمی بكنمه‌دی ... دقیشمی بكنمه‌دی ... نفس آلیشمی بكنمه‌دی ... اوف ! بكنمه‌دی ، برشیئمزی بكنمه‌دی ... أوك ترتیبنی بوزمغه، هپسنی ده كیشدیرمكه قالقیشدی : اوشاقلره قهوه كتیرركن بیاض ألدیوەن كیمه‌لرنی ، آشـجی ایبشك قفاسنه بربیاض كتن طاقیه كچیرمه‌سنی ، وكللخرج كوسه كهیانك هرصباح تراش اولماسنی ایسته‌یور ، بیرتینیور ، اصرار ایدییوردی . بر كیجه ، برآز نصیحت ویرمك ایچون اوداسنه كیردیكم زمان كندیمی دهشتلی بر منظره قارشیسنده بولدم : بزم یكنك بورننك آلتندن ، قولاقلرینك حذاسنه قدربرزله باغلی چهره‌سی صاپ‌صاری‌پارلایور .. آیاقلرینی قاربوله دمیرینك اوستنه دایامش ... اللرینی پاموقلره صارمش، كوزلری قاپلی ، كندیسندن كچمش ، یاتیور ... فلاكت! دیدم، فلاكت !.. اودادن دیشاری فیرلادم ... هكیم ، آمان هكیم !.. أوك ایچنده بری بریمزه كیردك، چیقدق. برهكیمله اصول اصول اوطه‌یه كیرركن یكنم‌ده شاشقین شاشقین قاربوله‌سندن قالقدی . . . صفه‌ده‌كی قادینلرك « كندیسنی اولدیردی ! » فریادلری أوی دولدورویور ؛ یكنم بوحالدن اوركمش ، قاچمق ایسته‌یور؛ بز تكرار‌یاتماسی ایچون یالواریبورز؛ اللرینه آیاقلرینه صاریلیورز. برقارغاشالق بركورولتو ، بر پاطیردیدر كیدییور . . .

بر پارچه توقفدن صوكره

نهایت ایش آكلاشیلدی : یكنم ایرته‌سی كون ، كاغد خانه‌یه كیتمه‌یی نیت‌ایتمش . . . یكی بوتینلره آیاقلرینی صیغدیرمق ، قانی آشـاغی ویرمك خولیاسـیله آیاقلرینی هوایه قالدیرمش . . . یوموشاسین ، پارلاسین دییه یوزینه ، أللرینه قولد قرمم سورمش . . . بیغلرینی دیك دوردورمق ایچون بر جندره ایله صارمش . . . وبوعذاب واذیت ایچنده اویقویه ، خواب راحته دالمش . . . هم بوندن ساده ، بوندن طبیعی نه اوله‌بیلیرمش؟ . . بونلر او دیار عرفانده بش سنه‌لك كیجه‌لی كوندوزلی ، كوله‌رك واوكسوره‌رك ، كیجه‌لی

كوندوزلى بر تحصيل مدنيتك ثمرەسى ايمش . . . آكلاديكزمى ؟ . . بش سنەدن صوكره ناپوليون كارى بر وضعيت ، عومبرت كارى بر صاچ ، ويلهلم كارى بر بييق . . . ايشته بوقدر ! . . يكى قفا اولمق ايچون بوقدرى كافى ايمش . . . آه !

« كنديش برنفس آلير »

بر صباحده باقسم كه آشاغيدەكى بويوك اوداده بر جورجونا ، برقهقهه ، بر تپشمەدر كيديور . . . قاپويى آرالادم ؛ يكنم همشيرەسنى پيانويه اوطورتمش ، حاجى باجى ايله كهيا قادين نائل منلاده داخل اولديغى حالده ، خلايقلرك تكميلنه دەقولنه اولمق ايچون قوللرينى صيوامش ، كوكسلرينى آچديرمش ، اونلره فالقان اويناتيورمى ؟ .. «لاحول!» ديدم . « ياصبور ! » ديدم اولمادى ، شمن اودايه آتيلدم ؛ اونك اوبوماطەلى صاچلرندن ياقالادم ؛ سلاملقه آلدم . . . بزم يكنمك « نشر مدنيت » وظيفەسى ايمش ؛ قادين نينەسنه بوقسك حكايەلرينى آكلاتمق ، خلايقلره مولن‌روژ سركذشتلرينى نقل ايتمك «نشرمدنيت» ايمش ! . . آرتق اضيفەيه ، شاقەيه محل يوقدى . ديدم كه : — اوغلم سن شرقك وغربك ياقلاشمەيەجغنى آكلامادكمى ؟ سن توركانه و فرنكانه تربيەنك بوتون بوتون برى برينه ضد اولديغنى آكلايەمايەجقميسك ؟ اويله ايسه ديكله :

بوتون جديتمى طوپلادم . سترەمى ايليكلەدم ، كوزلكمى طاقدم ، بوزمى سيلدم ، « سيلر » بر كوزلده اوكسوردم ، « اوكسوردر » ديكله ديدم . . بوبر : — بزده باشمزى آچيليوب آياغمزى چيقارمق حرمت ؛ فرنكلرده بالعكس آياغنى چيقارمايوب باشنى آچمق تعظيم . . ديكله بو ايكى : — بزده اوتەدن برى أوك آلت قتى خدمتجيلره ، يوقارى قاتى افنديلره ؛ فرنكلرده بالعكس آلت قات افنديلره ، يوقارى قات خدمتجيلره مخصوص . . اوچ : — بزم آياقلرمزك آلتنه سرديكمز خاليلرى اونلر باش اوجلرينه آصارلر . . ديكله ، دوارت : — بزده اوتەدن بەرى صاغده أركك ، صولده قادين ، فرنكلرده صولده أركك ، صاغده قادين بولونور . . . بش : — بز پلاوى ومقارنايى الك صوك ييرز ؛ اونلر أك اول ييرلر . . . آلتى : — بزده يمكده آز سويلەمك وچابوق يمك تربيەدن معدود ؛ اونلرده عكسنه چوق سويلەمك ، حكايەلر نقل ايتمك و قهوەيى سفرەده ايچمك ، حتى أللرينى سفرەده ييقامق معتاد . . . يدى : — بزده كوچوكلرك ، بويوكلرك سوزينه قاريشماسى بويوك تربيەسزلك ؛ اونلرده بالعكس بويوك برنشانۀ ذكا . . . سكز : — بزده ساعت اون ايكى يا صباحدر يا آقشام ؛ اونلرده يا وكلەدر يا كيجه ياريسى . . . ديكله . . . باقدم ، يكنم

کیجه یاریسی سوزیله اویوقلامغه ، خورولدامغه باشلامش ؛ صارصدم : دها بیتمه‌دی دیکله، دیدم ... دوقوز : — اونلر شرقی‌یی مصلقا آیاقده، بزده مطلقا اوطوروله‌رق سویله‌مك الزم ... اون: — فرنکلرك سنه‌باشی اُکلنجه ایله کچر، منتسبلری شراب نشئه ایله مستدر؛ بزده محرم، سنه‌باشی بریوم ماتمدر. اون کون قانه‌قانه‌سویله اجمه‌یز ... اون بر: — بزده کوك کوز ، فتنه‌لکه ، کم نظره علامت ومنحوس ، اونلرجه مائی کوز مبارك ، او قدر مبارك که ملکلری بیله مائی کوزلی اعتبار ایدرلر . . . اون ایکی : — بز یازی‌یه صاغدن باشلارز ، فرنکلر صولدن. . . ون اوچ : — السنهٔ عربیه‌ده فضله حرفلر یازیلیر؛ فقط اوقونماز ؛ بزده ایسه یازیلماز لکن اوقونور . . . دیکله ، اون دورت : — بز مکتوبلرك تاریخنی آلتنه قورروز ، اونلر اوستنه قورلر. . . اون بش : — بزده قناعت بر فضیلت ، اونلرجه بر مسکنت . . . اون آلتی : — هله بزده بیقلرینی تراش . . . دیرکن باشمی قالدیروب ، قدیم زمان یکنمی قویدکسه بوق. . . او ، چوقدن صبقیلمش قاچمش . . .

« آیاقلرینی یره‌اوردوق »

آرتق بوتون بوتون حدتلندم . هنوز حدتمی تسکین ایتمه‌دن آساغیده‌کی مطبخدن دوغرو بر کورولتی ، برخیرپلتی فیشقیردی . . . بزم یکن اوزامش طیرناقلرینك اوجیله کشکول فقرانك فیستقندن آلمق ایسته‌مش ، آشجی ابیش ، یکنمك بویله ملوث طیرنا-قلرینی‌کسمه‌دن مطبخه کیرمکدن منع اولنماسنی بندن رجا ایچون بزندن فیرلادیغی صیراده اوده آرابه‌جی پاولی ، آیواز خجادور واسطه‌سیله ألمرینی ، آیاقلرینی طوتدوروب دها شیق ، دها آلافرانغه اولماسنی تأمیناً ، بیچاره‌نك بیقلرینی تراش ایتمکه قالقیشمامشمی ؟ ابیشك قفاسی قیزمش ، اوقلاوانی بر أله آلمش ، یاتمش اودونی دیکر ألیله قاورامش ، صاوورییور و « ناموسم برپاره‌لق اولدی ... بوقاپوده دها دوره‌مان ... بن کیدرین ! . » دیه آوازی چیقدیغی قدر کورلویور . . . باقدم ، اولمایه‌جق ؛ یکنمی قورتاردم ، حرمه طیقدم ... بوکا بر درس عبرت ویرمك صیراسی کلمشدی ؛ دوشوندم ، طاشیندم ؛ همان او کوندن اعتباراً بوکا برایش بولمغه تشبث ایتدم ؛ آنادولونك شویله بر قیییجغنده برسیاحت تجربیه اجرا ایتمه‌سنی قرارلاشدیردم ... زونغولداق خاطرمه کالدی : « زونغولداق . . . اوخ ! زونغولداق ! .. شیمدی کوروسك سن مولن روژده قانقان اویونی ... عمرکه برکت زونغولداق ! . . » دییه‌رك زونغولداقده برمعدن مهندسلکیله یکنمی باشمدن صاودم .

بو وقعه‌دن تام بش سنه صوكره اوشامپانیه كبی قابنه صیغمایان یكنم ، زونغولداقدن عودت ایتدیكی زمان ، آیزان كبی ساكن ووزا كد ، آپیشمش قالمشدی . . .

احمد حكمت

اذابه ارتمك . پلاستورون: اساساً مچ ضربه‌لرینك شدتی حفیفله‌تمك ایچون كییلن زرهك كوكس جهتنه كچیریلن ، پوك ، قیتیق كبی شیئلرله دولدیرلمش ، مشین یاخود بز پارچه‌سی دیمكدر ؛ بوراده كنیش بویون باغلرینك بر نوعی قصد اولنمشدر . قانقان: خفیفمشربانه ، عجائب بر رقص . بوقاس : [١٣١٣ — ١٣٧٥] حیاتی بزم برنجی، ایكنجی، اوچنجی پادشاهلرمزك سلطنت سوردیكی زمانه اصابت ایدر ؛ قرون وسطانك صوك ، اوروپاده انتباه دورینی مژده‌لین ایلك عرفه عصرلرندن بری . مطبعه‌نك اختراعی تاریخی [١٤٣٦] ندن سكسان درت سنه اول [١٣٥٢] ده نشر ایدلمش ، بزده معاصری دیمك اولان عاشق پاشا [١٢٧٤ — ١٣٣٤] نك بویوك مجملی « غریبنامه » كتابنده اختیار ایدیلن تصنیف كبی هر بری اون حكایه احتوا ایتمك اوزره اون قسمه، بوقاسده اون كونه آیرلمش « دهقامه‌رون » اسملی مهم بر اثرك صاحبی. موضوعی اكثریا عمومی تربیه ادابنه مخالف ، لكن لسانی تازه ، پوروزسز وشخصی . ایتالیانلرك اون دوردنجی عصرده‌كی اخلاقی قوتلی چیزكیلرله كوسترر . محررلرك ، بالخاصه بویوك ، حرارتلی ، هیجانلی شاعرلرك مادی فائده‌لری ده‌واردر : ملتی عین شیوه ، برنوع حس اطرافنه طوپلارلر ؛ افاده‌یی زنكینله‌شدیررلر : بوقاس ، دانته ، پهترارق ، ایتالیان قومنی ودیلنی هر دورلو افكاره وتحسسلره مساعد برشكله یوكسه‌لتمشلردر . . .

كوچوك سلطان

سیاه سروی ، دیوان دورور ،
باش اوجنده بوتون كیجه ؛
كون دوغنجه كلیر اورور ،
قاپیسنی برقاچ سرچه .

كوچوك سلطان آچیق صاچیق
اویور دیه كیجه‌لری ؛

قاپاتیلمش شو اوفاجق
اوداسنك هر بر یری .

بعضی جوشقون ایرماقلرك
بینی سویلر آقان صویی ؛
بعضی اسن بر روزكارك
دوداقلری دیركه : « اویو ،

بر دیدیشمه بوتون حیات ؛
اویانیرمی بویله راحت
براویقویه یاتان ؟ اویو !

ایصسز بر داغ باشنده‌سك ؛
هنوز اون دورت یاشنده‌سك ؛
اویو ، كوچوك سلطان اویو ! »

اورخان سیفی

قیرنوك ایمك باقیشنده كوزه‌للكی كیزلی قالان دره‌جكلری واردر . بونلر كه بوهیچ برچاغلایان كبی اوغولتولرله كوكلره‌دو كوله‌مز ؛ یاتاقلرینك خفیف میلی یاماجنده سرای باغچه‌لرنده‌كی طاشلقین سوس یوقدر ؛ یالكز اینجه ، حقیر چیچكلری ، یشیل چمنلر ایچنده پنبه رنكلرینك طاتلی تازه‌لكیله كوسترشمز ، اوتانیور كبی كورونمسر . اوزاده چیلغین فورطنه‌لرك ایزلری قالمامشدر ؛ روزكاره دوفاجق اوتلری هپ اوقشایه‌رق سر ؛ صولری ، تمیز چاقیل طاشلرینك اوستندن سوزوله‌رك ، خفیف تیتره‌یشلرله ، آقار ، بوراده براینجه‌لك حس ایدیلیر ، افقلره آقشاملك حزین غریبلكی چوكنجه دلبرلكی آرتار .

كوچوك سلطان بویله براثردر . ایلك اوقونشده سوسلو آهنكه آلیشان كوكلكزی قاوراپاماز ؛ فقط مصراعلرك طاتلی ساده‌لكنی دویه‌رق شعری بر دفعه دها اوقویك . . قلبكزده آچی برماتمك یانیق ألمنی بوله‌جقسكز . . بوحسكز سیكیرلره جنت صرعه‌سی ویرن ، حیاتی پارچه‌لایان برزهره بكنزه‌مه‌یور ؛ یالكز كتمه‌لرینك ایچنده سیاه بر حزن بخاری واردر ؛ وجدانلری یاواش یاواش سیاه تولره صارار . . بونی بر كولك ، بكمزی‌ازجوق ،

دالر چیچکره آچیرسکز .. کوچوك سلطان بهارلر کبی تازه و بیاضدی ، آرتق قوشلرك اوتوشی ، منکشه‌نك رنکی ، داغی کوکلرك کوزه‌لکی ، کوزلرینی قاپایه‌رق یاتدیغی قانی ، صاغیر ، زندانلر قدر حسسز مزاری ایچون هپ معناسز قالمشدر . شو اون سکز سطرلق کوچوك منظومه ، بویله شجرلره یاقین ، کوکلرده یزی قالان ، سیکیرلریمزده براقدیغی صیزیلری دائما ده‌رینلشه‌ن کوزه‌ل ، حسرتلی برشعردر . .

صوك چوجوقلر

طالعك غریب بر توالیٔ صدماتیله بوتون چوجوقلری یاشامازدی . تأمل ایده‌لیدن بری اون آلتی سنه جریان ایتمشدی . بر اون آلتی سنه ایچنده دورت چوجوق غائب ایتدیلر . آرتق چوجوقلرینك یاشامایه‌جغنه اویله بر قناعت وحشیه حاصل ایتمش ایدیلرکه بربشنجی مزار داها علاوه ایتمه‌مك ایچون پدروولده اولمقدن واز کچمشلردی . بومدهش متمرله اونلرك قلبنده کویا والدیت دامری نهایت یانه‌رق قاورولمش ، قوپه‌رق پارچالانمش ایدی . بوتون سودکاری سیللری الرندن بی‌رحمانه آلان اولومك طیرناقلریله اونلرك ده قلبنده بر مزار قازلمشدی .

بر پارچه‌ده چوجوقلرینه کبی طاشیورلردی . اونلرك محتاج محبت قلبلرینه قارشی اتفاق ایتمشجه‌سنه بویله اوله‌ن ، یاشامق یسته‌ین ، کویا اونلری مسعود ایتمکدن قورقان بر چوجوقلر ایچون متمزده روحلرینك ایچنده خفی بر کوسکونلك ، ده‌رین بر اغبرار واردی . اوت ، نه‌ایچون یاشامامشلردی ؟ ایشته بوتون اطرافلرنده ، محله‌نك همان بوتون اولرنده طاقم طاقم چوجوقلر نه‌ایچون یاشایورلردی ؟ اونلرده محله‌نك ایچنده چوجوقلی برخیلی اوله‌جقلردی . حتی محله‌نك اك زیاده چوجوقلی أوی اونلرك أوی اوله‌جقدی ؛ فقط ایشته اونلر یاشامامق یسته‌مشلردی . هر آقشام اوستی بوتون أولرك قاپیلرندن سوقاغه ازیلی اوفاقلی چوجوقلر طاشارکن اونلرك قپیسی مسدوددقالیر . کویا بوتون محله‌نك نشوهٔ حیاتی ایشته بو چوجوقلرله کلوب اونلرك ماتمکیر أوینی بر سرور جوشانك استهزالریله قوشاتیرلر ، ایچلرینده بر وحشی بر زهر خنده ایله بر تابوت اضطراب شکلنده ، صوك نفسی کوکسنی بر آه خسران ایله شیشیرمشجه‌سنه قاباره‌رق دورور .

اونلرك‌ده بویله چوجوقلری اوله‌جقدی : بوی بوی .. عثمان اون ایکیسنده ، صوکره ایکی قیزلری احسان اون‌ننده ، نرخان دوقوزنده ، نهایت صوك قیز وجدان ایکیسنده

اوله‌جقدی. اونلرك متعاقباً اوغلان وقیز چوجوقلری اولمش ایدی ، بر التزام آهنگله اسملرینی هپ قافیه‌دار انتخاب ایتمشلردی . فقط بو زوالی قافیه‌لری بر نقطهٔ آهنگده طوته‌بیلمك ممكن اولمامش ، مطلقا بری اولوندقدن صوكره دیگری سیلینه‌رك هپ سقط ، تیریق شعرلر قالمش ؛ نهایت أولوم صوك ضربهٔ بی‌انصاف خامه‌سیله صوك قافیه‌یی ده چیزه‌رك اوراده ملول ، سرگردان ، دورت سیاه لكه براقمش ایدی . چوجوقلرندن باشقه برشیٔ دها قالمش ایدی : عثمانك قونداغنه صارلمش یادكارلر . . . بونلرك ایچنده احسانك مائی آطلاسدن بر طاقیه‌سیله هنوز قوپاریلاشمامش صاچلرندن بر پارچه ، فرخانك ییقانمایه‌رق صاقلانمش بر گوملكیله یالكز بر كره اوزه‌نیه‌رك كیدیرلمش پنبه یوكدن اوروله حرمانیسی ، وجدانك مینی مینی آیاقلرندن صوك چیقان چوراپلری واردی .

بعضاً ، كوچوجك أوده یاپ یالكز اوطورورکن ، مثلا سوقاقدن كلن بر چوجوق سسیله ، ماتمزده والده ، بردن تتره‌ر ؛ صوكرا ألدن ایشنی براقه‌رق ، كوزلری مبهم بر نقطه‌یه داله‌رق اوسسی بر دها ایشیتمك ایچون دوروردی . بوسس او ده كندی چوجوقلرندن ، تابوت صیرتنت بر طرفنده صیره ایله یاتان اودورت مزاردن چیقان بر نوحهٔ سكایت حكمنده كلیردی . اوزون ، اوزون دیكلردی . واوزمان بو أوك سكوتنی ، اوده‌رین ، صوغوق ، ایچنده بر نفس ثمات اوچان سكوتی ایشیدیر ؛ بوتنها أوك ، بوبارد سكوتك روح مضطربندن قلبنه قارلر دوكولوردی . تیتره‌ردی ، اوشویه‌رك تیتره‌ردی ؛ اوزمان آرتق ایشله‌یه‌مه‌ز ، بویالكزلغك ایچندن چیقمق ایسته‌ردی .

أوك ایچنده كزر ، مطبخه اینر . باغچه‌نك دیوارنده بیقلرینی ولدیره‌رق كندیسنه میرلایان قومشونك كدیسنه باقار ، باغچه‌یه چیقه‌رق بلا لزوم قویودن صو چكردی ؛ صوكره ، بردن بره باشقه دورلو ایصینه‌مایه‌رق ، باشقه دورلو یالكزلغی اونوته‌مایه‌رق چوجوقلرندن قالان شیئلره قوشاردی .

اونلر ، یاتدقلری اوداده ، دولابك اك اوست كوزنده ایدی ؛ اوزانه‌رق ، یاواشجه ، كویا اینجیتمكدن قورقه‌رق ، خسته بر چوجوق طوتان محترز ألمرله ، بوشیئی چكر ، ایندیرر ، مندرك اوستنه قور ، چوجوقلرینك روح خوابیده‌سنی اویاندیرمقدن چكینیورمشجه‌سنه یاواش ، یاواش آچاردی . بو بیچاره شیئلر ، مینی مینی أولولرك نكاه حسرانندن اوزرلرنده قالمش بر معنای ألمه مشتكی ، كریان ، اوراجفه سربلیردی . اوچنده مائی بر شریت پارچه‌سیله احسانك صولغون بر چیچك دمتنه بكزه‌ین مائی آطلاس

طاقیه‌سنه برنظر شتیاقه باقاردی ؛ وجدانك کوچوك چورابلری برچفت پنبه ، طونبول آیاق آریدر ، ظن اولونوردی ؛ اوته‌ده ، فرخانك کوملکی ، هنوز اوزرنده صیجاق برهوای حیات ایله کویا بردورلو اولمك ایسته‌مه‌زدی . . . بوشیئلردن اونك مشام روحنه چوجوقلرینی اخطار ایدن برنفس فقط طوپراق قوقوسیله قاریشیق بر نفس کلیردی‌که اونی هم اوشوتور هم ایصیتیردی .

بو بوغچه‌نك قارشیسنده اولادلارینی سوره‌مه‌یه‌رك ، صوکره یاواش یاواش کنارلرندن دوقوتمغه جسارت بوله‌رق دوشونورکن دورت چوجوغنی بربرینه قاریشدیریردی . اونلر خاطره‌سنده دائما ثابت بر خیال واضح ده‌کلدی . بعضاً برینك تبسمی ، اوته‌کنك آغلایشی ، اوچنجیسنك باقیشی ، دوردنجیسنك بر چیرپینمه‌سی آیری ، آیری کورور ، بو منفرد خاطره‌لرله چوجوقلرك سیمالرینی تفریق ایدردی ؛ فقط صوکره بردن بو خاطره‌لر بربرینه قاریشه‌رق ، چوجوقلرك سیمالری عین خمیرهٔ خیالیه‌ده امتصاص ایدرك یالکز بر چوجوق کوروردی . هیچ آیری ، آیری دوشونمك ، کویا پیش خیالنه اونلری اسملریله برر ، برر چاغیرمق ایسته‌دکجه دائما تکرر ایدن او تك چهره کلیردی . او وقت بو چهره‌یی ذهناً سوسله‌ر ، چورابلری کیدیرر . باشنه آطلاس طاقیه‌یی قور ، بر طرفنده اوجنده شریتیله بر لوله صاچی صاللار ، اوموزلرینه پنبه یوکدن حرمانیسنی قور ، خیالنك ایچنده او دورت چوجوقدن مرکب سیمایی کوروردی . و آرتق اونی قوللرینك آره‌سنه آلمق ، کوکسنه ، بیچاره یانوب قورومش آنا کوکسنه باصمق ، اوپمك ، اوپمك ، فقط خیالیه ده‌کل دوداقلریله اوپمك ، والده‌لك آجیسندن هرذره‌سی صیزلایان جسمانیتنك احتیاج عصبیسیله اوپمك ایسته‌ردی . . . اوخ ! او وصال خیال ، روحنی تطمین ایتمه‌یوردی . دوداقلرنده صرف اولونه‌جق بر بوسه ، بر والده بوسه‌سی تیتره‌یه‌رك کویا خطر ایمندن اوله‌ردی . اوزمان چیلدیره‌رق ، آرتق هر شیئی اونوته‌رق ، آغلایه‌رق ، بوغوله‌رق بو بیچاره شیئلری خیرچین اللریله آلیر ، صیقار ، باصار ، ایصیریر ، اوپر ، قوقلار ؛ اونلری روحنه سوقمق ، اوت ، او روحنك بوشلغنی بونلرله دولدورمق ایسته‌ردی .

لکن او بوشلق دولمازدی . روحنده بر آچلق واردی‌که تسکین ایدیله‌مزدی . نهایت عظیم برکیلان اعصاب ایله اوزایه ، مندرك اوزرینه ، بوغچه‌نك اوستنه قاپانه‌رق یاواش ، یاواش آنق سا کن یاشلرله اوزون اوزون آغلاردی . ظن اولونورکه روحنك اودولدیریله‌مایان بوشلغی بو یاشلرله دولمش بولونور . آرتق قلبنده آجیسی بیله اوله‌رك ، هفته‌لرجه

کوزندن بریاش آقمایه‌رق ، کوکسنده برنفس حسرت شیشه‌یه‌رك ، حق چوجوقلری تماماً اونوته‌رق بی حس ، لاقید بر مخلوق اولوردی .

بربهار کونی قاری‌قوجه برابر ایوبه کیتمشلردی . برسنه‌ده برکره بویله چوجوقلری زیارته کیدرلردی . بر کون ، بغتةً ، براحتیاجك سوقیله ، ایکیسندن بری دیکرینه « یارین چوجوقلره کیده‌لم‌می ؟ » دیروایرته‌سی کون چوجوقلره مسافرته کیدیلیور مشحه‌سنه ایوبه قدر بر سفر اجرا اولونوردی . بو زیارت کونلری اوزون بر دورهٔ انتظاردن صوکره کلن بر یوم ملاقات نشاطیله ایکیسنك ده قلبنه عادتا بر نشوه ویردی .

بو کونده قاری قوجه ینه اول بر خفته جمعك حوالیسندن کچدیلر ، قوسلره یم سه‌رپدیلر ، تربهٔ شریفه‌نك کنارقدسیتنده برانشراح عظیم قلبله ، او بیچاره قیریق قبلرنده چوجوقلرینه کیدیبور اولمق تسلیتنك انشراحیله دعا ایتدیلر . صوکره اوته‌کی قاپیدن چیقدیلر ، صوله دوندیلر ، یورودیلر . . یورویشلرنده کویا بر یتیشه‌مه‌مك عجله‌سی واردی . قلبلرنده بحف بر شیٔ ، « شیمدی چوجوقلر بزی کوروبجه شاشه‌جقلر . . . ملاحظه‌سنه بکزه‌ر بر غریب خلجان حکم سوریبوردی .

آرتق بو اولولر آرامکاهنك تنها یرلرینه کلمشلردی ؛ صیرت اوستنه دوغرو آغیر ، آغیر یوکسه‌لیورلردی . اونلر تا الك یوقاری والك تنها یرده ایدیلر . صیره ایله ، بربرینك یانده ، شیمدی حرکته‌کاوب صالالانه‌جق بروبشیك قدر بویلرینی اوزاتمش یاتیورلردی . بوراسی چیبلاقدی ، تا اوزاقده ده‌کزك مائی صولری سازلقلرك تکلرنده سایه‌لنه‌رك قارشیدن مزارلره کولومسه‌یوردی . بو دورت چوجوق مزارینك نوق سرنده یالکز بویوك بر کستانه آغاجی یوکسه‌له‌رك اوزقده ده‌کزه باقیور ، آره صره خفیف بر اهتزاز ایله یاپراقلرینی سیلکه‌رك کویا اونلرك مؤبدرؤیالرینه‌سا کت نثیلر سه‌رپیوردی . و چوجوقلر ، یان یانه ، بویالکزلقده بربرینه کویا صوقولمق ایسته‌یه‌رك ، او مروتکار آغاجك ساکت نثیلریله اویویه‌رق ، بهار کونشی آلتنده ایصینه ایصینه یاتیورلردی .

بورایه هر کلدکجه ظانلر بردن حرکت ایده‌جکلر ، اونلره قوشه‌جقلر ، بوتون بر قیش اوشودکدن صوکره بو پدرله والده‌نك صیجاق دوداقلرینه دوداقلرینی اوزاته‌جقلر ظن ایدرلردی . فقط طاشلر ، جامد ، بی حرکت ، بوراده اونوتیلوب یالکز براقیلدقلرندن مغبر بر نظرله اونلره باقارلر ، عمیق بر معنای سرزنشله کوسکوز کوسکون دورورلردی .

بوكون ایكیسی ده، كویا بربرندن خبرده كلمشجه‌سنه، مزارلرك كنارینه اوطوردیلر. بابا، عثمانك مزارندن كوچوك كوچوك طاش پارچه‌لری آله‌رق آشاغی‌یه آتیور؛ والده، مطرد بر حركتله هپ عین نقطه‌دن، وجدانك طاشنك دیبندن اوت قوپاریوردی. بو، ساعتلرله سوردی. ساعتلرله اللری طاشلری آته‌رق، اوتلری قوپاره‌رق بر كلمه‌سز، كوزلری اوزاقده ده‌كزك مشمس متلألكلرنده غائب اوله‌رق دوشوندیلر. بورایه كلنجه‌یه قدر دویدقلری انشراح آرتق زائل اولمشدی. ینه بكله‌نن شی، اوامید ایدلمكه جسارت اولونمقسزین بكله‌نن شی بوسه چیقمش، چوجوقلری ینه اویقوده بولمشلردی. شیمدی آغلامغه قوتلری یوقدی. ایكیسنده‌ده بر طیقانقلق واردی. دیمك، الی الابد، اولونجه‌یه قدر، اونلر سنه‌ده بركره بورایه كله‌جكلر وچوجوقلری هپ بویله اویقوده بوله‌جقلردی، اویله‌می؟ بونلر هیچمی، هیچمی اویانمایه‌جقلردی؟

بردن بابا آیاغه قالقدی، قاریسنك یوزینه باقمایه‌رق: «كیده‌لم!» دیدی. اوجواب ویرمه‌یه‌رك بكله‌یوردی. ذهننده بر شی ترتیب ایدییور كبی ایدی. صوكره قوجه‌سنه دیدی كه: عقلمه بر شی كلیور؛ باق، چوجوقلر بوراده ناصل... نه بر چیچك وار نه بر فدان؛ هیچ بر شی یوق. هپ بو كستانه آغاجی! مثلا: برر كل فدانی، هپسنده آیری، آیری بشقه باشقه رنكلردن؛ مثلا: بری قرمزی، بری پنبه، ایكیسی بیاضله صاری...

قوجه‌سی جواب ویرمه‌یوردی؛ دوشوندی، دوشوندی؛ صوكره: «اوت، فقط ایرته‌سی كون چالارلر.» دیدی، صحیح! بونی دوشونه‌مش ایدی. آه! ممكن اولسه‌یدی اوچوجوقلرینك مزارلرینی كوچوجك اوك كوچوجك باغچه‌سنده یاپدیرمش بولونسه‌یدی، اونلردن بریسی اوزاق قالمایه‌جق، اومدهش یالكزلغی بو درجه حس ایتمه‌یه‌جكدی. اوندن صوكره قیشین، قارلر یاغاركن، چوجوقلر اوقدر اوشومه‌یه‌جكلردی...

بوفكردن واز كچمش كورونديلر. لكن عودت ایتدكدن صوكره كیزلیدن كیزلی‌یه اوفكر قلبلرینی یییوردی. اوت، كل آغاجلری، باشقه رنكلرده، هربری ایچون بربر دانه، قرمزی، پنبه، صاری، بیاض كل آغاجلری..

بركون قوجه‌سی، یاننده برحماله عودت ایتدی. حمالك آرقاسنده بر كوفه، كوفه‌نك ایچنده دورت كوچوك كل فدانی واردی. قاریسنه دیدی كه: بونلری اورایه دیكمزسه‌ك باغچه‌یه‌ده دیكه‌مزمی‌یز؟ ذاتاً باغچه بوم بوش دورویور، ایشته سكا اعلی بر اَتانجه...

اوح ! أوت ، نه كوزل بر أ كنجه !.. چوجوق كبی سویندی، قوجه‌سنك الرینی اوپدی. شمدی‌یه قدر بوفكر نه‌ایچون عقللرینه كلمه‌مشدی: بوفدانلر اونلرك چوجوقلری اوله‌جقدی، دكلمی؟ درحال اسملری‌بیله تعیین اولوندی: قرمزی ایله پنبه عثمانله فرخان ؛ صاری ایله بیاض احسانله وجدان اوله‌جقدی: باغچه‌نك تا اورته‌سنه براوجاق رسم ایتدیلر. دورت مینی مینی چوقور قازدیلر ، طاشنی آییقلادیلر ، طوپراغنی الهدیلر ، قومشولرك برندن كوبره آلندی ؛ آرتق دورت دانه مزار دكل، دورت دانه بشیك یاپدیلر. اونلر ایوب صیرتنده كستانه آغاجنك آلتنده اویوان چوجوقلر كبی یان‌یانه، صیره‌یه دیكیلدی. یارمشر قووا صو دوكدیلر : صوكره أمری طوپراقده مستغرق ، یوزغونلقدن تزلر ایچنده یوزلریله یكدیكرینه باقدیلر . عادتا بر سعادت حس ایدییورلردی . كومه‌سه‌یه‌رك فدانلری كوزلرینك بربوسهٔ نظریله اوپدیلر . ایشته بونلر آرتق صوك چوجوقلریدی .

أوت صوك چوجوقلری !... هرصباح اویانیر اویانماز ، قهوه‌لرینی هنوز ایچمه‌دن باغچه‌یه چیقارلر . قوجه‌سی قویودن صو چكر . و صوپی سوزگچلی تنكه‌یه بوشالته‌رق یاواش یاواش ، فدانلری صولار . صولامق بیتنجه فدانلرك دیبلرینه چوكرلر: دوشمش یاپراقلری ، اوفاق تفك طاشلری ، چوپلری بر بر آییقلارلر ، كویا اویله نرم و نازك طوپراقلرده فدانلرك ، خیر چوجوقلرك روح حساسنه بر كوچوك بار اوله‌بیله‌جك هیچ برشیٔ براقمق ایسته‌مزلردی .

نهایت بو تقیدات بیتدكدن صوكره قاریسی مطبخدن تخته اسكمله‌لری كتیرر، قوجه‌سنك قهوه‌سنی پیشیریر ، اوراده فدانلرك یاننده قارشی‌قارشی‌یه اوطورورلر، كویا چوجقلرینك ثانیه‌دن ثانیه‌یه بویویشنی سیر ایدرلردی .

یاواش ، یاواش اونلرده بو غفلتك حفظ نوبتینی تأسس ایدر اولمشدی . اومدهش ماتملرله یاری یرنده قیریلان أملری، چوجوق محبتلری، اوقوم آجیلری، ودورت مزارك خاطره‌لری، بوتون اوخرب وشكسته حسلر یریره طوپلانمش وبونلرك مجموعندن متشكل بر رابطهٔ روحیه هویتلرینی بوفدانلره باغلامش ایدی .

فدانلرك یكیسدن غنچه‌لانمسنه بویوك بر صبرسزلقله منتظردیلر . بو ، چوجوقلرك بوزومه‌سی، سویله‌مه‌سی، قیبلندن بویوك بروقعه ایدی كه قلبلرینك ایچنده ، بوویران قلبلرك ایچنده بر كونش آچه‌جقدی.

شیمدی ایشته بوغنچه‌لر بكله‌نیور. اونلر كوزوندكدن صوكره بردانه‌سنی بیله قوپار -

مه‌یه‌جقلر. قناتلرك اوستنده قرمزی ، پنبه ، صاری، بیاض رنكلرله دوره‌جق اولان بو كلبردن نهایت ایسته‌دكلری قدر بریكنجه شیشی بردن مقاصله كسه‌جكلر ، آیری آیری دوزت دانه ، اودوزت رنكك هر بریندن باشقه برچلنك یاپه‌جقلر، و تكرار اورایه، ایوب صیرتنده ، كستنه آغاجنك آلتنده اویویان چوجوقلره كیده‌رك بوصولغ چوجوقلرك هدیه‌لرینی مزارلرینه آصه‌جقلر . . .

خالد ضیا

اوچك قوشلر

اوچك قوشلر اوچك دوغدیغم یره ؛
شیمدی داغلرنده مور سنبل واردر . .
اورمانلر قوینده برسرین دره .
دیكنلر ایچنده صاری كل واردر ...

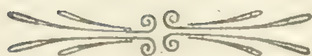
اوچای آغیر آقار، یورغونمی بیلمم ! .
مهتابی خسته‌می ، صولغونمی بیلمم !
یاسلی كاین كبی محزونمی بیلمم !
بوجه داغ باشنده سیاه تول واردر ...

اورده كچدی بنم كوزه‌ل كونلرم ؛
اودملری آكوب بوكون ایكلرم ؛
دستان عمریمی اوقور دیكلرم ،
ایچمده اورالی بربلبل واردر ...

اوچك قوشلر اوچك . . بورده وفا یوق ؛
اویله آقار صولر ، اویله هوا یوق ؛
فریادیمه قارشی عكس صدا یوق ؛
بویانغین یرنده صوئوق كول واردر . .

هی رضا ، کدرك باشکدن آشقین ؛
بیتوب توکنمه‌یور الم عشقك ؛
سن ده دریا کبی دائما طاشقین ،
دائما چالقانیر بر کوکل واردر ...

رضا توفیق

ایستام شهدایه

بنم عزیز قارده‌شلرم ،

یکرمی ییل قدر کچدی ... بوقدر زمانك پرده پرده کشیده ایندیکی طبقات نسیان آراسنده قالان بردماغ صیبدن سزه بر حکایهٔ تسلیت چیقاره‌جغم .

بر یوم مخصوص، بریوم مستثنی ایدی : او، رتبه‌سنك اشارات رسمیه‌سی ، برسلسبیل ضیا کبی بازولرینه دوکولن پارلاق اپولتلری ایله — سیم وزردن یاپیلمش برهالهٔ افتخار ایچنده اسمر برماه ظفر کبی — کوروندی ؛ دست عصبیسی قبضهٔ سیفنده، کنیش کوکسی برهوای هجوم ایله مملو ، ناصیهٔ برینی لمعان متانتله ، نظری کمال اهمیتله طابورینه منعطفدی؛ قیر آتنك پای آهنینی بی‌صبرانه اشینیور ، قالدیرملری قوپاریبوردی .

او ، فولنده اوچ صیرمه شریده صلاحیت ویرن ابلك فرمنی هنوز قورومامش بر کنج ضابط .. او بنم بابامدی .

تأثیر بادایله آل موجه‌لر بایان ، تأثیر باد ایله فیصیلدایان سنجاغت بنبه سایه‌سی آلتنده برشهرك قلب ولوله‌دارندن چیقیوردی؛ بزیشیل یوله متوجهدی. بویوك برطابوری تشییع ایدییوردی ... صانیوردم که بوریلرك خصومتلری تشویق ایدن آهنك معدنیسی دکانلری ، أولری، بوتون اوچارشویی، اوشهری ، داغلری ، هرشیئی یوروته‌جك؛ چونکه اومطرد ترانه بنم قلبمده بر چارپینتی حاصل ایتمشدی .

سیاه اوموزلرله قرمزی فسلر آراسنده کسکین سونکولر پارلدایوردی. بتون طابورك تونجی چهره‌سنده برشمسی افقینك اشعهٔ ملایمه‌سی، بوندن باشقه‌ده برمؤثر کولمکه، بولوت کبی برشیٔ واردی. کندی کندیمه :

— امن یاربی، بوطابورك شدت هجومنه قارشی هانکی جهان آیاقده قاله بیلیر؟ دییوردم؛ چونکه بکا اونلر یورودکجه یر صارصیلیور کبی کلیوردی؛ دوغروسی بن قورقمشدم...

صوکره اویشیل یولك باشنده بوتون ضابطلر برر کره هایقیردی: بویوك طابور دوردی، بوتون غلبه‌لق دوردی، هرکس دوردی. آه، اوزمان بن نه اوله‌جغنی آکلامش کبی محزون اولدم؛ خایر، بودورمغی ایسته‌مه‌یوردم؛ بوری سسلری، ترامپته کورولتولری آراسنده یورورکن بن یاواش یاواش هرشیئی اونوتمشدم؛ یورومه‌لی، دها یورومه‌لی ایدك؛ بن ضعیف باجقلرمده بوکون هرزماندن زیاده قوت حس ایدییوردم؛ هیچ یورولمایوردم... فقط دوردق؛ چونکه بتون ضابطلر برر کره هایقیردی، چونکه بویوك طابور، بوتون غلبه‌لق، هرکس دوردی. اووقت برشیئ اولدی: بیوك طابور، بوتون غلبه‌لق بری برینه قاریشدی. ابنی صاریغلی، قیر صاقاللی، بیاض قوشاقلی آدملر عسکرلری قوللرینك آراسنه آلیور، صیقیور، اوپیور، بردها اوپیور؛ آلننددن، یاناقلرندن، چکه‌سندن، یوزینك راست کله‌بر نقطه‌سندن اوپیور؛ صوکره بیاض قوشاغندن قرمزی مندیلنی چیقاریور، کندی کوزلرینی قورولایوردی؛ اوته‌ده بر نفر یازی چیپلاق بر کویلو چوجوغنی قوقلایور، دها اوته‌ده برکوی دلقانلیسی بر اوتباسینك کوکسندن آیریله‌مایوردی. بونلر هپ بابالر، قارده‌شلر، اولادلردی؛ قوجاقلاشیورلر، تکرار قوجاقلاشیورلردی؛ کوزلرینك اطرافنده قرمزی بردولغونلق، سسلرنده شیشکین برلرزه واردی... بریده اورت دوداغی کولمکه‌لی پك کنج برملازم ـ شبهه‌سز مکتبدن اوسنه چیقمش، طابوره کلمشدی ـ برقایا اوستنه اوطورمش، یومرونی صاقاغنده، دالغیندی؛ صانکه رؤیاده راکد برحوضه باقیوردی. اونك اوراده قوجاقلایه‌جق، اوپه‌جك، صاریله‌جق هیچ کیمسه‌سی یوقدی؛ اوراده یوقدی، فقط اوراقده... بیلمم نیچون، بن اوزمان اوراده یالکز دو ان کنجه آجیمشدم؛ اکر اوتانماسه‌یدم مطلقا کیده‌جك، اوکا برشیئلر سویلیه‌جکدم. صانیوردم که اوکندی کندینه سیاه برشیئلر دوشونیور: مثلا استانبولده فقیر بروالده، برعلیل پدر، برکنج همشیره...

بابام، زواللی بابام بنی قوجاغنه آلدی:

— یارامازلق ایتمه؛ آننه‌کی اوزمه... باق، صوکره داریلیرم...

دییوردی؛ بنی اوپیور، اوقشایوردی. بن کیتدکجه محزون اولیور، هیچ جواب ویرمه‌یور، اوکمه‌قیوردم: آه، نیچون اونك یوزینه باقمایوردم!... اوداعما برشیئلر سویلیور، نصیحتلر، وعدلر ایدییوردی؛ بن عادتا:

— اكر سن كيتمزسهك هيچ يارامازلق ايتمم ، اوصلو اوطوروردم ...

ديهيمين ايتمك، اونى آليقويمق ايچون بر بهانه بولمق ايستهيوردم : چوجوقلق ...

صوكره هركس بر حلقه شكلنده طوپلاندى : اورتهده بياض صاقاللى، ييشيل صاريقلى بر افندى واردى. افندى كوزلرينى قاپادى ، اللرينى قالديردى ؛ هركس : « آمين !.. » ديیوردى. آمين داغلره قدر كيديیور؛ صوكره داغلردن عودت ايدر كبى اوليوردى . بن هيچ برشئ آكلايهمیوردم . فقط بو آكلامزلغم بنى هركسله برلكده « آمين !.. » ديمكدن منع ايدهمهيوردى : بنم كوچوك اللرمده سمايه قارشى آچيلمشدى ... يالكز اورتهده اوچر اوچر چاتيلمش دوران سونكولر ديكهيور، سكوت ايدييوردى ...

بردنبره حلقه داغيلدى ؛ برق انشقاق دها اولدى. او زمان بابام بنى بردها، بردها، بردها اوپدى ؛ ديدى كه :

— آرتق آلك چوجوغى ، كوتورك ...

او زمان ايچمده ، تا قلبمك ايچنده برشيئك قيريلديغنى حس ايتدم . او قيريلان شئ تيترهيور، بوتون كوكسمى دولدوروييور، بوغازمه دوغرو بر طيقانقلق كبى كليور ، طاشمق ايستهيوردى . محزون ، پك محزوندم ...

بيلمم نهدن، اوه كيرمك ايچون استعجال ايدييوردم: عادتا قوشيور، بنى اللرمدن طوتان اوشاغى چكيور، سوروكلهيوردم .. اوزاقده ، تا اوزاقده بورى سسلرى ترامپته دولولرينه قاريشيوردى. كندى كنديمه : « كيتديلر ، كيتديلر ... » ديیوردم ...

* * *

تازه برقادين اينيور، چيقيور، كزينيور، داغينيق چماشيرلرى طوپلايور، آچيق قالمش بر صاندينى قاپايور، ماصهنك چكمهسنى اعاده ايدييور، چمدننك تاختهلرينى چويرييور، دوراميور دولاشيور ، برسفرينك خانهسنده ترك ايتديكى ياديكار پريشانيى اصلاحه چاليشيور .. بوتون بو حركات اثناسنده سسسزجه آغلايوردى : بو، بنم والدهمدى .

قارداشم - اوزمان اوچ ياشنده بر بى خبر - قوجه باغچهنك چامورلو بر كوشهسندن يورغون كلمش ؛ متحير ، باقيوردى ؛ كيم بيلير ؛ بلكه ده كيدنك هر آقشامكى عودتنى بكليوردى ...

اوتهكى ، همشيرهم ، دها اوچ آى بشيكنده ايلك تبسملرى كندى كنديسنه تعليم ايدييوردى ...

خدمتجی قیز ، آشجی قادین ، هپسی اوزاده ایدیلر . یالکز بر کیشی اکسیکدی ...

بر یومروق قدر عقلمله بر دقیقه دوشوندم : کیدن بابامدی ؛ بابام بنم ایچون بر متکا ، بر سپر ، بر حامی ایدی ؛ بن بر سپت کبی اونك قوللرینه آصیلیر ، قورقدقجه اونك کوکسنه صاقلانیر ، بوتون شکایتمی اوکا سویلر ، دائما اوندن استمداد ایدردم . شیمدی او کیتمشدی ؛ بن بونلرك هپسندن محروم قالمشدم ... کیتمشدی ، « ینه کله‌جك ... » دییورلردی ؛ فقط یا کلمیه‌جك اولورسه ...

اوزمان ایچمده ، تا قلبمك ایچنده قیریلان شیشه‌نك نازك بر اویونجاقدن ، کوزه‌ل بر بیکدن دها پك چوق سوکیلی برشیئ اولدیغنی آکلادم : کوکسمده شیشوب دوران شیئ بردن بره فوران وطغیان ایتدی ، بر طوفان شهیق ایله دوشدم . . . اوزمان آغلادم ، اوزمان پك چوق آغلادم ... اوقدر آغلادم که سسسزجه آغلایان والده‌می صوصدیردم ؛ شیمدی والده‌م بنی قوجاغنه آلمشدی ؛ هایقیرییوردی :

— آه یاربی ، اولادمه خسته‌لق کله‌جك . . . آمان یاربی ، هیچقیریقلر اولادمی بوغاجق ... صو ، صو ، چابوق بر آز صو کتیرك ...

بوتون کندی ماتم اوزاقی ونوتمشدی ؛ بنم یوزمی ییقایور ، بنی تسلیه ایدییوردی ؛ زواللی قادین ...

او کیجه هیچ برمز آقشام طعامنه کندمز ده اشتها بوله‌مامشدق ... بن یاتاغمده اویقویی تقلید ایتدیکم زمان والده‌م : « آمان یاربی ، اولادمه بر کوزه‌ل رؤیا ... » دیدی ؛ زواللی قادین ...

او کیتدی ؛ بیلمه‌یزه‌یه ، غالبا بلونه‌یه کیتدی . کیندی وکلمه‌دی ؛ بردها هیچ ، هیچ کلمه‌دی .

بن بوندن یکرمی سنه اول — بوکون سزك اولدیغکز کبی ، ای عزیز قارده‌شلرم ، بر شهیدك یتیمی اولمشدم ؛ بنمکی ده سزککیلر کبی حیاتنی باروت دومانلرینه صارمش ، کیتمشدی . بوکونکی سز یکرمی سنه اولکی بنسکز ؛ بن سزك بوتون حسیاتکزی ، بتون روحکزی بیلیرم ... بن او جریحه‌نك صمیمی بر آشناسی‌یم . او جریحه‌یی سویکز ؛ او سزك ابدی بر نشان افتخاریکزدر .

سویله‌دم ، سویله‌دم ، چوجوقلغمك بتون قاب ماولنی سویله‌دم ... چونکه هرکس سزه ویرمك ایستیور ؛ بن سزدن آلمق ، — آلامکزه اشتراك صورتیله — سزك دردکزدن برقسمنی آلمق ایستیورم .

جناب شهاب الدین

سلسبیل : خفیف طاتلی صو . أپوله‌ت : اوموزه طاقیلان صیرمه‌لی قاش . قبضهٔ سیف : قیلیجك طوتوله‌جق یری . برین : پك یوكسك . . اونه : بلغارستانده شیمدی ۲۱۰۰۰ نفوسلی ، عثمان پاشانك (۱۸۷۷) ده روسلرك مدهش ضایعاتنه قارشی آزقوتله چوق شدتلی وقهرمانجه مدافعه ایتدیكی ، آجلقدن ، جبخانه‌سزلكدن چاره‌سز برقرار ایله محاصره خطلرینی یارمق ایسته‌یه‌رك آچدیغی بر هجوم حربنده اسیر اولدیغی شهر .

صوك بوسه

اویمه یاوروم ، نی سن ، اویمه قیزم شیمدی ؛
— نه‌دن ؟
بكادارغینمیسك آننه ، نه صوچم وارسویله ؟
ایشته اوزمه‌یورم بن سنی ...
— ماشاءاه سن
جیجی قیزسك بیلیرم ...
— یاجیجی قیزلر بویله
اویمه‌دن اوصلو دوروورلرمی كوزه‌ل آننه‌لری ؟
— پك صوقولما یانمه ، یاوروجغم ، شویله‌اوطور !
— سومه‌یورسك بنی‌سن آننه‌جكم ، باق سن دور ،
باشقه آننه آلایم بن‌ده كورورسك ....
دییه‌رك
شبنم آلوده نكاهنده ظلال كدری ،
اینجه‌جك بوینی بوكولمش ، كیدییور یاورو ملك ؛
نیتره‌ین بوسهٔ سودا دل معصومنده ،
دولاشیرآغلایه‌رق چهرهٔ مغمومنده .

قادین ، آمادهٔ رحلت كبی بیتاب وملول
آرقه‌سندن قیزینك زار وپریشان باقیور ؛

ایدییور شفقت مجروحی جمالنده افول ،
رو حنن ظلمت کریانی یوزندن آقیور ؛
خسته ، بی‌چاره قادین خسته، بیلنمز نه‌سی وار!
کیم بیلیر، بلکه جگر یاوروسنه، بلکه ورم ...
ناصل اوپسون قیزینی ؟ آه اوسعال مبهم ،
اوبوغوق سس ، اوده‌رین نغمهٔ مظلم هرکون
ننه‌نك پارچالایور کوکسنی ، برظل مزار .
قاپلایور روحنی ، صوردقجه اطباده بوتون
« چوجوغی اوپمه‌ییکز ! » رأینی تکرار ایدییور ،
« اوکسوروك مزمن اولور چونکه چوجوقلرده » دییور .

« چوجوغی اوپمه‌ییکز ! » ایشته مقرر ، معلوم
ننه‌لك روحنی مجروح ایده‌جك براخطار !
« یاوروسی اوپسه‌م اولورمی ؟ » بوسؤال مشؤم
دوکولور غنچهٔ بی تاب فمندن ناچار . .
— آه برکون أبی اولسه‌م‌ده طوتوب چکسه‌م بن ،
قوقلاسه‌م یاوروسی ، صیقسه‌م کوچوجك اللرینی ،
اوپسه‌م اوپسه‌م یوزینك ، کوزلرینك هریرنی ...
صوکره دوشسه‌م‌ده چکنمم اولومك پنجه‌سنه ؛
آه اوکسوز چوجوغم، آنه‌سنی اوپمکدن
بیله محروم اولویور ...
— بن کله‌یم‌می آنه ؟
— کل قیزم قوینمه .. یوق دور ، قوپیورمی جکرم ؟
حالانکه قوینمده اجل !
— اوح اونی بن پك سوه‌رم ...

برسحر وقتی ایدی ، هرکس اویوردی . . خانه
کیجه یالکزجه سکوتله مزار اولمشدی :

صاقلانوب روحنه بربوسهٔ مأیوسانه ،
نینه‌نك غنجهٔ عمری نه‌حزین صولمشدی !
قیزجغز ایرکن اویانمش، کلیور: « اوح ارتق
اویرم آننه‌می ! اوح یا ، اویرم ایشته ! امان
دویماسین ! یا اویانیرده داریلیرسه ؟ اوزمان
قاچارم ... آننه‌جکم، باق نه‌کوزلده یاتمش ! »

کوزی تابان ، یوزی کارنك صفا ، کوکسی آچیق ،
اویوره‌جك اوریبور ... آننه‌سنه جان آتمش ،
کلدی ، قوندوردی ــ دوکوب نعشنه برروح سرود ــ
اوصوئوق آلتنه بربوسهٔ حار وممدود !...

کمال زاده علی اکرم

(وزنی : فاعلاتن «فعلاتن» فعلاتن فعلاتن فعلن)

شبنم آلوده : چیچه‌یه بولاشمش ، کوزلری یاشلی . آمادهٔ رحلت : اولومه حاضر .
سعال : اوکسوروك . غنجهٔ بیتاب فم : طاقتسز ، صولغون غنجه‌یه بکزه‌ین آغیز .
سرود : تغنی ، مقام ، اویمه .

تبدیل هوا

نه‌وقت مستعجل برکاغد چیقارمغه مجبور اولسه‌م زواللی برطفل بادیه‌نك غربتزده
خیال محتضری کوزمك اوکنه کلیر. برایکی سنه اولویور .. بیتروب کیتمك اوزره استعجال
ایتدیکم اوراق آراسنده برتبدیل هوا کاغدی نظر دقتمی جلب ایتمشدی . مسوده‌سی
ایچون هیچده لزوم اولمادیغی حالده ملفوفلرندن برینه شویله بر کوز کزدیردم ، صوکره
براقه‌مایه‌رق هپسنی اوقودم . بو ، ابتدا مکتب طبیه‌نك برراپوروندن باشلایوردی. تصرملی
برچوجوغك « سل الرئه علتنه دوچار اولماسنه و خسته‌لغك سرعتله سیرینی اجرا ایتمکده
بولنماسنه مبنی » تبدیل هوا ایچون « برآن اول مملکتنه اعزامی » لزومندن بحث اولونیوردی.

صوكره بو اساس اوزرينه برتئنی جسيتپروورانه ايله آيلرجه سوره‌ن برطاقم معاملات باشلامش ؛ حواله‌لر ، دركنارلر ، باشقه راپورلر ، تذكره‌لر يازيلمش ، مخابرات جريان ايتمشدی . اك نهايت حل اولونه‌ميان برنقطه قاليوردی : خرج راه ! خسته‌نك بصره‌يه قدر اولان خرج راهنك هانكی بودجه‌دن تسويه ايديله‌جكی ، نره‌دن قارشيلق بولنه‌جغی تعيين ايتمك ايچون بوتون بو اوراق دائره‌دن دائره‌يه دولاشيوردی . وشيمدی يورغون ، نوميد بر حالده يازيخانه‌مك اوزرنده ديكه‌ن بو اوراق ايچنده طفل باديه‌نك بر آن اول مملكتنه اعزامی لزومندن بحث ايدن طبيب راپورلری آلدن آله كزدكجه ييپرانمش ، صانكه كنديلريله برلكده اولزوم‌مبرم‌ده زواله يوز طوتمش ، آرتق اهميتدن دوشمشدی . يالكز خسته‌لغك سرعتله سيرينی اجرا ايتديكنی كوسترن سطرلر آجی برمعنا ، عنيف بروضوح كسب ايده‌رك بوغوق بر فرياد ايله روحی طيرمالايوردی . بو عذاب أليم ايچنده بيچاره چوجوغی تخيلدن كنديمی منع ايده‌مه‌يوردم . او شيمدی مكتب خسته‌خانه‌سنك دمير قريوله‌سی اوزرنده ، بياض بادانه‌لی چيپلاق ديوارلر آراسنده اولديريجی اوكسوروكلرك قهر حيات سوزيله ايكله‌يه‌رك ، صارصيله‌رق سرعتله سيرينی اجرا ايدن خسته‌لغك تأثيريله هركون برپارچه دها أريه‌رك ، صوله‌رق اوراده ممات ايله اوغراشيوردی .

زوالی خسته ، بعضاً نايقين برحالده ياتاركن قارشيكی ديوارلره منعطف قالان كوزلرنده برلمعهٔ تحسر كوروليور ؛ نه دوشونيورسك ؟ سنه‌لردن بری آرقه‌ده براقديغك باديه‌نك اوخونين غروبلرينی ، صاف مهتابلرينی ، او پاياسز قوم صحرالرينی‌می تخطر ايديورسك ؟ اوراده سوكيلی بر پدرك ، مشفق بر والده‌نك ، معزز همشيره‌لرك ، قارده‌شلرك ، دده‌لرك ، قيصه اقلرك واردی ، دكلمی ؟ احتمال كه بو خاطره‌لر آراسنده شيمدی پيش خيالكده چولرك بوتون حرارتلرينی جمع ايتمش قدر ياقيجی ، پارلاق بر چهت سياه نظرده سنی جذب ايدييور . احتمالكه بونلرك هيچ بريسی ده‌كل . احتمال كه ساده‌جه او سربست سمالر ، او سربست افقلر ، او سربست حياتلر ايچون متحسر اولويورسك . احتمال كه مدنيتك بو قالديرملی سوقاقلری ، بو يوكسك ديوارلری سنی صيقيور ، بوغيور . فقط بر آز دها جسارت ، بر از دها متانت ... ايشته اوفاق بر مشكل قالدی . اوده ياقينده بيته‌جك ، آرتق باديه‌كه قاووشه‌جقسنك ..

فی الحقيقه ناقابل حل كبی كورونن خرج راه مسئله‌سی‌ده بركره دها مخابره‌دن صوكره تسويه ايدلدی . آرتق هيچ برمانع قالمامشدی . نهايت بيچاره ، مملكتنه قاووسه‌جق ،

كيم بيلير، بلكه اوزاده يكى بر حيات بولاجقدى . كاغدلرك آرقه‌سنى بوراقيوردم. مستعجلاً آلدن چيقارمق ايچون اوغراشدم : يازيلوب امضالاندى، اوراقه تسليم ايديلدى. ممنونيتله بر نفس آله‌رق صفه‌يه چيقدم . بو ايشى تعقيب ايچون اوجه بر قاچ كره كلوب كيتمش اولان مكتب مبصرى، اوزاده اننده معاش سندى اولديغى حالده بو سنده دائر اهميتلى بر بحثه كيريشمش كبى بر قاچ كيشى ايله قونوشيوردى .

— خسته ناصل اولدى ؟ ديدم ، كاغدى شيمدى چيقدى ؛ مملكته كيديور .

مخاطبم معاش سندينه عائد محاوره‌نى كسمكه راضى اوله‌مايه‌رق ايكى لاقيردى آز سنده جان صيقينتيسيله باشندن صاوارجه‌سنه جواب ويردى :

— ها ، ديدى ، اونى بوكون كومدك ...

حسين جاهد

باديه : چول . سل الرئه : آق جكرده تهلكه‌سى چوق ، ورمه يعنى بر خسته‌لق .
عنيف : سرت . خونين : قانلى .

خسته

« وقعه حلقه‌لى زراعت مكتبنده كچمشدى »

نچه ، دوقتور ، اونى سز بر صويه‌رق ديكله‌ييكنز ؛
خسته‌لق چونكه دكل اويله اهميتسز .
ساده بر نزلهٔ صدريه‌مى علت ؟ نرده !
چوجوغك حالى فنالاشدى شو صوڭ كونلرده .
اون كون اول عمليانه چيقاركن طلبه ،
اوده كلمشدى ؛ فقط يولده نوبتلر غلبه
ايده‌رك ويرمه‌دى بيچاره‌يه بر دم راحت .
ديدم : « اوغلم ، نه‌يه كلدك ؟ هادى كيت مكتبه ، يات ! »

اوزماندن بريدر ضعفى تزايد ايديور ؛
شبهه‌لر دوغرومى كيتدكجه تأييد ايديور .

اویقو یوقمش ؛ کیجه هپ اوکسوربیورمش ؛ آتشك
اولمایورمش آزیجق دیندیکی . . .

— بن ذاتاً ایشك

برآی اون بیلیوردم نه وخیم اولدیغنی . .
بکا اخطاره نه حاجت ، آبکم ، شیمدی بونی ؟
مع‌مافیه یکیدن برباقه‌لم دقتله :
حکمی قطعی ویره‌بیلمك ایچون اولماز عجله .
— چاغیرك خسته‌یی کلسین .

قاپینك پرده‌سنی

آچه‌رق کیردی او اثناده دوزه‌لتوب فسنی ،
بر اوزون بویلی چوجوق... لکن او برلوحه ایدی ؟
اویله بر لوحهٔ رقتکه اونوتمام ایدی .
رنکی اوچمش یوزینك ، کوزلری چوکمش ایچری ؛
الماجقلر ایکی باشدن چیقوبرمش ایلری .
او شقاقلر کوچه‌رك جبهه‌یی یاندن صیقمش ؛
فیرلامش آلنی ، دامارلرده برابر چیقمش !
بت بکنز کول کبی اولمش اوچه‌رق نور شباب ؛
او یاناقلر ایکی صولغون کله دونمش ، بی‌تاب !
او دوداقلر موراروب قاولامش آرتق دریسی ؛
اوزامش صاچ کبی کیرپیکلرینك هر بریسی !
قفا بر یوك کسیلوب بوینه ، چوکمش باغری ؛
ایکی ده‌کنك کبی یوکسه‌لمش اوموزلر یوقاری .
— اوطور اوغلم ، سنی دقتلیجه بردیکله‌یه‌لم . . .
صویون اولجه فقط . .

— سز صویکز ، یوق حالم !

صویدی بیچاره‌یی اوچ‌بش کشی بردن ، اوزمان
آلدی بر هیکل عریان سفالت میدان !

بوكميك كولجه‌سنك دیكلنه‌جك برجهتی
یوقدی. ظنمجه‌طبیبك جوشه‌رق مرحمتی ،
« باقماسه‌ق خسته‌یی نومید ایده‌رز بلكه » دییه ،
چوجوغك كوكسنه یاقلاشدی برآز دیكله‌مه‌یه :
ـ اوكسور اوغلم . . نفس آل . . آلمه نفس . . اولدی ، كیین ؛
باقه‌یم نبضكه . . اعلا . . سكا یاوروم قوده‌ئین
یازه‌یم ؛ اوكسوریورسك ؛ او ، كسر بلك أییدر .
آرسنیق حبلری آل ، سوبلرم اجزاجی ویرر .
هادی كیت كندیكه أیی باق . . .

— ناصل ایتدك دوقتور ؟

ـ ایده‌جك یوق ؛ چوجوق آرتق یوله كیرمش ، كیدییور !
صول طرفدن رئه‌نك ذروه‌سی تكمیل چورومش ؛
خسته‌لق سیر طبیعیسنی آلمش یورومش .
دور ثالثده‌كی اثاری او ملعون مرضك
وار تمامیله . ده‌كل هیچ بری اكسیك عرضك .
بوتون اعراض ، شهیقیله ، زفیریله . . .

ـ یتر

خسته‌نك چهره‌سی میدانده‌یا ! انسانده مكر
اولماسین حس ده‌نیلن شئ . . او ده‌كل ، لكن بز
بونی « تبدیل هوا » دیرده ناصل كونده‌ریرز ؟
شورده اوچ بش كونی وار.. كونده‌ره‌لم : یولده أولور!
« كیت » دیمك همز دوشونورسه‌ك نه بویوك بر ذلدر !
هادی كونده‌رمه‌یه‌لم .. وارمی فقط امكانی ؟
كیمه درد آكلاتیرز ؟ بولسه‌ك آ درد آكلایانی !
ـ سوزیكز دوغرو مدیر بك ، نه‌یاپوب یاپمالی ؟ تك

بو چوجوق کیتمه‌لیدر؛ چونکه‌یاشارسه بك بك
دها بر هفته یاشار، صوکره سرایتده اولور؛
بویله بر خسته‌یی کوندرمه‌ده مکتب معذور.
— برمبصر چاغیرك.

— بویورك افندم.

— بکا باق،

خسته‌نك کیتمه‌سی هرحالده موافق اوله‌جق.
«سکا تبدیل‌هوا توصیه ایتمش دوقتور؛
کزمش اولسه‌ك آچیلیرسك..» دییه برفکرینی صور.
«ایسته‌م!» دیر او، فقط دیکله‌مه، اقناعه چالیش.
کیم بیلیر، بلکه‌ده بیچاره چوجوق آکلامامش؟

— شیمدی تبدیل‌هوا وارمی بنم ایسته‌دیکم؟
براقك حالمه آرتق بنی راحت ایده‌یم!
اوچ بوچوق ییل بکا قاتلاندی بومکتب، اوچ کون
دها قاتلانسه قیامتمی قوپار؟ هم نه ایچون
بنی بیللرجه بارینديرمش اولان بریردن
«اوله‌جکسك!» دییه قوغمق؟ بوقوغولمقدر، بن
کیمسه‌سز برچوجوغم، نره‌ده کیدر بر بولورم؟
ایتمه‌ییك، صوکره سوقاقلرده قالیر محو اولورم!
آنام اولمش؛ بابامك بیلمه‌یورم هیچ یوزینی؛
قارده‌شم وار؛ اوده لکن بکا دیکمش کوزینی:
صانکه آتیده‌کی موهوم رفاهم کیده‌رك،
اونی چالقاندیغی خسرانلر ایچندن چکه‌جك!
قارده‌شم، قوردیغك امالی ده‌ویرمکده اولوم؛
بنی کوم حفرهٔ منسیته، آتیکی‌ده کوم!
هانکی بر دردم ایچون آغلایه‌یم، بیلمه‌یورم.
دوکدیکم یاشلری معذور کورك، مغدورم!

اوقدر سعی بلیغك بو سفالتمی صوکی ؟
بری اولجه اکر سویله‌مش اولسه‌یدی بونی ،
چالیشوب عمریمی چیلغینجه هبا ایتمزدم ،
بن بو مستقبله ماضیمی فدا ایتمزدم !
مرحمت بیلمه‌ین انسانلره باق ، یاربی ،
قوغیورلر بنی برسائل آواره کبی !
— سنی برکره قوغان یوق ؛ بوسوزك پك حقسز.
« ایسته‌مم ، یوللامایك » دیرسه‌ك اکر قال ، یالکز.
خسته‌سك . . .
— هم ورمم ! سویله ، نه‌وار صاقلایه‌جق ؟
— یوق جانم اویله‌ده کل . . .
— اویله‌یا هرکس احمق !
براقیرلرمی اکر کیتمه‌مش اولسه‌م عجبا !
دوغرودر ، کیتمه‌لی‌یم . . قوشدیریکز برآرابه .

صوك صنفدن ایکی وجدانلی رفیقك قولنه
دایانوب چیقدی او بیچاره سفالت یولنه .
آتەرق آرقه‌یه برلحهٔ لبریز الم ،
اونی تبعید ایده‌جك پایطونه یاقلاشدی « ورم ! »
طوتدی بیندیردی چوجوقلر صاره‌رق هربرینی ،
اوپدیلر کریهٔ ماتم دوکه‌رك کوزلرینی :
— چکیور دوغروجه استاسیونه ...
— یوق یوق ، بنی تا
کوتور استانبوله بریرده براق‌که : غربا ،
— کیمسه‌نك اونلره آلدیرمادیغی برصیره‌ده —
اوزانوب اولمه‌یه برشیلته بولورلر اوراده !

محمد عاکف

[وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) فعلاتن فعلاتن فعلن]

أفه نك حكايه سى

أفه ، تحقيق هيئتنك كلديكنى و كنديسنى ديكله يه جكنى سويله ديكى زمان ، نه درين بر دقتله ، كنج ضابطه باقدى ؛ صوكره آياغه قالقه رق كنديسنى يوقاردن آشاغى ، جديتله ، سوزدى . قاره كوزلرنده نه تلاش ، نه ده هيجان واردى . سديرك اوستنده باغداش قوردیغى يردن ياواش ياواش قالقدى ، چوبوغنى براقدى . برشئ سويله مه دن اوراده چيقدى . كنج ضابط ، يوروركن ، غريب برطرزده برقاچ دفعه باشنى صاللادیغنى كورمش وسببنى آكلامادن دوشونمشدى . كنديسى هرحالده أفه دن چوق تلاش ايچنده ، چوق هيجانلى ايدى وبوغريب ملاقاتدن دها چوق قورقيوردى . بوملاقاتلر تارلالرى چيكنتمش ، چيچكلرى قورومش . انسانلرى دوكولمش خرابه وفاجعه ازميرينى بلكه قورتاره جقدى . اونك ايچون نه قدر أيى اداره ايديلمك لازمدى . كنديسى غالب زه نراللرك ، آميرلرك نهايت ديكله مكه كلدكلرى بو اسلام مشهديننك كوللرى اوزرنده ديكله ديكى آداملرى ، بر بر تحقيق هيئتنك اوداسنه كتيرديكى زمان قاپى نك آرقه سندن كندى قلبنك آزغين كومبورته سنى ، آتشلى طوپ سسلرى كبى كوروله ين بيننده كندى كنديسنه حاضرلاديغى وايچندن سويله ديكى مقدمه لرى ديكله ردى . كنديسى حساس ، متفكر بر استانبول كنجى ايدى . اضطراب وعصيان اوكا ادبى نطقلر ، محترص چيلغين تلقينلر ، مأيوس مراقبه لر وچاره سيق نظريه لر تلقين ايديبوردى . ازمير خلقنك ، خلق مدافعه سنك آنا خطارلرندن برى اولان بو بسيط ، فقط عجايب قهرمان أفه ، بو مسئله يى نه قدر بارد و ساكن تلقى ايتمشدى . عجبا اوكا برشيئلر اوكرتملك ، نه نقطه نظردن مقصدينى مدافعه ايتمك لازم كلديكنى سويله مك لازمى ايدى ؟ ذهننده أفه نك آغزينه قويه جغى نطقى حاضرلاركن أفه نك سديرك اوستنده براقديغى بنبه لى ، صاريلى ، وصناق ايشله ملى توتون كيسه سنه ، اونك ياننده براقديغى صيرما ايشله مه لى چوره سنه ، اوزون آغاچ چوبوغنه داليوردى .

ذهننده ژنه راللرى آغلاته جق قدر قوتلى بولديغى مدافعه نك اورته سنده قاپى آچيلدى . أفه كيردى . آلك پارلاق ، الك مزين چيكلى طاقمى كيمش ، فسنك اوستنى بيك برداغ چيچكى اويالرله سوسله مش ، قالين قه زو وجودى ، طبانجه لر ، كوموشلو خنجرلر ، چپاقالرله دونمش ، آرقه سنه ماوروزنى آصمشدى . آتش آلمايه حاضر كورونن بو سلاح

بحمی اوستنده باشی ینه بارد وساکن کندی . آیدین داغلرینك کونشی آنجق سویمکی بر متنق ویره بیله جك قدر مرمر کبی بیاض تنی ، منتظم خطلی ، اینجه بورونلی ، قوی یوزینك اوستنده دهربندن باقان قاره کوزلری سیاه آله‌وه بکنزه یوردی . مینانك اوستندن کورولن دها بیاض قالین بوینی اوزرنده قماشی چوق متوازن ، حدقی بنده ، چوق آزکات کورونیور ، برقادین کبی تازه دوداقلری اوستندن کوچوك سیاه بیقلری ، برآز فضله آچیلان کوزلرینك اوستنده اینجه قلمله چکیلمش کبی اوزانان قاشلری یالکز باقانلره نه قدر کنج بر انسان قارشیسنده اولدیغنی احساس ایدییوردی . یکرمی بر یاشنده اولدیغی سویله نیلن أفه‌ده بوتون طراوتی وقوی کنجلکه رغماً قارشیسنده کنه نه کنج ، نه اختیار ، هیچ بر زمان و یاش حسی ویردیرمه ین بر اولغونلق واردی .

سوقاقده لاقیردی‌یی آچه بیلمك ایچون:

— أیجه اوزاق کیده جکسز ، أفه‌م دیدم .

أفه‌نك کوزلری ثابت وساکن قدرتی بوزمادن ، دوداقلری تبسمه بکنزه ین بر شیله آچیلدی :

— نره‌ده اولدیغنی بیلیورم ، دیدی . کنج ضابط نه قدر چالیشدی ایسه نه أفه‌یی تفصیله سویلته بیلدی ، نه ده اوکرنمك ایچون کندی حاضرلادیغی موضوعدن بحث ایده بیلدی .

أوه کلدکلری زمان ضابطك هیجانی أللرینی تیتره‌ته‌جك درجه‌یی بولدی ؛ فقط صفه‌ده اودا قاپیسنی آچوب ده أفه‌یی هیئتك یاننه صوقدقدن صوکره أفه‌نك غریب سکوتی سرایت ایتمش کبی ساده‌جه قاپینك یانندهکی صندالیه‌یه اوطوردی ، بکله‌دی .

هیئتك اوطوردیغی بویوك اوطانك هر طرفنده عشاق خالیلری [illegible] . [illegible] مستطیل بویوك یشیل اورتولو ماصه‌نك اوکنده آوروپا بحریه‌سی [illegible] دورت دولت دورت بویوك عسکری بویوك اویتورماللریله اوطوریورلردی . کنج کاتبلری ، ضابطلری آراسنده بر آز خوش بر هوا ده مغرور [illegible] دوران [illegible] جیزکیلریله [illegible] دوران باشلری ، دریدنوطلری ، تحت البحرلری ، طیاره‌لری ، [illegible] قدرت و شوکتلریله غالب وذی قدرت ملتلرك کوزلرینه أفه‌یه باقییورلردی . [illegible] أفه اونلره باقمادن ، [illegible] اردودن ، چلیك و آتشدن دها قوی ، هپسنك قارشیسنده یشیل [illegible] کوکره قالقان کنج بر چینار قدر بونلره قارشی لاقیددی .

أفه ایلرلرکن صاغده اوطوران یوزی تراشلی ، اسمر یاناقلی ، قالپاقلی بر عثمانلی

ضابطی، وقور بر اراده ایله أفه‌نك تحلیل ایده‌مه‌دیکی بر حسی صاقلایه‌رق قالقدی، أفه‌یه یاقلاشدی. یاواشجه سلاحلرینی آرالقلاندیرمه‌سنی سویله‌دی. أفه، بر چوجوق سکوتی ایله ماوزه‌رینی قاپی‌یه دایادقدن صوکره طبانجه‌لرینی ماصه‌نك اوستنه براقدی. صوکره ماصه‌دن بر آرشون اوته‌ده، کوزلرنده نه غیظ، نه عصیان، نه ده قورقو ایله، ژه‌نرالاره باقدی وپوروزسز بر سسله، اصیل بر طورله:

— صفا کلدیکز، پاشالر، دیدی.

أودت، ایشته بونلر چاناق قلعه‌ده تورك عسکرلرینك دوکوشدیکی دولتلرك پاشالری ایدی وپاشا اولدقلری ایچون أفه، باشنه بیك برداغ جیچکلی اویاسنی طاقمش، یکی چکمنی کیمشدی. صیرمه‌لر کیینمش، آیدین داغلرنده، آیدینده اولان بیتنی اوکرنمکه کلمش پاشالره یاپه‌جغی تأثیری یاپدی وکندیسنه کوستردکلری صندالیه‌یه ساده‌جه اوطوردی.

پاشالردن برینك آکلامادیغی برشیلر میرلدانماسندن صوکرا، عثمانلی ضابطی:

— آیدینده اولانلری آکلات، أفه، دیدی.

— ازمیری یونانك باصدیغینی دویمشدك، دییه باشلادی. دکانلری، أولری صویمشلر، چولوق چوجوق اولدورمشلر، قدینلره صاتاشمشلر. بونلری چوقدن دویدق؛ فقط بزم داغده قویونلریمز واردی، چوباندق، بونلری دویدق؛ ینه قویونلریمزی اوتلاتدق. چفتلکلره کیرمشلر، اختیارلری صاقاللرندن سوروکله‌مشلر، کنجلری یاوچالامشلر، مال، ملك نه وارسه کول ایتمشلر، حیوانلری آلوب کوتورمشلر. بونلری دویدق؛ ینه داغده قویونلریمزی اوتلاتدق.

ایچری‌یه دوغرو یورودلرمش، طوپراق اوستنده نه توتون فدانی، نه بوغدای باشاغی بیراقمشلر. زیتونلکلری اینمش، باغلری چکنتمش، آغاجلردن انجیر، بادم، یمش دوکولمش، قورومش، کیمسه مالنك باشنده قالمامش، قصبه‌لر بر محشر اولمش. بز ینه داغلرده قویونلریمزی اوتلاتدق.

برکون آرتق چوق یاقینه کلمشلر، کویك ایکی ساعت اوته‌سنده مندرس کوپریسنك باشنه قدر یونان نوبتچی قویمش دیدیلر؛ بز او وقت کویده دوشونمکه باشلادق.

برجمعه کونی نمازدن چیقمشدق، قیزانلره اوه کیدیشدك. آقشاملك آلاجه قارا کلغنده کویه کیرن بر صیبدده قدینلری اولامان قیزلر کلیه اوکزه چیقدیلر: باش اورتولری یاپ چالانمش، صاچلری یولونمش، انطنه‌ی ملوراق و قان ایچنده، هپسی بر آغیزدن آغلایورلردی. عمم قیزی کرمل جریتیق باش اورتوسی چیقاردی، صوراغزه آتدی:

— أفه ، دیدی ، یونان ازمیره کیردی ، صوصدیکنز : دین قارده‌شلریمزی صویدی ، صوصدیکنز ؛ نه قان ، نه جان ، نه عرض قالدی ، صوصدیکنز . بوینکزک دیبنه کلدی ، ینه باشکزده اویا ، الکزده توفکلر ، داغلرده ایکنمدیکنز . بزی بوکون مندرس کوپروسنك یانندەکی یونان نفرلری یاقالادیلر ، قویونلریمزی آلدیلر ، بوینمزدن آلتونلریمزی قوپاردیلر ، اوستمزی پارچالادیلر . .

قادینلر هپ بر آغیزدن چیغریشمغه باشلادیلر . عمم قیزی کزبانك انتاریسی پارچه پارچه ، کوکسندن قان آقیوردی .

— داها نه یاپدیلر ؛ دیه قیزانلر هپ بر آغیزدن هایقیردی . امملك قیزی :

— نه یاپدیلر دیه صورمییك ، داها نه یاپه‌جقلر دیه صورك ؛ دیدی . اوده باش اورتوسنی صورانمزه فیرلاتدی .

— آلك بونلری ، اورتونك ؛ ویرك توفکلری ، قامالری بزه !. قیزانلریمزك عرضنی بوندن صوکره بز قوروبه‌جغز ، دیدی .

اووقت بن قادینلرك هپسنی أولرینه یوللادم . قیزانلرله کویك تپه‌سنده ایرته‌سی کون اوکله وقتی ، مندرس کوپریسنده‌کی کوبکری تپه‌له‌مکه عهد ایتدك .

کیجه عمم قیزی کزبانك کوچوك قیز قارده‌شی یانمه کلدی :

— نایقه‌سنك آلتندن سیاه پرچملری فیرلامش ، دیشلری دیشارده ، قره قوزو یونانلی‌یی صاغ براقماسین ، دییور ، دیدی .

مندرس کوپریسی باشنده ، طبانجه ، توفك ، قما ، بچاق ، بر عرض خائنلرینی تپه‌لرکن طرافمزه بوتون یاقین کویلردن زیبکلر یتشدی ؛ بر طرفدن بولوت کبی یونان عسکرلری میدانه چیقدی ؛ فقط قیزانلرك بچاقلرندن یت چیوق اوردنه کبی قاچدیلر . بن أولولر آراسنده ، سیاه پرچملی ، دیشلك یونانلی‌یی آرادم ، آرادم ، یوقدی ؛ بزده اوواده اوچان یونان بولوتنك آرقه‌سنه دوشدك . آیدینه یاقلاشدیغمز وقت اذان اولمشدی . قصبه‌نك اتکنده سلاحلریمزی براقدق ، اوطوردق . قیزانلرله نه یاپه‌جغمزی بیلمه‌یوردق .

بردن بره آیدینك اوستندن آلوولر ، دومانلر یوکسلدی ، ایچریدن توفك سسلری ، قادین چولوق چوجوق چیغریشلری ، یونان نعره‌لری کلیوردی .

روزکار کبی قصبه‌یه دالدق . مسلمان محله‌لری چیغریشه‌رق ، جتیر دیه‌رق یانیوردی . سوقاقلرك اوستنده آلوودن دالغه‌لر وار ، آلتنده أولرك پنجره‌لرندن بوعجالر خالیلر آتیلیور ،

آشاغیدن یونانلی آلوب قاچیوردی . صوقاقلر اورتاسنده باش اوزتوسی پارچەلانمش بر بنه‌نی بوینندەکی آلتونلردن یاقالامش بر یونانلی طاشدن طاشه سوروکلەیور، کوکسی آچیق کنج بر قیزك ، ایکی الیله غرتلاغنی صیقارکن بر یونانلی دوداقلرینی اوپیوردی . آناسنی بوغان عسکرلری شوقدر بر قیز ایستیورکن بر نفر صاری صاچلی باشنی دیپچیکله ازیوردی.

آلەو ، توفك ، دومان ، قان وچیغریش ایچنه بزده روزکار کبی ، جهنم کبی کیردك .

افه آیاغه قالقمشدی . ژەنراللر ترجمه‌یی دیکله‌مه‌یور، ساده افه‌نك یوزینه باقیورلردی . یوزی بوروشمادن ، تقلص ایتمه‌دن ملیونلرجه یاشه کیرمشدی . سیاه کوزلری ، سیاه بر قاینار صو منبعی کبی ایدی . یاناقلری قورو ایدی، فقط کوزلری تماماً سیاه یاشدی . نره‌یه باقیوردی ، بیلمه‌یورلردی ، فقط بو سیاه یاشلر اورتاسنده آیدین واردی .

افه‌نك سسی اوقدر آلچالمشدی که چیقان کلمەلر، سسسز کبی ایدی؛ فقط اك واضح وقدرتلی بر یصلیق کبی هر کلمه سس اولەرق دکل، جانلی بر فاجعه خیالی کبی براردو اولسه کوروله‌جك وایشیدیله‌جکدی.

نهایت صیرمەلی چوره‌سیله ، آلتنده دیزیلن ترلری سیلدی . کوزلری اسکی قورو پارلاقلغنی آلدی . اسکی معتدل سسیله حکایه‌سنی بیتیریوردی :

— اوچ ساعت ، پاشالر ، اوچ ساعت انسانلرك یاپمادیغنی یاپدق . صوکره یونانلیلر کیتدی ، یانغین سوندی . بزده قیزانلرله کندیمزی بولدق .

بر شیئ اولمامش کبی ژەنراللرك بردن بره کوزلرینك ایچنه باقەرق :

— اللهه ایصمارلادق پاشالر ، دیدی .

هپسی افه‌نك النی صیقدیلر . افه کیردیکی کبی ایدی، کوزلرنده نه غیظ ، نه عصیان، نه ده قورقو واردی . قاپی‌یه قدر کندیسیله یوروین عثمانلی ضابطنك النی صیقارکن اسمر ، سرت یاناقلرنده ایکی صیره یاش دیزلمش اولدیغنی کوردی . بو دفعه یالکز اوکا عین ساکن سسیله :

— کزبان ، کزبان ، کندینی مندرسەدن حایه آلدی ، دیدی ؛ بکا امامك قیزیله خبر یوللادی :

— افه ، دیمش ، سیاه بر چیی، دشملری دیشارده یونان نفرنی اولدوروب نجه‌یه قدر، آیدیندن یونانلیلری چیقارنجه‌یه قدر قاماسنی قینه قویماسین ، بر زیبك صاغکن ایونان آیدینده پادشاه اولورسه بنم قانمده اونك بوینده اولسون !

ضابطك آووجی أفه نك آووجنه یاپیشنجه ایکیسنك داماRلرنده کی قان بربرینه قاریشمش ، بربرندن کچمش کبی اولدی .

ضابط ، تحقیق هیئتنه کلن سیاه فراجه‌لی قادینلری ودایه آلیرکن أفه دیشارده جانی کوزلرینه طوپلانمش کبی کندیسنه دوغرو کلن کنج ضابطه :

— جمعه آقشامی کویه بویوروك ، قیزانلرله سزه قوزو چویره‌لم ، دیدی .

خالده ادیب

نیسان

چیچکلی بر داله قونمش قانادلی بر خولیا . . .
قلم ، بهاری بوتصویر ساده نقشیله
خلاصه أیله‌مك ایستر ونا کهان پیدا
ورقه‌لرده‌کی شرمنده بر تحاشیله
ایدر بو جرأت آواره‌سندن استحیا !

حقیقةً اونه هنکامهٔ تجدد در
که داللریله ، سماسیله ، قوشلریله بوتون
شو کهنه طوپراغی ترویح ایدر ؛ قیشلك دها دون
الندن خیرپالانیرکن باقارسکنزکه بو کون
بر انبساط مزهرله هپ طبیعت پر .

صولرآقار، قوزولر اوینا شیر . . . صفاسندن
حیات رقص ایدییور ظن ایدرسکنز ؛ اسحار
اولور تلألؤ باران ایچنده خنده فشان ...
بوابتسام ایله کویا ، شکفته روح بهار ،
لبنده برصاری نیلوفرك دوغار نیسان . . .

توفیق فکرت

یاز

موسمه نه‌ده بن یازی سوه‌رم ؛ فقط بزم یازیمزی ، استانبولك رنكدن رنكه كیرن شرجانی ، سرین وصولاق یازی . . . نه چوللرك بوغوجی صیجاغی ، نه غزاللرك امثالسز كوزلری ، نه صیرا صیرا دوه‌لرك هیجان ویرن خیاللری ، نه نهایتسز قوملرك قاووروجی سامللری . . . بن استانبولك یازینی سوه‌رم ، خاطره‌مده استانبولك یازندن آلنمش نه‌جانلی ، نه‌تأثیرلی ، فقط تعریفی نه كوج لوحه‌لر واردر . . .

ساحللرك صیجاق بر صباحی اولور ، اویله بر صباح كه مخمورلغنی آچه‌مایه‌جق ، ویانامایه‌جق ، بایغین ، كوشك ، سس‌سز ، تا ووكه‌یه قدر یاته‌جق ظن ایدیلیر . هرشی دوزغوندر : اولكون صولر اوزرنده آقشامدن كچمش كمیلرك بیاض ایزلری ؛ چوقدن اوزاقلاشوب غائب اولمش واپورلرك ، هوانك بوشلغنه طاقیلی سیلیك دومانلری ؛ قییده یاغلی بر پارلاقلقله قیریشیقسز بكله‌ین یورغون صولر ، ایچنده یشیل بر فاصولیه قبوغی كبی دها هنوز وجودلری قیلچیقلانوب بیچیمه كیره‌مه‌مش منی منی بالقلر ؛ دالیانك یوكسك دیره‌كلرنده نوبت بكله‌ین كوزجی ، هپسی ، سینه‌مانك پرده‌سنه عكس ایدوب موطوری حركت ایته‌ین بر لوحه كبی انسانه اذا ویرن بر یورغونلقله بكلر ، دورورلر ، ایشته بویله صباحلرده ساحل بوینجه كونشدن كوزلرم قماشه‌رق ، آیاقلرمده قومسالك قیزغین صیجاغنی دویه‌رق بر باشمه دولاشمق ، بو هرشیئك سینديكی ، كندندن كچدیكی بایغین طبیعت اورته‌سنده یكانه جانلی وقدرتلی اوله‌رق یورومك بكا نه غریب بر ذوق ویرر . . .

صوكره تپه‌لرده ، فرندن چیقمش تازه بر اكمك كبی صیجاق ورایحه‌لی كیجه‌لر واردر ؛ اویله صیجاق كیجه‌لر كه آرتق انسانلرده قونوشوب كولوشمكه مجال قالمامش ، آرتق لامبه‌لری سوندن كولكه‌لر بوش قلمه بر حلوی كبی شوقنی غائب ایتمش ، بوجكلر بیله صوصوب اویومش . . . فیرطنه‌دن اولكی دهرین بر بوغوجیلق ایچنده هیچ سس یوق ؛ نه بر فیصلدی ، نه بر آه . . . یالكز داماله دمه ، آهنكلی بر صوسسی : اوزاق ویاپاقین ، زمدن اولدیغی آكلاشیلامایان بر چشمه‌نك یاری آچیق قالمش موسلوغندن یالغه دوكولیور . و طبیعتك كركین انصانی اوزرینه دوسیكه كبی عینی بر ساده ووروور كبی ایكله‌یور ، عكسلر ، طنینلر ، همه‌لر یاپیور . دیانیق و صوصمش كیجه ایچنده بو سرین و آهنكلی صوسسی ، بكا نه سكونت ویریجی بر تأثیر یاپار . . .

صوکره ینه بویله دورغون ، ینه صیجاق اوکله اوزرلری واردر ؛ هرکسك اویقویه واردیغی ، آرابه سسلرینك ایشیلدیکی ، سوقاقلرك تنهالاشدیغی بوش ، چیپلاق اوکله اوزرلری . . . قناپه‌مه اوزانیر ، فقط اویومام ، دیکلرم : مجالسز طبیعت اورته‌سنده اوچ سس روحمه اذا ویرر ، یوره‌کمی ملال ایله قاپارتیر ؛ بری خروسلرك دورغونلق وبایغینلغه تضاد اولان شاد ، جانلی سسلری ، دیکری ده‌میر قاپیلرك دورغونلغی ، بایغینلغی بسته‌لەین أزیك ، مأیوس غیجیردیلری . . . اوبری ده اوزاق أولرك برندن عکس ایدوب کنج واختیار ایکی صدا کبی دورغونلغه ، بایغینلغه قارشی کوکوش بیقیر وباردااق سسلری... بواوچ سس صیفیه اوکله‌لرینك نه‌برباد بر نغمه‌سیدر ونی بوسسلر نه‌قدر ئوزه‌ر . . .

بعضاً بك اوغلنك یوکسك بر آپارتماننده آلتمده‌کی محله وسوقاقلره باقارم : لوش اودالرده اوزانوب اویومش یورغون قادینلر ، تولری اینیك پنجره‌لر آردنده دیکیش دیکن بیتکین ، خراب قیزلر واردر . یازی بك اوغلنده تمثیل ایدن منظره ، بنجه ، بودر : آپارتمانك تراچه‌سنه آصیلوب خفیف بر روزکارله جانلی ، وقور باجالره دوغرو اویناق اویناق قاباران اینجه ، بیاض چماشیرلر . . .

یاز آقشاملری بعض سوقاقلرك هواسنی ، قانه عادی بر اشتها یایان آغیر دومانلر بوغار . ایشته محله آرالرینك یازی بودر ؛ پاطلیجان قیزاران طاوالردن چیقما بو هوا ، کوچوك سوقاق آرالرنده یازی بزه نه‌قدر أبی حس ایتدیرر . . .

یازساده دورغون وسس‌سز دکلدر . بعضاً مه‌لته‌ملر ده‌کیزی کوپوکلره بوغار ، داغلره اوچوق دومانلر یایار ، باتسمزه اوغولتولر صوقار . . . بو ، بوتون موسملرك أك آز سودیکم هواسیدر ؛ بکا عزلت ، انزوا ارزوسی ویرر .

ده‌کزك عکسیله بوس‌بوتون کسکینه‌شه‌رك کوزلری یاقان بر آیدینلق آلتنده کونشه دوشکون کدیلر کبی اویوشمش آنادولو ساحلنك یالیلری نه قدر خوشدر ؛ واپورلرك هرکچیشنده دالغه‌لر ریختیملرنده فیشقیره فیشقیره شاقلار ، قاییقخانه‌لرینك قویوق وخراب ده‌میر پارماقلقلرینی ووروب صارصار . آه‌بواویقو وخولیا آشیانلری . . . راحت برعمرله اوراده زحمتسز ، چله‌سز یاشانیلدیغی مسعود دورلرده دوغمامق نه طالعسزلك ! . .

استانبولك یازی ده‌کز یازیدر . یازی بن ده‌کزه باقدقجه آکلارم . ذاتاً ده‌کز حماملرینه ایلك کیریلوب‌ده طوزلی صودن طدلدیغی زمان یازك طادی آلنمش ، قوامی کلمش دیمکدر .

بوهفته تام بیاز هفته‌سیدی . صیجاغك شهری بونالتوب سرسمله‌تدیکی قیزغین بیاز هفته‌سی . . . بوصیجاق ، اوزوملری پیشیرییور ؛ یاقینده بکا ایلك آیازلرله بوغولامش ایلك صالقیمی اوزاتدقلری زمان :

— بویازده کچدی !

دییه‌جکم ؛ أوت بویازده کچدی . فقط صیجاقلنی یوره‌که سینمه‌دن ، آیدینلغی کوزلریمی دویورمادن ، ده‌کنزی وجودیمی قاورامه‌دن . . . بو یازده کچدی ؛ بویازده بویله ، هبا اولوب کچدی !

رفیق خالد

ایلول

نه زمان زرد و محتضر ایلول ،
ایتسه کریان بولوتلریله حلول ،
آغلاتیر یادیمی بوشعر ملول ،
بن بوتشبیه زاری پك سودم :

« بر قیزك حین ارتحالنده
دولاشان خنده‌ٔ جمالنده ،
آکدیرر حالت زوالنده
آه بن صوك بهاری پك سودم ! »

توفیق فکرت

درد نهان

خزان ، خزان . . . ینه سن ، أی رمیده فصل هزال !
شو قیوریلمق متحسس ، نحیف داللردن
شو دوکدیکك متورم ، زواللی یاپراقلر ،
— زواللی عجز حیات ! —
بیلیرمیسك ناصل اظهار درد ایدر ، آغلار ؟ . . .
بو کون ناصلسه غم آلود سیسلرکله جبال ،
یارین‌ده جسم طبیعت کفنله نوب قاردن ،
ثولور بوتون شو مناظر ، دوکار شو ایرماقلر ،
دوکار ؛ فقط هیهات ،
ایچین ایچین ینه هپسنده بر ملال آغلار ! . . .

توفیق فکرت

الکان شتا

بر بیاض لرزه ، بر دومانلی اوچوش ؛
اشـنی غائب أیله‌ین بر قوش
کبی قار
کچن ایام نوبهاری آرار . . .
ای قلوبك سرود شیداسی ،
ای کبوترلرك نشیده‌لری ،
اوبهارك بواهشته فرداسی :
قاپلادی پرده‌رین سکوته یری
قارلر
که خوشانه دمبدم آغلار !

ای اوچارکن دوشوب ئوان کلبك ،
بربیاض ریشهٔ جناح ملك
کبی قار
سنی صولنون حدیقه‌لرده آرار ؛
سن آچارکن چیچکلر اوستنده
اوقاجق برچیچکلی یلپازه ،
نعشك اوستنده شیمدی أی مرده ،
باشلادی پارچه پارچه پروازه
قارلر
که سمادن دوشر ، دوشر آغلار !
اوچدیکنز ، کیتدیکنز سز أی قوشلر ؛
کوچوجك ، سیرسفید بایقوشلر
کبی قار
سزی داللرده ، لانه‌لرده آرار .
کیتدیکنز ، کیتدیکنز سز ای مرغان ،
شیمدی بوش قالدی سرتسر یووالر ؛
یووالرده — یتیم بی افغان ! —
صوك قالان مائی تویلری قووالار
قارلر
که هواده اوچار اوچار آغلار !

دستکده ای سمای شتا ، توده توده‌در
برك سمن ، جناح کبوتر ، سحاب تر . . .
دوك ای سما — روان طبیعت غنوده‌در —
خاك سیاهك اوستنه صافی شکوفه‌لر !
هرشاخسار شیمدی — نه‌یاپراق ، نه‌برچیچك ! —
برتودهٔ ظلال سیهرنك ونا امید . .
ای دست آسمان شتا ، دورما ، دورما چك
هرشاخسارك اوستنه برسترهٔ سفید !

کوکلردن امسار کبی ریزان دوشیورلر ،
هرسوده خیال کبی پویان اولیور قار .

برباد خموشك پرصافنده اویوقلار
طرزنده دوزور بر آرالق ، صوکره اوچارلر .

صولدن صاغه ، صاغدن صوله لرزان و کریزان ،
گاه اوچمه‌ده تویلر کبی ، گاه اولمه‌ده ریزان . . .

قارلر . . بوتون الحانی مزامیر سکوتك ،
قارلر . . بوتون ازهاری ریاض ملکوتك . . .

دوك خاك سیاه اوستنه ، ای دست سمادوك ،
ای دست سما ، دست کرم ، دست شتا دوك :

ازهار بهارك یرینه برف سفیدی ؛
الحان طیورك یرینه صمت امیدی ! . .

جناب شهاب الدین

سرودشیدا : چوق حرارتلی ، حتی یاقین محبتلی نغمه . کبوتر : کوکرجین . خموشانه : صاکتانه ، صوصه‌رق . ریشهٔ جناح : قناد صاچاغی ، اوجی . برکسمن : یاسمن یاپراغی ، بیاض یاپراق . روان طبیعت : طبیعتك روحی . غنوده : اویومش . شکوفه : چیچك . شاخسار : دالق ، آغاجلق . توده : ییغین . ریزان : دوکولن . سو : طرف . مزامیر : نایلر ، برنوع موسیقی آلتلری . ریاض ملکوت : ملك عالمنك باغچه‌لری .

دیت

دار قاپیسندن باشقه آیدینلق کیره‌جك هیچ بر یری اولمایان دکاننده، تك باشنه، کیجه کوندوز، دورمدن دیکلنمدن چالیشان قوجه علی، قیصه قونمش تربیه‌لی بر آرسلانه بڭزه‌یوردی. اوزون بویلو، ایری پنجه‌لی، قالین بوینلو، کنیش اوموزلو بر پهلواندی! اون سنه‌دن بری [illegible] خام دمیردن دوكدیکی قلیج ناملولری، بوتون آناطولیده، بوتون روم‌ایلیده، سرحد بویلرنده بویوك بر نام قازانمشدی. حتی استانبولده بیله کیجه‌لر صاتین آلمق ایسته‌نیلن قمالرك، صالدیرمه‌لرك، یاتاغانلرك اوستنده (علی)نك دمغه‌سنی آرایورلردی. او چلیکه چیقته صو ویرمه‌سنی بیلیردی. اوروپا تجارلری [illegible] یاپدیغی قیلیجلر بویله ایکی قات اولور، ینه قیرلمازدی. چیقته صو ویرمك صنعتنك یالکز اوكا مخصوص بر سری ایدی. یاننه چیراق آلماز، کیمسه‌یه قونوشماز، دکانندن ایشلدیکی چیقماز... تنها اوغراشیردی. بکاردی، خصمی اقرباسی یوقدی. ملکنك یالکیزیدی. قیلیجدن، دمیردن، چلیکدن، آتشدن باشقه لاف بیلمز، دنیاله کیرشمز، مشتریلری ده ویره‌رسه آلیردی. یالکز تجربه زمانلری اوجاغی سوندورور، دکاننك قاپیسنی کیلیدلر، غائب اولور، تجربه‌دن صوکره میدانه چیقاردی. شهرده اوكا دائر بر چوق حکایه‌لر سویلنیردی. کیمی «جلاد الندن قاچمش بر جانی» کیمی «سوکیلیسی اولدیکی ایچون وقتسز دنیایی ترك ایتمش بر غریب» دیردی. سیاه شاهانه کوزلرینك یکانه باقیشندن، کبار طورندن، مغرور سکوتندن، دوزکون سوزلرندن اونك اویله عادی بر آدم اولمادیغی بلیدی. اما کیمدی؟ نره‌لیدی؟ نره‌دن کلمشدی؟ بونلری بیلن یوقدی. خلق کندیسنی سویورلردی. شهرده بویله مشهور بر اوسته‌نك بولونماسی هرکس ایچون آیری بر افتخاردی:

— بزم علی،

— بزم قوجا اوسته،

— دنیاده اشی یوقدر!

— ذوالفقارك سری اونده‌در!

دیرلردی. قوجه علی اك [illegible]، آلاتی دمیرلری مصر یاپراغی کبی ایجلتیر، کاغد کبی یوموشاتان صنعتی کیمسه‌دن اوکرنه‌مش، کندی کندینه بولمشدی. داها اون ایکی

یاشنده ایکن صرت بر کلاه بکی اولان بابه‌سنك باشی وورولمش؛ اوکسوز قالمشدی. عمجه‌سی چوق زنکیندی. دبدبه‌لی بر وزیردی. اونی یانینه آلدی. اوقوتمق ایسته‌دی. بلکه دولت قاپیسنده یتشدیره‌جك، بویوك موقعلره چیقاره‌جقدی. فقط عالیمنك مزاجنده «انقلابه مقتدار قالمق» احتمالی دوغورن بر شئ عصیانلاتیوردی. «بن کیمسه‌یه اویوب ایتمه‌یه‌جکم» دیدی. بر کیجه عمجه‌سنك قوناغندن قاچدی. سرسری بر آدمز کبی داغلره، تپه‌لره دره‌لره آتلدی. اسمنی بیلمه‌دیکی ملکتلری دولاشدی. نهایت رضیه مده اختیار بر دمیرجینك یانینه کیردی. اوتوز یاشنه قدر آنادولوده اوغرامادیغی شهر قالمادی. کیمسه‌یه بویون اکمه‌دی، مقتدار قالمادی. اکمکنی طاشدن چیقاردی. آلتنی تریله قازاندی. چوق چالیشدی. امثالسز ایشلر میدانه کتیردی. پك آز قازانجه قناعت ایتدی. ایچنده «مقدس آتش» دن بر شعله بولنان هر موجود کبی پارا ایچون دکل، صنعتی، صنعتنك ذوقی ایچون چالیشیوردی. «چلیکه چیفته صو ویرمك» اونك عشقیدی. کوکلوکی محاربه‌لره کیتدیکی زمان ینیچریلرك، سپاهیلرك، سکبانلرك ایچنده «علی اوسته» نیشانك مدحنی ایشیتدکجه طادی دیلمه آکلاتیلاماز معنوی بر ذوق دویاردی. اولونجه‌یه قدر بویله هیچ دورمه‌دن چالیشیرسه داها بر قاچ بیك غازی‌یه قیریلماز قیلیجلر، قالقانلری پارچالایان چلیك یاتاغانلر، زرهلری کسن آغیر صالدیرمالر یاپه‌جقدی. بونی دوشوندکجه کوکلومسر، طاتلی طاتلی یوره‌کی چارپار، روحندن قوپان بر حمد ایله اورسنك اوزرنده میلیونلرجه قیغیلجیملر طوتوشدورودی.

— تاق!

— تاق، تاق!

— تاق، تاق...

*
* *

ایشته بو کونده صباح نمازندن بری دورمه‌دن اون ساعت اوغراشمشدی. دوکدیکی اکری ناملوی اورسنك یانینده‌کی صوفوچیسنه دالدیردی. اوجاغنك سونمکه باشلایان آتشنه باقدی. چکیجی براقان الیله ترلرینی سیلدی، قاپی‌یه دوندی. قارشیکی مسجدده حزین حزین آقشام اذانی اوقونیور، باجاسنك تپه‌سنده‌کی هواده لیلکلر نهایتسز بر طاقیردی قوپاریوردی. ایکندی آبدستی داها دورویوردی. یالکز اللرینی ییقادی، قورولادی، یه‌نلرینی ایندیردی. صالتاسنی اوموزینه آتدی. دیشاری‌یه چیقدی. قاپیسنی ایچه

چکدی . کیدەمکە لزوم کورمزدی . اوزون میداندن مسجدە دوغرو یورودی . شهرك کنارندەکی بو متواضع معبدە هپ فقیرلر کلیردی . منارەسی سوقاغە باقان کوچوك برنیچردیدی . مؤذن بورادن باشنی چیقاریر ، اذانی اوقوردی .

قوجاعلی مسجدە کیرنجە هر وقتکندن زیادە بر قالابالق کوردی . دائما اوچ قندیل یاقیلیرکن بو آقشام رمضان کبی بوتون قندیللر یاقلمشدی . داها نماز صفلری دیزلەمشدی . قاپینك یاننە دیزچوکدی . یاننده آلچاق سسلە قونوشانلرك سوزلرینە ایستەمەیە قولاق قابارتدی . قونیەدن بیك غریب درویش کلدیککنی ، یاتسی زمانینەقدر مثنوی اوقویەجقلرینی دیدی .

آقشام نمازی قیلنوب بیتدکدن صوکرە جماعتك بر قسمی چیقدی . قوجاعلی یرندن اویناماددی . ذاتاً بر آز باشی آغرییوردی ؛ « مثنوی دیکلر ، آچیلیرم ! » دیدی . بویوك بر خضوع ایچندە ، ایکی غریب درویشك روحی اوریەتن نغمەلریلەغنی اولدی . هر عاشق کبی اونك قلبندەدە نهایتسز بر وجد ، بر هیجان ، بر غلیان استعدادی واردی . اك کوچوك بر وسیلە ایلە جوشاردی . معناسنی آکلامدیغی بولسانك اخروی آهنکی اونك ساکن قانی صولر آلتندە صاقلی دەرین بر کرداب کبی قایناندی . هر طرفی سبیسز بر صارصینتی ایلە تیترییور ، سوکولمز بر هیچقیریق بوغازینە طیقانیر کبی اولویوردی . یاتسی نمازینی قیلدقدن صوکرە مسجددن چیقنجە دوغرو دکانینە کیرمەدی . یورودی . اوقوسی یوقدی . ایلیق ، ییلدیزلی بر یاز کیجەسیدی . صامان اوغریسی ، صاری آلتون توزندن نهایتسز بر بولوت کبی کوکك بر طرفندن او بر طرفنە اوزانییوردی . یورودی ، یورودی ، شهردن مندیرەیە کیدن یولك کچدیکی تختە کوپریدە دوردی . کنارە دایاندی . کنیش درەنك دیبنە عکس ایدن ییلدیزلر نوردن چاقیل طاشلری کبی پارلایور . صولر سیریلدییوردی . کنارلردەکی قارا کاق طوپ سوکودلردە بابللر اوتویوردی . دلدی ، کیتدی . ساعتلرجە قیملدامادی . دیکلەدیکی نغمەلرك روحندە دالان آهنکلرینی ایشیدییور ، طبقی مسجددەکی غشی اولویوردی . آنسزین آرقاسندن بر سس :

— کیمدر او ؟

دیە باغیردی

— . . . .

دلدیکی طالغیندن اویاندی ، دوندی ، کوپرونك او بر طرفندە ایکی اوچ قارالتی ایلرلەیوردی ؛ غیر اختیاری جواب ویردی :

— یابانجی یوق !

— کیمسك ؟

— علی . . .

— هانکی علی ؟

— . . .

کولکه‌لر یاقلاشدی . برآدیم قالنجه اونی قیافتندن طانیدیلر :

— قوجا علی . . قوجا علی ، به . . .

— . . .

— سنمیسك علی اوسته ؟

— بن .

— نه آرییورسك بووقت بورالرده ؟

— هیچ !

— ناصل هیچ ! صویه چکیجکیمی دوشوردك یوقسه . . .

— !

بونلر شهر صوباشیسنك آداملری ، دزدارلردی . قول کزییورلردی . نه جواب ویره‌جکنی شاشیردی . کیجه‌لری آفیون یوتان بوسرسریلر ، اهل عرضلر نظرنده خرسزلردن ، اوغورسزلردن داها قورقونجدی . کندیلرندن باشقه دیشارده بر کزه‌نی یاقالادیلرمی دایاقدن جانی چیقاریرلردی . اما اوکا فنا معامله ایتمه‌دیلر . دزدار باشی :

— علی اوسته ، سن دلیمی اولدك ؟

دیدی .

— یوق . . .

— بویله کیجه یاریسنه یاقین ده‌کل ، حتی یاتسیدن صوکره سوقاقده ، باخصوص بویله شهر کنارنده کیمسه‌نك دولاشماسنه آغامزك راضی اولمادیغنی بیلمه‌یورمیسك ؟

— بیلیورم .

— ئه‌ی ، نه آرییورسك بورالرده ؟

— هیچ .

— ناصل هیچ ؟

— . . .

قوجه علی ینه جواب ویرمه‌دی. دزدارلر اونك ناموسلی بر آدم اولدیغنی بیلیورلردی؛ خیر پالامادیلر، یالکز:

— هایدی یریکه کیت، دولاشما . . . دیدیلر . .

کندیکی یوللردن خیرلی خبرلی دونن قوجه علی رؤیاسنده دیکه‌دیکی آهنکی تکرار بولویوردی. بلبللر کسکین کسکین اوتویور، اوزاقدن ماندیرلرك کوپکلری حاولایوردی. سوقاقده هیچ کیمسه‌یه راست کلمه‌دی. دکاننك اوکنه کلنجه دوردی. باجاسنك اوستنده‌کی لکلك اویومامش، کنغلی بر خیال کبی آیاقده دورویوردی. قاپیسی آرالقدی. چیقارکن صیم صیقی‌یه قاپادیغنی خاطرلادی.

— توخاف، روزکار آچمش اولاجق.

دیدی. دکانده اورسیله چکیجندن باشقه قیمتلی شئی یوقدی. بونلرده چالنمغه دکمزدی؛ کیمسه‌نك ایشنه یارامازدی که خرسز آشیرمق زحمتنه کیرسین . . .

ایچریدن قاپی‌یی سورمه‌دی. دزدارلرك مداخله‌سی جانی صیقمشدی و ایشته شهرده یاتسی‌لق‌ده بر توزلو اسیرلکدی. حالبوکه داغ باشنده، کویده صنعتی کچمزدی. بردن آغیر یورغونلق دویدی. قندیلی یاقمغه اوشندی، اوجاغك صوله‌کن آلچاق موصاندیره‌یه آل یوردمه چیقدی. بویولك بر آی پوستکیسندن عبارت اولان یاتاغنه اوزاندی.

* * *

صبحه‌یرق اویاندی. قاپیسی وورولیوردی. اویقو سرسملکیله:

— کیم او؟

دییه هایقیردی.

— آچ چابوق . . .

. . . .

صباح اولمشدی. قپینك آرالقلرنده بیاض ضیا چیزکیلری دولاییوردی. او هیچ بر شی دوشونمز، کونش دوغمه‌دن اویانیردی. دوغرولدی، موصاندیره‌دن آتلادی. آیاق قابلری چیلاق یوره‌دی. خیزله صورمه‌یی چکدی. بردن بره آچیلان قپیده ... آیدینلق ایچنده بالا بینکلی ... یوکسک قاووقلی دزدار باشی‌یی کوردی. ترقسنده ینه کلاهلی، چیننده خنجرلی کنج یاماقلری‌ده دوره‌یورلردی.

«نه وار؟» کبی یوزلرینه باقدی، دزدار باشی:

— علی اوسته، دکانی آرایه‌جغز .

دیدی ، قوجا علی حیرتله صوردی :

— نیچون ؟

— بوکیجه بوداق بکك ماندیراسنده خیرسزلق اولمش .

— ئەی ، بکا نه ؟

— اونك ایچون ایشته دکانی آرایه‌جغز .

— اوخیرسزلقدن بکا نه ؟

— او کیسه‌لردن بر دانه‌سنی‌ده بوصباح سنك دکانك وکننده بولدق . صوکره . . شو اشیکه باق، قان لکه‌لری وار !

قوجا علی ، قاماسان کوزلریله قابینك تمیز أشیکنه باقدی . حقیقةً ال قدر بر قان لکه‌سی سوروملشدی ، او بو قرمیزی لکه‌یه دالغین دالغین باقارکن پالا بیقلی دزدار :

— هم بوکیجه کچ وقت بن‌سنی کوپرونك اوستنده کوردم. ورانه نه آریبوردك؟

دیدی .

— . . .

قوجا علی ینه ویره‌جك جواب بولامادی ؛ اوکنه باقدی .

— آرایك . . .

دییه کری چکیلدی . دزدارله یاماقلری دکانه کیردیلر . ئورسـك یانندن کچن باش آغا ، هایقیردی :

— نا ، ایشته ، ایشته . . .

— !

قوجا علی غیر اختیاری دزدارك باقدیغی طرفه کوزلرینی چویردی . یکی بوزولمش بر دری کوردی ، شاشیردی .

یاماقلر همان دری‌یی یردن قالدیردیلر . آچدیلر . داها ایصلاقدی . بر آغالرینك ، برده مجرمك یوزینه باقیورلردی . دزدار باشی حدتلنه‌رك صوردی :

— چالدیغك پارالری نره‌یه صاقلادك ؟

— بن پارا چالمادم .

— انکار ایتمه ، ایشته قوزونك دریسی دکانکده چیقدی .

— بودری‌یی بن بورایه قویمادم .

— یا کیم قویدی ؟

— بیلمه‌یورم .

. . .

قوجه علی ، ذاتاً چوق لاقیردی سویلیه‌مزدی . صو باشینك قارشیسنه چیقارتیلدیغی زمانده کیجه کیچ وقت کوپرونك اوستنده نه آرادیغنی آکلاتامادی . دزدارلرك بولدوغی بوتون دلیللر علیهنه چیقیوردی . بوداق بکلك یکی صاتدیغی بش یوز قویون اجرتی‌ده ماندیرادن چالنمشدی . ایکی قوتلی خرسز بکجی چوبانی صیم‌صیقی باغلامشلردی . ایرته‌سی کون حاکمك حضورنده بو چوبان ، خرسزلك برینی قوجا علی‌یه بکزتدیکنی سویلدی ؛ کیجه کیچ وقته قدر دکاننه کلمه‌مسی ، درینك دکانده ، پارا کیسه‌لرندن برینك قاپیسنی وکنده بولونه‌مسی قوجه علینك اتهامنه کافی کلدی . نه‌قدر انکار ایتسه خیرسزلغی تأویل کوتورمه‌یوردی . ذاتاً حکومتجه زمندن کلدیکی ، نره‌لی اولدیغی بللی دکلدی .

صول قولنك کسیلمه‌سنه قرار ویرلدی .

قوجه علی ، بوقراری دویونجه عمرنده ایلك دفعه اوله‌رق صاراردی . دوداقلرینی ایصیردی . قضایه رضادن باشقه چاره یوقدی ! سنده‌له‌یه‌رك آیاغه قالقدی . حاکمه دیك بر سسله :

— قولمی براقك‌ده ققامی کسیك ، دییه رجا ایتدی .

بوعمرنده اونك ایلك رجاسیدی . فقط اختیار حاکم چوق عادلدی :

— خیر اوغلم ، دیدی . سن آدام اولدورمه‌دك ؛ اکر چوبانی اولدورسه‌یدك اووقت قفاك کیدردی . حق قاتلنه کوزدن . سن یالکز خیرسزلق ایتدك ، قولك قویه‌جق . حق بویله ایسته‌یور . شریعتك کسدیکی بر آجیماز . . .

— . . . .

قوجه علی‌نك قولی قالاسندن چوق قیمتلیدی ، چونکه او چیفته صو ویرمه‌نی بو یکی قولی [illegible] یاپیور ، [illegible] [illegible] حاللرده دوکوش [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] قیلیجلری [illegible] ، [illegible] [illegible] [illegible] ، [illegible] [illegible] [illegible] بتون توی کبی خفیف قیلیجلری یتشدیریور ، یوق بهاسنه ، بیر عشقنه چالیشیوردی .

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . [illegible] کونی بوراده بکله‌یور ،

هیچ‌سنی چیقارمایور، چولاق قالنجه ئورسنك باشنده چکیب ووراماباجغنی دوشونه‌رك معبودی ئولن برمؤمن ماتمنی دویویوردی. قولنك دیتنی ویره‌جك اون پاراسی یوقدی؛ شیمدی‌یه قدر پارا ایچون چالیشمامشدی.

. . . بوتون شهر خلقی قوجا علی کبی ماهر بر اوسته‌نك قولی کسیله‌جکنه آجیدی، بوقدر یاقیشقلی، مرد، چالیشقان، قوتلی، کوزه‌ل برآدامك ئولنجه‌یه‌قدر سقطسورونمه‌سنه اك دویغوسز وجدانلر بیله دایانه‌مایوردی. ایشته هرکس اونی سوییوردی.

سپاهیلر کندیلرینه پك اوجوز قیلیج دووه‌ن بو آدامی قورتارمایی سوزله‌شدیلر. شهرك اك بویوك زنکینی «حاجی محمد»ه مراجعت ایتدیلر؛ بو آدام قارون قدر مال صاحبی اولدیغی حالده صوك درجه خسیسدی. حالا شهرك بازار یرنده، کوچوك بر دکانده قصابلق یاپیوردی. دوشوندی، طاشیندی، نازلاندی. صوراتنی اکشیتدی باشنی صاللادی، اما سپاهیلرله خوش کچینمك لازمدی:

— مادام‌که سز ایسته‌یورسکز، دیدی، بن اونك قولی ایچون دیت ویریرم. اما برشرطله . . .

— نه‌کبی؟

دییه صوردیلر.

— وارك کندیسنه سویله‌یك. اکر بن ئولنجه‌یه قدر بکا بادوهوا خدمتجیلك، چیراقلق ایتمکه راضی اولورسه . . .

— پك اعلا، پك اعلا . . .

. . . سپاهیلر آغا قپوسنه قوشدیلر. حجی قصابك تکلیفنی قوجا علی‌یه سویله‌دیلر. اولا «قصابلق بیلمه‌دیکمنی» اورتایه سوردی. قبول ایتمك ایسته‌مه‌یوردی. سپاهیلر «آدام سن‌ده! قصابلق ایشمی؟ اوقدر حرب کوردك، قیلیج صاللادك. باغلی قویونی یره‌یاتیروب کسه‌مزمیسك؟» دییه اصرار ایتدیلر. «قوله قول‌اولمق» فانی‌دنیاده «بریسنه منتدار قالمق» عذابلرك اك آغیریدی.

او، داها پك کنج ایکن، وزیر عمجه‌سنك لطفنی بیله چکه‌مه‌مش. منتدار قالمامق ایچون عائله اوجاغندن قاچمش، غربت ایللرینه آتیلمشدی. شیمدی کوز طانیمی اونی‌باق کیمه کوله ایده‌جکدی؟

سپاهیلر : « حجینك یاشی یتمشی آنمش . . . ذاتاً داها نه‌قدر یاشارکه... ونولنجه ینه سن حرقالیر ، بزه قیلیج یاپارسك . هایدی ، دوشونمه » دییورلردی .

*
* *

حاجی قصاب کسه‌جك قوچك دیتی حالکه صایدیغی کون قوجا علی‌یی آرقاسنه طاقدی . دکانه کتیردی . بو آدم غایت تمیز ، غایت خویسز ، غایت براز براختیاردی . هیچ دورمه‌دن دیردیر سویله‌نیردی . خسیسلکندن سینه‌سی‌یه قدر برخدمتجی ، برچیراق طوتامامشدی . قوجه علی‌یی الده چیرنجه همان دکانك کوشه‌سنه برسدیر لشدیردی . اوستنه برشیلته قویدی . چکدی ، اوزاله اوطوردی . هرشیئی اوکا یاپدیرمغه باشلادی . امهرشیئی ! صباح نمازندن بش ساعت اول شهردن ایکی ساعت او نه‌ده‌کی ماندیراسندن اوکون صاتیله‌جق قویونلری اوکا کتیردیور ، اوکا یوزدیریور ، اوکا پارچالاتدیریور ، اوکا صاتدیریور . . . . تا آقشام نمازینه قدر دورمه‌دن أمرلر ویریوردی . زواللی‌یه ویردیکی یالکز بولغور چورباسیدی . بعضاً کندی آرتیقلرینی کوپکه ویرر کبی اوکنه آتاردی . کیجه‌لری دکانی باشدن آشاغی ییقاتیور . اویقویه یاتیرمه‌دن ارته‌سی صباح ایچون قویون کتیرمك اوزره ماندیراسنه یوللایوردی . اودونی بیله اوره‌دن اوکا کسدیریور ، صوبی اوکا طاشیتیور ، هر ایشی ، هر ایشی اوکا کوردیریوردی . حتی أوینك باغچه‌سنده‌کی لغم قویوسنی بیله اوکا آییقلاتدی .

قوجا علی بو ساده‌جه بولغور چورباسیله بوقدر زحمتلره ییارجه کوکس کره‌بیله‌جکدی. فقط حاجی قصابك ایکیده بر :

— ارغلان علی! قوچلك دیتی بن ویردم، یوقسه چولاق قاله‌جقدك... دیه یاپدیغی أیلکی تکرارلامه‌سی چکه‌میوردی . بر کون ، ایکی کون ، اوچ کون دیشنی صیقدی . دورمه‌دن چالیشدی . کیجه اویومادی . کوندوز قوشدی . أفندیسنك قارشیسنده ال پنچه دیوان دوردی . ینه :

— قوچلك دیتی بن ویردم .

— . . .

— شیمدی چولاق قاله‌جقدك ...

— . . .

— بنم سایه‌مده قولك وار .

— . . .

حاجی قصاب عادتا بو سوزلری عادتا «آفرین» طرزنده دیلمه‌یرسنك ایتمشدی. هر امرینك اجراسندن صوکره قیر صاقاللی، چرکین، صیسقا صوراتنی ا کشیته‌رك ماوی چوقور کوزلریله اونی تپه‌دن طیرناغه قدر سوزر، «بقالکده طوت، بنم اسیرمسـان!» کبی ویردیکی دیتنی خاطرلاتیردی. قوجا علی صوصار، قلبنك بیرتیلدیغنی، کوکسنه صیجاق صیجاق برشیلر یاپیلدیغنی، کلبدله‌نز چکه‌لرینك چاتیردادیغنی، سقاقلرینك آتدیغنی دویاردی. کیجه‌لری اویویامایور، کوندوزلری وغراشیرکن، ماندیرایه کیدوب کلیرکن، سالخخانه‌ده قویونلری یوزرکن، مشتریلره أت کسرکن «نه‌یاپه‌جغم، نه‌یاپه‌جغم؟» دییه دوشونیور، هیچ برشیئه قرار ویره‌مه‌یوردی. دنیاده کیمسه‌یه اوالله‌ایتمه‌یرك قناعتله، غروریتك سعادتی ایچنده یاشامق ایسترکن باشنه کلن بوبلا نه‌ایدی؟

قاچمغی نامرسنه یدیرمه‌یوردی. ایشته اووقت تجیحدن خرسزلق ایتمش اوله‌جقدی. فقط بو حریفك الکیده یرده بویاپدیغنی باسنه قاقه‌سنه تحمل ... ئولومدن پك کوچ، پك آجی، ئولومدن پك آغیردی.

*
* *

حاجی قصابه کوله اولدیغنك تام هفته‌سـیدی. کونلردن جمعه‌یدی. ینه ایرکندن ماندیرایه کیتمش، قویونلری کتیرمش، سالخخانه‌ده یوزمش، دکانده‌کی چنکللره آصمشدی. ترکاهك صوانده‌کی بویوك یاغلی سیاه طاسده ساطرلری بیله‌یور، ینه: «نه‌یاپه‌جغم، نه‌یاپه‌جغم؟» دییه دوشونیور، دوداقلرینی ایصیریوردی. داها أفندیسی کلمه‌مشدی. ساطرلری بیتیرنجه بویوك بچاقلری بیله‌مکه باشلادی. «نه‌یاپه‌جغم، نه‌یاپه‌جغم؟» خولیاسـنه اویله دالمشدی که ... قصابك کلدیکنی دویمادی. آنسزین اوغورسزك بوغوق سسی یوره‌کنی آغزینه کتیردی:

— نه یاپیورسك به؟

دوندی. أفندیسی کوشه‌سنه اوطورمش چوبوغنی توتدیریوردی.

— بچاقلری بیله‌یورم.

دیدی.

— های تنبل مسکین های، صباحدن بری نه‌یاپدك؟

— ...

جواب ویرمه‌دی. قاباقلری چورومش بوکوچوك، بوخائن، بو یلان کوزلره قیمادن

باقدی ، باقدی . اختیار ، بکله‌مه‌دیکی بو آجی باقیشه قیزدی . صوردی : — نه‌باقیورسك؟

قوجا علی سسنی چیقارمایور ، بر هفته ایچنده بلکه بش سنه‌لك خدمتی دوروب دیکله‌نمه‌دن کوردیکی حالده کندینی ینه « تنبل ، مسکین » دییه تحقیر ایتمکه صیقیلمایان بو کوتو انسانی أزیجی برباقیشله سوزویوردی . ینه قلبی ییرتیلیر کبی اولویور ، کوکسنه صیجاق برشیلر یاییلیور ، چکه‌لری کلیدالنیور ، شقاقلری زونقلیوردی . برآنده بوتیتره‌مه‌دوردی . قوجا علی کوزلرینی آچدی . برهفته بوکا ناصل تحمل ایتمشدی؟ شاشیردی . حاجی قصاب چوبوغنی یانینه براقدی . خدمتجیسنك بو آغیر باقیشندن قورتولویورمش کبی دیرلاندی :

— قولکك دیتنی بنم ویردیکمی اونوتیورسك غالبا ، دیدی . بن اولماسه‌م شیمدی چولاق قاله‌جقدك ..

— . . .

قوجا علی ینه جواب ویرمه‌دی . آجی آجی کولومسه‌دی . قیزاردی . صوکره بردن بره صاراردی . خیزله دوندی . بیله‌دیکی ساطرلرك اك بویوکنی قاپدی . صیغالی قولنی بویوکسك قیمه کوتوکنك اوستنه قویدی . قالدیردیغی ساطری اویله براینديردی که ... اوآنده قوپان قولنی طوتدی . کوردیکی شیئك دهشتندن کوزلری دیشاری فیرلایان حاجی قصابك اوکنه :

— آل باقالم . شو دیتنی ویردیکك شیئی !

دییه خیزله فیرلاتدی . صوکره اثوابنك قولسز قالان یرینی صیقی بردوکوم یاپدی . دکاندن چیقدی .

اونك وقتیله تاندیکی برکی ، شیمدی کیتدیکی یرده شهرده کیمسه اوکره‌نه‌مه‌دی .

عمر سیف الدین

ذوالفقار : ایکی چاتاللی ، حضرت علی‌یه عائد قیلیجك اسمی . صامان اوغریسی : کهکشان . اصمی گیجه‌لر سماده بیاض یول کبی کورونن ییلدیز کومه‌لری . دزدار : قلعه محافظی . سپاهی : ینیچریلکده سواری اوجاغی افرادی . سکبان : اسکی دوروده خفیف سلاحلی ، یایا یورویه‌ن یاقین برنوع عسکر . مثنوی : حضرت مولانا جلال الدین رومی (۱۲۰۳-۱۲۷۲) نك ۲۶۶۶۰ بیتلی ، فارسی لسانیله محرر بیوك اثری . خضوع : عجزینی قبول ایتمکدن متولد سکونت و آدابه موافق ، متواضعانه ، رجاکارانه وضعیت . پرسنك : نقرات ، ردیف . افاده ایدیلنده سوزك عینی شی . کلمه اساساً فارسیدر . غشی : کندندن کچمه .

مائی ده‌کز

صاف ، راکد ... هانی آقشامکی تغیر ، هیجان ؛
برچوجوق روحی قدر پرنسیان ،
برچوجوق روحی قدر شیمدی منور ، لکه‌سز ،
اویویور مائی ده‌کز ...

بن بوتون بر کیجه‌لك جوشش احزانمله ،
وخیالات پریشانمله
متشکی ، لائم ،
قارشیدن صفوت مخمورینی سیر ایتمه‌ده‌یم . . .
یوق ، بولاندیرماسین آلودهٔ ظلمت بو نظر
روح معصومکی ، ای مائی ده‌کز . . .

آه ، لکن نه‌ضرر !
بن بوگوزلرله مکدر ، عاجز ،
سکا باقدقجه تسلی بولورم ، آلدانیرم ؛
مائی برگوز ألم قلبمه آغلار صانیرم . . .

توفیق فکرت

راکد : دوروغون . جوشش احزان : کدرلرك طاشمه‌سی ، قایناییشی . لائم : ذم وتحقیر ایدن .

« القاهره » واپورنده

صوك دودوك هوایی چاتچاق ایتدی : تشییع ایچون کلنلر ، صوك نظرلری کیده‌جکلرك گوزلرندن بوسهٔ وداع ایسته‌یور .. مردیودن تلاش ایله چیقانلردن زیاده تلاش ایله اینلرله

تلو .. کوکرته کیتدکجه تهالاشیور . بعض یوزلرده نش ، بعضیلرنده برتبسم محزونانه ؛ بعضیلرنده ده‌رین بر درغوناق وار. آرتق بوتون السنه سهل الاستفهام بروولاپوك حکمنی آلدی : هپسی بنسال.. هپسی تحسر واشتیاقدن، تمنی سلامت وملاقاتدن بحث ایدییور ؛ تورك ، عرب، روم ، فرانسز، ایتالیان .. هپسی کندی لسانیله عین شیئلری سویله‌یور .

خارجده قیقجیلرك آوازهٔ دعوتی ، داها اوزاقده قوجه شهرك غمغمهٔ نهاریه‌سی .

برقادین ألمدن طوتمش ، کریان برسسله توضیه ایدییور :

— صاقین مکتوبلرکی اهمال ایتمه ، هراسکله‌دن بردانه ایسته‌رم ؛ هربوسته ایله برخبر ایسته‌رم .. ایکی سطر برسطر برشی ؛ اوقدری یتیشیر ..

اوت ، برقادین: والدهم !.. زوالی والده‌مه اونوتولمش برقاچ شیئی وسیله اتخاذ ایده‌رك ، کاغده صاردیغی برپاکتیه برلکده ، آرقه‌مدن واپوره کلمش ؛ بنی تشجیع وتسلیه ایچون آغلامامغه چالیشیور ، کوزلرینك کنارینی بر احمرار حزین ایله سیشیره‌ن یاشلری حبس ایچون روح شکیبنی آووجنه آلمش صیقیور .. بکا برنظرله، اویله برنظرله باقیورکه موته محکومیتدن خبرداراولان برخسته آینه‌ده‌کی خیالنه آنجق اویله باقه‌بیلیر .. بن انعادی بهانه‌لرله باشمی باشقه طرفلره چوریریور ؛ بومشفق قادینك سیالهٔ انظرندن آلدیغم تأثر شدیدی تعدیله غیرت ایدییوردم .. بردن‌بره دیدم‌که :

— هایدی ، آرتق سن چیق ، صوکره واپورده قالیرسك ..

واپور یکنده ایکی ساعتدن بری دوام ایدن کورولتی آرتق کسیلمش ، باش قپودان — اوزون ، صیق قرال صاقاللی .. اورته بویلو، طبقنازجه ، پنبه چهره‌لی برایتالیان — واردباده ایلك قوماندالرینی ویرییور ، آراصره طائفه‌لردن بری قوشویور ، چوزوله‌ن خلاطلرك طوپلانمسندن متشکل برخرخرهٔ منقطعه ایشیدیلیوردی ؛ ویخچك ولولهٔ آهنینی صوصمش، ماکنه‌نك غمغمهٔ رعشه‌داری باشلایه‌جقدی ..

براقشام اول شرفیاب ملاقاتی اولدیغم برذات یانمه کلدی ؛ ألنده برقارت واردی ؛ قارتی اوزاتدی :

— خالد ضیا بك : « بوکون حرکتلرندن امین اوله‌یدم، مطلقا واپوره کلیردم. » دیدی. او کیجوك، اومتواضع قارتك اوزرنده شو بیوك اسمی اوقودم : خالد ضیا !.. تشکر ایده‌رم، عزیزم، امین اوالکزکه او وداعنامهٔ قیمتداری قیمتنه برالتنا ایله محافظه ایده‌جکم..

* * *

آغاجدن چیقان فاتن، حلزونی دومان استانبول اوستنه یاییلیوردی : کوکرته‌ده آنجق بولجیلر قالمشلردی . واپوره قدر کلمش برقاچ یار مشفقله وداعلاشدق : آرتق بو کوزل کوزلرده مردیوه‌نه توجه ایتدی؛ « کوزل کوزلر » دییورم ، چونکه هپسنده برر قطره اشک شفقت واردی ...

بر دودوك داها.. صوکره واپور حرکت ایتدی. هرکس جیبندن مندیلنی چیقاریوردی؛ بعضیسی کوزلرینی سیلمك ، بعضیسی‌ده صوك اشارت وداعیه ایچون ...

بو آره‌لق هرکس واپورك اسکله طرفنه قوشدی: طایفهٔ علومدن بری آنجق — عالدیرلق اوزره اولان مردیوه‌نك صوك قدمه‌سنه صاریله‌جق قدر بر وقت بوله‌بیلمشدی؛ بیچاره ، صالوارینی یصلا تماملق ایچون باجاقلرینی قیصمش، مردیوه‌نه آصیلی قالمشدی.. بر ایکی دقیقه بویله قالدی، قوتی کسیلوب ده‌کزه کیتمه‌یه پك آز برزمان داها ایسته‌ردی.. ایکی جسور طائفه‌نك مساعئ خیریه‌سی او احتمال مهلکی برطرف ایتدی.

هر طرفدن مندیللر صاللانیور، صوك تلاشیم‌وداعیه، بو توجهلره توزیع اولنیوردی..

سرای برونی دولاشدق؛ حصار محیطك بر قسمی اوچه‌لی بر نطاق سیمین کبی کورونیدی ... برطرفده بك اوغلی طبقات ابنیه‌سنك سمای سنکبنندن بورچنم تهی طرزنده باقان نامتناهی پنجره‌لر، برطرفده قویو منکشه رنکلی بر کولکه ایچنده قالان اسکدار محله‌لری، برطرفده مرمره‌نك خاره‌لی سطح کبودی ... آقشام کونشی بولوتلر ، تپه‌لر، آغاجلر اوزرنده بیکلرجه ملاعب ضیائیه، بیکلرجه دستهٔ انوار والوان ایله اثبات وجود ایدییور. سما صاف، دکز برسمای مستوی کبی راکد .. « القاهره » برکتلهٔ سحاب کبی او سمای راکد اوزرندن قایوب کیدییور .

آیاستافانوسی کچدك : آرتق استانبول بر قطع زائد شکلنی آلدی؛ بوشکل منحنینك ایکی نهایتنده ایکی فنار کورونیور ، بر حدی فنار باغچه ، بر حدی آیاستفانوس . . . اورته‌ده ، بوخطك خارجنده آداللرکه ده‌کزك سینهٔ کبودی اوزرنده برر پستان سیاه کبی مرئی اولویور..

صولرك انشقاقندن متولد برخیشیرتی، ماکنه‌نك غمغمهٔ موزونه‌سی، بررعشهٔ منتظمه.. اطرافده تنها ساحللر .. ملایم، فقط سرین برروزکار؛ واپور کیدییور . برقاچ مرطی سمت‌رأسمزده کشاده‌بال تشییع ، اوزاقده بیاض قانادلری آچیق برقاچ یلکن کمیسی ... صولده بوز برونکه کملیك کورفزینك مدخلنی، مدانیه وبروسه یوللرینی کوستریور . .

داخلده یولجیلر برلشیورلر .. ایشته هپسی بوقدر. آرتق توتون ایچنلره مخصوص کوچوك صالونه کیروب برسیغاره ایچملی ..

کوچوك صالونده یالکز براجنبی واردی : علی‌الاصول خفیف بر باش أکیتیسله کندیسنی سلاملادم . سیغاره‌می یاقدم. شیمدی فکرم سیغاره‌مدن چیقان ماوی دومان کبی متموجدی؛ که کری‌یه دوغرو کیدییوردی: أوده‌کیلری ، اوراده براقدیغم بوسلمی، بو بوشالغث یمك زمانلرنده اونلری نه‌قدر صیقه‌جغنی ، بر قاچ آی دوام ایده‌جك اولان بو افتراقك اونلره نه‌قدر اوزون کله‌جکنی . . صوکره بوتون اودای محترمه‌یی ، بونلرك انجاب ایتدکجه بنی هانکی لسانله یاد ایده‌جکلرینی ، ایشته شو آنده مطلقا بندن ـ آه، بو اعتقادات خودکمانه! ـ بحث ایتدکلرینی دوشونیوردم؛ که فکرونظرم ایلری‌یه منعطف اولیوردی ؛ طریق سیاحتمك نقطۀ انتهائیه‌سنده سیاهلره بوروونمش برموقع مبارك ، او ارض‌مقدسه ایله‌بوتندیغمز نقطه آراسنده اسکندریه‌یی ، طنطه‌یی، قاهره‌یی ، سویشی ، ینبعی ، جده‌یی کورویوردم . بوموقعلردن هنوز معلومم اولانلر حقنده‌کی خاطراتمی جمعه چالیشیور ، دیکرلری حقنده‌کی مسموعاتمه بر نظام ویره‌رك اورالرده برجولان خیالی اجراسنه اوزه‌نیوردم .. صوکره خیال عودت بونلرك هپسی اوزرنده بر فانوس منورکبی اهتزاز ایدییوردی ...

قلبمده برصبرسزلق خفجانی واردی؛ چرخلك دورانی تسریع ، واپورك حرکتنی تعجیل ایتمك یستیوردم: روحمی تضییق ایدن قبضۀ افتراق ایچنده بردرد تجسس واردی‌که بوتون تحمل شکیبانه‌می کمیرییوردی..

یاری‌یه قدر یانمش اولان سیغاره‌می دیرداقدم آراسنه صیقیشدیره‌رق کوکرته‌یه چیقدم: آرتق کونش غروب ایتمش، آفاقه سیاه کولکه ایتمشدی؛ استانبول، افقك برکنارنده برخط مضی کبی مشهود اولویوردی . کیجه‌نك طبقات مظلمه‌سی قویو بر سیس کبی دکیزك رووی‌همواری اوستنده دالغهلانییوردی . کاه‌وبیکاه ساحلده ، اوزاقده برقریه‌نك تك توك ایشیقلری کورونیور . بر برج منعکسك خیال مشعه‌دارینی آکدیرییوردی . . هرطرف بی‌زبان وخواب آلود، هرطرف مظروف سکوت ایدی : بو خموشی عمومی‌نی یالکز « القاهره » منتظم برخیشیرتی ایله بجیور، اطرافنده بیاض کوپوکلرله سوسلو برطریق موقت آچیوردی . .

جناب شهاب الدین

چاك چاك : زیاده ییرتیق، پارچه‌پارچه. وولاپوك: ۱۸۷۹ده بوهن چاهیدر طرفندن ترتیب ایدیلن برعمومی لسان. کلمه انکلیزجه‌در.
غمغمه : بوکلمه‌نك قولاقلرمزده براقدیغی تأثیره بکزه‌ین کورولتو. شکیب : صبر.
حلزونی: قبوقلی برکوچوك حیوانك دائره‌یه بکزه‌یه‌رك کیتدکجه داراﻻن منحنی شکلی کبی.
تلاثیم : اوپمه‌لر. نطاق سیمین : کوموشلی کمر. خاره : دالغالی کوزونی، سنیزان قماش.
قطع زائد : قطعلری باصیق ایکی یان طرفی یاصصی دائره‌یه بکزه‌مك قابل اولان قطع ناقصك معکوس ومتقابل ایکی قوسندن مرکب برشکل هندسی. پستان : «پ حرفنك کسری شینك سکونیله» مه. انشقاق : یارلمق. اودا : «ودیدکجمعی» حقیقی دوستلر.
فانوس : فنار. هموار : دوز.

سزا

غریبدر، نه‌زمان کچسه پیش چشممدن
افقده برمتموج بولوت یا بریلکن،
سزا کلیر او کنیش جبهه‌سیله خاطرمه.
سزا ... اونشئه‌لی، رقتلی برطبیعتدی؛
باقارسکز متلون، باقارسکز جدی.
دمین کتیردی کوچوك بروسیله خاطرمه
سزاجغك ینه برسرکذشت اغربنی.
اوبرصباح بوله‌رق برجامك دیبنده بنی:
— بمله شیمدی کلیرسه‌ك، دیمشدی، ظن ایدرم
پك استفاده‌لی برکون کچیرمه‌یز اما
ایچه أ کله‌نیرز ...

— پك کوزه‌ل، سزا، کیدرم.

اوت ، بو كونكي كبي خاطرمده‌در حالا :
يشيل ديكنلر ايچندن ، يوصونلي يرلردن
سقوط ايدر كبي ايندك كنار دريايه .
ياغاردي ساحلي تزيين ايدن آغاچلردن
صدفلي قوملره تيتره‌ك ، رقيق برسايه .
بوكولكه‌لكده‌ي سزانك سدير منتخبي ،
خيالني بورادن مزج ايدردي دالغه‌لره .
اوزاقده ، هكبه‌لينك تا اوجنده ، مارطي كبي
كشاده بال تنزهدي بر بياض قوطره .
كونش ، طلوعه هنوز باشلامش قدر مخمور ،
ياموق بولوتلرك اوستنده أيله‌يوردي حضور ؛
بويانده چاملري اورتن بخار براقك
كبود كريه نمودنده برييغين ذرات ،
برالتماع ايله تيترردي ؛ شيمدي آفاقك
سكون پرضربانده مختفيدي حيات .
اوزاق ياقين بوتون أشيا ، بوتون بوساحللر
كولر كيبدي ، فقط برحزين تبسمله ؛
اولوردي رعشه‌نما ونك انفعال سحر ،
صدفلي قوملري بوس أيله‌ين كوپوكده بيله .
سكون منظره‌دن صانكه حصه‌ياب اوله‌رق
سزا ايچه زمان قالدي اويله مستغرق ؛
يوزنده عكسي نماياندي برملاحظه‌نك .
ديدم :

— بوكون ينه دالغينلغك پك اوستكده .
— خايير ، شوكورديكمز قوطره‌جق بزم آدانك
برآز حذاسني نچسين ، برآز بوكولسونده ...
جواب ناقصي ريزان اولوب دهانندن

سكوته واردی ینه . قوطره دوندی، کچدی؛ سزا
آلنده برچالی ، سوز چیقمایور لساننده ،
او کنده قوملری چیزمکله اوینایور حالا .
— اوقوطره کچدی ، سزا ...

— هانکی قوطره ؟

بن ، حیران ،

رفیقمك یوزینه اویله قالمشم نکران .
او کون غروبه قدر ، صوکره هر زمان ، هر کون
بوقوطره بحثی آچدق ، کولوشدك ، أکلندك ؛
«اوهانکی قوطره، جانم؟» دیردی. آه أوت، داهادون
بوبحثی تازه‌له‌مش ، طاتلی طاتلی کولمش ایدك ...

بوکون زواللی سزا سا کن جنان آرتق ؛
اوقوطره بحثی برافسانه ، بریالان آرتق ! . .

توفیق فکرت

متموج : دالغه‌لانان. متلون: رنکلی؛ رنکی، اخلاقی ، چهره‌سی ، طبیعتی‌ده کیشن.
کشاده‌بال : قانادی آچیق. کبود کریه نود: آغلامه‌یی کوسترن مائی. التماع : پاریلدامق.
ریزان : دوکولن . نکران : باقان . افسانه : مصال ، حکایه .

آه آناجغم

بن‌ضیافته الك صوکره کلشدم؛ قدحلر قیرلمش، چیچکلر دوکولمش، دعوتلیلر اوزاقلره داغیلوب کیتمشدی . قونیه‌یی بر تپه‌نك اوستندن ، روحلری تجرید ایدن بر آقشام آراسندن سیر ایدییوردم . اونك احتشام کونلرندن چوق زمانلر صوکره کلن بر زائر متأثردم . آرقه‌مده سرنکون اولمش بر سرای ، کوزلرمك او کنده بیلدیریملرله ییقلمش مناره‌لر ، سنه‌لرله، دیوارلرینك بهارمینا وزمردی خراب اولمش جامعلر، تربه‌لر واردی.

طاغلی دکزك صرتلری آرقه‌سنده صاباریننك، زنکاریننك تنهائی شنلکینی ترك ایدرك کونش غروب ایتدی. کیجه‌نك قارانغنه یاواش یاواش کیردیکمز بو دقیقه‌لرده، دول ایتمش دورلرك وفی ایدیسنی تنفسلرمی ضیق ایدن عمیق بر ملال ایچنده دویویور، آکلایوردم. آیقلریمك آلنده روما‌لیلرك، صوکره بزانسلیلرك الك اسکی زمانلردن قلمش آثاری اورتن طوپراقلر ویقینده قالین دیوارلری ایچنده سلجوق سلطانلرینك متکامل اویقولری امتداد ایدن اعصاردیده بر جامع دوریپوردی.

شیمدی هر طرفده اونك ضیالری درجه‌درجه‌صرچه‌لرك، چیدرك وستنده احتضار ایدیپور. حالا کوزلرمده مفرط کوزللکلرینك حتی کزدیردیکم بادیده، جوهرلی کمرلرك، انجی ویومش بویوك مردلره بکزه‌ین قبه‌لرك آلنده کیجه آرتق بوس بوتون حلول ایتمشدی. آنادولینك ده کزردن اوزاق، صهاره یقین یوکسك اوولرنده، قدیم هجرتلرك، سفرلرك زهکیدارلی وولا بر یایلاده، اسلاملك یواش یواش قرانلقلر ایچنده چوکن خراب بر تختکاهنه کوزلرم دالمش، کندی کندیمه دوشونیوردم:

شرقك متاع بی‌بهاسنی چنغر قلرینك فغفور تیتره‌یشلریله بی‌نهایه مسافه‌لر آراسنده نقل ایدن کاروانلر چوزولمش، کاروانسرایلر ییقلمش، یوقاریلرنده سهلرك اعماق خفاسندن کلن سسلره بکزه‌ین اذانلرك تیتره‌دیکی اصیل وظریف مناره‌لر قیرلمش، کوزلری مست و مفتون براقان مدرسه‌لر، مسجدلر سفیل اولمش، تربه‌لر اونوتلمش، هرشی متروك ومنسی قالمشدی.

اسلامت یوکسکدن دوشمش بر جام کبی پارچه پارچه اولمش، هر پارچه‌سی شونك بونك اله کچمش بویوك سلطنتدن بقیه‌قالان برقطعه‌ده اطرافه قرانلقلر ایتمش، اوکسوز بر قلب ایله، هجرانسیده بر روح ایله او بویوك ماضی‌یی دوشونیوردم. کیجه سسسز آدیمله تپانمه صوقوله‌رق کندی قاشندن اوموزلریمه بر خلعت ماتم کیردی. باشمی آغیر آغیر صاللایوردم؛ زوالی ملکتم، سسسزلکك، روح خسرانکك اوستنده بالانشین اولمایه بویرده، قرانلقلر ایچنده بایقوشلر کبی شئامت حسلریله هایقیرمق، خیچقیرمق واغلامق ایسته‌یوردم. شیمدی لجهٔ ظلمتله نهان اولان یوللرینی کوزلرمك ایچنده تکرار کورییوردم:

مرکزلردن حدودلره دوغرو اوزایوب کیدن سفر وهجران یوللری، حدودلردن مرکزلره دوغرو کلن هجرت وخسران یوللری. خاطراتمه باقدقجه نهایته ایرمه‌مش بر حربك

هر طرفده ایزلرینی کوریوردم . بر قیش روزکاری ، بابالرمزی یاواش یاواش ار برباد فنا ، عصرلردن بری بویوردك اوستنده اسیوردی . میوه‌لری اولدقجه ، دالرندن قوپاریلان آغاجلر کبی ، فاصله ویرمه‌ین ، اوصانمایان بردست خیانت قادینلرمزك چوجوقلرینی بویویوب یتشدکجه قوللرندن قوپاروب آلیور ، مناوبةً سینورلرمزه صالدیران بی پایان دشمنلرك آتشلرینه کوتوروب یاقیور ، داغیتیوردی . تا اوزاقلرده ، دەکزلرك کنارنده دیکیلن ساحللره قدر آناطولونك بوتون کویلری شیمدی کیجه‌نك عزلت و سکوتنه کیرمش ، اوکسوز چوجوقلری ، دول قادینلریله بی‌وایه و بی‌تاب ویوور .

ییلدیزلرك کوککوده ایشیلدایان کره‌جکلرینه نصب نکاه ایده‌رك ، کونك دمیر یورغونلغی آلتنده ازیلمش اویقوسنی دەرینەندەرینه دیکه‌دیکم بیچاره مملکتم ، نه‌کبی خیالی محصور اولمایان ، کوزلرنده رنکلرك ، آلایشك ، معموره‌لرك ، کونشلرله ربان ماوی دەکزلرك خیالی کتیرن بر اولادك قارشیسنده سن نه‌رنکسز ، نه‌قدر سفیل و متروك دوریورسك؟ فقرکه کسنانه ثروتلرینی بنا ایدنلر ، سنی سومه‌مش ، سنی دوشونمه‌مش ، سکا باقمامشلر ، بر پنجره‌نك چرچوه‌سی اورته‌سنده مناظرك آره‌سنده روان اولدیغی ساعتلرده ، بویونلرینی اوزاته‌رق سسسز سسسز ، کوروتمه‌ین برشیئ ایچنده یوزییورمش کبی کیدن دوه‌لرکی ، اووالرك ، داغلرك بوکاوملرنده غائب اولمش ایزبه‌لرکی ، اثوابنك یرتیقلری ایچنده یرك احتیاجلرینه قارشی بر اله قدر لاقید و مغرور دوران کویلیلرکی اوزون اوزادی‌یه سیر ایتدم . چوبانلرکه چینجیلرکك پارچه‌لانمش البسه‌لر ایچنده کورونن وجودلری پارچه‌لانمش بولوتلر آراسندن کورونن سملر قدر ارضك فوقنده ، مستغنی و برین ایدی . اویرتیقلرك ایچنده بارینان روحلر نه‌قدر غنی ، نه‌قدر جوانمرد ، ماضیلرینك وقار و هیبتنی طاشیان اسکی برباد ایله نه‌قدر اصیل ایدی . صوکره هرطرفده ، یوللرك بیاض دومانلری یاننده ، صاپ صاری دومانلری توتن خرمنلرکی تکرار کوردم . هرایشك باشنده اندامی اکیلمش بر قهرمان سمی ، بر قادین واردی . صاملری اوده‌وشیرییور ، ایشکلری اوده‌وندیرییور ، اودون طاشیور ، اکمك پیشیرییور ، بز دوقویور ، تزکلری اویوغورییور ، اوقوزوتیور ، برده محاربه‌لر ایچون ، اویونجاق یرینه ، اللرینه تخمه قچمش برقاباق ویردیکی ، صاپجی کونشده اونغون باشاق رنکنه کیرمش چوجوقلری اویتیشدیرییوردی . چوجوقلرینك بشیکلریله بی‌نام و نشان مزارلری آره‌سنده دائمی قطعه‌لر ، دەکزلر اولان ، مملکتمك اسملرینی ، نهایتسز محاربه‌لر سببیله اوکره‌نن ، ای اسلام قادینی ، ای تورك قادینی . . .

برته‌سی کون ، قونیه اووالرندن بریخته ، وزاقلرده‌کی استانبولك یوکسك ماوی طبولاسنه دوغرو سرعتله کچیوردق. تره‌نمز یالغینده دوردی. ایندیلر، چیقدیلر، تکرار حرکت ایتمك ، بش اون دقیقه کچمشدی . نجره‌لره قوشدق ، قادینلر هایقیریشیوردی ؛ یلدیرمه‌لرینه صارلمش یاتیق یوزلی بر کومه کوی قادینلری عبث یردن تره‌نه وزانیور، باغیریوردی . کنجلر ، دکنکلرك وحته طاقیلمش سپتلر ایچنده آرقه نجره‌لره اوزوم اوزاتدیلر ، قارپوز قوون آتدیلر، بونلر واغونلره چارپدی، پارچه‌لانوب یره دوشدی. بز اوزاقلاشیوردق ، ماتی سیاه ، یلدیرمه‌لی قادینلر قوللرینی آچمش ترنك آرقه‌سندن چیرپینیور ، آغزلری آچیق ، کلوب قالیورلردی ، یومروقلرینی کوکسلرینه وورديلر، آتلدیلر ، طوپراغك اوستنه، یردن قالقان توزلرك ایچنه دوشدیلر، صوك برسس ایشتدم. بر قادین الندن کیدن چوجوغنه هایقیردی :

— آه آناجغم !

تکرار قالقدیلر، ترنك آرقه‌سندن قوشدیلر، دوردیلر ، کندیلرینی بردها یره آتدی ، اوبرلری قوللرینی آچمش کوکسلرینه وورویوردی . بز اوزاقلاشمشدق . قادینك صوك سوزی ، بنم دویدقلرم ایچون نه‌حقیقی برشکل افاده اولدی . مملکتك مناظری قارشیسنده بویان اولدیغم دقیقه‌لرده ، یوقلمش اووالر ، خراب کویلر قارشیسنده اوسوز دیلمده بر نقرات اولدی . تکرار تکرار سویله‌یوردم :

— آه آناجغم ! . . .

حمدالله صبحی

سرنکون : ترسینه دونمش ، باش آشاغی اولمش . افول : سونمه ، غروب ایتمه . متاع بی‌بها : قیمتی تقدیر ایدیلمه‌یه‌جك قدر قیمتلی مال. هجران‌رسیده : آیریلغه، حسرته اریشمش. خسران : زیان ، فلاکت . شئامت : اوغورسزلق. لجه : ده‌کز . لجهٔ ظلمت : ده‌کزه کنزه‌ین، اونك صولری قدر چوق قاراکلق . کستاخ : حیاسز . نقرات : تکرار ایدلن پارچه ، موسیقیده شرقینك هرپارچه‌دن صوکره تکرار ایدیلن قسمی .

ایەسز یورد

کچنلر وارسە اسلامك شو چیکنەنمش دیارندن ،
شو یوزبیکلرجە یوردك قانلی ، زائرسز مزارندن ؛
یورەکلر پارچالار برنوحەدیکلر رهکذارندن؛
بوماتم ، کیم بیلیر ، قاچ منکسر قلبك غبارندن
خروش ایتمکدە ، صوك امیدینك صوك انکسارندن ؟

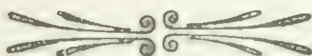
بوایەسز آشیانلر ، برزمان غایت معززدی ؛
بوطاملر بویلە بایقوش سسلرندن چین چین اوتمزدی !
شو قوربغەلر سەکن وادیدە جیلانلر قوشوب کزدی !
شوجوشمش ، آغلایان ایرماق نە خندان کولەکلر سزدی !
فقط ، بربادنکبت آنسزین هپ قیردی، هپ ازدی !

وفاسز یورد ! أوز اولادك ایچون اولسون، وفا یوقمی ؟
نەدن قلبك قارارمش ؟ بیك اوجاقدن برضیا یوقمی ؟
الٰهی ! کیمسەسزلکدن بونالدم ، آشنا یوقمی ؟
وطنسز خانمانسز برغریبم . . ملتجا یوقمی ؟
بوتون یوقلقمی هریر ؟ باری بر « یوق ! » دیر صدا یوقمی ؟

محمد عاکف

صوك عصرك الك آجی، الڭ بویوك فجیعەسی بز اولدق: بولغارستان ، صربیە، تسالیە، بوسنەوهرسك، قافقاس مسلمانلرینك کیمسەسز، بونی بوکوك قالەسندن او توزقرق سنەصوکرە بوتون دوم ایلی ییقیلدی ؛ آفریقادەکی سلطنتمز سوندی ؛ آنادولو بحران ایچندە یانیور : عربستان و عراق ، یتیملکنی دویمق اوزرەدر ؛ اسکی معمورەلریمزدن حزین ، ایەسز خرابەلر قالیور؛ بوکون شهیدلری ایچون کوز یاشی دوکەجك بر أو یوقدر ؛ فناحالدە بدبختز؛ دویمق، دوشونمك، صیزلامق دورندە یاشیورز؛ «ایەسز یورد» بو آجی حسلرك

دغری یاتیق بر ترجمانیدر ؛ وطنمزك اوستنده قورقونج قاصیرغه‌لردن مدهش صارصینتیلرله أسن فلاکتلر ایچون آغلایور ؛ بوده‌رین تأثر بالخاصه ایکنجی واوچنجی پارچه‌لراوقونیورکن حس ایدلمه‌لیدر . .

منفاده

بن حبسخانهٔ عمومی‌یه ایلك کیتدیکم کیجه اون ساعتدن زیاده اویقو اویودم . صباحلین دخی بزم اوده یاتدیغم کیجه‌لرك اکثرندن دها ساکن ، دها راحت قالقمش ایدم . هر شیئدن اول ذهنمه آرقداشلریمك حالی کلدی . چونکه اونلرك‌ده توقیف اولندقلرینی کیجه‌دن ایشیتمشدم . مأمورلرك برندن صوردم . اودادن چیقدی ؛ بر آز دولاشدقدن صوکره کلدی . یالکز مدحتك اویاتیق اولدیغنی و قصورلرینك بنم کبی ساعت اوچده یاتاغه یاتدقلرینی وآره‌دن اون بر بچوق ساعت کچدیکی حالده ینه راحت راحت اویومقده اولدقلرینی خبر ویردی .

حتی کندی ظریفجه برآدم اولدیغندن کوله‌رك ــ غالبا سزك قباحتکز ، ملته لازم اولان وجودکزی اویقوسزلقله خراب ایتمك ایمش‌ده بورایه سزی راحت ایتمکه کوندرمشلر ــ دیمشدی . بن‌ده آکا مقابل : ــ اویله اولمق کرك . حتی بن پارسده ایکن مشهور روشنوری حبس ایتدیلر ؛ احبابی ایسه بیچاره شیمدی‌یه قدر وطننه‌خدمت ایچون کیجه‌ده آنجق ایکی ساعت اویقو اویوردی ، محبسده برمدت اولسون راحت ایدرده وجودینه بر آز صحت کلیر دیه سویلنمشلردی ــ جوابنی ویردم . حبسخانهٔ عمومی شویله دورسون ماغوسه‌ده بیله کوکلمه اویله ایلك کیجه قورقو یوللو و همیات طفلانه خطور ایتمه‌مشدی . بزم ایلك کیجه ایسه‌حب وطن قوتیله مجهز اولمایان برقلبه کرچکدن دهشت ویره‌بیله‌جك حاللردن ایدی . بعضی یرلرینی تعریف ایده‌یم‌ده باق :

قبریس اسکله‌سنه تقریباً ساعت دورتده چیقمش ایدم . حکومت قوناغنده یمك ییدك . ساعت آلتی رادهلرنده برضبطیه یوزباشیسی ، دورت ضبطیه ، ایکی طوبجی نفری اوکمی آرقه‌می صارمش اولدیغی حالده یوله کیردك . ماغوسه‌یه یارم ساعت قاله کونش غروب ایتدی . یوزانك مغربی ، داغلر ، دومانلر ایچنده بولندیغندن ، شفقك بیك دورلو ظلمانی

رنكلر ایچنده كورونیشی اوقدر سوداوی ایدی كه اكر كوچوك صوده شوق و محبت عالمنده اویله برغروبه تصادف ایده‌بدم ، بی‌اختیار ساعتلرجه آغلاردم . بولندیغم حالده ایسه نظرمه چاربان تماشای حزین كوكمه هیچ تأثیر ایتمه‌دی. ذهنمده حاصل اولان مطالعه عادتا «ایشته كونش باتیور؛ یارین ینه دوغار.» فكر عمیانه‌سندن عبارت ایدی .

آقشام بك قاراكلق دكل و فقط سیسلر ، پوسلر ایچنده وبیاغی آغلار كبی حزین برحالده ایدی . اوندن ده قطعیاً متأثر اولمادم . یولده كلیركن حكمت طبیعیه مراقلیسی برآدم كبی او سیسلری ، پوسلری پیدا ایدن بخارك صورت صعودینی و درجهٔ غلظت وخفتنی دوشونوردم .

قلعه‌یه یاقلاشنجه دمبدم تزاید ایتمكده اولان هرا كتقله امتزاج ایتمش غایت خفیف وآچیق مائی‌یه مائل بربولوت آره‌سندن كوزمه برقبرستان وایچنده اولدقجه بویوك بر قبه كورونمكه باشلادی. یانمده بولنانلرك برینه قبه‌یی صوردم. آت‌بازاری شیخی عثمان افندی مرحومك مرقدی اولدیغندن طوتدیره‌رق بوراده قلعه‌بند ایكن ارتحال أیله‌دیكنی سویله‌دكدن صوكره ، غایت معصومانه وهر دورلو سوءنیتلردن بری برطرز ساده‌دلانه ایله ماغوسه‌نك وخامت هواسنی وبورایه منفیاً كلوب ده وفات ایدنلردن بر یكرمی كشینك قیصه‌جق ترجمهٔ حالنی آكلاتدی . مزارلرینك نره‌لرده بولندیغنی تعریف ایتدی . وحتی برطاقمنك بنیه‌لری فوق‌الغایه قوی ایكن برایكی دفعه‌صیتمه طوتیویرمكله ارتحال ایتدكلرینی ده علاوه‌ده قصور أیله‌مه‌دی .

صحبت بورایه ایریشدیكی صره‌ده بزده تربه‌وقبرستانك كنارینه‌واصل اولدق. یك نظرده مزارلق، كوزیمه هرانسان ایچون منتهای استقبال اولان موت هائلك طوپراقدن یاپلمش برتمثالی كبی كوروندی. ینه فكرمده «دنیانك نره‌سنده‌هوا مهلك دكل‌كه بوراده‌اولماسین. برقاچ ییل‌اول ویا برقاچ ییل‌صوكره اولمه‌نك نه‌حكمی اوله‌بیلیركه انسان‌نه وقت‌اوله‌جكنی دوشونسون» مطالعه‌لرندن باشقه برشیٔ جولان ایتمز؛ ولسانمده حقیقةً متجلدانه برطرز ایله « آلتی‌ده بر ، اوسنی‌ده بردر یرك » مصراعی تكرار ایدر دورودی . بزم رفیق راه ایسه بنده‌كی سكوتی كوردكجه سوزلرینك بشقه دورلو تأثیر ایده‌جكنی هیچ خاطرینه كتیرمه‌یه‌رك لاینقطع هرزه‌وكیلكنده دوام ایدردی. اوحال ایله‌ماغوسه قاپوسنه ایریشدك. براسكی تخته كوپریدن كچدك ؛ قصبه‌یه داخل اولدق. بوراسی متروك قبرستانلر كبی یالكز ییقیق ، چوروك طاش ییغندیسندن عبارت برخرابه‌زاردر. خانه صورتنده اولان محللرك

دلیکلرندن، دشیکلردن چیقان وفقر ومذلت جهتیله وجودلرنده قوری کمیکدن وچهره‌لرنده چوروك دریدن بشقه برشیء قالمامش اولان چیپلاق سکنه‌سی کوز اوکنه آلنجه بایاغی کله‌لریله محشر میدانینه اوغرامش اموات قیاس اولنور. زمن وصولمده ایسه کیجه‌نك ظلمتی بودهشت آباده نسیان ابدی قدر قورقونج، لباس ماتم قدر حزین برپردهٔ سیاه چکمشدی. برقاچ دقیقه‌ده بوطاول اهول آراسنده هر آدیمده برطاشه وهر کوشه‌ده برقاچ مؤذیانه تصادف ایتمکسزین کچمه‌سی محال اولان، وضعیت وانحرافده اك مهم صیچان یوللرینه میدان اوقویان سوقاق ویاتعبیر صحیحیله کریز کاهلردن کچه‌رك حکومت قوناغنه واصل اولدم. ملکیه قائممقامی ایله عسکر یوزباشیسی‌نك چهره‌لری اقرباسنك اعدامنه مأمور اولمش برخدمتکاری آندیره‌جق صورتده ودهشت ایچنده ایدی. مکر واپورد ایکن منفامز لفقوشه‌دن برتلغرافله ماغوسه‌یه تحویل اولندیغی کبی، بردیکر تلغراف ایله توقیف عسکری تحته ویرلمشز.

لفقوشه‌ده بولنان قائممقام ایسه کال دزایتندن «توقیف عسکری» کلمه‌سنك معناسنی برغریب بولده آکلایه‌رق عسکر نفرتنك حبس اولندیغی یرده توقیفمه امر ویرمش. حالبوکه بندن اول بوریه منفیاً کلن امین بك، قلعه‌نك خارجندن داخلنه نقل اولنمقله نزول کتیره‌جك درجه‌ده خوف وتلاش کوسترد‌کلرندن، بریکیلر کاتبلك قرینه‌سیله بنی ده اوکا قیاس ایده‌رك قورقودن هلاکنی بوهم ایتمشلر، اطوار متحیرانه‌لرینه سبب او اتمش! حکومتدن قیشله‌یه کلدك. ملازم، عسکری میدانه دیزمش؛ دیوان ویرلمکده ایدی. مرد یوون باشنه یاقلاشدق. قائممقام همان فیرلادی؛ یوقاری‌یه چیقدی. یوزباشی‌یه: بز نره‌یه کیده‌جکز؟ دیدم. حسب الایجاب شیمدیلك بورایه! جوابنی آلدم. کوستردیکی یر، قیشله‌نك ایکی دیرسکی آراسنده یاپلمش برزمین ایله برابر براوده ایدی که عرض وطولی برقاریش اولمق اوزره تخته‌ایله مسدود برپنجره‌سی یرده اکلمه‌دن کیرلمسی محال برقاپوسی واردی. ایچنه کیردم. کنارنده‌کی طاش دیرسکی دوزینه یورغنه بکزر برسیانه سردیلر. برطرفنه چارشاف ایچه‌لکنده بریوزدان، برطرفنه شیشه قالیباغنده بر یاصدیق قویدیلر. قاپونك اوکنه‌ده توفنکلی ایکی قره‌قول دیکدیلر.

دنیاده اك خفیف وهم ایله متصف اولان بر آدم اویله برحالده بولنسه مطلق اعدام اولنه‌جغنه ذاهب اولوردی. بن ایسه اوجامه‌خواب حضور اوزرینه اوزاندم. باقدم که اوده‌نك طولی تمام بویمه کوره یاپلمش، هرطرف طوپراق. برجهتنده ایکنه دلیکی قدر منفذ یوق.

عادتا يريوزنده ياپلمش برلحد ايچندهيم . بوحالده ذهمدن نهلر كچمه بكنيرسلك ؟ و يوردهايكن عا كف بكلك ترتيبنى تصور ايتمشدم . فقط تصورمجه دلربانى كاه تا كفه كاه پرتوه اعدام ايتديرمك ايستر وبوصورتلرك هيچ برينى بكنمزدم . اووحشت آباد ايچنده اويومك ذهناً اولسون اتمامنه چاره دوشونمكه باشلادم . سليمان قپودانى اوصرهده اختراع ايتدم . بن اوتأليف ذهنى ايله مشغول ايكن اوكه ايكى صحن يمك كتيرديلر . صفاى خاطرلهييدم . زمان هضمى بيله بكلهمكسزين همان اويقويه ياتدم . اوكيجه اون بر ساعت قدر اويومشم . برقاچ كره قالديرمغه كلديلر ؛ كلنلرى دفع ايتدم . برازدها اويودم . ينهبزمأودهكى اويقولردن راحت اوياندم . ضابطلر سكونت حالمه باقمشلرده باى حال يافرارمه ، ياخود اطلاقه مطمئن اولديغمه ذاهب اولمشلر . صباحلين قيشلهده نم ايچون باشقه براودا حاضرلامشلر ؛ اورايه چيقارديلر . مدت مديده مأمورلرله اكلندم وحتى مزاجمك خلافنه اولهرق برقاچ كره استهزاده ايتدم . نهايچون آغلايهجغم ؟ نهايچون عائلهمى ، فلانى تخطر ايدرك متأسف اولهجغم كه بن ذاتاً كيرديكم مسلكه هر مخاطرهسنى دوشونهرك ، هر بلاسنى كوزه آلهرق كيرمشدم .

نامق كمال

مرقد : اويويهجق ير ، قبر . متحلد : ثبات ايدهرك ، قورقماديغنى كوسترهرك جرأتلى داورانان . دهشت آباد : عقله شاشقينلق ويرهجك درجهده قورقمهحسيله دولو ير . ظلال اهوال : قورقولرك كولكهلرى . كريزكاه : قاچهجق ير . [اسم خاصلر حقنده كتابك صوكندهكى « بعض محررلره دائر » سرلوحهلى قسمه باقكز]

مربع

دهكيشمز فنمى واردر ، مستقر اشيامى قالمشدر ؟
دليلى ثابت اولمش بيكده بردعوامى قالمشدر ؟
ديمه انسانه معلوم اولمادق معنامى قالمشدر ؟
اكر مجهول آرارسهك هر ايشك انجامى قالمشدر ؟

سپهرك بختنی ، اقبالی هپ پایمال ایتدم ؛
حمیت مسلكنده ترك اولاد وعیال ایتدم ؛
حیاتمدن معززكن وطندن انفصال ایتدم ؛
ثبات وعزمه حائل بردنی دنیامی قالمشدر ؟

مماتی كورمه‌دم عمرمده برانكار ایدر مذهب !
فنادر .. برفنا دنیاده‌یز : انتاج هر مطلب .
فراقی ، حبس ونفیی ، قدر وناموسمله كوردم هپ
جهانك بربلاسندن بكا پروامی قالمشدر ؟

مصرم ، ثابتم تاجان ویرنجه خلقه خدمتده ،
فداكارك قالیر اذكاری دائم قلب ملتده ،
دینیر بر كون كلیرده سایهٔ فیض حمیتده ،
كمالك سنك قبری قالمادیسه نامی قالمشدر ! ..

نامق كمال

مستقر : [قافك كسریله] ثابت اولان . دوران ، قرار ایدن . سپهر : [س و پ حرفلرینك كسریله] فلك ، دور ، كوك . انفصال : آیرلمق . انتاج هر مطلب : هر مرامك ، هر بحثك نتیجه حاصل ایتمه‌سی [بو تركیبی حاوی اولان سطره یاقیشدیردیغم معنی : حیاتده هپ فانیلك وار ؛ هر مسئله‌نك نتیجه حاصل ایتمه‌سی دائما بر حقیقت آكلاتیر : بز فنا دنیاسنده یاشایورز !]

قیزره محاصره‌سی

دشمن قیزره‌یی كرمی ‌تاه اله دوكمكه باشلادی . حتی كونده ایكی بیكدن زیاده كله آتارلر ایدی . قلعه‌نك دیوارلری علی العموم یرله برابر اوله‌رق ، شهرك اطرافنده طوپراق ییغینلرندن باشقه استحكام دینلمكه صالح برشیء قالمامشدی . هله شهر ایچنده‌كی خانه‌لرك

نملرینه وارنجه‌یه‌قدر کافه‌سی سوکولمشدی. غزات اسلام، ینه ذره قدر فتور کتیرمه‌دیلر.
کوندوز آچیلان کدیکلری کیجه‌لری سبد پارچه‌سی و اثواب یرتیغی ایله دولدیرمغه
چالیشیرلردی. دشمن بو حالی حس ایده‌رك کیجه‌لری دخی آتشك آرقه‌سنی کسمه‌مکه
باشلادی. ینه عساکر عثمانیه‌نك غیرتنه فتور کلمه‌دی. ینه هرکس کله، قورشون
آراسندن سکه‌رك، طوپراق ییغینتیلرینی ممکن اولدیغی قدر رخنه‌دن بری طوتغه الدن
کلن اقدامی صرف ایدردی. خصمین آراسنده بوکشاکش دوام ایتمکده ایکن قلعه‌نك
باروتی توکنمك درجه‌سنه کلمکله، غازی حسن پاشا مرحومی نهایت درجه‌ده تلاش آلمش
واوقدر مکانتیله برابر بوبابده راست کلدکلری معتمدلرندن تدبیرلر ایسته‌مکه باشلامشدی.
قلعه دزداری کیفیتی خبر آلنجه مرحومك حضورینه کیده‌رك جبخانه‌ده دشمن زماننده‌ن
قالمه برخیلی کهرچله و کبریت موجود اولدیغنی وبونلردن قلعه‌یه قیامته‌قدر کفایت ایده‌جك
باروت یاپیله‌بیله‌جکنی خبر ویرمکله، عسکر آراسنده باروت یاپمق بیلیر آدم تحریسنه
باشلاندی. همان اوکون بشنجی آغا بولوکنده بولنان یکیچریلردن اوزون احمد میدانه
چیقه‌رق عجمی اوغلانی ایکن باروت دستکاهنده خدمت ایتدیکی جهتله اوایشده ملکه‌سی
اولدیغنی وکبریت ایله کهرچله موجود اولنجه فندق ویاسکود آغاجندن کومور یاقیله‌رق،
اونکله باروت اعمال ایتمك قابل اوله‌جغنی خبر ویردی. قلعه‌نك اطرافی تماميله سکودلك
ایدی. همان غازی مرحومك امری اوزرینه اوزون احمدك معیتنه لزومی قدر آدم تعیین
اولندی؛ بونلر کوتوکدن هاوان پیدا ایتدیلر، کومور یاقدیلر، هرکون قلعه‌یه لزومی
اولان باروتی یتشدیرمکه باشلادیلر.

فائضی دیرکه: « قنیژه محاصره‌سی صحیحاً مثلی کورولمه‌مش برغریبهٔ روزکار ایدی.»

باروت غائله‌سی هنوز برطرف اولمش ایدی‌که پاشانك کیلارجیلك خدمتنده بولنان
مجار کوله‌لرندن خندان و کنعان نامنده ایکی دلی قانلی برکیجه قلعه‌دن فرار ایده‌رك،
دشمن اردوسنه دخالت أیله‌دیلر. بو خبر قلعه‌ده شایع اولنجه شیمدی‌یه قدر ایدیلان
تدابیرك کافه‌سی ثمره‌سز قاله‌جغی وکوله‌لر قلعه‌نك حالنی تماميله دشمنه خبر ویره‌جکلرندن،
اعدانك قلعه‌یی محاصره‌ده ثبات و اصراری قات قات زیاده‌لشه‌جکی وهلهٔ خاطرلری
تخدیش ایتمکله هرکسه بریأس تام مستولی اولمش ایدی. امرای عساکر بر بر ایکیشر
طوپلانه‌رق جمعیتله پاشای مجاهدك مجلسنه کیتدیلر. کوکللرینه دوشن خوف وتلاشی کمال
سوز وکدازله بیان ایتدیلر؛ پاشای غازی برمعتاد ینه فتور کتیرمکسزین یالکز «بن اونك
چاره‌سنی بولورم» وعد مختصری ایله دفع مجلس أیله‌دی.

مکر بزعاقبت کاره منتظر اولوب دوروركن پاشا كچيد طرفنه معتمدلرندن برقاچ کشی ارسال ایله ایکی اسیرطوندورمش، فقیر حاضراولدیغم حالده اسیرلری جاب ایله «بزم طرفدن اردوکزه ایکی آدم کوندرلمش ایدی ؛ نه اولدی ، سویلدیلر ، نه حالده درلر ؛ دوغروسنی بیان ایدرسه‌کز سزه زوال یوقدر» یوللو استنطاقه باشلادیلر. اسیر، کیدن... دلی قانلیلرك ایمپراطور حضورینه چیقدقلرینی وقلعه‌ده برآز عسکر وار ایسه‌ده ذخیره پك آزالدیغندن محاصره‌ده دوام اولندیغی حالده سهولتله فتح میسر اوله‌جغنی سویلدکلرندن بحث ایتدیلر. بونك اوزرینه پاشا الیه اعداملرینی اشارت ایتدی . مکر دها اولجه قره‌عمر آغایه تعلیمات مخصوصه ویرمش ایمش ؛ مومی‌الیه اسیرلری «بن اولدیریرم» دیه‌رك جلادك ألندن آلیر. مأمور اولدیغی اوزره «بن ده سزدنم . بوندن اول أله کیرن اسرایی دخی بن قورتارمش ایدم. سزی ده جلادالندن قورتارمق ایچون آلدم؛ جنس وملتمه‌باری بوقدرحق برخدمتم سبق ایسین؛ پاشا کوله‌لری مخصوص قاچیردی. مرادی قلعه‌نك ذخیره‌سزلکنه وعسکرك آزلغنه ایمپراطوری اقناع ایدرك ، اردوکزی بوقیش بوراده آلیقومقدر . سردار ایله خبرلشدیلر . هوالر بوزلدیغی کبی اونلر سکتوار طرفندن هجوم ایده‌جك ، پاشا قلعه‌دن چیقه‌جق، سزی ایکی آتش آراسنده براقه‌جقلر. خبریکز اولسون! بوقلعه‌ده قوجه براردو ایله بربیلق ذخیره ومهمات موجوددر . مجارلر دخی تورك عسکریله متفقدر . هرکیجه نوبتله قلعه‌نك امدادینه بیك کشی کوندرییورلر .» دیه‌رك وبرمعتاد أللرینه براز خاص ایتمك ویره‌رك کویا خفیاً صالیویریر .

اسیرلر اردویه کیده دورسون ، پاشای مدبر سرداره شومألده برعریضه یازار :

« بعدالالقاب . . . بوندن اقدم کوندردیکم معروضاتده عسکر وذخیره‌مزك کثرتی وباروتمزك برآز آزالمش ایسه‌ده دشمندن قالان کبریت وکهرجله ایله اونك دخی اعماله جاره بولدیغمزی بیان ایتمشدم . مجارلرله اتفاق ایتدك. اونلرله خبرلەشه‌رك تعیین اولنه‌جق وقت مناسبده اردوی همایونك بوطرفه کلمه‌سنه قرار ویرلدی . واسطهٔ مخابره اولمق ایچون کوچوکدن بری اولاد کبی بویوتدیکم خندان وکنعان بنده‌لرینی فراری صورتنده ایچلرینه کوندردم. ایمپراطوره کندیلرینك بابالری دیننه عودت ایتدکلرینی، قلعه‌ده ذخیره وعسکر اولمادیغنی، حاصلی بکندکلری یالانی سویلیه‌جکلر. ومجارلرك رأی وقرارینی طرف عاجزانه‌مه بیان أیلیه‌جکلردر. دشمنی ایناندیرمه‌لرینه امید وارم. همان ذات والای سردار اکرمیلری وقت مرهونده یتشمکه مهیا بولنکز ! ایلروده خندان وکنعاندن نه‌خبر آلیرایسه‌م عرض ایدرم . باقی فرمان . . . . . »

قلعه‌دن عمر آغانك قوغوبردیکی اسیرلر ، ماجرانی ایمپراطوره نقل ایتدكلری صره‌ده قره‌خجه‌نك دخی عینی او كیجه تبدیل قیافتله اردویه كیره‌رك ماتیوس چاندیری جوارینه براقدیغی مكتوب معهود ، ایمپراطور حضورینه كتیرلمكله روایت واقعه ایله مآل مكتوب بربرنی تأیید ایدنجه كوله‌لرك جاسوس اولدقلرینه دشمن عندنده هیچ شبهه قالماز . ایكیسنی دخی جلب ایدر . « قلعه‌ده بر آدم باروت یاپارمش ، تحقیق ایدرز » دیه صورارلر . چوجوقلر صحتنی اعتراف ایتمكله ایمپراطور « یالكز قلعه‌ده باروت یوقدر ، دیمش ایدیكمز ، نه ایچون كلدیككمز آكلاشیلدی » سوزیله ایكیسنی دخی اعدام ایتدیرر . فائضی دیركه :

« برصباح موسمی عمر آغا ایله برابر حصاردن دشمنك حالنی سیر ایدركن مترسه دوغرو برقاچ كشی كلدیلر . منظورمزه ایكی باش دیكدیلر . « حسن پاشا ایشته جاسوسلرك كله‌سی ، سرداره كوندردیككز مكتوب‌ده طوتولدی » دیه مبشرانه باغیردیلر . دشمنك بوغفلتنی كورنجه قلعه‌ده بولنان سائر مجاهدلرله برابر بی‌اختیار كولوشدك . وغیرتی تدبیرینه معادل وفانك باشنه براردیه مقابل اولان اویله بردستوركاردانك رفقتنه دوشدیكمز ایچون جناب حقه بیوك بیوك تشكرلر وپاشا مرحومه كمال خلوص ایله دعالر ایله‌دك .

نامق كمال

كرمی : صیجاقلق ، فعالیت . كشاكش : چكیشمه ، غوغا . تریاكی حسن پاشا : اوچنجی سلطان مرادك جلوسنده سرای خدمتلرنده بولندی ؛ صوكره عمرینی اكثریا مجارستانده مختلف قوماندانلقلرله كچیردی ؛ ١٦٠١ سنه‌سنك ون سكز تشرین ثانیسنده ظفرله نهایتلنن قنیژه مدافعه‌سی حیاتنك وتاریخمزك شرفیدر ؛ ١٦١١ ده بودینده والی ایكن وفات ایتدی . بوداپشته‌نك بزم وقتمزدن قالمش بررسمی وار : استانبولك ، ادرنه‌نك منظره‌سنه بكزر ؛ اویله جامع قبه‌لری ومناره‌لرله سوسلودر ؛ شیمدی قبرستانلرندن اثر یوقدر ؛ قنیژه سرداری قوجه غازینك اوراده‌كی مزارندن براثر بولامایز ؛ بومحرومیت ، آجی سیاه هجرانلرمزدن فجیع برشیئدر .

مكانت : آغیرباشلیلق ، هر تلاشه دوشمه‌یه‌رك وقارلی وجدی اولمق . معتمد : (برنجی میمك ضمی ایكنجی میمك فتحیله) اعتماد ایدلمش ، امین . فائضی : اصل اسمی قاف زاده عبدالحی افندی . باباسی برنجی سلطان احمد ، دده‌سی قانونی سلطان سلیمان دورنده علمادندی ؛ كندی سلطان احمد ودوردنجی سلطان مراد زمانلرنده مدرس وقاضی

اوينشدى ؛ نامق كمال بك ، « قنبزه مخصره‌سى » نده « حسنات حسن » اسمى اثرندن
چوق استفاده ايتمشدر ؛ ياشاديغى عصرڭ اڭ بيوك شاعرلرى نفعى و شيخ الاسلام يحيى
افنديى ؛ كنديسنڭده مرتب ديوانى يعنى بعض خصوصى وصفلرى حائز شعر مجموعه‌سى
قالمشدر ؛ كوزل يازيلرك ماهيتندن آڭلايوردى ؛ ادبى ذوقى واردى . نثرى چوق
لغتلى و تركيبلى در ، كوچ آڭلاشيلير . وفاتى : (هجرى) ١٠٣١ . مرتد : مسلمانلغى ، حضرت
ابوبكر زماننده تأديب ايدلمش بعض قبيله‌لر كبى دينڭ اساسه عائد بعض شرائطنى براقان ،
باشقه دينه كيرن . تخديش : طيرمالامق ، راحتسز ايتمك . قره عمر آغا : قنبزه‌نڭ مدبر ،
فداكار ، جسور آرقداشلرندن قره چه‌جه كبى ترياكى حسن پاشانڭ اعتمادينه مظهر اولان قومانداندن .
خدمتى ، قهرمانلغى تقدير ايديله‌رك پاشالقله بچوى‌يه ، باطومده بكلربكى تعيين ايدلدى .
وفاتى : (هجرى) ١٠٤١ . مرهون : مالى عائد اولنجه اويدونج آلنان شيئڭ يرينه
براقيلان ؛ وقت ايچون قوللانيلنجه معين ، متوقف ديمكدر . مترس : قابيلرك آرديه
آچيلمه‌مسنه يارايان آغاچ پارچه‌سى . حرب يرنده‌سپر . كلمه فارسيدر ؛ اصلى ميمڭ ورانڭ
فتحيله ، تانڭ و سيننڭ سكونيله‌در ؛ بز « مه‌ته‌ريس » كبى تلفظ ايدييورز . مباهات :
نازلانمق ، قورولمق ، افتخار . دستور : [دالڭ ضميله] قانون مجموعه‌سى ، كنديلرنده
نظامه ، اصوله ، قاعده‌يه موافق حركت ايتمك اصل اوله‌رق قبول ايدلديكى ايچون وزيرلره ،
حكومت رجالنه بالخاصه اولجه بو اسمده ويريليردى . دستور كاردان : ايش بيلن دولت
آدمى ديمكدر .

صلحادن زهرايه مكتوب

موسى بر كاغد اعطاسيله

بنت ايوبك جيبنده بولمشلر ، سكا خطاباً يازلمش .

زهرا برچوق نظردن صوكره كاغدى اوقور

وفادار قارده‌شم زهرا ، ايشته بن ،
انفاس عمرى تكميل ايتديكمدن ،
سكا دعالر ، سلاملر ايدرك

کیدییورم . بوکا صیقلسه‌ك کرك ،
بتمله هریولده ، هرسفرده
مشترك اولمق ایچون ، کچنلرده
ویردیکك وعدك کرچه حکمی چوقدر ؛
لکن ارتحالڭ کلنجه یوقدر .
یوقدر ؛ چونکه بنت ایوب ایله سن
کوچکك یتدیکی ، الکدن کلن
شیئلرده مشترکدك ، بونلر مجاز ؛
بویله اولسه بورجك وعدکی انجاز .
فقط ئولمك سنك الکده دکل ،
دیمك او اشتراك بتمله زائل .
انجاز وعده بو یولده جهد ایتمه ؛
مقبولم اولماز ، وفای عهد ایتمه .
سنی دنیایه حق کتیرمش ؛ صبر ایت ،
آخرته‌ده حقك امریله کیت .
کندینی اورمق اللهه عصیاندر ؛
باشقه‌سنی اولدیرمکله سیاندر .
ایشته بن سنی محضا شکران ایچون ،
بوخاکستان غمرك ، انسان ایچون
بر کره واقع ، بر کره نمایان ،
اول بهاری حکمنده بولنان ،
فصل شبابکده ، ابن زیادك ،
اویکانهٔ میدان جهادك ،
کلزار وصلنه القا ایدرك ،
فقط دها قدسی ، دها مبارك
او بهارستان نورك تصویری ،
تصویر دکل ، مؤبد برنظیری

اولان عرش اعلایه کیدییورم !
درکاه کبریایه کیدییورم !
مرادیکزك یاقین بر زمانده
حصولنه منحصراً جهانده ،
سزه اولان محبتمی اثبات
ایچون ایتدیکم دعالری بالذات
اجابتکاهنه کوتورییورم !
اصابتکاهنه کوتورییورم !
تمنیات خالصه‌می حتی
اورادەدە تکرارایدرم، زهرا !
سزه اولان خلوصم ثبوت بولور .
چونکه برنده صرف اولنمش اولور .
دائما موسمکز بهار اولسون !
دائما موقعکز کلزار اولسون !
صبحکز خندان ، آقشامکز روشن ،
بایرامکز مبارك ، سورکز شن ،
ایکیکزده هر آن بختیار اولك !
سن معشوقکك بریاننده بولك .
فقط دوشون که سندن دها اول ،
ضبط حسناتکزه مؤکل
برفرشته کبی دائما بیدار ،
اوبر یاننده‌ده برباشقه‌سی وار :
اوکیمدر ؟ دیرسه‌ك صاحبهٔ امضا ،
ایوب بن حبیبك قزی صلحا ! . .

زهرا تهالکله

الله عشقنه سویله‌یکز، زەیه کومدیلر ؟

موسى

نه‌یاپاجقسك ؟ بر بولوته کومشلر ، اوقدر اعتلا ایده‌بیلیرمیسك ؟

زهرا

زیارت ایده‌جکم . مکتوبنه مقابله ایده‌جکم ، سویله‌یکز .

موسى

بر مرحومك مزاری خیالنك دولاشدیغی یردر . وجودینك کوموله‌جکی بر مقبره‌ده کی مهددر ؛ عزم بقایه دوغیور دیمك . مکتوبنه نصل مقابله ایده‌جکسك ! اومولود اخروی‌یه فاتحه‌دن باشقه شی کوندرلمز . چونکه دنیاده فاتحه‌دن باشقه ایسته‌دیکی یوقدی . سکا کوندردیکی مکتوبی نره‌یه ایسترسه‌ك اورایه قوی ، مزارینك طاشنه یازدیرمش اوورسك ، اوحالده ایسه ، بلکه مطالعه‌سندن عبرت آله‌جق بر نظره تصادف ایدر . باق ، بوکون آیاقلر آلتنه آلنان یارین أل وستنده طوتیلیور . سن شیمدی حیاتده‌میسك ؟ بن شیمدی سنك نظرکده موجودمی‌یم ؟ هیهات ، زهرا ! بوندن بیك سنه ایکی بیك سنه صوکره سنکله سویلشه بیلیرمی‌یز ؟ ایشته او زمان بر حیات اولورز . بن بویله بر امیده مظهر اولسه‌م یاته‌جغم طوپراق دوشکی زودیقت آلتون سریرینه ترجیح ایده‌رم ، بو کونکی فتوحاتك افواه‌ناسه دوشن مدائحی ایلریده اك عاجز بر مؤلف قلمنك « موسى » دییه‌جك صریرینه بیك کره فدا اولسون ! صلحایه آجیمه زهرا ، غبطه ایت ! . .

زهرا

آه ! انسان نه‌ثباتسز مخلوق ایمش . هرشیئه برابر عادات وطبیعتی‌ده دکیشیور . بوکون کوروورسك ، جهان بروبرانه حاله کلسه قیدنده اولماز . یارین بقارسك ، ایکی طاشنی دوشمش کورورده آغلار ! داغلر داینه‌ماین کدرلره تحمل ایدن انساندر . ینه انساندرکه درده‌ده برحزنلی عکس خطاب ایشدیرده متأثر اولور . شاشقین ! صباحلین اوغریب حیوانك فریاد بلبلانه‌سنی کلخنده‌ٔ صفا ایله دیکله‌یوردی ، کیجه‌یاریسی بر قهقهه قوشنك صدای جانخراشنی ایشیتمشده آغلایور !.. کوریورمیسك بابا ؟ . . زهرا بنت موساده آغلایور ! .

موسى — كوزلرى دولەرق —

باق ، بن ده آغلایورم !... زمان دها بویوکلریمزی، قوللریمزی ده آغلاتیر. انسان
کندینك نه اولدیغنی بیلمك بر معرفتدر که تجربه قدر تحصیل اوستنه ینه اکتساب ایدلمز.

عبدالحق حامد

مجاز : [میمك ضمیله] جائز کورلمش ، اذن ورخصت ویرلمش . انجاز : وعدی یرینه کتیرمك ، بر انسانك محتاج اولدیغی ، ایستەدیکی شیئه رضا کوسترمك . سنان : سنك اوجی، یاپمك تشدیدیله بربرینه مساوی ایکی شی . بیدار : اویانیق . افواه : آغیزلر. صریر : غیجردی؛ یازیلیرکن الخصوص قلمدن چیقان جیزیرتی. سریر : تخت.

عبدالحق حامد بك اسکی اندلس دولتی ذکاسنه، ادبی ذوقنه ، الهاملرینه مساعد کوردی؛ بو جاذب موضوع حقنده بش مستقل اثر یازدی: «طارق یاخود اندلس فتحی، ابن موسی ، تزر ، نظیفه ، عبدالله الصغیر». بالخاصه طارقده، ابن موساده حرارتلی بر اسلام دهاسنك داستانی، طارقك حسلری دیکلور ؛ افادەلری آغیر ، وقارلی شعر فیضانلری حالندەدر ؛ اکثریا دەرین ، یوکسك کورونور ؛ که سلطانی چوقدر ؛ عبارەلری سادە، قولای آکلاشیله مساعد وشفاف دکلدر : قهرمانلرینی قوی، آغیرالی ترکیبلر وجملەلرله قونوشدیرر ؛ اثرلرنده اصل تیاترو ذوقی آزدر.

بو مکتوب پارچەسیله آلت طرفندەکی محاورە «طارق یاخود اندلس فتحی» ندن آلندی : بزم منظوم یازیلرمزده اولجه لفظ ومعنجه باغلری کسیلمەدن، ایکی نهایت نادراً دورت مصراع بر دوزیه دوام ایدییوردی ؛ نثری بیان، جملەلە باشلایەرق فکرده وعا یتف کده کاتی بولمشدر. بو منظوم مکتوبی منثور بر یازی کبی اوقونه بیلیر . معناسنی آکلایورسکز : اوردو ایله برابر حربه کیرن ابوبك قیزی مجاهدە صلحانت موسایه کوندرییور ؛ صولك دملرینت کچمش اولدیغنی آکلامشدر : زهرت دوستلغی ، بری نه یاپارسه مطلقا ونه کندنك ده اوکا اشتراك ایده جکنه، حتی ابن زیاده عائد کندیلرندن بیله صاقلامق لزومنی حس ایتدکلری محبت واردواج املرینه دائر ویردکلری سوزی اعالی بر لسانله خاطرلاتیور ؛ کندنی نوبلك اوبریدر ؛ تأثر وهجران دویویور ؛ لکن فرارلری حیاته یاشادقلری مدت ظرفنه عائدی ، شیمدی بنه قیسقانجەلق فنا کار وچوق تیزقلبیدر : کوکنك زهری ایچنه آقیور ؛ نصیبه قلبی شیئی بوکومشدر ؛ ایشی زهرلی نختیار، حتی ابن زیاده برلکده ، یالکز جنتدن

کوزی یاشلی ، یانلرنده اینش کبی شفقتلی تأثرلرله باقان بر مامی خاطرلایه‌رق ، یاشمالیدر.

مکتوبده‌کی معنی ، بویله خلاصه ایدیلیر؛ آلت طرفنده‌کی محاوره‌ده اونودلمق ، یوق اولمق تهلکه‌سنك هجرانی ، حیاتك مؤبد آجیانی و برتسلی احتیاجی واردر . . .

—•••—

حیات حقنده

بر قطره ایچون چشمهٔ پرخون فنادن ،
باشن آلەماز بردخی باران بلادن !
آسوده اوله‌م دیرسه‌ك اگر کلمه جهانه ،
میدانه دوشن قورتوله‌ماز سنك قضادن !
ثابت قدم اول مرکز مأمون رضاده ،
وارسته اولوب دائرهٔ خوف ورجادن ،
دورسون کف حکمکده ترازوی عدالت ،
خوفك وار ایسه محکمهٔ روز جزادن !
هرکیم که آرار بوی وفاطبع بشرده ،
بکزر اوکا کیم دولت اومار ظل همادن !
بی بخت اولانك باغنه بر قطره‌سی دوشمز ،
باران یرینه در وکهر یاغسه سمادن .
أرباب کمالی چکه‌مز ناقص اولانلر ،
رنجیده اولور دیدهٔ خفاش ضیادن !
هرعاقله بردرد بوعالمده مقرر ؛
راحت یاشامش وارمی کروه عقلادن ؟
حل ایته‌دیلر بولغزك سرینی کیمسه ،
بیك قافله کچدی حکمادن ، فضلادن !
قیل صنعت استادی تحیرله تماشا ،
دم اورمه اگر عارف ایسه‌ك چون وچرادن !
ادراك معالی بوکوچوك عقله کرمز ،
زیرا بو ترازو اوقدر ثقلتی چکمز !.

ضیا پاشا

وزنى : مفعول مفاعيل مفاعيل فعولن .

فنا : فانيلك . قضا : الهى تقديرك تحقق ايتمه‌سى ، ميدانه كلمه‌سى ، كوزونمه‌ين ، بيلنمه‌ين، قصد ولمه‌رق وجوده كلن خطادن متولد تهلكه، فنالق، بلا . مأمون: امنيتده ، قورقوسز برمحلده اولان . كمه : آووج ايچى ، ال آياسى . هما : خيالاً موجود ، كويا باشنه قوندیغى آدمه شرف وسلطنتلق ويرن قوش . خفاش ، ياراسه ، كيجه قوشى . لغز : بيلمجه . چون وچرا : ناصل ونيچون . معالى : شرف ويوكسك درجه قازانمق ديمك اولان « معلاة » ميمك ضمى ، عينك سكونيله [illegible] نك جمعيدر ؛ يوجه‌لكلر ، علم واخلاق كبى يوكسك شيلر .

منظومه‌نك معناسى ونثره تحويلى :

فانيلكك فنا دولابى چشمه‌سندن برقطره ايچن يعنى دنيادن برذره نصيب آلان بلا ياغمورندن قورتيلاماز ؛ غم ، اضطراب وفلاكت هجومنه معروض قالير ؛ هردرلو تأثردن آزاده و راحت اوله‌ميه‌جكسه‌ك جهانه كلمه ؛ حياتده بولنمق ، ميدانده سپرسز ، صغينه‌جق يردن محروم والمقدر : قضا طاشنك اصابتندن قورتيله‌مز ؛ اوحالده آلنمزك يازيسنه تسليميت كبى امين برمركزده سه‌زكده صادق اوله‌رق قورقوسز ، كيمسه‌يه رجايه لزوم كورمه‌يه‌رك ياشا ! اكر آجزسه‌ك ، الهى محكمه‌دن قورقويورسه‌ك برشئ حقنده حكم ويريبوركن الكده عدالت ترازوسى بولنسون . انسانلرك طبيعتنده عهده ، محبته و دوستلغه صداقت يوقدر ؛ وفا آرايان ، باشنه قوندیغى آدمك سعادتنه سبب اولدیغى فرض ايديلن خيالى برقوشك كولكه‌سندن دولت اومان بركيمسه‌يه بكزر !

ياغمور يرينه‌ده مجوهرات ياغسه طالعسزك باغنه برذره دوشمز ؛ فنا ، جاهل ، چركين هرحالده نقص اولانلر ، أيى ، دوغرو ، كوزل انسانلرى چكه‌مز . ايشته‌مثلى : ياراسه‌نك كوزلرى ضيادن اينجينير .

دنياده هرعقللى آدمك بر دردى واردر ؛ بونوعدن كيم راحت ياشامش ؟ نه‌دن بويله اوليور ؛ بيلمه‌يورز : بو ، بر معمايه ، بيلمجه‌يه بكزر ؛ حكمادن ، فضلادن بيكلرجه [illegible] كلدى ، سرينى حل ايدن چيقمادى : اويله ايسه عقلك صنعتنى حيرتله تماشايه دال : حياتك اويله دورندن دورينه سببلرندن دم اورمه ! خلقت ، كائناتك معمالرى ، حقيقت معنويه كبى يوكسك شيلر ، كوچوك عقله صيغميور ؛ ترازونك اوقدر آغيرلغه تحملى يوقدر . . .

منظومه‌یی فکراً تحلیل ایدیکز؛ هر حکمنده‌کی اصابتك یاخود خطانك درجه‌سنی دوشونك . . بیلیورسکزکه یوکسك بر تپه‌ده قورولان بر کوشکك هر پنجره‌سندن عین افقك منظره‌لری کورولمز ، عادی بر أوك بیله جبهه‌سیله آرقه جهتنك شکلی آراسنده فرق واردر .

حیات ، چوق قاریشیق اساسلی اعضادن مرکب بر شیدر : کرفت ایلمکلی بر قماش ، یاننده غایت بسیط قالیر : نه بر تپه‌ده بولنان کوشکك منظره‌لرنده‌کی اختلافه ، نه عادی بر أوه نه‌ده چوق اوزکونلی بر قماشه بکزر ؛ هرماده ، هرحادثه بر عالمدر : عین نامتناهی وجهلرندن تدقیق اولنه‌بیلیر .

ضیا پاشا ، ممالکتمزك مقتدر ، ذکی ، تفکر استعدادی چوق بر شاعریدی ؛ فکرلرینی معین بر جبهه‌دن باقنجه دوغرو کوروئور ؛ بونلرده بر دلیل کوسترمك قابلدر ؛ فقط حیات ، بورؤیتك ویردیکی نتیجه‌لردن عبارت اولەمز ؛ عمرمزك طاتلی ، کوزەل طرفلری چوقدر . سزدوشونك : هرشیئی محاکمه‌یه تابع طوته‌رق قبول یاخود رد ایدك ! .

استانبول

شهرمز برپایتختدرکه یالکز بشنه بر دولت دکل . واوکه ممالك ولانلر ایسه برصاحب خروجك قولنجه جهانه حکم ایتمکه مقتدر اوله‌بیلیر .

اویله بر دارالملك که زمانه‌مزده آسیانك عقل پیرانه‌سی ، اوروپانك بکر فکریله ازدواج ایتمك ایچون بر حجله‌گاه اولمشدر .

لطافت طبیعه‌سنی بر طبع شاعرانه وصف ایتمك ایسته‌سه شویله خیال ایتمزمی ؟ :

استانبول بلده‌سی ، اوروپانك کنار ساحلنده آسیایه قارشو قورولمش بر مالکه‌ٔ دریادرکه مانندی زیر افلاکده مرئی اولماز ؛ الاکه آیینهٔ آبداری اولان صفحهٔ خلیجنده منعکس صورت بیقراریدر . آوازهٔ جهانکیری او قدر ایشیدنلره بر مرتبه خوش کلیرکه منظرهٔ دلکشاسنی یاقیندن تماشا ایتمکه قولاقدن عاشق اولامق محال مطلقدر . حسرت الملل عنوانه مظهریتی نابجامیدر ؟

شناسی

صاحب خروج : اکثریا عادی ، اورته حالی آرابندن یتیشه‌رك عصیان و اختلال واسطه‌سیله موقعه حاکم اولان . بوراده ، ناپولیون بوناپارت مراد ایدیلیور . آبدار : تازه ، لطافتلی .

آسیا ، هندستان ، چین ، آثوری ، کلدانی ، عرب ، تورك کبی مملکت و ملتلره عائد اولان اسکی مدنیتلرك مرکزیدر ؛ یونان و روما استثنا ایدیلیرسه اوروپا ، اون دردنجی حتی اون آلتنجی عصردن ، انتباه دورندن صوڭره اویاندی : استانبول ایکی قطعه‌نك برلشدیکی نقطه‌ده حاکم بر شهردر : آسیانك کهولتکنه ، اختیارلغنه و قارلی عقلی ایله اوروپانك قیزلغه یاقیشان تازه‌لکنی حیاتده بولمامز اختیارلقدن و کنجلکدن بر تأهل سعادتیله بر آرایه طوپلایان کبین اوداسنه بکزه‌تیله‌بیلیر . «اوت بو بلده‌ٔ والانك که زمانه‌مزده آسیانك عقل پیرانه‌سی و اوروپانك بکر فکریله ازدواج ایتمك ایچون بر حجله‌گاه اولمشدر .» عباره‌سنك معناسی بویله آکلامق کافیدر .

شناسینك وفاتی

١٨٧١ ایلولنك اون اوچنجی چهارشنبه کونی ایدی : کمال ایله برابر بك اوغلنده او کیجه مسافر اولدیغمز بر آرقداشك اونده صباح قهوه‌سی ایچیوردق . بن « دیوژن » ایچون یازدیغم بر مقاله‌یی اوقویوردم ؛ کمال ده بعض جمله‌لرینی ، دها معنیدار عباره‌لرله و املا طریقیله اصلاح و تزیین ایدییوردی .

بو صره‌ده صاحب خانه‌نك خدمتکارلرندن بری ایچری‌یه کیره‌رك : - بر آدم کلدی ؛ کمال بکی کورمك ایستیورم دییور ، - دیدی . بن درحال مختلط اولان اودایه چکیلدم ؛ اوشاقده کلن آدمی ایچری‌یه کتیردی . قاپی آرالقدی ؛ کلن آدمی کورمه‌دم ؛ لکن کاغد ویرلماسی آکلادیغم ... بعض ایشیده‌بیلدیکم حرفلردن بر تذکره کتیرمش اولدیغنی آکلادم . بر دقیقه صوڭره کمال قاپی‌یی ایتهرك الندهکی کاغدله ایچری‌یه کیردی . سیماسی ، بر وقعه‌ٔ کدرناکك تأثیریله هر کسك حامل ایده‌بیله‌جکی بر حالت تأثر احساس ایدییوردی . «بیوك بر فلاکت!» دییه‌رك کاغدی اوزاتدی .

تذکره‌ده « شناسی افندی او کیجه وفات ایتمش ... » سوزلریله باشلایور و جنازه‌نك

قالدیرلمه‌سی کلامی انتهاس اولنیوردی . دیزنده‌کی اعضادن مصطفی فاضل پاشا کتبخانه‌سندن اولدیغنی آکلادم .

— بو منتظر ایدی ! دیدم .

— أوت منتظر ایدی ! کاشکی بعض آنجق ادراک ایتمسه‌یدک ، دیدی . و تکرار بکا :— بوایشی سن کوره‌جکسک . بن ممکن دکل شناسینک جنازه‌سنده بولنه‌مام — دیدی

آنی بر ترددن صوکره پکی دیدم .

کان آدم بوز بیرلده پاره کیرمشدی : بر چریک صوکره کیتوب سوقاغه چیقدم . بورسه سوقاغندن تربولک جاده‌یه چیقه‌رق تقسیمه دوغرو کیدیوردم . شناسینک أوینک فیروز آغاده ، صورمه کیرده اولدیغنی بیلیوردم . لکن هانکی سوقاقده‌در ، اونی بیلمزدم . ذهنم پک قاریشمشدی ... هم کیدیوردم ، هم ده کوزیمک اوکنده او شخص صاحب مکاتیبی کوریوردم . بر حیات ایکن حضورینه ، معنویتم ترزنه‌رک اولنه‌رق داخل اولدیغم او معظمیت تمثالنک شیمدی یاشی نعشنده بولنه‌جغمی دوشوندکجه آیاقلرم ایلری کیتمکدن زیاده کری کیتمکی ایسته‌یوردی .

تقسیمده صاغه صاپه‌رق قازانجی محله‌سنه دوغرو یورودم . صاغ قولده کوزیمه بر یورغانجی دکانی ایلیشدی . اوتوز اوتوز بش یاشلرنده بر آدم ، النده بیوک بر چوالدوز ایله بر میندر کوکله‌یوردی . دکانک اوکنده دوره‌رق :

— باقسه‌ک آغا بك ! صورمه کیره نره‌دن کیدیلیر ؟ — دیدم .

— شو قارشیکی سوقاغه صاپیکز : یکی سوقاق صوکره صاغه دونجه صورمه کیره قهوه خانه‌سنک اوکنه چیقارسکز . — دیدی .

بن تشکر ایتمک اوزره ایکن یورغانجی : — غالبا شناسی افندینک أوینه کیده‌جکسکز ؟ سوزینی رقت و مراق ایله ممزوج بر نظرله کوزلرمک ایچنه باقه‌رق سویله‌دی .

— أوت اورایه کیده‌جکم — دیدم .

— اویله ایسه برابر کیده‌لم . بو مصیبت میندرده بوکون قالیویرسین . — دیه‌رك چوالدوزی صاپلادی . ذاتا بر قنادی قپالی اولان دکانک دیکر قنادینی ده ایندیره‌رك اوموزینه آلدیغی صالته‌سنک توزلرینی چیرپدقدن صوکره یانمزده کیتمکه باشلادی .

— مرحومی طانیرمیدیکز ؟

— اونی محله‌مزده کیم طانیماز ، قوجه شناسی افندی !

— نه‌وقت وفات ایتدی ؟

— بوکیجه صباحه قارشی . بن بکر افندی ایله برلکده یاننده ایدم . بکر افندی‌یی طانیرمیسکز ؟ طوپخانه مفتیسی .

— خایر ! کندیسنی طانیمام ، اسمنی ایشیتمشدم .

— مرحومک چوق دوستی ، اسکی دوستی‌ایدی ، راحت دوشکنه برلکده یاتیردق .

— جنازه حاضرلاندیمی ؟

— خایر ! مفتی افندی اوکه‌دن صوکره قالدیرمق ایسته‌یور ، مصرلی پاشا ایله [یاواشجه قولاغمه سویله‌یه‌رك] مراد افندی‌یه خبر کوندردی .

— نره‌یه کومه‌جکلر ؟

— تقسیم مزارلغنه ، والده‌سنك یاننه ؛ مفتی افندی اویله سویله‌دی .

— وفاتنده کندینی بیلیورمیدی ؟

— بر یاتسودن صوکره شاکری چاغیردی . شاکری بیلیرمیسکز ؟ ترزه‌سنك دامادی .

— اوت بیلیرم .

— قهوه‌دن قالقوب کیتدم ؛ مفتی افندی یاننده ایدی . بن ایچری کیرنجه مرحوم کوزلرمی‌سیمرك یوزیمه باقدی . یاتاق اوجنده‌کی کوچوك میندره اوطوردم . مفتی افندی‌ده مرحومه : — اذن ویریرسه‌کز آزاجق طیشاری‌یه چیقه‌یم — دییوب چیقمشدی . بش دقیقه قدر هیچ سس چیقارمدی ، یالکز یوزیمه باقیوردی . — افندی راحتسزمیسکز ؟ دیدم . — وجودم راحت اما باشم پك راحتسز راشد ! قنام قیریلیور ، بینم اویولیور کبی کلیور . — دیدی . — بونده مراق ایتمه افندی ، طبی والده‌مده بویله اولمشدی . اکسه‌سندن ایکی بوینوز چیکدیلر : برشیئی قلمادی . آه ، سز راضی اولسه‌کز شیمدی بربر حجامی‌یی کتیرتیر ، ایکی بوینوز چکدیررزدك — دیدم . ینه کولومسیه‌رك : — یوق چوجوغم ! بوباشقه خسته‌لقدر ، بوکا بوینوز کار ایتمز — دیدی .

بو سوزلری تعاطی ایدرك أوك بولندیغی سوقاغه داخل اولمش وایکیمزی آکلادم . جونکه باغچه ، سوقاغه سی بوشقمش ، قبله ایچری‌یه کیریبوردی . دیمك افندی هنوز قرش بوتونده در . اونی اوراده کورمك ایسته‌یوردم . بر دها یوزینی کورمك نسمده هر آنینك فوقنده ایدی . ناطقه‌ ملی ایکمیت مطلقه‌دن قورتاران ، بزه بر حیوانی ذمت ، بوقدر سیاست ویرن ، ظلمدن نفرت ایتدیرن ، ظلمه‌یی یبلاندن مدهش ،

عقربدن مستكره ، جلاددن بی رحم طانیدان او ایدی. اونی، اوتمثال دهائی ، حضرتمانه توديع اولنمەدن ، بر كره دها كورمك بنم ایچون بر لازمهٔ بنوت ایدی . او هپمزك ، بطون آتیەده یتیشەجك اولاد وطنك پدر عرفانی ، پیر ادب و سیاستی ایدی . بزی دوشونمكه ، دوشوندیكمز كبی سویلمكه او آلیشدیرمش ایدی ، اوكا هویت آدمیتمز بیله مدیون شكران ایدی .

قاپیدن ایچری كیردك . حولینك صول جهتنده اون ایكی قدمەدن عبارت بر نردباندن یوقاری‌یه چیقنجه سكز اون آرشین مربعنده بر صفه‌یه داخل اولدق . صولده وصفه‌نك مبدأنده نیم كشاده بر قاپی واردی. او تنده‌ده شرابی برفراجه كیینمش ، صولغون بكزلی ، بر فكرت مغمومانه‌یه مستغرق ، باليغين كوزلریله بزم ایكیمزه نكران ، اوزونجه بویلی كنج بر قادین دوریبوردی . اطرافمزه باقینه‌رق كیرمك ایسته‌دیكمز اودانی آرادیغمزی لسان حالمزدن آكلایان قادین ، بولندیغی یری ترك ایله صفه‌نك منتهاسنه ، پنجره‌لره دوغرو چكیلدی . بن غایت خفیف بر صورتله قاپی‌یی ایتوب ایچری‌یه كیردم .

اودانك پنجره‌لری شماله ، قاپیسی جنوبه متوجه ایدی . فراش موتی ، نعشك صاغی جنوبه موازی ویوزی قبله‌یه كلمك ایچون باش طرفی غربه ، آیاق جهتی شرقه دوغرو سرمشلردی .

اوزرنده كوكز بریزمه یورغان اورتیلی اولان نعش استادك یوزی‌ده بیاض بر تولبند ایله مستور ایدی . مفتی بكر افندی باش اوجنده ، قرآن تلاوت ایدییوردی . بنی كورونجه اشارت ایدرك یاننه اوطورتدی . بر بكی دقیقه صوكره تلاوتی ختام بولدیغندن خفیف بر سسله « سزی طانیه‌مادم اوغلم » دیدی . بن ده بر ایكی كلمه ایله كندیمی تعریف ایدرك بكا مودوع وكدخدانك مهریله مختوم كیسه‌یی چیقاروب ویرنم وفاضل یاسادن اولدیغنی سویله‌دم . درحال المدن طوتدی ، برلكده صفه‌یه چیقاردی . قادین هنوز پنجره‌یه دایانمش دوریبوردی . بكر افندی تقربله :— ناوكتر قیزم ! مصرلی مصطفی پاشا بوبكی جنازه‌یی قالدیرمغه مأمور ایتمش ، بوپاره‌یی ده جنازه ایچون كوندرمش — دیدی . قادین جواباً :
— پك اعلی ! نه لازمسه یاپیكز ! — دیدی . اونك اوزرینه كیسه‌یی آچدی ، یكرمی بش لیراسنی تفریق ایدرك ، یتمش بش لیرانی كیسه‌سیله خانمه تودیع ایتدی و — بویكرمی بش لیرا اسقاطه ، تجهیزه مع زیادة كفایت ایدر ، آرتانی‌ده فقرایه صدقه ایدرز — دیدی . بوسنی چاغره‌رق همان او قاقله تحریلی ایچون طوبخانه‌یه كوندردی . بعده [سز قاله جقمیسكز ؟] دیدیكندن — شبهه‌سز ، دفنه قدر بولنه جغم ! — جوابی وردم ، تكرار اودایه كیردك .

بکر افندینك نام و نشانندن چوقدن خبردار ایدم، فقط شخصنی طانیمازدم، یورغانجینك بر آز اول معتادن بحث ایتمش اولمه‌سی، اونك بکر افندی اولدیغنه حکم ایتدیرمشدی. کندیسنه: — یوزنی آچوب کورمه‌مه بر مانع وارمی؟ — دیدم، تبسم ایدرك: — خیر نه مانع اوله‌جق. مملکتك عادتنه اتباعاً اویمدك — دییه‌رك تولبندی قالدیردی. حالا او منظره پیش نظرمده‌در: وجهنده قطعاً اثر تغیر یوقدی. صاغ کوزی صول کوزندن زیاده آرالق قالمشدی: سانکه بانی لمعه‌سز بر حالت تبسم فرق اولنیوردی. آلت دوداغی بو تبسمك شاهد ایدیسی اوله‌رق خفیف صورتده قیوریلمشدی. چهره، حال تحتنده‌کی رنك زندکی‌یی هنوز محافظه ایتمکده ایدی. اکلوب دوداقلرینه کمال تأثرله بر بوسهٔ وداع تودیع ایتدم. بو حالی کورن بکر افندی بی اختیار: «لاحول ولاقوة الا بالله!» دییه‌رك کوزلرندن سرشك تأثر دوکمکه باشلادی. تولبندی اورته‌جکم صیرده — ... زولاد! باری سبب موت اولان مرضی‌ده کور! — دییوب، باش یاصدیغنك آلتنه الی صوقدی وصاغ الیله میتك باشنی چویره‌رك تحت اباطه کسه آراسنده بویوجك، بر یومرته قدر فیرلامش اولان کیسه‌یی ارائه ایتدی. موس موز بر دری ایدی. پارماغمی دوقوندردم، لاستیك طوپلر کبی صلابت وملایمت احساس ایتدیکی حالده بر مادهٔ مایعه‌نی حاوی اولدیغی حس اولنمیه‌جق قدر سرت ایدی.

بك اضطراب ویریورمی ایدی؟ دیدم. — اوت، بعضاً فوق العاده بر وجع حاصل اولیوردی. «امان باشمی ازیورلر!» دییوردی. یاریم دقیقه قدر دوام ایدن بو اضطرابدن صوکره سکونت عودت ایلیوردی. دون اوکله‌یه قدر بر یومورطه جسامتنده اولان بو شیش، آقشام اوزری کوردیکمز قدر بویومشدی. بکا دییوردی که: «قالبالیم آرتق قابنه صیغمق ایسته‌مه‌یور. طیشاری فیرلامق استه‌یور. ممکن اولسه‌ده بونی چیقاروب آتسه‌م نه ای اولوردی» بو سوزی سویله‌مکله برابر کولیوردی. کیجه ساعت بشده پك شدید بر وجعله صیچرادی «آمان! باشمی طوت، صیق» دیدی، آردینه کچدم، آووجلریمی شقاقلرینه یاپیشدیروب والدقوتمله تضییقه باشلادم. «اوخ، اوخ! برقه خواجه‌م، رجا ایدرم براقمه» دییوردی. التی دقیقه قدر بو حالده قالدی. «آرتق برق، اضطراب کچدی، یواشجه یاتیر» دیدی.

— بر ساعتدن زیاده راحت راحت نفس الهرق اویودی. ساعت آلتی‌یی چالیوردی. بیدار اوله دوغرلدی. کوزلرنده اکثریا محتضرلرده مشهود اولان بر لایق نظرله باقیش

واردی. اطرافه باقیندی، حقه‌یی قاپی بوش ایدی. ساعتك قاپاغندن یاریم مجیدیه اطلسنده آچیق یشیل بر کاغد پارچه‌سی چیقه‌رق ایشته بو کاغده بو معناسز کلمه‌یی یازدی. متعاقباً صبری اوزرینه دوشدی. بر دها اویانمادی - دیدی. کاغدده شو آنده اوزیمك اوکنده ایمش کبی شویله بر لفظ بی نقط محرردی: «سکموی». بو آرالق آلتونلری نقده تحویله کوندریلن یوسف آغا عودت ایتدیکندن امام ایله عونه‌سی امر اسقاطه مباشرت ایتدیلر. نعشی‌ده غسل ایچون آشاغی‌یه ایندیردیلر. بر طرفدن دور و اسقاط اجرا اولندیغی کبی، آشاغیده‌ده امر غسلك ایفا و اتمامیله اشتغال ایدیلیوردی. نهایت بو ایش‌ده بیتمش. تابوت، او وجود محترمی استیعاب ایتمش. مفتی افندی بزی‌ده موقع تزکیه‌یه سوق ایله‌دی. اوه کیردیکمز زمان اودا قاپیسنده کوردیکمز قادین‌ده اوراده بولنیوردی.

امام افندی تزکیه‌یی ناطق اولان جملهٔ استفهامیه‌یی ایراد ایدنجه جماعت حسن شهادتی ایفا ایتدی. درحال محفظهٔ نعشی قالدیروب اوموزلرینه آلدیلر. بو آرالق کوزم محزونانه تابوته حصر نکاه اتمش اولان قادینه ایلیشدی. یاشمغنك ستر ایده‌مدیکی بر کدورت، سیماسنه اویله بر حالت حلاوت افاضه ایتمش ایدی که لون ماتمك هیچ بر سیمایه بوقدر یاقیشدیغی کورولمه‌مش‌در. بو قادین رفیقهٔ شنامی ایدی.

جنازه‌یی حامل اولان جماعت براکی سوقاق صاپیلدقدن صوکره تقسیمه ایصال ایدن قزغانجیلر جاده‌سنی قطع ایدیوردی. بو بویوك آدمك جنازه‌سنده بولنانلر کیملردن عبارتدی؟ اموات ایله علاقه‌دار منفعت اولانلری استثنا ایدرسه‌ك آلتنجی دائره‌یه منسوب دورت بلدیه چاوشی ایله محله‌دن یورغانجی راشد آغا، تیزه‌سنك دامادی شاکر، تصویر افکار سرمحرری رضا ایله برادری رفعت و مفتی افندی ایله قوله‌لی خواجه کامل و بن.

بر هفته اول ینه بر چهارشنبه کونی عالی پاشانك نعشی سرکه‌جی طریقیله سلیمانیه مزارستاننه نقل اولنورکن ایکی طرفنده عسکر، ضبطیه، پولیس، بلدیه افرادی صفبستهٔ احترام بولنیور، رجال حکومت پیاده ساکتانه و آهسته روانه تعقیب ایدیوردی. بو ایکی بویوك آدم بر هفته فاصله ایله یکدیکرینی متعاقب ترك عالم فنا ایتمشلردی. حقیقةً ایکیسی‌ده بویوك ایدی. بن جنازه‌یی تعقیب ایدرکن بو ایکی بویوك آدمی - اولکیسنك افعالنی، ایکنجیسنك اجتهادینی هدف مقایسه ایدرك - پیش تفکره آلیوردم. برینی موقع اقتدار و مسند اقبالك خلقه القا ایتدیکی تأثیر اعتباریله بر معظمیت رسمیه هیکلی کبی بولیوردم. دیکرینی، افکار

انامی مجرای ادراك و استقامته انهاج ایدن برقوهٔ فوق العاده‌نك واسطهٔ انفاذی كبی تاقی ایدرك هرحالده بویوكلكی شناسیده كوربیوردم .

جاده‌نك كوشه‌سنی صاغه دوندك . ویوز خطوه ایلریده جبهه‌یه تصادف ایدن مزارلق قاپیسندن ایچری‌یه كیردك . صاغ جهتی تعقیب ایدرك شیمدیكی خارجیه ناظرلرینه تخصیص ایدلمش قوناغك تام قارشیسنده جنازه‌یی یره ایندیردیلر . و اوزرنده‌كی شالی چیقاروب آلدقلری كبی تابوتك قاپاغنی‌ده قالدیردیلر . بكجی ایله مزارجی حفره‌ده بولنیورلر ایدی . امام ایله مؤذن‌ده نعشی تابوتدن چیقارمق اوزره اللرینی اوزاتمش ایدیلركه بر سرعت برقیه ایله اوراده اثبات وجود ایتدم و : ــ نه‌یاپیورسكز ؟ دیدم .

امام ــ چیقاروب دفن ایده‌جكز .

بن ــ خایر ! تابوتله دفن اولنه‌جق .

امام ــ تابوتسز اوله‌رق كفنله دفننده اجر واردر .

بن ــ اجر دكل آ ، زجر دخی اولسه تابوتله دفن ایدیله‌جك ! دیدیكمدن امام منفعلانه ــ بك اعلی ! ــ دییوب چكیلدی . درحال تابوتك قوللرینی كسدیردم . دورت بلدیه چاوشیله بزده ایكی آرقداش تابوتی طوته‌رق قبره القا ایله‌دك .

بكا ویله كلیوردی كه روح شناسی نم بوصوك خدمتمی عالم علویدن تماشا وتقدیر ایله‌یوردی

ابو الضیا توفیق

اجتهاد : چالیشمق ، بر مسأله حقنده علمی شرائطی حائز اولدقدن صوكره عقلك كوستردیكی بر فكری اكثریا باشقه‌لرینككندن فرقلی اوله‌رق قبوله قرار ویرمك . اجر : ثواب . انهاج . واضح وعیان ایتمك ، بوللامق . بطون : نسللر . بنوت : [بانك ، نونك ضمی واوك تشدیدی وفتحیله] اوغللق . حفره [حانك ضمی ، فانك سكونیله] قازیلمش چوقور . حلاوت : طاتلیلق . دیوژن : سلطان عزیز دورنده اسكی یونان فیلسوفنك اسمیله چیقان تورکجه بر مزاح غزته‌سی . سریر : تخت ، حكمدارلره مخصوص سدیر ، خسته یاتاغی . سریرغسل : [غینك فتحیله] تنه‌شیر (تن شوی) .

کتابه

تازه‌لکده لاله‌زار کربلا ایتدی بنی
تیغ جلاد ورم آتش براقدی جانمه
زخم خونریز جکرفرسایه مرهمدر دیو
داغلر یاقدی طبیبان سینهٔ سوزانمه
کونده اوچ نوبت بنی دلخون ایدوب داغ جکر
بردواکار ایتمه‌مشدر دردبی درمانمه
عاقبت بردمده قان بوغدی شهید ایتدی بنی
ای دریغا کندی قانم کیردی آخرقانمه
خاك درکاه چراغاندن قیامتخیز اولوب
والدم دولتله کلدی کابهٔ احزانمه
چیقدم استقباله تابوت نخون آلود ایله
جانفدا قیلدم قدوم والدذیشانمه
اول همای همتك کیردم قانادی آلتنه
لانه طوتدم بچهٔ مرغدل نالانمه
حجله‌کاه بیت علیینه ایتدم انتقال
بوبلا دنیا أوی لایق ده‌کلدی شانمه
رحلتمدن اللی کون کچدکده باامرخدا
اوزله‌یوب اوغلم حسام‌الدینی آلدم یانمه
کلستان آل زهرادن جکرپاره‌م کبی
نازنین برغنجه تقدیم أیله‌دم یزدانمه
یاالهی اهل بیت مصطفانك عشقنه
مرحمت قیل حالمه باقمه بنم نقصانمه

یلیشهرلی عونی

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن .

لاله‌زار کربلا: حضرت حسینك کربلاده آقه‌رق لاله چیچکلرینه بکزه‌ین مبارك قانی.

[عونی بك مولوی ایدی ؛ رفیقه‌سی چراغان درگاهی شیخنك قیزیدی ؛ ایکیسی‌ده آل رسوله قارشی ایچلرندن آقان صیجاق حسلی برسوکی دویه‌یوردی ؛ امینه خانم ورمدن عادتا اوکسوردیکی ؛ قانله بوغوله‌رق ئولمشدی ؛ حضرت حسینه بکزه‌مك برتسلیدر . عونی بك ، رفیقه‌سنك ئولومنی ، کربلا شهیدلرینه یاقیشدیرمق صورتیله وچوق تأثر توکل حس ایده‌رك آکلاتمشدر .

زخم : یارا . خونریز : قان دوکیجی . جکر فرسا : جکری اسکیدیجی ، جکری بیتیرن . هما : باشنه قوندیغی انسانك قباله ، شرفنه سبب اولدیغی فرض ایدلن خیالی بر قوشك اسمی . شهپر همت : لطف ، کرم قوشی . درویشلکده سخك نفوذینه ، معنوی قدرتنه صمیمی قناعتله کوکل باغلانیر ؛ افاده‌سنك کیشنه کوره بوراده امینه خانمك پدری قصد ایدلمشدر . لانه : یووا . بچه : بانك فتحی ایله یاورو . بومنظومه‌ده قوللانیلدیغی کبی چیم حرفی شده‌لی‌ده اوله‌بیلیر .

علیین : عینك کسری لامك کسری وتشدیدیله تمیز روحلرك ئولدکدن صوکره یوکسلدکلری علوی مقام . آل : برقاچ معناسی وار ؛ بوراده خندان ، اولاد دیمکدر .

دجله

وطنمدن تباعد ایتمشدم ؛
صورمه اما ناصل تباعد ایدیش ؟
صوکره بغداده دوغرو کیتمشدم ،
اونودلماز اوعاشقانه کیدیش . . .

اشك ، حسرت اثرنمای خروش ،
سرهوادار ، سینه غم پرور ،
دل خیال وطنده ، لب خاموش . .
ینه اما قلم نغم پرور !

بانك اول سویه اوغرادقجه رهی ،
کسیلیر سطح دجله ئحشر موج ؛
سدراه اولمق ایسته‌دکجه کمی ،
جنك ایدر سنکرله لشکر موج .

جوشه باشلار کورنجه سیل دلم ،
لاابالی روشلی انهاری ؛
آقار انهاره ماه میل دلم ،
سوردم سرخوشانه رفتاری .

برکلیر ، شویله برلطیف دونر ،
کیده‌مز هپ براستقامتده ؛
هردونوش عرض ایدر جهان دکر ،
هرجهان باشقه برلطافتده !

نه‌در ای جوی خوش روش بوشتاب ؟
عجبا بصره کورفزنده نه وار ؟
دوروما کیت کیت که ایتدی خالق آب ،
بحری نهر روانه جای قرار .

بن ده برباشقه جوی جوشانم ؛
نیجه وادیدن أیله‌دم جریان .
فرقت بحر ایله خروشانم ؛
بنده سندن زیاده‌در فیضان !

فیضانك تزاید ایتدکجه ،
طونه جوش أیله‌یور خیالمده ؛
طونه لاشدك کوزمده کیتدکجه ؛
ینه وار انقلاب حالمده .

طونه‌نك كلدی یادمه كیدیشی
آه ممدودم اولدی همراهك .
یاطبیعی ده‌كلمی آه ایدیشی ،
آنی یادأیله‌ین دل آكاهك ؟

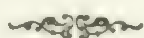
عجبا هانكی عصرك آثاری ،
نه‌بوویرانه‌لر سواحلده ؟
اولدی نقش خیالمه ساری ،
قالدی یریر خرابه‌لر دلده .

اولسه كاشانه‌لر جوارنده ،
تازه‌لنسه امید استقبال ،
اولسه معموره‌لر كناركده . .
نه كوزه‌ل آرزو ، نه‌طاتلی خیال ! . . .

معلم ناجی

وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) مفاعلن فعلن .

تباعد : اوزاقلاشمق . معلم ناجی افندینك آننه‌سی وارنه‌لیدر . باباسی وفات ایدنجه استانبولدن وارنه‌یه كیتمشلردی ؛ كندی اوراده اوقودی ؛ رشدیه مكتبنده معلملك ایدییوركن ١٢٩٣ [١٨٧٧] سفرنده مهاجر اولمشدی . بوآیریلیشی تأثرله ، هجرانله خاطرلایور . [اول سوی : اوطرف ، اویان [اول تعبیری شیمدی قوللانیلماز] محشر موج : دالغه‌لرك چوق بولندیغی ، محشرده ، آخرتده انسان غلبه‌لكی كبی چوق دالغه‌لی محل . لااُبالی : ایلیشیكسز ، قیدسز . روش : كیدیش . رفتار : صالنه‌رق ، ادلی یورومه .

محیا دردی

كوچوككمده محیا قورولیشنی تماشادن بك زیاده ذوقیاب اولوردم .
شهزاده جامعنك حوالیسنده ، باش آرقه‌ده ، آغیز آچیق دورر باقاردم . ایلك اینن

قندیل بنده خلجان آمیز بر سوینج اویاندیرردی . خیالمده قاره آننه‌مك ـ أوت سود ننه‌مه قاره آننه دیر ایدم ـ کوکدن نور اینر دیدیکی تجسم ایدردی .

آکلامادیغم برشئ واراید‌یسه اوده بوقندیلارك ناصل اولوب‌ده یره دوشمه‌دیکی ایدی. چونکه کوندوز ایکی مناره آراسنده قالین بر حبل مستقیم ایله اینجه برخط مائلدن ماعدا برشی کوروئمزدی !

بر کیجه ینه قاره آننه‌می قاندیره‌رق :

— شیمدی کلیرم !

دییه چیقدم . بن نه‌بیله‌یم ، مکر اوآقشامکی محیا اوزون سوره‌جکمش . سیرایدرکن بوینم آغریدی . مناسب بر یر آرادم ، بولدم ، اوطوردم . قندیللر اینوب صاللانه صاللانه طوپلاندقجه ، باخصوص منوریت آرتدقجه کوزمی آلمش ، چوجوقلق‌بویا ، اویومش قالمشم.

قاره آننه‌م ، بیره‌لنمش ، والده قارشیکی خانملردن کلمش ، بنی صورمش ، قادینجغز مراق ایتمه‌سین فکریله :

— اویویور !

دیمش ، اما مراقندن چاتلایه‌جق حاله کلمش ، والده یوقاری‌یه چیقار چیقماز فناری یاقمش ، قاپی‌یی اوصولجه‌جق آچمش ، ینه اوصولجه‌جق چکمش ، سوقاغه فیرلامش ، بنی آرایوره جامع حولیسنه کلمش‌که قهوه‌لر آچیق ! .. برنجی قهوه‌دن صورمغه باشلامش :

— باقسه‌کزآ .. هو ! .. بر کوچوك چوجوق کوردیکزمی ؟

— کوچوك چوجوقمی ؟ .. بویله کیجه‌لرده قاچ دانه ایسترسك ؟

ایکنجی قهوه‌یه باش اورمش :

— باقسه‌کزآ ! .. هو ! .. بر کوچوك چوجوق کوردیکزمی !

بالآخره مرحومه کندیسی نقل ایدردی‌ده اوندن بیلیورم . قهوه‌ده‌کیلردن بری دیمش‌که :

— ناصل چوجوق باجی ؟

زواللی شاشیرمش ، متصل دیر ایمش‌که :

— بنم اوغلم !!

— عرب چوجوق کورمه‌دك .

— یوق ، عرب دکل ، بیاض ...

— سنك چوجوغك ناصل بياض اولور . اولسه اولسه حبش اولور . .

— يوق ، حبش دهكل، بم بياض ! . . . قيويرجق صاچلی !

— الله ، الله ! بر ياشمه دها كيرييوردم .

او آرالق يانده‌كی بری ديركه :

— آدام ، احمد افندی ، كورمه‌دم‌دی . كيچ ! . .

بو سوز اوزينه قاره آننهم فتيلی آلير :

— كورمه‌دم ، دی كيچ‌می ؟ . . چوجوغمی ايسترم !

ديه آغلامغه باشلار . حالبه آجيان بر ايكی كيشی قالقارلر، اونلرده فنارلری ياقارلر. اوكنه دوشرلر . قاره آننهم تفصيلات ويريرمش ؛

— او محيا سور . .

ديرلركه :

— محيالر چكيلدی . فقط آدمجغزلره بر شبهه كلير . دوغروجه مناره‌يه صاپارلر . باقارلركه قاپيسی آچيق ! . چيقارلر ، اينرلر ، اطرافنه باقارلر ، يوق ، يوق ، والسلام . عرب ذهنی بوزار ، آغلار ، صيزلار .

— شيمدی بن أوه ناصل كيده‌يم ؟

ديه دوكونور . تا « صوفيلر » ده‌كی تيزه‌مه قدر كيدر . بن بر كوزمی آچدم‌كه محيا چكيلمش . اوچوجوقلغمده بيله خاطرمه كلدی ؛

— داياغه حاضر اول راسم !

ديدم . برمدت نيرلايوب قورقامغه مدار اولور زعميله‌باغيره‌باغيره قارا كلق سوقاقلردن يوريه‌رك أوه كلدم، آلت خجره‌دن باقدم‌كه موم يانيور . ايواه !. شيمدی قاپی‌يی چاله‌جغم، آننهم اويانه‌جق ! فقط نه‌چاره ! داياغی ييوب أوده ياتمق ، ديشاريده قالمقدن أهون ! .

برده قپی‌يه كله‌يم‌كه آچيق ده‌كلمی ؟ كيردم كيرمه‌دم ، قارشيمده پيريل پيريل ايكی نقطه كوردم ، آوازه چيقديغی قدر باغيردم . يوقاريدن والده ، خلايق قوشديلر .

مكر قاره آننهم قاپی‌يی ساده‌جه چكديكی ايچون يملك قوقوسنی آلان كوپكك بری ايچری‌يه دالمش ايمش .

والده ماجرايی بيلمه‌يور، اونی آننهمی اودادن قالقمش، يوقاری‌يه چيقيور ظن ايتمش. فقط قاره آننه‌می كورمه‌نجه شاشالادی . بكا صورمغه باشلادی .

— سود نینه‌ك نره‌ده ؟

بن متصل آغلایورم. معلوم آ.. آغلامق، دایاق خصوصنده اسباب مخففه‌دن معدوددر.

هیچقره هیچقره :

— بیلمم !

والده بوتون بوتون شاشیردی .

بوقاری‌یه نه‌اولدی : کیجه یاریسی چیقمش کیتمش، بی‌بی آجیق براقمش، سن‌ده دویمادکمی ؟

خلایق :

دالمشم ، خانمجغم ، دویمادم !

— الله ، الله !

پك اڭی بیلیورم‌كه اوکیجه والده کوزینی قیرپمادی . بن اویوده . علی السحر عربی آرامق ایچون اوروجلی سوقاغه چیقمش ، عرب ، صوفیلردن کلمش ، کوزمی آچدم‌كه صفه‌ده قیزیلجه بر قیامت قوپیور ! سود نینه‌م ،

— والله دوکه‌جکم . هیچ اولمازسه چیمدیکیه‌جکم ! . . صباحلره قدر صاچمی ، باشمی یولدم ! خنزیر بوجور ! . . دییه باغیریور ، خلایق‌ده صالیویرمه‌یوردی . زواللی اوپدورمه‌سنی پك سوردی . یاتاقدن فیرلادم . آنه یاپیشدم . هم آغلایور هم‌ده بكا :

— شیمدی آننه‌ك کاسینده سكا بر محیا قوردیره‌یم ! دییوردی .

احمد راسم

محیا : [میمك ضمی ، حانك فتحی ، یانك تشدیدیله] سلام ویرمك ، خیر دعا ایتمك ، بقا ، ملك ، مالکیت دیمك اولان « تحیه » نك اسم مفعولی ؛ شیمدی « ماهیه » تلفظ ایدییورز. رمضانلرده استانبول ، بروسه ، ادرنه‌ده اولدیغی کبی ایکی و دها زیاده مناره‌لی جامعلرده یاتسوبی متعاقب ماهرانه چکیلان قندیل دیزیلرندن یزی یاخود رسم . حبل : [حانك فتحی ، بانك سکونیله] اورغان ، ایپ . زعم : [زانك اوچ حرکتیله‌ده اوقونه‌بیلیر ؛ بزدها زیاده ضم ایله تلفظ اندییورز] : ظن ، شبهه . اسباب مخففه : برنجی فانك تشدیدی وکسریله برجرمی قسماً معذور کوسترمکه یارایان ، خفیفله‌ندیرن سببلر . بوجور : اوفاق تفك .

هجران

انقلاب حالکی حالك پریشان سویله‌سین ،
سن خموش اول ، ماجرای چشم کریان سویله‌سین .
بر مریضه چاره ساز اولمقده عاجز بیك طبیب ،
قدرت طبی بکا کاسین‌ده لقمان سویله‌سین .
طالب درمان ایسه‌ك کل آل دیین یوق ، اولسه‌ده
دردیکك درمانی بیلمزکه انسان سویله‌سین .
کیت ، آتیل آغوش تنهائیسنه چاملقلرك ،
عرض حال ایت خالقه ، سن سویله ، اورمان سویله‌سین .
ای نژادك حسرتیله زار اولان ، سن صوص بر آز
روحکی سوزان ایدن هجرانی هجران سویله‌سین ! .

رجائی‌زاده

محمود اکرم

وزنی : فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

خموش : صوصان . لقمان : حکیم صفتنی حائز ، عربلرده اسلامیتدن اولکی تاریخه ماصاله قاریشمش متفکر بر رئیس ، نبی یاخود ولی اولمه‌سنده اختلاف قبول ایدیلن ذات ؛ حکیملرك بقراط کبی استادی . تنهائی : یالکزلق ، کیمسه‌سز اولمق . سوزان : یاقان .

بکت بابا

خرابه‌زار سیاهنده عمرمك نالان ،
قیریق دوکوك قالان انقاض تارمارندن
صباخ روحمه بر سس ، شکسته بالیله
ترانه‌لر کتیرر صفوت ملالیله . . .

بك بابا . . . ایشته بر ترانه‌که آه ،
بنی مقهور یأس ایدر هرگاه .
« بن اوکسوز حیاتی سومه‌یورم »
دییه‌جك ظن ایدر بوتون روحم ! .

بنم بهار حیاتمده بر صباح ، ایرکن
آچیلدك ای صاری نیلوفر ، آه بر بیلسه‌ك
كه والده‌ك نه‌قدر . . . یوق ، یه‌تر یه‌تر آرتق
كل ای زواللی چوجوق ، دورمه ، كل قوجاغمه چیق !

بك بابا . . سویله یاورروم ، ایشته بنم
سنی دیكلرده قلب پرحزنم ؛
سسلرکدن غریب وزار ونزار ،
بر تسلیٔ مغفلانه دویار ! .

جبین پاككه رؤیاده مست وپرخلجان
ده‌كرسه بوسهٔ شفقتله بر لب لرزان . .
فقط اوبوسه كیمكدر بیلیرمیسك ؟ هیهات ،
قیریلدی ایشته ینه قلبك ای شكسته حیات !

بك بابا . . آغلامه ملك چوجوغم ،
بنی آغلاتمه سن‌ده یاورروجغم ؛
« بن بواوكسوز حیاتی سومه‌یورم »
دییه‌جكسك ده‌كلی ؟ صوص یاورروم !

حسین سعاد

بویوك سطرلرك وزنی : مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن
كوچوك سطرلرك وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) مفاعلن فعلن

اجر وصبر

چوجوغك جنازه‌سی أودن چیقاریلیرکن والده‌سی بهیه خانم « آه یاوروم جمالم ... آناکوزم کی براقوب ده نره‌لره کیدیورسك ؟.. » فغان سینه شکافیله آوازی چیقه‌بیلدیکی قدر باغیریردی. عکوس مضطربانه‌سی دیوارلره تأثیرادن بو جانخراش فریادلر، قلب مادرانه‌سنده چیرا کبی اشتعالنی حس ایتدیکی زخم آتشه، او جریحهٔ فرقته دواساز اوله‌مادی . . . بی‌شعورانه برشدتله اطرافنه صالدیره‌رق برقاچ جام قیردی ؛ هایقیرمقدن سسی قیصیلدی، نهایت یره دوشدی باییلدی .

بهیه‌نی اوحال الیم ایچنده کورن والده‌سی سکوره خانم، آرتق طورونك یأس مماتی براز اونوتور کبی اوله‌رق همان قیزینك یاننه قوشدی . کندی برابرکی قومشونك، آشچی قادینك معاونتیله بهیه‌یه لیمون اوقلاتدی . آغزینه چیچك صویی دوکدی . کوکسنی چوزدی . . . قوللرینی اوغوشدیردی. بدبخت والده، آیجق کوزلرینی آچدی. اطرافنه طولانانلره کوکسنی کوستریوردی، اوت ایشته اوراده، الیله اشارت ایتدیکی یرده غیرقابل اطفا بر آتش، فوران ایتدیکنی آکلاتمق ایستیوردی . شالر ایچنده بایلمش قیرمزی فسی باشنده شیمدی قابودن چیقاریلان، اوموزلری اوزرنده قوش کبی اوچوریلان او کوچوجك تابوتك آرقه‌سی صره قوشمق، اونکله برابر طوپراغه کومولمك آرزوسنی قیصیق سسیله افهامه اوغراشیوردی .

اونوحه‌لری آره‌سنده دیوردی که :

— وای جمالم !.. آه یاوروم !.. بوسنه بویوك تومنك اون سکزینه قدر یاشایه‌ایدی، بشنی بیتروب آلتیسنه باصه‌جقدی . . . نه‌اولدی بیلمم که ؟ کیملرك نظری دکدی ؟ آلهی کوزلری چیقسین ... یاوروجغم بر شفقتله اوغرادی .. بر آتش، بر نوبت، حکیم .. علاج .. خواجه .. نفس دینیلدیکی قدر آدمستار، اوچدی، اللردن کیتدی . آه جنت قوشی یاوروم، نه بکا عیان ایتدی . حالبوکه آب آشکاره دوغدی . آما بن دیدم . مکتبه باشلاندیغی کونی باشنه المالرینی طاقدم . کوکسنه شالی باغلادم . نه یاراشدی . نه کوزه‌للندی . جانم ... او آهو کبی کوزلر .. قیوریق قیوریق کیرپیکلر ... پنبه پنبه ابروبرو یاناقلر او کونی باقوب دویوب قوقلامقه دویامه‌دم . . . (ایکی طرفنه صاللانه‌رق) ایشته اوزمان دیدم، یاوغلان نه کوزه‌لکیله، بو نقابله یاشاماز ، دیدم . یاوروم اوسوسیله اوشانیله « آمین »

کونی «پایطون» ك ایچنده کوزلر هپ ماشاءلله دیدیلر... شو یوقاریکی اوداده خواجه‌نك اوکنه دیز چوکدیکی وقت «رب یسر» ی ازبردن صوکی بریا کلمشسز اوقودی ایدی!..

قومشولردن بری :

— صوص قارده‌ش . . . اوچه‌ چوق دکلدی، آرتق برشیئدی . بویویه‌ایدی عقلده افلاطونی کچه‌جکدی . ایشته‌اویله عقللیلر یاشامزکه . . دانی برکون الماسم ، عقلکه کلیورمی : باصمه دکیشدیرمك ایچون چارشی‌یه کیتدی ایدك . اوباوروجغزده برابردی . بز بردرلو دکانی بوله‌مادق ، جانمه بیك رحمت . . . رحمت ده نه‌یا ، اوذاا جنت قوشی : مقامنه کیتدی بیله . جانم ، باصمه‌جی رومی کورونجه بزدن اول « ایشته آننه بو ! » دیمه‌دیمیدی ؟

دیکر برقادین — عقللیدی . . . عقللیدی . . . آیوق خانم چوق عقللیدی . . . عقلمدن هیچ چیقماز . بن برکون أوك قاپوسی اوکنده کوفه‌جیدن چالی فاصولیه‌سی آلیوردم ؛ حریفه چیره‌ك بوزدورده . نصل اولدی بیلمم . حسابی قاریشدیردق . غالبا بن حریفدن یتمش پاره ایستیوردم . اوبکا طقسان پاره ویریوردی : « آیول حیله ایتمه . بنم سندن آله‌جغم یتمش پاره ، بکا نیچون طقسان پاره ویریورسك ؟ » دیه هایقیردم . فاصولیه‌جی ده « آخانم ، هیچ عقلك یوقمی ؟ یتمش پاره ایله طقسان پاره‌نك هانکیسی زیاده ! » دیدی . بنم ده ذهنم قاریشدی ؛ دوغروسنی بردن بره بولوب چیقاره‌مادم . او ارالق قاپونك اوکندن یاوروم . . . آه جانم . . . (آلتی یدی قادین هپ برآغزدن آه جانم) کچیوردی . یاوروجی چاغردم . « اوغلم ، شوحریف بنی آلداته‌جق . یتمش پاره ایله طقسان پاره‌نك هانکیسی بویوکدر ؟ » دیدم . اوکوچوجك کوزلرینی یوزمه دیکدی ، برآز دوشوندی . « یتمش پاره بویوکدر » جوابنی ویردی ؛ صوکره بنده « بن بیلیورم ظاهر ، شوچوجوق اولماسه بنی آلداته‌جقسك . » تکدیریله حریفی صاودم .

الك بویکسلك سس ، والده‌ٔ فرقتزده‌نك اونی ، قومشو خانملرك اینجه‌لی قالینلی رفاقت کریه‌لری‌ده بوکا انضمام ایتمك اوزره برساعت قدر بویله‌ جمالك تعداد محاسنیله یاش دوکولدی . فریاد ایدلدی . برآز صدالر خفت ، کوز یاشلرینه سکون کلمك اوزره ایکن بش آلتی یاشنده‌کی چوجوغنی الندن طوتمش برقومشو خانم دها ظهور ایتدی ، اوداده کیرر کیرمز حاضروندن برقادین یکی کلنه النده‌کی چوجوغی اشارت ایده‌رك :

— آیول محمدی نیچون کتیردك ؟ او ، جمال ایله قیرقلی دکلی ؟ شمدی بیچاره خانم کوره‌جك ، مراقلانه‌جق . ینه فریادی عیوقه چیقه‌جق ؛ زواللی قادین برآز صوصار کبی اولمشیدی .

يكى كان قادين — نه‌يه‌يم قارده‌ش، كيمه براقه‌يم؟ أوده كيمسه يوق كه. بزمكى (الیله جنازه‌نى اشارت ايده‌رك) اورايه كيتدى . قاين‌آنام أوده أما . . . او آرتق انساندن صاييلميوركه . . برندن قالقه‌ماييور. صحيحميدر؟ عناديه‌مى ياپار؟. بيلمم‌كه .. ينه‌بوكيجه نه‌دوشك قالدى نه‌يورغان .. باشمه كلنى آكلاتسه‌م قرق ييل بيتمز . .

اوته‌دن بهيه‌خانم محمدى كوره‌رك والده‌سنك اللندن‌چكوب آلير. باغرينه باصديره‌رق ينه اوست پرده‌دن :

— آه ياوروم جمالم !. بونكله قيرقليدى .

چوجوغى اوپر . ستون يأس مدرانه‌سى قوته‌انقلابله قوه‌رينه سريان ايتمش كبى بهيه باغره باغره محمدى كوكسى اوزرنده صيقيشدرنجه نه‌يه اوغراديغنى بيله‌مه‌ين بيچاره چوجوغك بوتون قانى چهره‌سنه هجوم ايدر . كوزلرى فنجان كبى بويور . بهيه خانمك «آه جمالم» فغان نوميدانه‌سنه قوجاغنده‌كى محمدك شدت تضييقدن «آمان آننه بن‌ده ئولويورم» فرياد محقانه‌سى قاريشير . بهيه ينه فوت ماتمى آزيشديرر . بايلمق دركه‌لرينه كلير. اوآره‌لق نه‌ياپديغنى بيلمزبرحالده قوجاغنده‌كى محمدى‌بوخجه كبى قالديروب قارشى‌يه فيرلاته‌رق ،

— بزمكى بندن كيتدى . بسله‌يه‌مه‌دم ئولدى. اللهك امرى بويله ايمش، نه‌ياپه‌يم؟ ايللركى ياشاسين . والله حسد ايتمم . كوله كوله بويوت قارده‌ش .

محمد فيرلاتيلنجه باشنى منديره چارپار . قادينك تضييق متمندن قورتولديغى ايچون جوجوقجغز، آرتق سوينجندن قفاسنك آجيسنى حس ايتمه‌يه‌رك والده‌سنه صوقولوب صورار؟..

— آننه، بهيه خانمه نه‌اولدى بويله ؟..

والده‌سى اصولجه چوجوغك قولاغنه :

— جمال ئولدى‌ده ..

— جمال ئولديمى ؟ ئولديسه اونى نره‌يه كوتورديلر ؟

— صوص جانم . مزارلغه كوتورديلر .

— نه اوراده نه‌ياپاجقلر ؟

— شمدى آغزينى قوپاريرم . مزارلقده ئولويى نه ياپارلر ؟.. كومرلر.

محمد برآغلامه طوتديره‌رق :

— آننه، بن‌ئولورسه‌م بنى كومه‌سينلر .. ايستمه‌م ايسته‌م.

قارشیدن بو محاوره‌یی ایشیدن بهیه خانم، آوازی چیقه‌بیلدیکی قدر اوچ دورت دفعه هایقیره‌رق :

— آه أشلرم ، دوستلرم ، بنمکینی کومدیلر . ایشته اوقاره طوپراقلره صوقدیلر . اویاموق کبی اوغلان نره‌لرده ؟ یرلرك آلتنده ... های .. های ...

اختیار برقادین :

— قیزم بهیه، کندیکی اوقدر خراب ایتمك أیی ده‌کلدر. اللهك امرینه راضی ده‌کلمیسك؟ جناب حق اونی سندن زیاده سویپورمش آلدی . . نه‌یاپه‌لم ؟ الدن نه‌کلیر ؟

دیکر برقادین :

— آ خانم !.. دوقونمایکز آغلاسین ... آغلامق أییدر . ایچنك زهری آقار... ناجیه‌م ئولدیکی وقت بن طیقاندم، بردرلو بویله آغلایه‌مادم‌ده صوکره هود داغی کبی قارنم شیشدی . اوزمان بزمکی خلاج خواجه‌یه کوستردی . کوزلرینك زهری قارننه آقمش دیدی . آ! والده‌دو . جانی یانیور . شمدی اونك « یوره‌کی چیرا کبی یارلار شویله ... آه، لافیردیمی بو ؟ باغیر قارده‌ش، باغیر، ایچنك زهری بوشانسین؛ صوکره کوتوکلر کبی شیشرسك . . .

دیکر برقادین :

— آخانم ! آغلامه اوکودی ویرمه اویله. ئولویه آغلامق کناهدر. بونك کتابده یری وار . قیزیل طاشده سن هیچ کوموش سروینك وعظنی دیکله‌مه‌دکمی ؟

بوماتمزده والده‌یی تسلی ایچون « الله اجر وصبر ویرسین » دیمکه کلن قادینلرك اوچ دورت کون آرقه‌سی کسلمز . « اجر وصبر » کلماتنك مدلولارینه باقیلیرسه کلنلرك وظیفهٔ تعزیتی آغلایانی صوصدیرمق اوله‌جغنه شبهه یوقکن بالعکس کریه وفغانه تشویق ایدنلر کوریلور ؛ هر یکی کلنك تعزیت جدیده‌سیله بهیه خانمك جریحهٔ تأثری تازه‌لنه تازه‌لنه بیچاره قادین بر هفته ظرفنده اوقدر کوز یاشی دوکرکه آرتق غدد عینیه‌سنده سرمایهٔ دموعی قالماز. کوزلری قورور؛ فقط کلن قادینلرك طرز تعزیتلرینه قارشی آغلامامق ممکن دکلکه ... اودلسوز سؤاللره، فرقت مؤبده‌یه اوغرامش بر والده‌یی چیلدیره‌جق نوعدن تسلیلره مقابل آغلامامق قابل اوله‌مایه‌جغنی ، قابل اولسه‌ده عیب اوله‌جغنی کورر . .

بو برنجی هفته‌ده قونونك قومشونك تعزیتی بیتر . شیمدی چوجوغك وفاتی کیچ خبر آلان اوزاقده‌کی احبابه صیره کلیر.. بعید سمتلردن حتی ده‌کز آشیری یرلردن هر کون

برایکی دفعه قادین ظهور ایدر . هرنه قدر چوجوغك وفاتی اوزرندن سکز اون کون کچمش ایسه‌ده صوك کلنلر ونعه‌یی یکی دویمشلر ... اونلر ایچون حدثه تازه دیمك . . نه‌قدر باغرر چاغیررلر ، اظهار تأثرده نه درجه شدت کوستررلرسه کندیلرینی او نسبتده اثبات مودت ایتمش عدیله دها سوقاق قاپوسندن کیرر کیرمز :

— کله‌مه‌دیکمز ایچون بزی عفو ایدك . . . والله یکی دویدق . آه قارده‌ش ! . . اوطوموبیل اوغلان . . . شو زلرده قوشوب کزرن او کوزه‌ل جمل . . . کیتدی ها ! آمان . . . آمان صوص . . . سویلمکه انسانك دیلی وارمایور . واه یاوروم !

بو سرت تأثرلر قلبلرده اویاندیردیغی عمیق بر رقته‌خانم خانمك، خدمتجی خدمتجینك بوینه صاریلیر . کلنلر درجهٔ خصوصیت وصمیمیتلرینه کوره اولا بر ماتم اوپوشمه‌سیدر باشلار . متعاقباً کوزیاشلری بربرینه قاریشه‌رق واویلایه کیریشیلیر . بو سوقاق قاپوسی فصلی .. بونك مابعد مؤثری یوقاریده اتمام ایدیلیر . برقاچ کون ده بو صورتله کچر . فقط آرتق بهیه خانمده آغلایه‌جق حال قالماز . آووردی آووردینه کچر . بی چاره‌نك تحملندن والده‌سی ، زوجی اندیشه‌یه دوشرلر . اطبایه مراجعت اولونور . دوقتورلر بهیه‌نك قطعیاً آغلادلماسی ، کزدیرلمه‌سی ، تخفیف تأثیره اوغراشلمه‌سی ، حاصلی چوجوغك آجیسنی اونوتمه‌سی اسبابنه توسل توصیه ایدرلر . شکوره خانم الآن آردی اردی کلمه‌ینده حروصبر ، جیلرك اوکنه چیقه‌رق ، بهیه‌نك یاننده آرتق « اجروصبر » سوزی ایتمه‌ملری ، اوان چوجوقدن اصلا بحث اولونماسی لزومی دوقتورلر طرفندن شدتله اخطار ایدلدیکنی سویلر ؛ بو تنبیه خلافنده حرکتده بولنه‌جقلرك بهیه‌نك یاننه چیقمالرینی رجا ایدر . فقط قدینلرك هپسنه سوز آکلاتمق قابلمی : اوکاده رجا ، استرحام دیکارسه اوچی قولاق ویرمز . ینه بیلدیکنی سویلر . بویله‌بیلك تنبیه ، استرحام و اخطار ایله بهیه‌نك ، آرتق خسته دوشن او زواللینك یاننه چیقاریلان قدینلر شکوره خانم برآز اوداده آییریر آیرلماز . اولا بر بولرینه :

— یاوروجق طوسون کیدی . . . نجا نه اولدی ؟ هانکی خسته‌لغه طوتولدی ؟ . . آدعه‌رمعه‌ده بورولو دیلر وارمایورکه . . . آه ناصل وارسین قارده‌ش ... اویله کوربوز چوجوق . . . نه . . . بر وارمش بریوقمش دنیاسی بو . . . خسته‌لق کلنجه چیلیزه ، کوربوزه باقارمی ؟

بهیه، قورومش دوداقلریله بو سؤاللره جواب ویرمکه اوغراشه‌رق :

— اوت طوسون کیدی . . . شوزلرده کزییور قوشویوردی . بر آقشام مکتبدن

كلدی . باشجغزینی دیزینه دایادی. باقدم، یاوروملك نشئه‌سی یوق . او كیجه یمك یمه‌دی. آننه اوشویورم دیدی. اورتالك اصدیردق؛ صوكره وجودینی بر آتش صاردی، غثیانلر باشلادی. نه‌یی وارسه خانم، باشجغزنده ایدی. یوروجق هپ بشنی، آلنی كوستریوردی. كوزلری چاقیق چاقیق اولمدی . عقلمز باشمزدن كیتدی . حكیم ، خواجه ، یوزلر ، قادرلر، علاجلر... خسته‌لغنك هفته‌سنده‌ممدی ؟ نه‌ایدی قاردەش، براقشام آغزینه علاج ویریوردم، آه آنالر باشندن ایراق ، دوستلرمه ایله كوسترمه‌سین ، دشمنلرمه‌ده یازیق . یاوروملك چهره‌سی دكیشدی . بن علاجی ایچیور ظن ایدییوردم . مكر او، چكه آتیور ایمش. اوچدی خانم . . كیتدی یاوروم . آه جانم . .

حكایه‌نك بو نقطه‌سنده كویا جمله اودقیقه‌ده یكیدن تسلیم روح ایتمش كبی ینه واویلا باشلار . شكوره خانم اودایه قوشار اما اكثریا قیزینی بایلمش بولور .

بهیه‌نك والده‌سی بویله زجاو استرحامله قادینلره سوز آكلاتمق قابل اوله‌مایه‌جغنی كوردكدن صوكره تدبیر ولمق اوزره قادینلری بهیه‌نك یانینه صوقمه‌دن اول اولن چوجوقدن بحث ایتمه‌یه‌جكلرینه دائر برر ایكیشر دفعه یمین ایتدیرمك چاره‌سنه باش اورر . فقط مع التأسف بو تدبیری‌ده مثمر اولماز .

بویله یمینلر ، عهدلرله تقییداً بهیه‌نك یانینه صالیویریلنلر میاننده عهد شكنانه حركته جرأت ایدنلر، یمینی بوزانلر اولمادیغی كبی سوزینی طوته‌جق قدر متانت كوسترنلرده، اولن چوجوغه دائر جهری دكل فقط ضمنی بیان تأثر ایتمكدن ، قاشله، كوزله اولسون او « اجر وصبر » معناسنی افهامدن كندیلرینی بردورلو آله‌مایورلر ، هر حالده بهیه‌یی آغلادییورلردی .

حادثه وفاتی اك كیچ خبرآلانلر اجر وصبر ویرسین دیمكشنابده تأخر ایتمش ولدقلرینی احباباق دوستاق شانینه بردرلو ویرمه‌یه‌رك بو تأخرلرینی عفو ایتدیره‌جك بر استعجال ایله تعزیته قوشویورلر. سوقاق قاپیسندن كیرنجه بونلرك استقباله چیقان شكوره خانم فلاكت‌دیده كریمه‌سی بهیه‌نك كیفسزلكندن، بناءً علیه جنت قوشی جمالك خاطره‌سی فرط تأثرینی موجب اولدیغی ایچون آرتق اونك یانینده چوجوغك وفاتینه دائر كلمهٔ واحده آغزه آلنمامسی حقنده‌كی اطبانك تنبیهات مؤكده‌ و قطعیه‌سندن بحث ایدرك كلنلری مع القسم برر برر ضبط ایسه‌ده بالاجبار قیزینك یانینه صوقویوردی . اودایه كیریلوب ده بهیه بو قادینلرله قارشی قارشی‌یه كلنجه مسافرلر شوزیارتدن مقصدلری اللّه اجر وصبر ویرسین دیمك اولدیغنی قالاً دكلسه‌ده حالاً بك اعلی آكلاتیورلردی. بهیه‌یه انعطاف ایدن ایلك نظرلریله :

— واه زوالى قادين، نه‌قدر بوزلمشسك؟ هانى ياوروجغك؟ چوجوغڭز شيمدى سنك آغوش نرمين نوازشكه بدل سياه قاتى طوپراقلرمى كومولدى؟

أوت سساكت برر چهره ايله بو مآل مدهشى پك اعى افهام ايديپورلردى. بهيه ونلرك، اونلر بهيه‌نك يوزينه باقه‌رق معنيدار، مغمومانه نظرلرله بركره بوتفهيم وتفهم وقوع بولديغى فرقنزده، والده آرتق داياناماپور، مقدمهٔ كريه اولان اوفاقدن بر «هو هو» صالبويريپور. بو «هو هو» يه مسافرلر طرفندن «اوهو اوهو اوهو» لرله مقابله ايديپور. صوكره منديللر چيقيپور، ايش فتيلى آليور، اياغى كوچوك برماتم ايديليور. آرتق نمونلر، چيچك صونزى، قورديالار تسكين يأس و خلجانده بى تأثير قاليوردى.

هم بو ماتم بر ماتم ضمنى صاييليور. صبرجى ده‌كل، چونكه جماعت اسمى هيچ قاله آلمادى. كويا مسافر خانملر نقض عهد ايتمه‌دبلر. يتيلرنى بوزماديلر. «الله اجر وصبر ويرسين» سوزى علاً سويلنمه‌دى. فقط ئولمش چوجوغك بتون محاسن احوال وافعالى يكان يكان ينه تعداد اونه ايدى اه ديده والده‌سى ايشته آنجق بوقدر آغلايه بيليردى.

شكوره خانم، بوصورتله‌ده متمك نركنى آلمق قابل اولمديغنى كورنجه كيتنلره قاپونى آچامغه قرار ويرر. آشچى قادين، كوچوك خدمتجى قيز وأوده بولنان سائرلرينه، اولا بجره‌دن باقه‌رق كلنلرك اجر و صبرجى اولمادقلرى آكلاشلمانجه قاپونى آچاملرنى صيقى صيقى امر وتنبيه ايدر. فقط كوچوجك أولرده بويله بر امرك انفاذ حكمى نه‌قدرمشكلدر. بجره‌ده جيويل جيويل غلبه‌لك ويناركن قاپونى چالانه او خانه‌نى بوش ظن ايتديرمك قابل اولورمى؟ آشچى، خدمتجى مقوله‌سى قادينلر بو امرك حكمنى يرينه كتيره بيلمك ايچون بر ايكى دفعه‌ده اثر كياست كوسترلرسه، اوچنجيسنده امرى‌ده تنبيهى‌ده يرلى يرنجه اونوته‌رق باقه‌رق قاپونى آچى ويررلر. قورقولان شيئك وقوعندن صوكره عقللرى باشلرينه كلير... «آ، بن قاپونى آچمايه‌جقدم؛ اما اونوتدم» ديرلر. الك بويوك مدار معذرتلرى‌ده ايشته بوسوزلرندن عبارت اولور.

بيچاره شكوره خانم نه‌يپدى، ناصل حركت ايتديسه قيزنى بواجر صبرجيلرك درد تسليتندن قورتاره‌مدى. بهيه‌نك هركون آيلا ايلا حالى كيتدكجه وخامت پيدا ايتدى. بهات چوجوغك وفاتندن بر بچق آى قدر صوكره اوخانه‌دن بر ايكنجى تابوت دها چيقدى كه بوده اجر وصبرى ياوروجغنك قرب لحدنده آرامغه كيدن، دها دوغروسى تعزيجيلرك آغلاته آغلاته اولديردكلرى والدهٔ بدبخت ايدى.

جنازه أودن چيقار چيقماز شكوره خانم اودونلغه ايتر. قيزينك وفاتندن دولايى

کندینه الك اول اجر وصبره کله‌جك الك خاطر شناس دوستنك آجیسنه صبر اولنماز بر یاره آچمق ایچون بویلو بوصلو بر میشه صوپاسی انتخاب ایدر .

— هانی سنك بهیه‌ك ! آناسنی قوجه‌سنی براقوب‌ده نره‌لره کیتدی ؛ آه قاره طوپراق نه‌لر آلیور ! . زواللی شکوره ! . . . نه‌طالعسز باسك وارمش ! دایانیله‌جق شیٔ‌ده‌کل .. الله سکا صبرلر ویرسین ! آغلا . . آغلا . . ایچکك زهری آقسین !

فریادتعزیتیله قاپودن ایچری کیره‌نلرك باسنه کوزینه‌ایندیره‌رك برقاچنی آغیرجه یاره‌لار . طورونی متعاقباً قیزینك غیبوبتی فرط تأثیریله شکوره‌خانمك تجنن ایتدیکنه حکم اولنور . ایرتسی کونی محله‌جه لازم کلن علم وخبر بالتنظیم بیچاره قادین دارالشفایه کونده‌ریلیر .

شکوره خانمك ضربهٔ انتقامندن طاته‌جق قدر ایرکن داورانمغه موفق اوله‌مایه‌رق اوزاقلردن کلن تعزیتجیلر اوخانه‌ده «الله اجر صبر ویرسین» دییه‌جك ، اوزون اوزادی‌یه آغلاده‌جق کیمسه بوله‌مادقلرینه چوق مأیوس اولورلر . محزوناً عودت ایدرلر .

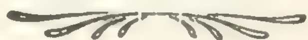
هنوز بهیه‌نك وفاتی ایشیدمه‌مه‌یه‌رك حالامی حالا جمالك اجری ، صبری ایچون کانلر واردی .. بونلردن بهیه‌نك‌ده وفاتی ، شکوره‌نك فلاکتنی خبر آلانلر :

واه واه بهیه ئولمش ، آناسی‌ده آجیدن بیمارخانه‌یه کیتمش ، عجبا اوده باشقه کیمسه یوقمی ؟ باری عائله‌دن برینی بولوب‌ده ، « مولا اجر صبر ویرسین » دییه ایدك . . . .

زمیننده بیان تأسف ایدنلرده چوق اولدی . الآن تعزیتجیلرك آرقه‌سی کسیلمه‌دیکنی زواللی شکوره خانم بیمارخانه‌دن دویه‌رق فرط حدتله صوکره‌دن صحیحاً چیلدیردی . بوکاده کیمسه شاشمادی . هرکس خاتونه حق ویردی .

حسین رحمی

سینه شکاف : کوکسی ییرتان . بی‌سموزانه : بنلك دویولمقسزین ، فرقنه وارلمه‌دن ، عقلك ، محاکمه‌نك تأثیری اولمایه‌رق . فوران : قاینایوب فیشقیرمق . ابرو : قاش دیمکدر بوراده « ابری » کلمه‌سی مناسبتیله کونشك بولوتلره عکس ایتمه‌سندن متولد منظره کبی یاناغك طاتلی بر پنبه‌لك ایچنده ، رنکلی کورونمه‌سی . عیوق : [عینك فتحی یانك تشدیدیله] بر ییلدزك آدی ؛ پك یوکسکلرده پارلایوب کوروندیکی ایچون « مثلا سمی ، نامی عیوقه چیقدی » دینیر .

بایرام

برنجی کون هوا بر پارچه نامساعددی :
ایکنجی کون آچیلوب صوکره پك کوزه‌ل کیتدی .
دیدم‌که : « فاتحه چیقسه‌م یاواشجه ، بر یانده
دورروب اوعالمی سیر أیلسه‌م‌ده میدانده ،
زیارت ایتسه‌م احبابی صوکره‌دن . . خوش اولور ؛
بوتون کون أوده اوطورمق نه‌اولسه پك بوش اولور . »
بو آرزوی تنزه کلنجه آرتق بن
دورورمی‌یم ؟ نه‌کزر ! فیرلادم همان أودن .
کلك‌ده بایرامی فاتحه‌ده سیر ایدك ، زیرا
خیاله ، خاطره صیغماز اوهرج ومرج صفا !
قوجاقده کزدیریلن بر قاریش چوجوقلردن
طونك‌ده تا دده‌مز دملرندن آرته قالان
برر عصر یاشامش قد خمید کانه‌قدر
بویوك کوچوك بوتون افراد بلده بوی بوی وار !
آدیم باشنده قورولمش بشیك صالینجاقلر ،
ایچنده داربوقه ، دفلرله زیللی شاقشاقلر .
چولوق چوجوق برر اوناق ویروب‌ده کیرمك ایچون
نوبتله بکله‌شیورلر . عجب ایچنده نه‌وار ؟
« جاپونیادن کلن ، انسان صوراتلی بر جاناوار ! »
تچك : صیره‌یله چادیرلر . اوکنده هر برینك
دییور : « قوزوم ، کیره‌جك وارسه ، دورماسین کیرسین . »
باغیرمه‌دن سسی بیتمش آیاقلی بر اعلان .
« آلك کوزم ، بوکا دیرلر . . . » صداسی هر یاندن .
ألکتریکجیلرك کیفی پك یولنده هله ،
کلن یاپیشمه‌ده بر مطاقا اوصاپلی تله .

ترازیلردن آدام اکسیك اولمایور ؛ بریسی
اینجه بینمه‌ده آرتق اونك‌ده همشهریسی :
« حق اوقه چونکه بوقنطار . . فرنك اجادی غرام
ده‌کل ! درملری دورت یوز ، حسابده شاشماز آدام . »
ــ محله‌یم نه‌ده قایماق !

ــ شفالیدر معجون !

ــ سیمیدمی ایسته‌دك آغا ؟

ــ یوقمش اونلغم دورسون .

اوباشده : قوسقونی قویمش اکرلی دلدللر
بوباشده : پالدیمی دوشمش سمرلی بلبللر !
بالونجیلر ، حاجی یاتمازجیلر ، فیریلداقلر ،
خروس شکرلری ، جیو جیو اوتن اویونجاقلر ؛
صاغتکده آتلی قارنجه ، صولکده تخت روان ؛
اوککده بر سورو چکچك ، تپه‌کده چیفته قولان .
اوبك اوبك یره چوکمش کومور چکن دوه‌لر . .
فراغ بال ایله بردن کویش کتیرمه‌ده‌لر ،
قوشان ، کزن ، اوطوران ، مانیلر دوزوب چاغیران ،
داوول‌لی زورنالی « دانس ! » أیله‌ین ، جوشوب باغیران
بوکائنات سرورك ایچنده کزدکجه ،
چوجوقلرك طرفنده یدی اك چوق أکلنجه .
کوزه‌لجه سوسلنه‌رك دست ناز مادرله ،
برر چیچك کبی نوار اولان بیکلرله
کابردی صفحهٔ مواج عیده باشقه حیات . .
بوتون سرور وشطارتدی کوردیکم حرکات !
اونر پاره‌یله برآز صاللانیردیلر . . دیرکن
دووردی « یاندی ! » صداسیله تورکولر بردن .
— ایول ، دمین دها پانمشدی آ ! حریف سن‌ده . .

— يكى قيزم ، آزيجق فضله صاللارم بنده .
فقط بولوحهٔ خندانه قارشى ، پك ياشلى
بر اختيار قادينك قولتوغنده ، كور قاشلى ،
اوزونجه صاچلى كوزه‌ل بر قيز آغلايوب دورويور .
كان كچن « بو نيچون آغلايور ؟ » دييوب صورويور .
— يتيم آيول . بكا اولاد بلاسيدر بوآجى .
چوجوق ده كلمى : « صالينجاق ! » دييور . .
— صالينجاقجى !
قوزوم ، برآز بوده بينسين . . نه‌وار ، ثوابكه صاى . .
يتيم سويندير‌ه‌نك عمرى چوق اولور . . .
— هاى هاى !
همان اوقيزده صالينجاقجينك مروتنه ،
قاتيلدى آغلامايان قيزلرك شطارتنه .

محمد عاكف

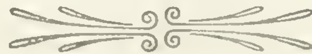
[وزنى : مفاعلن فعلاتن مفاعلن فعلن]

قد : بوى . خميده‌كان : اكريلمشلر ، بوكولمشلر . قدخميده‌كان : بونى بوكولمش اولان اختيارلر .
جابونيا : عاكف بك شعرلرنده قونوشديرديغى كيمسه‌لرك سويله‌يورلركن ايشيتديكى ، حياتده بولدينى كلمه‌لرينى قوللانير : حقيقتده « جابونيا » نك ژابونيا « اجاد » لك ايجاد ، « درم » نك درهم اولديغنى هركسدن اٴى بيلير ؛ بالخاصه بويله محاوره‌لى اثرلرنده ساده‌لكدن ، طبيعيلكدن آيرلماز ؛ موضوعلرى اطرافنده كچن حادثه‌لره باغليدر . بو شعرى فاتح ميدانينك بايرامده‌كى حالنه چوق بكزر . آلتنجى صنفه عائد اولان « كوزه‌ل يازيلر » ده اوقوديغمز « كوفه » ، بوكتابده‌كى « خسته ، سيفى بابا » سرلوحه‌لى منظومه‌لر حقيقى حياتده كورديكمز شكلك عينيدر .

جاناوار : يرتيجى ، وحشى حيوان . بوراده خلقك سويله‌ديكى طبيعى لسانى محافظه ايتمك ايسته‌مشدر . دوغروسى جانور ياخود جان آور . لكن آرتق اصللرينه دونه‌مه‌يز : عاكف بك ، لساننده نفوذلو ، قدرتلى حتى عنيد بر شاعردر ؛ اثرلرى ، قواعده شيوه‌يه مثال و دليل اوله‌رق كوستريله‌بيلير . بو منظومه‌ده قوللانديغى

« چادیر » کلمه‌سنی « چادر » کبی یازمغه ، سویله‌یکه طرفدار دکلدر : « جاناوار » ی ده «جانوار ـ جان آور» صورتنده تلفظ ایتمکه لزوم کورمه‌یور . املامز ایچون ، اهمیتی اولدیغی حالده ، یالکز کلمه‌لرك اصلنه صداقتی اساس اتخاذ ایده‌مه‌یز .

فراغ : راحت . بال : قلب . قاناد معناسنه کلن بال ، فارسیدر . فراغ بال : قلب استراحتی ، حالدن ممنونیت . صفحهٔ مواج عید : بایرامك چوق دالغه‌لی [دائما دکیشن ، رنکلی] یوزی ، جهتی .

ساده بر شی‌ء

ساعتجیلك پدرلرندن بر صنعت موروثه ایدی . اونك حیاتنده هر ایکیسی ده دکانده چالیشیرلردی ؛ فقط پدر وفات ایتدکدن صوکره بو ممکن اولمادی . اختلاف افکار ، درحال ، بری دکانك صاغ طرفنده ، بری صول طرفنده سنه‌لرجه ، تاشوقدر جقدن بری چالیشان بو ایکی برادرك آراسندن پدر اکسیلیویرنجه اونلرك روحنی بر نقطهٔ اشتراکده ضبط ایدن رشتهٔ ارتباطی قوپارمش اولدی . آره‌لرنده حل اولنه‌جق مسئله‌لر ، پایلاشیله‌جق شیئلر ، بریسنه یاخود دیکرینه تبعاً قبول اولنه‌جق فکرلر ظهور ایتدی . اول امرده هر ایکیسی ده یکدیکرینه قارشی مساعدات متقابله‌ده بولنیورلردی ، اویله که نهایت تقرب ایددایده یااو یوشمك ، یا بوغوشمق لازم کلدی . اویوشه‌مه‌دیلر ، بوغوشمق ده ایسته‌مه‌دیلر . یالکز آیرلمقله اکتفا ایتدیلر . کوچوك ، حسین افندی ، پدرینك دکاننده قالمق ایسته‌یوردی ، بیوکه ، حسن افندی‌یه : « مادامکه سز دیوان یولنی ترجیح ایدییورسکز ، اورایه کیدرسکز ؛ بن مرجانده قالیرم . » دییوردی . بیوکك کندینه مخصوص افکاری واردی : دیوان یولنده بر دکان ، ظریف بر جامکان ؛ یالکز ساعتجیلکه وقف معامله ایتمکده‌ده قالمایه‌جق ، اوفاق تفك بولندیره‌جق ، ساعتجیلکك تحمل ایده‌بیله‌جکی چینی کاسه‌لر ، فغفور طاقملر ، کوچوك کوموش اوانی ، چای سماورلری . . . دها صوکره ساعتجیلکدن تماماً تباعد ایتمکله برابر اوراسنی برنوع کزیده تحافیه حالنه کتیره‌جك ، یاواش یاواش ، ایکی سنه صوکره ، بش سنه صوکره . . . هر حالده پك آز بر زمان صوکره کدك پاشاده مرمریه ناظر بر ظریف او ، حتی ، کیم بیلیر ؛ اوت طالع بو ، بر آز معاونت ایدرسه بلکه

احسانیه‌ده بر یالی . . . اوزمان ، بردن بوتون بوخولیالری افق املنده رسیدهٔ حقیقت اولمش کوره‌رك افکارینه اشتراك ایتمه‌دیکی ایچون خفی بر حس اخذ ثار ایله : « حسین اووقت ندامت ایده‌جك اما . . . اووارسین مرجانده پینکه‌سین : اوراده برکت اولسه‌یدی پدر آلتمش سنه کوچوك برساعتجیلقله قالمازدی . » حکمنی ویردی .

آز چوق اختلاف ایله بینلرنده تقسیم اولنه‌جق شیئلری پایلاشدیلر. الڭ زیاده اختلاف بویوك صاری تونجدن بر بویوك اوطورتمه ساعت حقنده وقوعه کلدی . پدرلری اونی وقتیله بر ترکه‌دن بیك ایکی یوزغروشه آلمش ایدی . کوچوك ، حسین‌افندی: « شیمدی سوقاغه آتسه‌کز ایکی بیك غروش ایدر ، مراقلیسنه باقار یوقسه . هله برفرنك کورسه بوکا چیلدیرر . » دییور ، حسن افندی : « بدستانده بوندن أییلری جامکانلرده کوفلنیور . آنه‌لی اوچ سنه اولدی ، اوچ مشتری چیقدیمی ؟ » سؤال مقنعیله مخاطبنی اسکات ایدییوردی . کوچوك بر آن اول شو یوروجی مسئله‌دن قورتلمق ایچون موافقت ایتدی ، حتی حسن افندینك اونی آلمق ایچون اساس آرزوسنی‌ده کشف ایده‌رك : « سز بونی یکی دکانك جامکاننده کوسترش اولسون فکریله آلیورسکز . آلیکز ، مبارك اولسون ! . . . » دیدی .

ایرتسی کوندن اعتباراً صاری اوطورتمه ساعت ، دیوان یولنده یکی دکانك یکی جامکاننده اعلان رسم کشاد ایدییوردی .

اونلر هرآقشام أوده — چونکه أوی تفریقه امکان بوله‌مامشلردی — برلشنجه اوفاق بر استفسار حال و خاطردن صوکره صیقیله‌رق ، آرتق آیری آیری ایکی دکان صاحبی ، حتی عین صنعتك ایکی رقیبی حکمنه کچمش اولدقلری ایچون ایشه دائر کوریشمه‌مه‌یه‌رك ، هرایکیسی‌ده کندیسنه عائد تصورات ایله دوشونورکن ، بول بول ، اوزون اوزون اسنرلردی .

برکون آقشام اوزری حسن افندی دیدی که :

« خبرك وارمی ؟ بن احمدی دکانه آلیورم ، اوقویوب‌ده نه اوله‌جق ؟ بنی هیچ اولمازسه چراق آیلغندن قورتارمش اولور . » حسین افندی درحال جواب ویردی : « نه تحف تصادف ! بن‌ده شیمدی محمد ایچون دوشونیوردم . اوغلان آرتق ایجه بویودی ، برآزده اوقویوب یازمق اوکرندی ، وارسین دکانه کلسین ، ذاتاً برچراقله اداره تمکن اولنایور . . . »

حسن افندی یوتقوندی ، برشیٔ سویلەمك ایستەیوردی ، فقط سکوتی ترجیح
ایتدی . ایکی برادرك مقصدلری بر ، فقط سببلری نەقدر ضد ایدی ! حسن افندی
بونی درحال آکلامش ، « ماشاء الله ! دیمك بر چراقله یتشدیرەمیورسك ، حال بوکه
بکا برچراق فضله کلیور . . » دیمك ایستەمشدی .

یکدیکرینك دکانلرینە اوغرامازلردی . کیجه ایشدن بحث ایتمزلردی ، برچاتی
آلتندە یاسایان بوایکی آدم آرتق بربرینك یابانجیسی اولمش ایدی ؛ یاواش یاواش آرالرندە
برفرق طبیعتدە باشلادی ؛ حسن افندی آرتق دوشونجی ، اوزون سکوتلر ایچندە یوزیجی
برآدم اولیور ، حسین افندی بالعکس کیتدکجه پردەسی یوکسەلن قهقهەلریلە أوك سالدیده
تاوانلرینە برنشوهٔ سرور تازه تعلیق ایدییوردی .

بویوك ، بوقهقهەلردن بر اذای درون حس ایتمکه باشلادی ، کیتدکجه آقشام
یمکلرندن صوکره ایکی عائلەنك جلسهٔ مشترکەسنی تحدید ایدر اولدی . بعضاً مصاحبەنك
الك کرما کرم بردورەسندە ، کوچوك برادرینك الك شطارت انکیز برقهقهەسنك آراسندە
اونك برحملهٔ غیر اختیاریه ایلە توتون کیسەسنی ، سیغاره آغزلغنی ، مندیلنی ، تسبیحنی
طوپلایەرق مندردن آتلادیغی وزوجەسنە ، اوغلنە غیرقابل اعتراض بر اشارت ویرەرك
اوداسنە چکیلدیکی کوریلوردی .

اونلر مصرفلرینی تشریك ایتمشلردی . مصارف مشترکه ایچون بر کوچوك دفتر
طوتیلور ، هرهفته نهایتندە ایکی برادر حصەلرینی ویررلردی . برکیجه ، ینه حساب
کوریلیرکن حسن افندی دفتری آلدی واوزون اوزون ، یکان یکان مفردات مصارفی
کوزدن کچیردی . برشیٔ سویلەمك ایچون کوزکنی دیزلرینك آلتنه طوپلایەرق مندرك
اوستندە دوغرولدی ، سویلەیەمەدی ؛ قوت بولمق ایچون برسیغاره صاردی ، کمال تقیدله
آغزلغنە یرلشدیردی ، مندردن اینەرك منغالك کنارینە چوملدی و کولنی سیلکدیکی بر
آتش پارچەسنی سیغارەسنك اوجنه طوتەرق دوشوندی . بوکا دقت ایدن حسین افندی
برادرینك ذهننی اشغال ایدن شیئی دعوت ایدەرك دیدی که : « برشیٔ دوشونیورسکز ،
غالبا مصارف چوق کوروییور . اکر فکریکز بوایسه حق ویریرم . » حسن افندی
جسارت بولدی ، « أوت : دیدی ، مصرف بویله کیدرسه ... » جملەسنك ینه آشاغیسنی
اکمال ایدەمەدی .

اوزمان حسین افندی قادینلرلە چوجوقلرە براشارت ایتدی واونلر چیقدقدن صوکره

برادرینک یانینه ، منقالک کنارینه کلەرک دیدی که: « برادر ، سن بکا سویله باقەیم ، سن نه قدر مصرف ویره بیلیرسک ؟ » حسن افندی کوچوکنک یوزینه باقمەیەرق حالا دوشونیوردی . اوسؤالنده اصرار ایتدی : « سویله باقەیم ... ایکی یوز غروش فرح فرح ویررسک آ ، ویررسک دکلمی ؟ ویر ایسەسن باشقه برشیئه قاریشمه ، بوندن صوکره بن اداره ایدەجکم » . بویوک هیچ بر جواب ویرمەدی . بو کیجەدن صوکره آرتق ، دفتر اورتەیه چیقمادی ، فقط حسن افندی بعضاً سفرەده بر قیماقلی تل قدائفی یاخود فرونده بر چفت اوردک دولمەسی کورنجه صارارییر ، استفسارکارانه قاریسنه باقار ، قادین کوزلرینی اندیریرکن او ، آیده کندی حصەسنه ایکی یوز غروش دوشن بر مصرفه ، بونلر یاپیلەبیلەجکنی دوشونەرک ، اونلردن بیرکین لقمەلر بوغازینی ییرته ییرته کچردی .

برکون احمد دکانده دیدیکه : « افندی بابا ! عمجەمک محمد آغانک اولدیغنی کوردیکزمی ؟ ... » . حسن افندی اوغلنک یوزینه باقایەرق : « اوت » دیدی . بابا ایله اوغل آراسنده مزعج بر سکوتک آغیرلغی حکم سوردی . صوکره ، بر آرالق ، باشقه برشیئدن بحث ایدەرکن حسن افندی کیزلی بر دوشونجه ایله اوغلنک قولنی طوتدی ، اوکا دیمه‌سنه ایتدی . دیداش بر مسئله ... بو کره اوشیورمیسک احمد ؛ عمجەک عجبا اانی وجه آنشرا دیدی . احمد ، اوقیش بالتو آلمەمادی . وقیش حسن افندی همان هیچ برشی آلمەدی ، آنجق کوچوک برادرینه آیده ایکی یوز غروش ویره‌بیلیوردی . دیەرک بوللق طوتیلان دکان حسن افندینک ناصیۀ اندیشەسنده برسام الدن خطه هر کون براز دها علاوه ایتمکدن باشقه برشیئه یارەمایوردی .

اوتن یوتش ماهیتی تحالله لزوم کورلەمش بر حس ایله ایکی برادر آراسنده دها راسخ بر فاصلەنک آچیلماسی کوردیلور ؛ بری اوبرینک اقبالندن ، اوته‌کی دیکرینک ادبارندن مشئوم ایتدیکنی حوادثه یکدیکرندن هرکون بر درجه دها اوزاقلاشیورلردی .

اوک ایکنجی قاتنده حسن افندی ، بر نجی قاتنده حسین افندی اوطورلردی . اکثریت اعتباره سکوت ایله کچن تکلف صوکره آرتق دائرلرینه چکلرده برلرینه سویەمک ایستەمەدکلری سیللردن نجه مجبور اولماق ایچون کندی عالملرینه چکیلیکده تجاهل ایدیورلردی . اوزمان ده ، دائما بو نانه پدرینک خزینەدن میراث کلنلر ایله قسمتله بینلری اورتوشمش ، قاریسیله اوغلی طاعت ینه امساکنی تصافه‌سیله کچیرر کوچکده صنایی حمیادنده بر یقیه یقیه آرتق اماللرینی اوردەجک بر کوده اشغال ایدن بوتون

دیکر کچمش کون قیریقلرینك یاننده ملول وزار جن چکیشدیکنی سیر ایدییورمشجه‌سنه ، دالغین ، بربرلرینك یوزینه باقارکن ، آشاغیده اوکونك نشوۀ مظفریتیله تالایان قهقهه‌لر بواوج قابی برچه‌نك تضییق ظالمانه‌سیله صیقیلادی . ینه بویله اونلر یوقاریده دوشونورکن ، اوته‌کیلر آشاغیده کولیورلردی ؛ حسن افندی قاریسنه باقه‌رق دیدی که : « سکا برشی سویلیه‌یمی ؟ بن بوراده اوطورمقدن صیقیلیورم ، دکانلر آیریلدقدن صوکره اولری نیچون آییرمایه‌لم ؟ » قاریسی برشی سویلمك ایسته‌یورمشجه‌سنه داورانه‌دی . فقط جسارت ایده‌مه‌دی ، کوزلرینی ایندیردی . اوزمان حسن افندی قاریسنك یاناقلرندن ایکی قطره یاشك یاواش یاواش یوواروالانه‌رق دوشدیکنی کوردی . بوایکی قطره یاش قاریسنك نه‌دیمك ایسته‌دیکنی آکلاتمش ایدی : اوت اولرینه آییرمالی ، بوسبوتون آییرمالی . آه ! اونك ، بیچاره قلبی نه‌قدر اضطراب چکیور ! هرکون ، هرساعت جکرلرندن برآتشین زهرك سیلانی دوییور ! اوزاق اولورلرسه بونی حس ایتمه‌یه‌جك ظن ایدییور ، اوت بونلر هپ دوغرو ! لکن اوزمان محرومیتلری تشدید ایتمك لازم کله‌جك ، اوزمان ، آرتق بیلمه‌یور دها نه‌لر اوله‌جق ، برشیلر اوله‌جق که اونلری دها زیاده مشغول ، دها زیاده پریشان ایده‌جك …

ایشته بوایکی قطره یاشدن حسن افندی بومعنالری آلمش و آرتق اولری آییرمق مسئله‌سندن بردها بحث ایتمه‌مش ایدی . برمدت صوکره بهاره قارشی بومسئله‌دن حسین افندی بحث ایتدی . دیدی که :

« برادر ، زنکینلر بنی برصیفیه‌یه تشویق ایدییورلر . آرتق خاطرلرندن چیقمق ده اوله‌مایه‌جق . احسانیه‌ده برمناسب او کرالامق نیتنده‌یز ، آره صره البته سزده مسافره کلیرسکز . »

حسن افندی جواب ویره‌مه‌دی . احسانیه ! . . اوخ ! او بیچاره امل ، او امل که هرکون بر پارچه قیریله قیریله آرتق خیالنك ایچنده صولغون چیچکلرله مستور بر مزار حزنیله اوییوردی . احسانیه ! . . اوده اوراده براو دوشونمشدی ، دیوان یولی دکانندن وراده بر هدیه بکله‌مش ایدی .

بوغوله‌رق حسین افندی‌یه : « پك أی اولور برادر ! . . » دیدی . یالکز فالفجه قلبنده برخفت دویدی ؛ هیچ اولمازسه اوزاق ، ونلردن اوزاق بوله‌جقلردی . بر آرالق ، بر کیجه قاریسنك یاناقلرندن یووارلانان او ایکی قطره یاشی تخطر ایتدی ، کندی کندینه : « برابر بولنمقدنسه سفالت چکمك خیرلیدر ! » دیدی .

غالبا حسن افندی بو حکمتنده آلداتمایوردی . اونلر کیتدکدن صوکره بویوك بر بوکدن قورتلمش کبی اولدیلر . حسن افندی کنیش کنیش مستریحانه نفسلر آلیوردی، حتی خولیالرینه بیله تازه بر حیات کلدی . آرتق کیجه‌لری قاریسنه و وغلنه : « البته دکانی دکیشدیره‌لی دها نه قدر اولدی : برقاچ سنه دیشمزی صیقه‌رق لازم کلیر ، سن اوکا باقه ، او کوستریشی سوور ، مصارفنی واردتنه کوزه اولچمز ، بزه نه‌مزه لازم ؟ سز صوکره کوررسکز . . . » زمیننده تسلیتسـاز نطقلر ایراد ایدییوردی . حتی دکانه بیله اسکیسی کبی کوسکون بر نظرله باقمایوردی ، آرتق جاملر ایکیده برده سیلنیور ، حلقه‌لرده آصیلی ساعتلرك توزلری آلنیور ، صاری اوطورتمه ساعته یکیدن بر بیاض تول اورتو کچیریلیوردی . فقط بوتون بوشیئلر دکانك مشتریلرینی دکیشدیرمه‌دی : هفته‌ده برایکی دقیقه‌لق برفرق ایچون کوموش ساعتنی کتیرن مناوایله جواردوازه منسوب برقاچ صاحب مراق افندی، آره‌صره مشتریلرینك بوزوق ساعتلرینی کتیره‌رك بی‌شبهه فضله‌سی کندیسنه آلتویه بیلمك ایچون « بش غروشدن زیاده ویرمم‌ها !... » دیین قارشـوکی بزز ، تصادفاً اوغرامش بر قاچ یابانجی ، ایشـته او قدر . . . هپ دائما عین چهره‌لر تکرر ایدییور ، همان دائما حسن افندینـك چکمه‌ـسنده‌کی کوچوك قوطویه دوشرکن بو پاره‌جقلر مجوف برصدای نالشکار ایله قلبنی تیره‌تیوردی .

برکون احمدباباسنك برمجادلهٔ نفسیه ایله صاری اوطورتمه ساعته‌باقه‌رق دورن دورن دوشوندیکنی کوردی . اوبر آره‌لق اوغلنه صوردی : « دکانك آلمغی نه زمان ویره‌جکز ، احمد ؟ » . . .

بوکوندن صوکره احمد باباسنك ایکیده برده ایشنی اونوته‌رق صاری اوطورتمه ساعته دالدیغنی کورور ، صوکره اوندن کوزلرینی آییرکن کوکسنك قالاردیغنی فرق ایدردی .

آی نهایتنه ایکی کون قاله‌رق حسن افندی وغلنه دیدی که : « سن دکانی یالکز براقمه ، بن بدستانه قدر کیده‌جکم . » . بدستانه کیتمکدن مقصدینی سویله‌مه‌مشدی . لکن صاری اوطورتمه ساعتی یرندن قالدیره‌رق ، بر تابوتك صوك سوسنی اکمال ایدن رعشه‌دار اللرله ، تولنی دوراندکدن صوکره آنوب برابر کوتوردکنی کورنجه احمد بدستانه نه ایچون کیدلدیکنك سببنی آکلادی .

برکون فوق‌العاده اوله‌رق صباحلین حسین افندینك دکانه کلدیکنی کوردیلر . بابااوغل

اونی کوردن کورمز صاری اوطورتمه ساعتك آرتق بوش قالان یرینه براذای درون ایله باقدیلر ، کویا او بوش یری دولدیرمق اونك فریاد ایدن بوشلغنی اسکات ایتمك ایسته‌یورلردی .

حسین افندی سرزنشه کلمش ایدی : ایشته ایکی آی اولیوردی که احسانیه‌یه کیتمش ایدیلر ، حالا اونلری بکله‌یورلردی . واقعا دکانده ایشدن باشنی قالدیروب اوده برکره دعوت ایچون کله‌مه‌مش ایدی . احسانیه نه‌قدر کوزه‌لدی ! کلسه‌لرده برآز اونلرك‌ده کوکلی آچیلسه …

حسین افندی سویلرکن دکانك اوته‌سنه بریسنه ، دکانده آنجق برصره تشکیل ایده‌بیلن اسکی ساعتلره باقیوردی ، صوکره برشیئ فرق ایده‌رك صوردی : « اوصاتلدی غالبا؟.. ».

حسن افندی بومبهم سؤال ایله نه‌یك صورلمق ایستندیکنی آکلادی . یالکز بره أوت !.. » دیدی .

احسانیه‌دن خسته اوله‌رق عودت ایتدیلر . اوچنك‌ده قلب مجروحی زهرلنمش ، کوردکلری اکرامدن ، ییدکلری یمکلردن ، تنفس ایتدکلری هوادن ، هرشیئدن ، کندی محرومیتلریله استهزا ایدن بوتون او اقبالك مسافری اولمقدن خسته اولدیلر . یکدیکرینه برشیئ سویله‌مه‌مش ایدیلر ، عادتا بوکادائر برکلمه بیله ایرادندن قورقویورلردی . یالکز احسانیه‌دن عودت ایتدکدن صوکره حسن افندیده برآرزوی شدید حاصل اولدی : حسین افندینك دکانی کورمك .

دیوان یولنه چیقدکدن صوکره اورایه کیتمه‌مش ایدی . کیتمه‌مك ایچون سببلر بولور ، بونی ظرافه‌ده‌ها موافق اولمق اوزره تلقی ایدردی . دکانی کورمك آرزوسی دوغنجه او زمانه قدر کیتمه‌مش اولمقدن اوتاندی ، اسکیدن ایجاد ایدلمش اسباب هپ بر بر ییقلدی ، عادتا کندی کندیسنی مؤاخذه ایتدی .

حسن افندی کوچوك قارده‌شنك دکانه کیررکن یابانجی بریره کیرییور مشجه‌سنه صیقیلیوردی . حسین افندی اونی برصیحهٔ مسرتله تلقی ایتدی ؛ لکن اورسمیته ، تکلفه لزوم کورییوردی ، اوزمان ایکی برادر ایکی یابانجی کبی کوروشدیلر . آرالرنده‌کی فرق طالع آرالرینه بریابانجیلق قویویوردی .

حسن افندی شیمدی دکانه باقیوردی : بوتون کندی خولیالری . او اسکی دکانك

جامکانلری تعمیر ایدلمش، بویودلمش ، جلالنمش ... کاسه‌لر ، طباقلر، فنجانلر، چینی وفغفور
اوفاق تفکلر ، حتی بش آلتی اسکی سجاده ، بر ایشلنمش قاپو پرده‌سی ، بر چوق
اسکی قیلیجلر ، طبانجه‌لر ، قلقانلر، کوشه‌ده بر بیوك ژاپون کوپی، صدفله ایشلنمش
ایکی اسکمله ، نهایت ، تا اوته‌ده ، سوقاغه ناظر جاملغك ایچنده . . .

حسن افندی قلبنده برشیئك آغلادیغنی دویدی ، دها زیاده کورمك ایسته‌مه‌یه‌رك
او صاری اوطورته ساعتدن کوزلرینی آییردی . کندی کندیسنه : « باشقه بر ساعت
اولملی ! » دیدی . اونك یرینه بر ساعت اولماسی احتمالی قلبنی تطمینه کفایت ایدییوردی.

حسن افندی ، بوکون ، برنجی دفعه اوله‌رق ، ادرینه اقبالنك بر تاریخ مختصرینی
یاپدی ؛ ساعتجیلکده برشیئ اوله‌مایه‌جغنه قناعت ایده‌رك بدستان معاملاتنه کیریشدیکنه ،
هرکون اوزایه اوزایه ایلنه ، یاواش یاواش آرتق بویوله دوکوله‌رك دکانی باشنه برقالبه
کتیره‌جکنه دائر اوزون تفصیلات ویردی .

حسن افندی اوکون کندی دکاننه عودت ایتمك ایسته‌مه‌دی ؛ آرتق اورادن نفرت
ایتمکه باشلامش ایدی .

بو یورتی ماقدیسنه ، نه‌ده اوعلنه آکلاتمق ایسته‌مه‌دی : نقل ایدیلجك اولورسه دها
زیاده اضطراب چکه‌جکندن امین ایدی .

قیش تقرب ایدییوردی . حسن افندی اونلرك عودت ایده‌جکلری زمانی دوشونه‌رك
قیشی ممکن مرتبه ذهناً اوزاتمغه چالیشیوردی. بر آقشام اوه کیرر کیرمز قاریسی دیدی که:
« بوکون اونلر اوده [illegible] خبریکز واری ؟ قیشین بورایه کله‌میه‌جکلرمش ، یازیدده بر
او طوتیلیورمش . . . »

قاری قوجه آجی بر تبسمله باقیشدیلر . آرالرنده بو مسئله‌دن بر دها بحث ایدلمه‌دی .
شیمدی [illegible] اوطالرك [illegible] رحمانه‌سیله [illegible] هر آن [illegible]
[illegible] قلان [illegible] چکیلیوردی. ایکی آی دها بویله [illegible] . . .
حسن افندی کوزلرینی [illegible] شیئی کورمه‌مك ایسته‌یوردی . [illegible] ،
بر [illegible] عین محرومیتدن [illegible] کلوب
کچیوردی . [illegible] ، برنجی دفعه [illegible] صاحبی تطمین
[illegible] حسن افندی باشنی [illegible] آلدی .

وقارشيسته‌ده احمد ، مناولك بڭا كتيرديكى ايرى كوموش ساعتى ياغلاركن ، دوشوندى ، دوشوندى . . .

آرتق جامكانده آصيلان ساعتلردن هر آى كچدكجه بريكيسى اكسيليور ، صارى اوطوريه ساعتك رسم كشادينى اجرا ايتديكى يولى تعقيب ايدييوردى . نهايت آيلردن برى ذهنى بر كابوس معقب كبى اشغال ايدن شيئى ياپمق ايچون آچيق ونى هان بر مجبوريت كوردى . بوتون عمرينى خسرانك ، عزت حسينانك عصبانى ديكلمه‌مك ايچون قلبنه جبر ايده‌رك كيدوب كوچوك قارده‌شنك دكاننده بر ير ايسته‌دى . فقط بو اوندن بر پارچه اكمك ايسته‌مك قبيلندندى . بونى الك اعلى حس ايدييور ، بونلرك اولانجه آجيلقلرينى دويويوردى . لكن دها زياده اوغراشمه‌ده طالعك اوكنديسنه قارشى دائما قپالى دوران آهنين پنجه‌سنى آچمغه قدرت بوله‌مامش ايدى .

ايشته شيمدى سنه‌لر اوليور كه حسن افندى مرجانده و هر كون برباشقه دورهٔ اقباله كيرن دكانك بر كوشه‌سنده . كوچوك قارده‌شنك كشايش معاملاتنه بر شاهد بى علاقه لاقيديسيله ، آره صره براقيلان ساعتلرك آلتونى سيله‌رك ، عيارينى دوزلته‌رك ، بر تماشاكار صفتنده قاليور .

آرتق بوتون خولياليرى اونك ايچون اولوب بيتمش ، كندى ذلت موقعنى بيله اوقدر حس ايتمز اولمش .

حتى صباحدن آقشامه قدر دكانه كلوب كيدن مشتريلردن ، مشتريلردن ، قارده‌شنك ، يكننك تلاشلرندن ، اوغراشملرندن [illegible] كيدر ؛ كنديسنه ذلت موقعنى اخطار ايده‌جك برشيئى ده ياپيه‌ميور . اودكانك كوشه‌سنده اونوتلمش بر متقاعد كبى حكم ايده‌ر . يالكز بردردى ، اوح ! جكرلرينى سوكن بر دردى وار : احمد ! .

ياواش ياواش كوريور كه غير قابل توقيف بر سقوط ايله احمد اوشاقلغه تنزل ايدييور . بى‌شبهه بدرينه بر معاونت اولمق مقصديله احمد دكانك معاملاتيله اشتغال ايتمك اوزره حسين افندى طرفندن توظيف اولنمشدر : اوكا هفته‌ده ايكى مجيديه ويريليور . فقط آره صيره عمجه‌سنك « احمد ، اوغلم ! بونى سن بجره‌بيليرميسك . كوپرى باشندن او ايچون قرق دانه صوليجه‌لردن پورتقال آليويرميسك ؟ » ياخود بر مشترى‌يى اعزاز ايله مشغول اولان محمد افنديك « احمد ، قارده‌شم سوزاندن بر يوكت بر فنجى نوع

سیغاره آلیویرسه‌ك آ . زیوانه‌لیسندن اولسون . » دیدکلرینی ایشتدکجه حسن افندینك آرتق بوتون دامارلری انجماد ایدن قلبنده یالکز بر دامار ، پدرلك داماری ، آجی برانین اضطراب ایله ایکلر ، ایکلر . . .

ایکی آیدن بری احمد دکانده دکل ، اونك ایچون حسن افندینك بو دامارنده ده بر سکون موقت وار . احمد ، حسین افندینك کدك پاشاده مرمره‌یه ناظر بر عرصه‌ده یاپلمقده اولان أوینك انشاآتنه نظارت ایتمکله مشغول ! . .

خالد ضیا

رشته : [رانك کسری ، سینك سکونیله] ایپلك ، تل . اوانی : چای ، قهوه ، تنویرات کبی لوازم طاقمی . ثار : انتقام ، اوج . کرما کرم : پك قیزیشوب یصبنمش اولان ، تام‌فعالیتده . مبنا : بنا یری ، یاپی . سیلان : آقق . مجوف : [میمك ضمی ، جیمك فتحی واوك تشدیدی وفتحیله] ایچی بوش ، اویوق . ناشکار : ایکله‌ین . کابوس معقب : تعقیب ایدن ، انسانده قیمیلدانمغه قدرت براقمایان آغیرلق .

زلزله

بیك اوچ یوز اوندی . . . هنوز دون بو کهنه ایزبه‌یه سن
مسافر اولمشدك ،
که هپ سیکیرلی وحمالی خسته‌لر کبی یر ،
بردن
ایچین ایچین واوزون
بر اختلاج ایله چیرپندی ، قیردی ، ییقدی . . . کدر
و قورقو یوزلری صولدوردی ؛ أولر ، عائله‌لر
یره دوکولدی ؛ قالانلر بوتون ازیك ، قورادە ؛
بر انکسار خشوع اك شرفلی باشلرده . .
مناره‌لر بیله سر

بزمین ؛

بشر ، بوصدمهٔ مشئومه بویله اوغرارده

بر آز تنبه ایدر

بر آز تنبه ایچون بیك بلا . . . نه درس خشین !

سن یشته بویله سیاه کونلرك مسافریسك ،

حیاتك البته

قولای ونشئه فزا بر سیاحت اولمایاجق ؛

لکن

بو تیه محنتده

قولای ونشئه فزا بر سیاحتك آنجق

خیالی واردر ؛ اوزاق بر سراب ایچون قوشمق ،

نهایتده یورولمق وبوش یورولمقدر ؛

حیاتی دیوحقیقتله چارپیشان قازانیر ؛

ظفر بر آزده خسار

ایستر ؛

قوشان جهاد معالی یه شانلی ، لکن آغیر ،

مخوف آدیملر آثار !..

اوکنده زلزله لر ، آرقاسنده زلزله لر !..

توفیق فکرت

ایزبه : أوك بر آلتی ، مخزن ؛ کهنه ایزبه : دنیا . اختلاج : سکیرمك ، تیتره مك ، چیرپینمق . قورادہ : اوفالانمش . خشوع : اکیله رك ، آلچاله رق یالوارمق . تنبه : اویانق ، غفلتدن صیریلمق . خشین : سرت . تیه : چول . جهادمعالی : بویوك ، یوکسك امللر ایچون کوکللی وایمانلی جنك .

۱۳۱۰ تاریخنده استانبول بویوك تهلکه لی بر زلزله کچیرمشدی ، فکرت بك «هنوزدون بو کهنه ایزبه یه سن مسافراولمشدك » دیمکله اوغلنك بوندن آز اول دوغدیغنی آکلاتیور ؛ بومعلوماتله دوشونکز : یر ناصل تیتره یور ؟ سیکیرلی وحمالی خسته لره بکزتمکله زلزله

صارصیتیلرینك ، طوپراقلرنده انسان کبی هیجان دویه‌رق قهر اولدیغنی حس ایدییورز .
مادی شیئلره بویله روحی الملرك اسنادی افاده ایچون فائده‌نمیدر ؟ تیه ایله محنت آراسنده
نه رابطه بوله‌بیلیرکه ایکیسندن بر ترکیب اضافی وجوده کتیرلمش ؟ نه‌دن چولده سیاحتك
قولای و نشئه‌لی اولمادیغنی سویلمکه لزوم کوریلیور ؟ بوشعرك اصل عمود فقریسی نه‌در ؟
صوك آلتی سطرده آغیردمیر کولچه‌لری کبی سرت ، بالچین قایالر قدر قوتلی حکملر وار ؛
معناسی دوشوندکجه کنیشله‌ر ؛ بونلری آکلامغه ، حس ایتمکه چالیشکز . . .

پورسلن چای ابریقی

مرتضی افندی او کون بیت پازارینی ، قالپاقجیلر باشنی آلت اوست ایتمش ، بر دورلو
تمیزك قیزینه ویرمکه لایق اوجوز بر هدیه بولامامشدی . آیلق چیقنجه‌یه قدر جیبنده
یوز اون غروشی قالمشدی . آرقداشلرینك یاننده محجوب دوشمه‌مك ، تمیز افندینك
توجهنی غیب ایتمه‌مك ایچون بونك اوچ حقی دورت مجیدیه‌سنی فدایه راضی ایدی . فقط
اونك « اوچ الی دورت مجیدیه‌لك کبارجه ، ظریفانه ، هرحالده کلین اولان بر آرقداش
قیزینه لایق بر هدیه‌دن » بحث ایتدیکنی ایشیدن دکانجیلر کولویورلر ، تربیه‌سز تربیه‌سز
آلای ایدییورلردی . بر دانه‌سی بر کوچوك صاچ طاواغی ، بریسی‌ده بر چیفت مندیل
تکلیف ایتمشدی .

مرتضی افندی : « بابالق . . . سن اوچ اوقه دومانس آل‌ده اونی کوتور » دییه
اکه‌ن پیس قیافتلی ابیدن قوساقلی بر مزاد مالیجی‌ی فنا صورتده خاشلادقدن صوکره
چارشیدن چیقدی . آرتق اطرافنه دقایور ، سرسری مجذوبلر کبی کندی کندیسیله
قونوشه‌رق یوقوشی اینیوردی .

— مرتضی افندی . . . مرتضی افندی . . . اوغور اوله . . .

اوقدر دالغین ایدی‌که بردن بره سسك استقامتنی بیله تعیین ایده‌مه‌دی .

— نه‌در بودالغینلق مرتضی افندی ؟ .

مرتضی افندی‌یی چاغیران آدم ، قیصه بویلی ، چیك صاری صاقاللی ، صاچسز
بر خرده‌واتجی ایدی . . .

جانم اسکی آرقداشلری چیکنه‌یوب کچمك اولورمی؟

— وای موردوهای افندی . . . سنك آچدیغك دکان بورا‌سی‌می؟ . . ممنون اولدم کوروشدیکمزه . . .

موردوهای، مرتضی افندینك قلم آرقداشیدی. مأمورلره ارزاق داغیتدیغی تاریخلرده اوفاقدن اوفاغه سکر، زیتون یاغی، برنج آلیم صاتیمی یاپمش، صوکره دائره‌یی براقه‌رق ألنده‌کی پارا ایله بوخرده‌واتجی دکانی آچمشدی.

— ایشلرك أیی کیدییور انشاء الله موردوهای افندی ؟ . . .

— نه اللهه شکر . . . کچینوب کیدییورز . سن نه یاپییورسك باقالم ! . . آرقداشلر أییمی ؟ . سنی چوق کدرلی کورییوردم بوکون . . .

— صورمه موردوهای افندی . . دردم وار . . .

— قساوت ایتمه جانم . . . بوده کچر . . .

— بزم ممیز عزت بك یوقمی ؟ . . ایشته اوبارین قیزینی کلین ایدییور . . .

— کیمه ویرییور ؟

— جانم وراسی نه‌مزه لازم . . . شیمدی قیزه برهدیه کوندرمك ایجاب ایتدی . . آرقداشلر أیی کوتو بعض شیئلر تدارك ایتدیلر . . . هر بریسی اك آشاغی برایکی لیرالق هدیه آلدی . . . لازم‌که بنم‌کی‌ده اونلرککندن آشاغی اولماسین . . . برکره قیزی ناایکی یاشندن بری طانیرم . . . باباسی هر وقت قلمه براب کتیریردی . . ، ثانیاً قلمك ممیزدن صوکره اك بویوك مأموری بن ایم . . . ایجاب ایدرکه مبیضلرك فلان یاننده کوچولندوشمه‌یم . . ثالثاً حریفك شیمدی‌یه‌قدر چوق أیلکنی کوردم . . . سکنز اون کونده‌بر ، الله‌راضی اولسون ، أوینه چاغیریر . . . بمك یدیریر فلان . . . رابعاً ممیز — سوز آره‌مزده — غایت چنکانه بر حریفدر . . . خوش سن دها أییسنی بیلیرسك یا . . . بویله شیئلره اهمیت ویریر . . . خامساً مراسمپرور و کنداردر . . . برشیء کوندرمزسه‌م مطلقا آحیسنی چیقاریر . . .

— نه‌ی سن‌ده مناسب برشیء کوتوربویر جانم . . .

مرتضی افندی چاتیق قاشلرینی قالدیره‌رق آجی برمعنی ایله باقدی: — سن بنمله آلای‌می ایدییورسك موردوهای افندی . . . بن سنك کبی شکر تجارتی یاپمادم . . . دکان دستکاه صاحبی ده کلم . . . عقلکه برشیء کلمه‌سین . . . هانی الله آرتدیرسین . . . سن بنی طانیرسك

جانم... اویله پارایه پوله متالیك ویرن طاقمدن ده کلم یا . . . کل کورکه بومجبوریت چوق فنا . . .

موردوهای افندی صاقالنی چکیشدیره‌رك دوشونیوردی .

— بوکون سنی بکا الله یوللادی مرتضی أفندی . . .

مرتضی أفندینك کوزلرنده برامید شعله‌سی پارلادی . . .

— آمان موردوهای... آیاقلریکی اوپه‌یم... بنی شو مشکل وضعیتدن قورتاریرسه‌ك هانی . . . یوقمی یا . . .

— بن اسکی آرقداشلریمی اونوتمام مرتضی أفندی . . . قاچ پاره وار جیبکده؟...

مرتضی أفندی اوتانه‌رق ـ دورده‌قدر چیقه بیلیرم... زیاده‌سنه والله قدرتم یوق...

— لیرامی ؟

— یوق جانم . . مجیدیه . .

موردوهای ، بر فداکار جوانمردلکیله مرتضی افندینك ألنی صیقدی : ـ سکا ألّلی غروشه یکرمی لیرالق ، اك آشاغی یکرمی لیرالق بر هدیه بولاجغم . . .

— شاقه ایتمه موردوهای . . . آیاقلریکی اوپه‌یم . . .

— شاقه دکل یه . . . بر چین ایشی پورسلن چای ابریقی ایله برچای بارداغی . . . شهزاده‌لره یاقیشیر بر شئ . . .

— موردوهای دیلم طوتولیور . . . ناصل اولور ؟

موردوهای پارماغیله رافلردن برینی کوستردی .

رافده فی‌الحقیقه محتشم بر چای ابریقی دوریبوردی .

خرده‌واتجی ، آیاغنك آلتنه بر صندالیه چکدی . رافه اوزاندی . فقط بو آنده آکلاشیلماز بر قضا اولدی . چینی بردن بره یانده‌کی وازویه چارپدی . جانلی ، حساس بر مخلوق کبی اینجه براضطراب سسی چیقاره‌رق اوچ پارچه اولدی .

مرتضی أفندینك‌ده تا یوره‌کندن یانیق بر « آه » قوپدی .

— نه‌یاپدك موردوهای . . . نه‌یاپدك ؟ . .

رنکی کول کبی اولمشدی . فقط خرده‌واتجی اعتدالنی غیب ایتمه‌مشدی . هیچ بوزمادی . « نه‌یاپالم قضا » دیدی .

صوکره خفیفجه کوله‌رك دوام ایتدی : ـ قورقمه مرتضی أفندی ... بونی بویله‌ده ویره‌بیلیرز . . .

اولورمی جانم؟ أکله‌نیورمیسك؟

— جانم سن کونده‌رزکن یولده قیرلمش اولسه‌یدی برشی چیقارمیدی؟

— بوناصل سوز؟

— اویله یا . . . سن هدیه کونده‌رییورسك... مثلا محله بکجیسی یولده قیرییور... بوقدر نازك شی بکجینك ألنده قیرلمازمی؟ . . . ممیز أفندینك سکا نه‌دیمکه حقی قالیر؟...

— اولماز . . . جانم . . . براق . . . واه واه . . . سنی‌ده ضرره صوقدق . . .

یهودی بر ظفر قهقهه‌سی قوپاردی: — بر آز قورناز اول مرتضی أفندی . . . باق سن اونی شیمدی قیرلدی صانیورسك . . . او بر سنه‌دن بری اویله‌در . . . . بن سکا بونی یاریم لیرایه صاتارم . . . سن اونی أوده کوزه‌لجه صارارسك . . . یارین بکجی‌یه تسلیم ایدر، دوکون أوینه کونده‌ررسك . . . ممیز أفندی وارسین بکجی‌ایله قوزینی پای ایتسین . . . مشهور بر مسلمان ضرب مثلی وار: «کور ثولور، بادم کوزلی اولور» دیرلر . ممیز افندی‌ده هریرده بورسلی اریق قضاسندن بحث ایدر، هرکس سنك نه‌کبار بر هدیه کوندردیککی دویار . . .

مرتضی‌أفندینك بوحیله‌یه یاواش‌یاواش عقلی‌یاتمغه باشلامشدی:— اوولان موردوهای.. اولور قورناز یهودی دکلسك‌یه، دیدی. هایدی اویله یاپالم . . . آما سن‌ده آرتق‌بوقیریق شی ایچون پاره ایسته‌مه . . .

— اولورمی اویله شی جانم . . . بزده بونی بدوایه آلمادق . . . اسکی برآرقداشه جان قربان . . . آما بدواوا ویریرسه‌ك دکانك اوغوری قاچار . . .

— مرتضی أفندی ألنده قوطو ایله أوه دونرکن مستریح ایدی . یاپدیغی ایشـك بر حیله، بر ساخته‌کارلق اولدیغنی دوشوندکجه عذاب دویمایور ده‌کلدی. فقط کندیسنی تسلی ایچون سبیلر بولیور:— ضرورت باشقه‌لرینه اونقات برباد ساخته‌کارلقلر یاپدیرییور، بوقدرینه شکر، دییه دوشونیوردی .

أوه کیتدیکی زمان فناحالده یورغوندی. زور ایله برقاچ قاشیق چوربا ایچدی، صوکره قاریسنه شو تنبیهی‌ویردی :

— یاهو . . . یارین سن برخسته‌لق بهانه ایدوب دوکونه کیتمه‌یه‌جکسك . . . سن نه‌قدر اولسه قادینسك... ألك ایشه یاراشیر.. شو قیریق اریقی کمال دقتله صارارسك .. آ کلایورمیسك . . . صوکره بکجی محمدی چاغیرر، تسلیم ایدرسك .

— الّهی أفندی . . . قیریق ابریق هدیه کیدرمی ؟

— بی کوتو کوتو سویله‌تمه . . . وتوز سنه‌دن بری هر کون سکا « قاری قسمنك مرشیه عقلی ایرمز ... هله سنك کبی آلیق اولورسه ... » دییورم ، حالا ایناتمایورسك ... نه‌که لازم . . . اونك قیمتی جوهرنده‌در ، صاغلاملغنده دکل . . . صوکره قومشولر سکا صورارلرسه هدیه‌نك نه اولدیغنی بیلمه‌یورم دیرسك . . . لاقیردی سویلرسه‌ك مطلق بر بوط قیرارسك . . آکلادکمی ؟ . . أکر هدیه حقنده قومشولره برشی سویلرسه‌ك شرط اولسون سنی أودن قوغارم . . .

— آ والله آغزیمی آچمام . . .

— دیدیکم کبی ابریقی غایت دقتلی دارها . . . باق مخصوص کاغد صاتین آلدم ... بوتنبیه‌دن صوکره مرتضی أفندی طاقیه‌سنی باشنه کچیردی و بر هفته‌دن بری ایلك دفعه ساکن بر قفا ، مستریح بر قلب ایله اویقویه دالدی .

* * *

ایرته‌سی صباح مرتضی أفندی کیچ قالدی . اوکون دوکون مناسبتیله مدیرك دائره‌یه کیتمه‌یه جکی محققدی . بناءً علیه کندیسی‌ده آزار ایشته‌مه‌یه جکمندن ، قسط الیومه اوغرامایه جغندن أمین اوله‌رق دائره‌یی آصابیلیردی .

بجره‌نك اوکنده کیفلی کیفلی قهوه‌سنی ایچرکن قاریسنه صوردی :

— هدیه‌یی کوندردکمی خانم ؟

— کوندردم أفندی . . . بکجی محمده تسلیم ایتدم . . . هم ده برأیی تنبیه ویردم . مرتضی أفندی هیجانله یرندن دوغرولدی !

— نه‌تنبیهی ویردك ؟

— آمان دقت ایت ... بو نجه‌شیئدر ... چابوق قیریلیویرر ... ذاتاً اوچ پارچه . . بریره چارپارسه‌ك طوزایله بوز اولور . صوکره . . . هم سن ده مدیرك خدمتجیسنه بویله‌جه تنبیه ایت . . . دیدم .

رشاد نوری

سیفی بابا

کچن آقشام أوه کلدم . دیدیلر : سیفی بابا
خسته‌لانمش ، یاتیورمش .

— نه‌سی وارمش عجبا ؟
— بیلمه‌یز ، اوغلی خبر ویردی کچرکن بوصباح .
— کاشکی بن‌أوده ازله‌یدم .. أسف ایتدم ، واهواه !
برفنر یوقمی ، ویرك .. نرده صوپام ؟ قیز ، چابوق‌اول
کچیکیرسه‌م قالیرم ، بکله‌مه‌یك .. زیرا یول
هم اوزون ، هم‌ده باتاقدر ..
— دها اعلی ، قالیکز ؛
تیزه‌کز کلدی ، بوآقشام ده‌کلز بز یالکز .

صوپا برألده ، قیریق جاملی فنر برألده ؛
بوشانان یاغمور ایلیکلرده ، چامور تابلده !
ایکی اوچ یوزسنه اول دوشه‌نن قالدیریمك
جابجا یادنهانیسی اولوب ، باستونمك
نادراً یوقلایه‌رق بولدیغی احجار رمیم
اوزرندن سه‌که‌رك خیلی زمانلر کیتدم .
دها سه‌یره‌که‌شیویرمزمی اوطاشلر کیده‌رك ؟.
دوشدی آرتق بزه کوللرده سباحت ایتمك !
پاچاموزلر یاپه‌رق هرایکی یاندن فنرم ،
زورق آسایوزییوردق ، اویوزر ، بن‌یوزرم ؟
چوقمی یوزدك ، بیلمه‌م ، طوپراغی بولدق نه‌یسه ؛
فنرم باشلادی اطرافنی تك توك حسه .
واقعا بن‌ده یورولدم ، اوفقط پك یورغون ..
باقیوردم دها مخمورلغی اوستنده اونك :

گاه اولور ، کورکبی چارپار صیواسز بر دیواره ؛
گاه اولور ، مرده شعاعاتی دوشر بر مزاره ؛
گاه بر سقفی چوکوك خانه‌نك آلتنده قوشار ؛
گاه بر معبد فرسوده‌نك اوستندن آشار ؛
وقت اولور پك صاپا یرلرده ، باقارسڭ ، دولاشیر ؛
صوکره الڭ قورقولی اشخاصه چکینمز صاتاشیر ؛
کیجه‌نك سترهٔ یلداسنی چکمش ، عریان ،
صوقولور بر صاچاغك آلتنه کویا ، اویویان
خانمان یوقسولی بیکلرجه سفیلان بشر ؛
سسی دینمش یووالر ، خاکه سریلمش اولر ؛
قوجه‌سندن بوشانان بر سورو نسوان ذلیل ؛
لانه‌سندن آتیلان بر آلای اطفال سفیل ؛
لجهٔ ظلمت ایچندن قاباران مزبله‌لر :
اوی صرتنده ، سوقاقلرده کزن عائله‌لر !
کیجه رهزن ، صباح اولمازمی باقارسڭ ، سائل ؟
سرسری ، دربدر ، آواره ، حرامی ، قاتل ؛
نه‌قدر منظره‌لر وارسه نظرسوز کوردیل ،
بکا کوسترمه‌دن اولمازدی بزم کورقندیل !
یا او بیچاره‌ده رحمت صویی نوش ایلیه‌رك ،
ختم انفاس ایدیویرمزمی همان « جیز ! » دییه‌رك ؟
اوزمان سامعه‌نك ، لامسه‌نك سوقیله
یوروین کورلره دوندم ، اونه‌دهشتدی هله !
صوبام آرتق بکا هم کوز ، هم آیاق ، هم الدی . .
نه یالان سویلیه‌یم قلبمه خشیت کلدی .

هله یاربی شکر ، قارشیدن اوچ دانه فنر
کچیور . . صاپمایه‌رق دوغرو یورورلرسه اگر ،

کیدەرم آرقەلرندن .. یولی بولدم ذاتاً .
یولی بولدم دییورم ، کلمش ایکن حالا بن :

ایشتە قارشیمدە بزم یارقدیمك یوردی !
باقەلم وارمی ایشیق ؟ یوقسە محقق اویودی .
قاپینك اورتە یرندن اوجی دکنکلی برایپ
صارقیدلمش اولەجق ، بر اونی بولسەمدە چکوب
آچیورسەم .. أبی اماقاپی ذاتاً آرالق ..
غالبا برچیقان اولمش .. نەمە لازم ، آرتق
کیرەرم بن‌دییەرك کندیمی آتدم ایچری ،
آیاغمدن چیقاروب لاستیکی کچدم ایلری .
صاغە دوندم ، آزیجق کیتمەدن اوچ بش باصاماق
مردیون کلدی‌کە زورجەیدی برآز طیرمانمق !
صولە دوندم ، اودانك اسکی شاپاق پردەسنی
آرالارکن قولاغم دویدی فقیرك سسنی :
ـ نردە قالدك ؟ نی هیچ یوقلامادك اولادم !
حقلیسك ، بندە قباحت‌کە خبر یوللامادم .
بیلیرم چوقدر ایشك ، صوکرە بزم‌یول پك اوزون ..
هلە دیکلن آزیجق .. آکلاشیلان یورغونسك .
برکت ویرسین آتش قویدی دمین قومشو قادین ..
اوشویورسەك أشیویر مانغالی أش أش‌دە ایصین . »

اودانك لوشلغی قسوت ویرییور پك باقدم ،
شوفنر یانسە ، دییوب برقوطو کبریت چاقدم !
هلە صوك کبریتی طوتندمدە یاقیندن یوزینە ،
سرمە چکمش کبی نور ایندی مومك کور کوزینە .
اوزمان نیم آچیلوب پردۀ ظلمت ، ناکاه ،
کوردی برصحنۀ عریان سفالت‌کە نکاه ،

شاعر اولسهم ینه تصویری اولور نجه محال :
اوپریشانلغی درپیش ایدهمز چونکه خیال !
چکدرك دیزلرینك اوستنه براسکی عبا ،
سوروتوب مانغاله یاقلاشدی بزم سیفی بابا .
ـ اخلامور ویردی دمین قومشو . . بولهیدق شونی بر . .
ـ سن اوطور ، بن آرارم . .
ـ اولسه ایچردك ، أییدر . .
آها بولدم ، آرامق ایستهمز اوغلم ، کیتمه . .
بنده برقارنی کنیش جزوه کچیردم أله ،
باشلادم قایناده‌رق ویرمه‌یه فنجان فنجان ،
آزیجق کلدی بزم اختیارك بکنزینه قان .
ـ شیمدی آ کلات باقه‌لم ، نه‌یدی سنك خسته‌لغك ؟
نزله اولدك صانیرم ، چونکه بوقیش پك صالغین!.
ـ محمد آغانك أوی آقمش . اونی آقطارمق ایچون
دامه چیقدم ، صوغوق آلدم ، اولویور اون بش کون .
نه ایشك وار کرمیدلرده آسرسم دیسه‌که !
اختیارلقمی نه‌در ، شاشقینم اوغلم بوسنه .
هایدی آقطارمایه‌یم . . کیم کتیرر أ کمکمی ؟
اوطوروب کوزکبی ، نامرده أل آچمق أییمی ؟
کیم قازانمازسه بودنیاده برأ کمك پاره‌سی :
دوستنك یوزقاره‌سی ، دشمننك مسخره‌سی !
یوقسه یتمش‌یشی کچمش برآدام ایش یاپه‌ماز .
اوکا آنجق یاپه‌جق : بش وقت آبدستله نماز .
خسته‌لاندم ، باقه‌جق کیمسه‌جکم یوق ؛ عثمان
کیجه کوندوز قوشویور ایش دییه ، بیلمم نه‌زمان
ألی أ کمك طوته‌جق ! ایشته ساعت بلکه‌ده اوچ ،
کوریپورسك دها کلمز . . یالکزلق پك کوچ .
بعضی برهفته کچر اوغرایان اولماز یانمه ؛

کیمسه‌سزلك بوسفر طاق دیدی آرتق جانمه !
— سنی برتر له‌یم صیم صیقی اورتوب بوکیجه ،
آچیلیرسك ، صانیرم ، ترله‌مش اولسه‌ك ایجه .

اختیار ترله‌یه دورسون کومولوب یورغاننه . .
آنه‌رق بن‌ده کتدیش برکبه مانغال یاننه ،
باشلادم اویقو تحریسنه ، لکن نه‌کزر !
صیزمشم برآرالق نه‌یسه یورولمش‌ده مکر .
اورته‌لق آچمش اویاندم ؛ دیدم آرتق کیده‌یم ،
اوکجه اما شو فقیر آدمی ممنون ایده‌یم .
برده باقدم‌که تك اونلق بیله یوقمش کیسه‌ده ؛
مهرم بوینی بوکمش دوریبورمش ساده !
اوزمان قوپدی ایچمدن شو تحسر ایدی :
یاحمیتسز اوله‌یدم ، یاپاره‌م اولسه ایدی !

محمد عاکف

وزنی : فاعلاتن [فعلاتن] فعلاتن فعلاتن فعلن .

سباحت: یوزمك. یاقاموز: بعضی بالقلرك قارا کلقده انتشر ایتدیکی فوسفورلی ضیا، صو ایچنده پارلدامه. زورق آسا: قاییق کبی. مرده شعاعات: ئولو، سونوك ضیالر. سقف: [سینك فتحی قافك سکونیله] تاوان. سترئیلدا : [سینك ضمیله] اوزون سیاه اورتو. مزبله: سوپرونتولك.

ابوالضیا توفیق بکه مکتوب

دها یاشلیلرله یاشسزلری بیلمم، فقط بنم همسنلرمه بو مبابی شاعراعظم عبدالحق حامد بك طانیتمش وسودیرمشدی .

اولا مرتبهٔ تصوای بلاغتده فروزان اولان بو مبای مکتوبلرینی اوقومقله دویه‌مازه ازبرلر وینه دویه‌مازدق . صوکره ... احتمال‌که حامد بك الدعزیز ماتمنه حرمةً بورادە

سکوت اولنمەسنی یسترد؛ فقط بوسکوت ، تاریخ ادبیاتمزك مخلد بر صحیفۀ تحسس مشحونی رنك عدمه بویامقدر .

صوکره أوت سویلیەجکم .. صوکره بومبایدن کتیردیکی ماتمه مرمرەنك سواحل مینا فامیه تایمسنك کنار هردم مغبرنده رخصت فریاد ویرركن اودورك نەقدر کنج وحساس کوکللری وارسه ، هپسی بوانینلره صمیمی برصدای تألم اعاده ایتدی . هپمز مقبرله برابر :

موجب نەئولومدن احترازه ؟ .
صوره یات دەشو سجدۀ نیازه :
بومبای نرەسیدی ، نرده بیروت ،
جانان نەایدی ، نەدرجنازه ؟ ..

فریادیله خالق حیاتدن استکناه ماجری ایدردك ! ..

حامدبك ، بومبای خیال وخاطراتمزده بربلدۀ شعروخولیا کبی تجسیم ایتمشدی . بومبای دینیلنجه ایلك اول خاطره عبدالحق حامدبك کلیر وبو سیمای نجیبك آرقەسندن صماخ سواحله زمزمۀ سودا فیصلدیان پاینمز دەکزلره غنی سنفته ناظر ، بولوتسز برسمای مکوکب آلتنده قوشلریله ، چیچکلریله دائما تغنی ایدن بر مملکت کورینوردی . حامدبکك صریر قلمی اوطیور وازهارك الحان ولوننه بالاخره برصرصر سیاه ماتم قاریشدیردی .

اون اوچ سنه اول بیروتدن کچرکن ایلك ویکانه ایشم ، بومبایدن کیدن حسنەنك اویادەکی غنوده کاه ابدیسنی تحری وطواف ایتمك اولمشدی . بیروتده بوزیارتدن باشقه هیچ بر شیٔ یاپمادم . چونکه بلده بکا کلیاً یدنجی واوقبر روح آشنادن باشقه هر منظره نظرمده برکوشۀ غربت ایدی . بطون آتیەنك اولاد متحسسەسی بویادوزیارتی بر عبادت حسیه عدایدەجکدر .

مبارك اولورندەکی (آه ای زنو !) خطابی انسانیت مدرکەیه یارای ادراك موجود اولدقجه توجه ایدر .

بومبایده والایم اوچ کون ظرفنده — آرادەکی بر ربع عصردن متشکل کتلۀ کثیفەیه رغماً — دائما حامدبکی کوردم . رهبریم فلان ویافلان قومپانیەنك نشر ایتدیکی (Guide) دەکل ، « بونلر اودر » ایدی . قارشیسندەکی تمانه بالمزه ین بومبای شهرینه (مالا بارهیل) ك اتەیوکسك برتپەسندن عطف انظار استغراق ایدنکن حامدبکك بونام ایله مسمی منظومەسنی

اوقودم . شاعر اعظمك ياد و اشعارى هرخطوه‌ده پيش احترامه چيقيوردى . بومبايه وهندستانه عائد مشهودات واحتساساتمى يازمه‌دن عبدالحق حامد بكك نام بلنديله خاطرۀ لايموتنى بركره دها سلاملامق ايسترم .

اهاليسنك چيپلاق آياقلريله هندستان طريق ترقيده اويله برمسافۀ عظيمه قطع ايتمش كه كورلمه‌ينجه درجه‌سى تقدير اولنماز . بنارس خرابه‌سنك چامورلى سوقاقلرنده عجز وبطائتنى متمادياً دولاشديران قومك قابل اولسه‌ده هرفردى بنم كبى برر برر بو دياره كتيرلسه واوتانديرلسه . . بوحجاب سائقه‌سيله حركته كله‌جك قانلريلكه حس ترقيخواهى‌يى تهييج ايدر ! . .

مسافرى اولديغم « تاج محل » اوتلى بزم پره‌پالاس مسافرخانه سندن بش كره دها بويوك وبلاشبهه اون كره دها مزين بررفاه آباد مصنعى ايدى . آقده كنزله مصروعمانك هردورلو متاعبنى بوكاربانسراى محتشم ، وسائط ترفيه واعززيه بكااوچ كونده اونوتديردى . آيريليركن عادتا تأسف ايدييوردم . بنى بكه‌رن خرابه‌لرك تنكناى ابواسنده متحسرانه ياد ايده‌جكم بلادومبانى‌يه « تاج محل » ده بدايع ومحاسنى ترديف ايده‌جكدر .

بومباى شرق بعيده آتيلمش براوروپا شهرينه پك بكزر . انكليز نخوتى بوراده هر شيئى بويوك شكل ومقياسده وجوده كتيرمك ايسته‌مش وكتيرمش . مثلا قرالچه ويقتوريانك نامنه منسوب بولنان جسيم ومهيب شمندوفر غارى ، دنيانك الكمزين موقف آمدشديدر . الك نادروقيمتلى مرمرلردن مصنوع ستونلر اوزرنده‌كى قبه‌لر بوموقعه عدتا معبدى برشكل مهابت ويرييور . ذاتاً اوروپا مدنيتنك رداى مزينى هندك خصوصات قديمه‌سرائر انكيزى ستر واخفا ايتمكه قيه‌مايورمش كبى جابجا واضح ويا نظر كريز مناظر محليه قالمش . مثلا سوقاقدن كچن ظريف برانكليزميسنك فستانه چيپلاق برهندونك پشمالى تماس ايدر . برجفت هوركوجلى اوكوز آرقه‌سنده تكرلكلرنى بر تلاش طفلانه ايله يووارلايان برهندستان كردونه‌سى برانكليز فايطوننه يول ويرمك ايچون توقف ايتديكى زمان بوفرق وتضاد دها زياده كوزه چارپيور . اوروپاكارى بنالرك يانى باشنده بتكده‌لر قامتنمون‌در . ديوارلرنده‌كى تماثيل اصنام ، سوقاقدن كچن الكتريق تراموايلريله اوتوموبيل آرابه‌لرينى ثابت وبرپارچه‌ده متحير نظرلريله متمادياً تعقيب ايدييور . بونكله برابر هندك روح سرائر آلوديه اوروپا مدنيتى بزه درس تيقظ ويره‌جك صورتده امتزاج ايتمش . دنياده بغيرحق الك كرى قالمش بر

قوم ونديغمزك دلائل اتمه‌سنى بر كره‌ده هندستان قالديرملرندن طوپلادم و دولت وملت حسابنه بول بول اوتاندم. بى‌استانبولدن بومبايه ايصـال ايدن مختلف مراكب بحريه‌نك هيچ بريسى بزم ده كلدى. نجم وهلالك سايه‌ٔ مونسنده بركوى اولسون سياحت ايتمك بكا ميسر اولمادى.. مرمره‌ده كزيله بحرسفيدى روماياواپورينك انتظام ومكمليتنه حسودانه حيران اوله‌رق قطع ايتدم؛ سويشدن بومبايه‌قدر اون آلتى كون آوستريا باپراغنك قرشنده قيوراندم، دوردم. دوندن برى‌ده انكليز باپراغى پيش نظريمزده برغرور محقله تموجساز اوليور.

بوآقشام ينه هندستان بلادندن كراچى شهرينه واصل اوله‌جغز. بومباى خاطراتم هنوز بيتمه‌دى .. فقط سركشتهٔ بحار ولان بو سياح بى‌حضور مساعده‌كزله برآزده شعورينى ديكلنديرسين.

سليمان نظيف

قصوى: قافك ضمى، صادك سكونيله؛ صوك درجه‌ده بولنان، نهايت مرتبه. فروزان: پارلايان. مينافام: كوك مائيسى. صماخ: قولاق دليكى، قولاق. زمزمه: نغمه‌لى سس، ترانه. صرصر: پك كوروتولو روزكار. « صرصر سياه ماتم » كلمه‌لريله حامد بكك « مقبر » اسملى بويوك اثرى قصداولنمشدر. غنوده: اويومش. غنوده‌كاه‌ابدى: مزار. ترديف: آردى صيره بوروتمك، يورودلمك. كردونه: آرابه. قامتنمون: بوى كوسترن. سركشته: باشى دونن. يارا: قدرت.

برشب ماضى

بيلديزلى بركيجه‌يدى.. او، محزون وملتفت،
بردن ديمشدى: كل
فائق، بمله سن‌ده برابر عبادت ايت...
درحال اجابت ايتدم: افقلر، ده‌كز، جبل
بر صمت پرضيا ايله، بر صمت روح ايله
وارمشدى بر سجود مديد و مسلسله.

اجرام پرسکوت ،
سیلابه‌لر صموت . . .
بر معبد معظمه بکزه‌ردی کائنات .
دالغین، دوشوندی خیلی زمان ، صوکره ، باق دیدی :
ـ دریاده کوستروب بکا ناهید ساجدی ـ
عابد ده‌کل خداسنه یالکز ذوی‌الحیات .
بر سر مدیت ازلیه‌یله آشنا ،
طاشلر ، ده‌کز ، نبات ،
اولر ، مناره‌لر ، جبل ، اجرام روشنا ،
هر شیٔ یرنده وقف علو مراقبات .
فانی بوبنلکمدن اوشب بوسبوتون جدا ،
اولدم محاط لایتناهیت سما .
صورمشدی کیزلیجه :
سن بویله بر کیجه
کوردکمی هیچ بو قبه‌نك آلتنده قائقم ؟ ..
صاندمکه سرپیور بر أل ، أوج عوالمه
جیقمش‌ده کهکشان ونجومك طاقم طاقم
ذرات نور شعرینی عمق خیالمه .
کوکلرده روحمزله مشافههدی پك ده‌رین
بر فکر سرمدی ؛
قلبنده منکشف سحرینی نهایه‌نك
کیرپیکلرنده شبنم الماسی تیتره‌دی ...
حالا ملول بکله‌یورم بن بو معبدی ،
کوکدن نزول ایدر دییه روح مؤبدی ! .

فائق عالی

صمت : [صادك فتحی میمك سکونیله] سکوت، صوصمه. صموت: چوق سکوت

ایدن . ناهید : زهره ییلدیزی . سرمدیت ازلیه : باشلانغیجی اولمایان ، ابتداسز زمانه عند دائمیلك ، بقـا . روشنا : آیدین ضیالی ، آچیق ، پارلاق . مراقبـات : اطرافمزك عادی ماده‌لرندن ، حادثه‌لرندن وازکچه‌رك ده‌رینندن ده‌رینه الهی ، یوکسـك حسـلی بر دالغینلقله ایچمزی ، روحمزی دالغه‌لاندیره‌رق دوشونمه‌لر . علو : [عینك ولامك ضمی ، واوك تشدیدیله) یوکسکلك. محاط‌لایتناهیت سما : کوکارك نهایتسزلکیله صاریلمش . أوج عوالم : [همزه‌نك فتحی‌واوك سکونیله] عالملرك یوکسك نقطه‌سی، یره‌اك‌اوزاق درجه‌سی. مشافه: [میمك ضمی فانك کسریله] سویله‌شن.

بو شعرده ییـلدیزلی بر کیجه‌نك صاف ، طاتلی حسلی ، معتقد کوکلره مؤثر بر احتشامی وار : کوکلر ، سیلابه‌لر ده‌رین بر دالغینلق اورته‌سـنده خلقتك سرینی دویان بر اطاعتله صوصیور ؛ زهره ، دوز ، قیریشیقسز ده‌کزه الهی برنور ایله عکس ایتمشدر؛ هر شیٔ یوکسکدن کلن امرلره قارشی استغراق سـاعتلری کچیریور ، کوك نهایتسزدر ؛ ییلدیزلی، بویوك قبه‌لی معبدآلتنده روحلر سرمدی برفکر ایله سوباشه‌رك، سرینله‌یه‌رك کنیشله‌یور .

« بر شب ماضی » ده‌کی فکرلر ، اسرارلی ، آغیر بر آهنك ایله آکلاتیلمق ایسته‌نمشدر . بو حسی ویره‌بیله‌جك موسیقی‌یی دویه‌رق انشاد ایتمك لازمدر .

طانیدیغم چوجقلردن

بری عرب بری تورك ، بری اوغلان بری قیزدر . فقط ایکیسنی‌ده عین زمانده آش روحلی ایکی مخلوق دییه دوشونور و سورم ؛ اونلره قارشی ایچمده حرمتله، رقتله ، کوز یاشیله قاریشیق بر باغ ، بر آشنالق واردر .

بریسنی حربك ایلك سنه‌لرنده طانیدم . قیشدی ؛ دورت بچقده قارا کلق بر کیجه باشلایوردی . بربده ترامواین اینجه الده کتیردیکم بر قاچ قونسروه تنکه‌سنی ناصل طاشیه‌جغمی دوشونیوردم ؛ ترامواین اینلرك آیاقلری آراسنده سسلری دویوله‌دن اوچوسال ایکی چیپلاق‌ال قدر آیاق کوردم . انجه برسس «ترجان ...» دییه باغریوردی .

كلوب كيدن الكتريقه قاراكلق آراسنده قوشان صارى، ضعيف كوچوجك بر مخلوقدى. چاغرمق ايچون الى اوموزينه قوندجه كوچوكلكى بنده غريب بر رقت اويانديردى.

— پاكتلريمى كوتوروميسك چوجوغم ؟

— غزته صاتيورم خانم تيزه ...

اقناع ايتدم. غزته‌رينى بر قوتوغنك آلتنه قويدى؛ خفيف قولريله تشكلره صارلدى. ايكى كوچوك قونسروه تنكه‌سنك اونك قوللرى آراسنده نه‌قدر قوجامان اولديغنى كورونجه ياردم ايتمك مجبوريتنى حس ايتدم. آرتق تنكه‌لرى برابر طاشيوردق. بن آرقه‌سندن قوللريمى اوزاتمش، اكيلمش، تنكه‌لرى اونكله برابر طوتيوردم. شهرامانتى‌چوب روزكارك اولوديغى قاراكلق بوقوشه دوتجه بووضعيتك يالكز طاشيمقدن داها چوق زور اولديغنى حس ايتدم. فقط ايكيمده برده يوروركن كوكسمه دوقونان بوچيپلاق، غريب چوجوق باشى، صوئوق طاشلره ظريف بر تماسله دوقنوب كيدن چيپلاق آياقلرى بنده آنى بر آنا حظى اويانديردى.

— آدك نه ؟

— رستم.

— نره‌ده اوطوريورسك؟

— شهزاده باشنده.

— آننه‌ك وارمى ؟

— واريا !

— قارده‌شلرك ؟

دوردى.

— اوچ دانه.

— آغابك فلان؟

باشنى صاللادى.

— هپسى كوچوك. آغابكى بنم. اوچى‌ده قيز. برى ممه‌ده.

— باباك وارمى ؟

— بر سنه‌در غائب، محاربه‌يه كيتدى. هيچ خبر آلمادق.

— آننه‌ك بر ايش طوتيورمى ؟

— ناصل طوتسون خانم تیزه ، خسته یاتیور .

— اوکا ، سزه کیم باقیور ؟

بو دفعه عصبی نله ، حیرتله ، آیاقلری صوئوق طاشلره قاپیلوب دوردی . بوقوشی سو یوره رك چیغریشان پویرازه غلبه ایچون سسنده آزیجق بیرتمش ، آزیجق خرچین فقط غرور وقوت حس ایدیلن برانجه لکله :

— بن یوقمی یم ، بن آننه مه باقامازمی یم ؟ دییه هایقیردی .

بوسس ایچمده برشئ بیرتدی ؛ کوزلرم ایصلانیوردی . نشئه لی اولمغه ، رستمك حالنی طبیعی بولیور کبی کوروتمکه چالیشه رق :

— ناصل باقیورسك ، آکلات باقایم ، دیدم .

آکلاتدی .

صباحلری تصویر ، قدام صاتیورمش . بعضاً بش حتی — بکا ناصل تأثیر ایتدیکنی کورمك ایچون باشنی چویردی — یدی غروش قازانیورمش . . اوکله دن صوکره پاکت طاشیورمش . آقشاملری ترجمان صاتارمش . هرکون اون اوچ ، اون بش ، یکرمی غروش بیله قازانیورمش . اوزمانا کملك هنوز اوچ غروشی چکمه مشدی . بوتون بونلری سویلرکن هر حالده کوچوك قفاسنی بندن چوق یوکسك حس ایدییوردی . اویله غریب بر اعتمادی ، قوتی واردی که انسان بو چوجوغه بر ایش کوردورمه دن قابل دکل برشئ ویره مزدی . حالبوکه بن هپ اونك زواللی کوچوك آیاقلرینی دوشونیوردم .

— رستم ، آیاق قابیلرك وارمی ؟

توخاف بر سسله کولدی . کوچوك قفاسنده حیاته کولمکی اوکرنمش بر آدم حسی واردی . آیاق قابی اوقدر لازم برشئ دکلدی .

— قومشو بزم ، بکا ایکره تی بر چیفت آیاق قابی ویردی . قوشامایورم . هم ده اسکییه جك ، بلمه صوقدم ، آقشام کوتوره جکم .

ایکره تی کلمه سنده اینجه توقف ایتدی . اعاده ایده جکی آیاق قابیلرینی کورمك ایچون اکیلدم . ایکی قوجه مان تاقونیه یی سلاح کبی بانه صوقمشدی . بن باقدیغمی کورونجه اینجه یوزنی سویملی یاپان بر تبسمله کوزلریمك ایچنه کولدی .

قاپینك اوکنه کلمشدك . اوکا کندی یاشنده اولان چوجوقلرمدن بحث ایتدم . دعوت ایتدم . اینجه دوشوندی . وقتی یوك یوقدی . مسافرلکه کیتمك عادتی دکلدی . فقط

بکا هرحالده کله‌جکنی وعد ایتدی. قارا دق‌سوقاغی کوزلریله اوچدی. بلمه‌مکه چالیشدی. صوکره باشنی اوقشادم. وداع ایتدی.

— الله‌ه ایصمارلادق خانم تیزه... قارا کالقده کوچوك سس « ترجمان... » دیه هایقیرارق غائب اولدی.

اوندن صوکره متمادیاً رسمی بکله‌دم. نهایت ترجمان صاتان بر کوچوك موزع کورسه‌م یوزینه باقیوردم. کوزلرمی، رسمی کورونمه‌دی. اکمك بهایه چیقدیغجه انجمده بر صیزی ایله رسمی دوشوندم. نه یاپیوردی ؟.

بالکه قهرمان یوزی، کوزل صاری کوزلریله درنه قابیسنده کوکلره چورلمش، متمادیاً صوردیغم آجی سؤالی صوریبوردی. انجه وجودی بجنده‌کی کوزل و قدرتلی قلبی، آننه‌سی آج و بیکس ایکلرکن عجبا طوپراق اوله‌بیلیرمیدی؟

رسمی طاشیدیغم اونك چوجوق دوستلرمك آراسنده هر وقت الکمعز وقلبمده‌کی یرنده قاله‌جقدی. صوکره اونك یانه برده کوچوك عرب قیزی کلدی اوطوردی.

حربك صوك سنه سی ایدی، جبلدن اینیوردم. سوریه‌دن شمدی هرکس چکلمشدی. فلاکت صوك آزغین دوره‌سنی کچیریوردی. آچ چوجوق قافله‌لری ایمش، یشیل صوزلرنده اختیار، چوقور کوزلری، دیزین بوروشوقلریله کوکلره قارشی اوقدر آجی، وقدر سرزنشکار، وقدر مستهزی بر فاجعه ایله باغریبورلردی که انسانك قلبنده بر حجاب اویانیوردی.

جبلك شفاف هواسنده ایپه‌کیجی ولذیذ پورتقال، لیمون چیچکی قوقوسی داغیلیور، انسانك باشنی، وجودینی، بوتون وارلغنی استیلا ایدیوردی. کوك، هوا، آغاجلر اویله صیجاق وزنکین رنکلرله، قوقولرله، تماسلرله انسانی صاریبوردی که چاملرك آراسنده چیپلاق، آرقه‌سی قنبورلاشمش، صاچلری دوکولمش، یوزی ده‌کیشمش چوجوق خرابه‌لری متوکل، بدبخت، باشلری اوکنده کیدرکن بو اقلیمده طبیعت وسم بوکوزه‌للکی ایله جاذب بریالانه، قورقونج برافسونه بکزه‌یوردی.

آرابه‌نك آتلری‌ده بوعمومی آچلق فلاکتندن بیتاب، هردقیقه دوریبوردی.

قلبم، باشم صیقیله‌رق بیرونه کیردم. آرابه بردنبره دوردی. اولا حیوانلره عطف ایتدم. فقط آرابه‌جینك دیزکینلری چکدیکنی کورونجه آتلادم.

آرابه‌نك اوکنده اولا سیش موز آیاقلرینی کوردیکم برقادین یاتیوردی. باشنده‌کی

قرمزی منديل آلتنده يوزی کوليور کبی ، دونيور کبی ، کوزلری قابلی دوربيوردی .
اوستنده اوچ کوچوك چوجوق دولانيوردی . ايکيسی ايکيشر ، اوچر ياشنده تماماً
برر مايمون ياوروسی حالنی آلمش، چپاقلی، خسته کوزلرله آننه‌لرينك آياقلری اوزرنده
باقينيورلردی . ايش ياشنده قدر برقيز ، باشنده قرمزی منديل ، آرقه‌سنده مائی برانك
پارچه‌سی، ياتان قادينك اوزرينه اکيلمش الرينی اوغوشديرييوردی.

سوقاغك ايکی طرفنده سيشمن ومرفه‌يوزلی دکان صاحبلری سکون ايله بربرلريله
قونيشيورلردی . آجی وياليکز دوشونجه‌لرله کچديکم حلب فلاکتلی سسلری قولاغمده
ايکن بو سوقاقده برا کمکجی بولمق ايچون قوشمغه باشلادم . مطلق قادين آچلقدن
اوليوردی. الده اکمکله دونجه‌يه‌قدر برشی دوشونمه‌دم. فقط اکمکی کوچوکه‌اوزادير کن
قادينك يوزينك اوقدر ضعيف اولماديغنه دقت ايتدم .

کوچوك قيز، قرمزی منديلی آلتنده اختيار ، دەرين کورونن بوروشوق يوزنده
خارق‌العاده ايکی سياه کوزيله اولا بکا صوکره اکمکه باقدی . الريله اشارتلر ياپان ،
اوته‌کی دنيادن کليرکبی ميرلدايان ضعيف اينجه سسيله برشيلر آکلاتدی .

بن آکلامايوردم . فقط او هم قادينك شقاقلرينی ، بيلکلرينی ، آکلايان ، جدی
برطورله اوغيور هم باشنی صاللايه‌رق اينجه سسيله سويله‌يوردی .

آرقه‌مدن قوتلی برسس فرانسزجه :

— قادين خسته‌لقلی‌در، مراق ايتمه‌يکز ، ديدی. دوندم؛ شيشمن دکانجی الرينی
اوزاده‌رق المدن اکمکلری آلدی .

— مراق ايتمه‌يکز ، ديدی . قادين صرعه‌ليدر . سوقاقلرده ايکيده برده دوشر ،
بوکوچوك قيز يوقمی، اواولماسه بوقادين چوقدن اولمشدی. او آننه‌سنه هرده قارده‌شلرينه
باقار. اکمکلری‌وريکز. شيمدی‌کتيريز، کوچوك اوکا اکمکی ييديرير. - دکانه‌سسلندی -
يا احمد ، صو کتير .

کوچوك قيز، دکانجينك سويله‌ديکنی آکلامش وتأييد ايتمک ايسته‌يورمش کبی سياه
کوزلرنده آريه‌ن، طاتلی واوزاق بريومشاقلقله کوزلرمه‌باقدی. بردن بره‌بواللری‌اويوز،
خسته ، صيصقه ، چيپلاق ياوروجغك کوزل روحی قلبمه قدر کيردی .

اکمکلری براقوب سنده‌له‌رك آرابه‌يه کيتدم .

کيجه قورشونی ويومشاق آقده‌کزه، جبلك يشيل خرمالراوستنده يوکسه‌لن قارلی

باشنه باقدم. سوزیه‌نك كوكی‌یلدیزلریله‌ایلیق ومحتشم، ینه اكیلمش، اكیلمشدی. ایچمده قانی وآجی برشیء واردی.

باغچه‌ده شاملی برقیز، بلوری وعشقلی برسسله « یاقمر، یاقمر » دیه اوزون ترانه‌لرینی هوانك قوقولری صیجاق تماسـلرینه اوزاتیوردی. ایچمده‌كی قانلیق وآجیلق بردن‌بره یوموشادی. برعقده چوزولدی. باشم بیلمم نره‌سنده برتسلی بولدی. بویاقین كوكلرك اوبر طرفنده رستم وكوچوك عرب قیزی ال اله یوروییورلردی. آرقه‌لرنده آنالری، قارده‌شلری، مسعود وطوق، بوایكی اُش چوجوغك اویونلرینه باقیورلردی.

شیمدی نره‌ده‌درلر؟

خالده‌ادیب

بلبلم

شو قویتو جاملرك ایچندن ینه
یانیق بلبلمك فغانی كلیر.
روحمك آشنا صانكه حسنه،
شعرمه عشقنك بیانی كلیر.

نه‌ممكن داغلره دردك اظهاری،
هپ بویله فغاندر كوكل دیاری،
یانكده بولورسك وفاسز یاری،
آغلامه بلبلم، زمانی كلیر.

آی دوغدی تپه‌دن یایلدی قویه،
ایشله‌یور صولره ضیالی اویه..
اوت بلبلجكزم اوت سن دویه دویه،
بوباغكده بر كون خزانی كلیر.

اوتدكجه بلبلم سعد آبادده سن ،
سس ويردكجه داغلر شيدا سسكدن ،
لاله دورى كلش صانيرمده بن ؛
يادمه « نديم » ك لسانى كلير .

نه برمست نازى نه شهلوندى
قالمادى ، وطنك چوزولدى بندى .
صوص بلبلجكزم صوص ، يادمه شيمدى
يشيل يوردلرمك هجرانى كلير ! . .

حسين سعاد

لاله دورى : « نجيب » نام مستعاريله سعر يازمش اولان اوچنجى سلطان احمدك وقتنده ١٧٠٣ — ١٧٣٠ بالخاصه داماد ابراهيم پاشانك صدارتده بولنديغى زمانه ويريلن عنوان.. (« بعض محررلره دائر » ده « نديم » مادهسنه باقكز) شهلوند : كوستريشلى ، بويلو بوصلو ، ياقيشيقلى اولان .

قاز دوكوشى

آرقداشلرى قهوهده ، حوضك اطرافنه ديزيلوب ناركله صاوورورلركن عمرى زورلايورلر : « سنك قازى بر دوكوشدورده سير ايدهم » ديورلردى . هم يكهجكىده مقدى. كورلجى زادهلرك تا چوروهدن كتيرتديكى بوزقازى بيله يدى دقيقهده قاچيرتمش ، دورت پلاز قزانمشدى. عطارك عباس ادعا لاشيور ، « بنم هودوكى يكهمز » ديوردى . يكهمزمى؟ دهكل اونكه كور قازله طوتوشسه قاچيريردى. ايشته آوجى طاهر بيله « بنده بر قاز قونم ! » ديور ، هيسندن أيى آكلاديغى بو صنعتده عمر طرفنى طوتويوردى . بولانيردى ، برهفته حوضلى قهوهنك سرمايهسى اولدى؛ عمر حالا مترددى . وازكچك جانم ، ايشمى يوق ؟ ديه صارصاقلايوردى . لكن كورلجى زاده اشرف آغاده بر كون

« ضیافت بندن ، صوبلاسیر بر پارەدەت پاپوز . » دینجه آرتق قرار ویردی . اونك اشرف اوغللرینه بر باشقه دورلو رابطەسی ، حرمتی ، اطاعتی واردی .

شیمدی بر هفتەدر ، پهلوان دینی ، یغمورطه صاریسی بوتەرق کومسك یاری قارا کفنی ایچنده شـانقین سالقین دولاشـیور ، پکار باشنده بیتمانان أشـلرینك سـلرینه قولاق قابارتەرق متحسرانه بکلەیوردی .

ایکندیدن صوکره ، ساعتحانه میدانده ، هوانك بوزوقلغنه رغماً ، اللی آلتمش کیشی طوپلانمشـدی . یاغمور بر یوص کبی قصبەیه صـارلمش ، هر یری ایصـلاتمش ، قیشی خاطرلاتان بر صوئوق ، ایت صوئوق میدانی غوجوقلی ، شاملی انسانلرله دوندورمشدی . عمر ، اصرار ایدییـوردی ، تنها بر سـوقاقده ، مثلا غوغوقەقدەکی کوپرونك اوکنده دوکوشدورەلم دییوردی ، اوبرلری راضی اولور کورونمیورلر ، صوکره جایەرق « بزم محلەیه بوزاق ؛ قار چوق بوزوررـەهم توکەنیر هم ده بیلمەدیکی یوللرده دیدیرکین اولورز » دییورلردی . آرایه کیرەنلرك همتیله اورته بری ، سادروانلی مدرسەنك حولیسنی انتخاب ایتدیلر .

آتشـغینن کمن سوزن ، عمرك سـوروسی صانکه رطوبتلی هوانك ایلیکلرینه قدر ایشلەمەسندن بر ذوق دویار کبی بایغین ادالرله ، میرلدانه میرلدانه یوت اورتەسندەکی سیل چوقورینی تعقیب ایدییور ، غاغالرینی چامورلو صـولره صوقه صـوقه ایلریلەیوردی . بوقریدن عطارك هودوکی آرقەسـنده یدی دیشیسیله سـوکون ایتمشدی . شیمدی ایکی طرفده قارشیلاشەجقلرینی بت بی آکلادقلری حالده آنجق کوزلریله بوزاقدن اوزاغه بربرلرینه باقەرق ، لاقید ، کندی حالرنده کوروتمکه چالیشیورلر ، چامورلر اورتەسنده کویا ، هرزمانکی کبی ، امیدسز امیدسز دولاشیورلردی .

سوردولرك آراسنده اوچ آرشین قالمشدی ، بردن عطارك قازی ایرکیلدی ، سیلکیندی ؛ تویلری دیم دیك ولقەرق قایار کبی بر سرعتله دیکر سورونك اوکنه کلدی ، دوردی . باتنی هوادە طوتەرق میدان اوقویوردی . عمرك قازی خصمنك بو حرکتنه ، بر مدت غاغاسنی چاموردن چیقارمایەرق حیرتله ، سکونتله باقدی ؛ صوکره اوپ اوزون بوینی بر ییلان کبی یرده سورویەرك قوشدی . ایصلاق کبی بر سسله تیصلادی .

درحال طوتوشدیلر .

کنارلری بر ایکیجه دسترەیه بکزەین دیشلی غاغالریله بربرلرینك قناد باشلرندن طوتمشلر ،

یردن قالقوب قالقوب سرت ، کسکین قاناد ضربه‌لریله ووروشویور ، دوکوشویورلردی.
دیشیلر ارککلرینك آرقه‌سنه برصیرایه دیزلمشلر ، بویونلرینی‌عینی یوکسکلکده اوزاتمشلر،
سرسم ایدیجی برشماته ایله متصل باغریبورلر ، ارککلری غوغایه تشجیع ایدیبورلردی .

حولی طوپلاشان آدملری آرتق آله‌مایوردی . مدرسه‌نك صیرا اودالرندن صاری
بکیزلی ، قرسزکوزلو چومزلر ، انجه ، صاریقلی قافالرینی صاللایوب برر برر چیقیور ،
«میدان آچیك ، میدان‌آچیك!» دییه باغیران آدملردن احترازاً کریلره صوقولویوردی .
برآرالق هودوك بیدیکی‌ضربه‌لردن سرسمله‌شیرکبی اولدی ، سنده‌له‌دی، غاغاسنی چکدی؛
شمان قاچمق اوزره ایدی؛ حتی چوجوقلر کوله‌نك بیتدیکنه ذاهب اوله‌رق معتاد سسلرله
هایقیریشدیلر . لکن دیشیلردن بری ، بر ضعیف قاز صیراسندن آیریلدی ، کندیسنی
اورته‌یه ، پهلوانلرك آراسنه آتدی . بو ، عطارك قازینه کندینی طوپلامق ایچون وقت
قازاندیردی. تکرار طوتوشدیلر . خلق «آفرین‌دیشی‌یه» ناصل‌ده قورنازمش، کیشیشنی
قورتاردی » دییه سویله‌شیورلردی .

عمر ، کنارده ، یوزی قیپ قرمیزی، آغزی کیلدلی باقیور، اورته‌ده بربرینه کرفت
اولان شوایکی قازدن کندیسنککنی آییردایده‌مه‌یرك «نه‌دیدم‌ده‌قاریشدم» دییه‌ئوزولویور،
پشیمان اولویوردی . حکومتدن‌چیقان ویرکو مأموری، محاسبه کاتبی بیله ، یوللری‌تصادف
ایتدیکندن دورمش سیر ایدیبورلردی ؛ دوپان قوشوپوردی . یولك اورته‌سنده
آرابه‌لرینی بیراقان قاغنیجیلر ئووه‌ندیره‌لرینه دایانه‌رق سیره کایورلردی . شادروانك
دیره‌هرینه صیرالانان چوجوقلر « هله‌بره ، هله‌بره ! » ندالریله هایقیریشیورلردی . ایکی
قاز اون دقیقه‌در ، اولا دیشیلرك ، صوکره‌ده خلقك چیزدیکی ایکی دائره اورته‌سنده
آلت آلته ، اوست اوسته دوکوشمکده دوام ایدییوردی . حولینك اولودوتلری
صو‌توقدن قاورولمش ایصلاق یاپراقلرینی بو پرهیجان ذیروحلرك تپه‌سنه ساکن ساکن ،
بویوك برحضور ووقارله متمادیاً سرپیوردی .

آرتق‌قازلرده مجال‌قالمامشدی. قاناد وورمق‌ایچون قالقیشلرنده سنده‌لیوب‌دوشویورلر،
صوکره زورلقله تکرار طوتوشیورلردی . فریاددن دیشیلرده یورولمشدی . ایچلرندن
بعضیلری نشیده‌جیلکدن وازکچه‌رك قورویان غیرتلاقلرینی چامورلو صولرله یودوم‌یودوم
ایصلاتیورلر ، اوزاقلاشیورلردی .

هودوك قاچمق اوزره ایدی؛ قانادلرینی‌آچامایور، غاغاسنی طوتدوره‌مایور، اینن سله‌لر

آلتنده نفس آلاماىوردى . شيمدى‌يه قدر ميدانى بيراقمايشنه هركس شاشيوردى . بر آره‌لق يره‌برده‌وه كبى كوچدى . اوطوردى ، ديكله‌نيوردى . عمرك قازى ايشى بيتيريورمك ايچون تپه‌سنده خروسلانمش ، قاناد ايندريبيوردى . بو ، يا كلش برحركتدى ، وده ديكله‌نمه‌ليدى . اشرف آغا ، عمرك يانمه ياقلاشوب « بونه عجميلك ! » ديدى .

شيمدى هودوك قالقيوردى ؛ ياقاچمق ، ياخودده صوك قوتى صرف ايتمك ايسته‌يوردى . دوكوشك الك مراقلى صفحه‌سيدى ؛ خلق نفسنى طوتيوردى . بونه مجالسز ، نه‌درمانسز برقالقيشدى ؛ ايكى قاناد بيريتيز قاچه‌جغى بللى‌يدى ؛ عمرك قازى‌ده بونى آكلامش ، تپه‌سنده بكله‌يوردى . لكن اويله اولمادى ؛ اولكى ديشى ، پهلوانك – وكيليسى‌ينه برغيرت ، برفداكارلق كوستردى ، اورته‌يه آتيلدى ، اركك‌نه صوقولوب هايقيردى . بو ، برايقاظنداسيدى ، هودوك دامارلرنده قالان صوك قوتله غاغاسنى خصمنك غيرتلاغنه ياپيشديردى . بربرآرقه‌سنه اوچ قاناد ووردى .

خلق باغيرمشدى .

عمرك قازى ، بوينى اوزاتمش ، سريع آديملرله قاچيور ، لكن هودوك غلبه‌سندن بوس بوتون قوتلنه‌رك آردندن قوشيور ، آرايه كيرمك ايسته‌ينلرى عطار منع ايده‌رك « بيراقك وورسون ! » ديوردى . نهايت يتيشدى ، يره‌باصديردى ، تاتپه‌سندن دورت ، بش توى يولوب بيراقدى . شيمدى غاغاسنك دسترسنه چيقمش قالمش برتويله هودوك سرغوجلانمش كبى مغرور دونيور ، ايكى سورونك‌ده ، قاز عادتجه كنديسنه ، غالبك آرقه‌سنه التحاق ايديورن ديشيلرينى پيشنه طاقش شادروانه دوغرو مظفرانه كيديوردى ...

رفيق خالد

سلمى سن ده اونوت ياوروم

بر آقشامدى أويمزه اجل قاناد كرمشدى ؛
آنه‌كى بر جلاد كبى ووروب يره سرمشدى .
ئولوم ايله پنجه‌لشه‌ن بر حياتك كولشى
سكز ييلدن صوكره ديمش ، نهايته ايرمشدى .

آدالرك ده کیزنده باتان آقشام کونشی ،
سونوك اولکون ایشیغنی چاملقلره دوکمشدی ،
أوده یوقدك ، صوکره کلدك ؛ داغده ، قیرده کزمشدك ؛
لکن بیلمم بویوقلغی نردن ، ناصل سزمشدك ؟
کوزل آلا کوزلریکه بر اوکسوزلك چوکمشدی .

کوز یاشمده دهشتلی بر سر آرایان کوزلرك
ایصسز قالان وجدانمه تارا کلقلر سرپردی .
« بابا ، آننەم نرده ؟ » دیدك ، هپ تویلرم اورپردی ؛
خنجر کبی تاروحمه باتدی یامان سوزلرك .

اوکون ، بوکون «آننەم نرده؟» دییه بعضی صورارسك
کولومسرم ، کوز یاشلرم ساکن ساکن آقارکن ،
اوزاقلرده برشیٔ آرار ، افقلره باقارکن ،
نم دالغین کوزلرمده خیالنی آرارسك .

اوطالعسز بیچاره‌یی باق بن بیله اونوتدم .
کوکلمده‌کی ایکلتی‌یی نیلرله اویوتدم ،
اونوت قیزم ، سن‌ده اونوت ، آ کمه آرتق آدینی !
یاباتجیدر بزه صورمه او زواللی‌قادینی .

صورمه قیزم ، صورمه یاوروم ، بن‌ده بیلمم نرده‌در ؟
اونی اورتن قاره طوپراق بر قارا کلق پرده‌در .
« او آغاجلر ، نره‌سیدر ؟ » دییه صورمه کوزه‌لم !
کل سنکله یایه یالکز چاملقلرده کزه‌لم !

او آغاجلر ، باتوب کیدن کونشلرك کولکه‌سی ،
اوسرولر ، خیال‌اولان وارلقلرك اولکه‌سی .
باق بویانده دها دلبر فدانلر وار ، قوشلر وار .
بیاض ، پنبه چیچك آچمش کلین کبی آغاجلر .

بهار اولمش ، باق هر یره حیات نوری صاچیلمش
کوز یاشلرك دوكولدیكی یرده کللر آچیلمش ؛
کونش سنك ؛ بهار سنك ؛ باق سنده بر چیچکسك ؛
کولمك ایچون یارادلمش بر سویملی ملکسك !

کولکه بنم کوسکون کوکلم او کولشه اوزه‌نسین ؛
سسسز داغلر قهقهه‌که جواب ویرسین ، بزه‌نسین .
ئولوم شکلنده‌کی سرك معناسنی دوشونمه ،
کولکه کبی بر وارلغك رؤیاسنی دوشونمه !

صباحی یوق ، نهایتسز قارا کلقلر ایچنده
بر قیویلجیم کبی بر آن بالیریرز ، سونه‌رز ؛
وارلق بودر بنم ایچون حتی سنك ایچونده ..
« بر حقیقت وارمی ؟ » دیرکن ، بر خیاله دونه‌رز !

نیجه یوزلر کوردم کیدی ، بن اونوتدم بس بللی ؛
هر چهره بر خیالتدر بو سوره کسز رؤیاده .
اونوت یاوروم ، سن ده اونوت بو ئولوملو دنیاده
هر جفایی اونوتمقدر بزلر ایچون تسلی .

صوك بهارك ماتمنی کوزلرمده اوقومه ! . . .

رضا توفیق

جانلی و نولو خرابه‌لر

برزمان ، توپ کزمکدن ، کتابه اوقومقدن و مرارلق سیرانی یاپمقدن لذت آلمشدم ، و کونده شهرك خراب کوشه‌لرنده و خندیه یکسان محله‌لرنده وقت کچیرمکدن عین ذوقی

آلیوزم . وقتیله سن بردنیا اولان یرلرده شیمدی سروی غمی و کوکل کدری چوکمش بر آخرت حالی وار .

جنکللرده خرقهٔسعادت آرقەسندن دەکزە قدر ایکی بویوك صیرتی أوسز و انسانسز براقان یانغین یرلرینه باقیوردم . صباحدن بری برابر کزدیکمز آرقداشم دالغینلق آرەسنده اوموزمه ووردی :

— بوشهر ، برزمان مسکوندی ؛ هرییقلمش باجانك آلتنده ، سونوب کیتمش بر اوجاغك خرابەسی وار ، دیدی .

قاراکلغه آلیشان کوزلرك اوزاق‌ییلدیز ذرەلرینی کوردیکی کبی ، بوسوزدن صوکرەده شو ئولو خرابەنك اوستنده بیکلرجه اوفاق خرابەنك قایناشدیغنی کوردم ، یوللر اوزرندن صیقیشوب طوپراغه دونمش کول ییغینلری قالقدی ، هرباجادن بردامله دومان توتدی ؛ بویونلری بوکوك بیك‌دورلوار ککله بللری بوکولمش بیکلرجه‌قادینك آقین‌آقین، چاپراشیق کوشەلردن تخته قاپیلی ، آلچاق دیوارلی مسکنلره دوندیکنی سیرایتدم .

یاواش یاواش شهزاده جامعنك اوکنه کلدك ؛ حولی ، اویناپان چوجوقلرله ، صوك جماعت یرنده چومەلوب سیغارە ایچن قادینلرله، معبدك‌ایچی اویناماق ایچون قوتی وچوق یمك ایچون درمانی اولمایان اهالی ایله دولویدی ؛ آرقداشم : ـ ایشته اوخرابەنك‌خلقی.. دیدی . هپسی اندیشەسز ، حیاتدن ممنون! چونکه یاغمورصیزمایان بردام‌آلتی، آقشاملری ایکمك کوفەلری کیرن برقاپی وار . امینم‌که هیچ بری بورایی ترك ایتمك ایستەمەیور . تنفس، هوانی صیجاق طوتیور ، انسان صیقلی وجودی ایصیتیور. راحت ایتمك ، یمك وممنون اولمق ایچون اللهك أوندن دها امین بر وارمی ؟

صوکرە جادەدن کیچ وقت عائلەلرینه دونن شهرلیلر آراسنه قاتیلدق .

شیمدی برناشقه خرابەدن کچیورز ، دیدی . بواسانلر برزمان بختیاردی ؛ میوەلر، آغاجلرینك داللری آراسنده یاشادقلری کبی ، اونلرده عصرلرجه بودجەنك فصللری ایچنده یاشادیلر ؛ بزم‌بودجەمز، شهرلیلر ایچون بروقف ایراددر. اسکیدن بری شهرلر، مطبع کویله منبت طوپراغك انشا ایتدیکی عمارتلردی . هر آغاج برخزانه راست کلیر ، هرنیمانك برنهایتی واردر ... آرتق بومیوەلر دال اوستنده دەکل ، ایراد ، منبع تارمار اولمش برسوکبی جوشارکن صیزییور ، طاشارکن توکەنیور . دوشن میوەلره چوروملك مقدر اولدیغی کبی ، شیمدی طاش کنارنده صیزینتی ایله ایصلانان بودوداقلرده برکون کونشله چاتلایەجق .

بر وقت سویله‌ین دوداقلردن ، بر زمان کولن کوزلردن خبر ویرن شو تارمار انسان خرابه‌سنه باقدم . چوجوقکن بوغازك انکین یالیلرنده ، چاملیجه‌نك تر وتازه کوشکلرنده سسلرینی دویدیغم شهر آدملری بلکه یولجیلرك آراسنده‌یدی . وحیات بر بهارلق عمری اولان چیچکلر کبی صولدی؛ چونکه ، بهار نهایت بر موسمدر وهر موسمك یولی اوستنده سیاه وده‌کز تشنه‌سی موسملر واردر .

زواللی شهرم ، صوك دمنده خسته‌لانمش انسانلر کبیسك : بوخسته‌لق هر کون ، بر ضعیف کوشه‌کی بولویور ویرله‌شیور . بر دردکه دوغوریور ، دوا ده‌کل ، تشخیص یتیشمه‌یور ! آکلاشیلیورکه شو آلتون ظرفك آلتی چوروممش ، داغلمش بر اخشاب پارچه‌سیدر ! .

فالح رفقی

اولومندن صوکره

آه او کوزلرکه نکاهمده بوکون کریه‌لری . .
شهپر ماه کریزان سوورونن بر یولدن
چوریلوب بنده قالان صوك نظری
صانکه بر کوکب هجراندی اوزاقلرده باقان ؛
او نظرلر کیجه تنویر غرام ایتمیه‌جك .

اودوداقلرکه بوکون بربوروشوق توزلو چیچك ؛
کفتکوی لب فرقتله بورولمش دره‌ده ،
کیجه‌لر اشك مکوکبله باقان مشجره‌ده ؛
ماه هجران ایله بلبلله‌شه‌رك
اودوداقلر بنی « سیرت ! » دیه یاد ایتمه‌یه‌جك !

آه او اللرکه یشیل کولکه‌لی بر پنجره‌دن
اوزانوب کندینه بر کل قوپاریرکن دها دون ،

ایکی کلبرك خزان اولدی بوکون .
بر مکوکب شب رؤیایه وداع أیلرکن
آیریلان أللرمز بر دها برلشمه‌یه‌جك ! .

پای نازکله خیابان تلاقیده سحر
وقتی بر لانهٔ سودایه ترددله کیدن
نازلی برجفت کبوتردی ، چمنلرده کزر ؛
شیمدی یورغون اویشیل یوللردن
بکله‌ین وعدملاقاته شتاب ایتمه‌یه‌جك .

آه اوکلبرك مشامك ، اوصیجاق کونلرده
بنبه لیلاقلرك انفاس حریرینندن ،
تا اوزاقلرده‌کی کلبنلرده
داغنیق کللرك آشفته ، آجیق کوکسندن
دویولان نکهت روح آوری‌شم ایتمه‌یه‌جك !

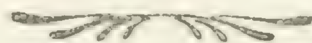
آه اوکوزلر بکا توجیه نکاه ایتمه‌یه‌جك ،
او دوداقلر کیجه مهتاب ایله سویلشمه‌یه‌جك .
آیریلان أللرمز بردها برلشمه‌یه‌جك ،
آره‌مزدن آجی برباد خزان أسدی بوکون ،
ای نهالنده داغلمش دوکولن نازلی چیچك !..

حسین سیرت

وزنی : فاعلاتن (فعلاتن) فعلاتن فعلاتن فعلن

شهپر : قوش قانادینك ان بیوك الك اوزون تویلری. شهپر ماه: قوسه بکزه‌تیلن آیك بیوك قانادنده‌کی اوزون تویلر ، منظومه‌نی کلمه‌لرك یالکز بولغت معنالرینه باقه‌رق ایضاح ایتمك کوچدر : « شهپرماه لرزان » ، ترکیبندن تولمك اوزره بولنان سوکیلی بروجودك مراد اولنمه‌سی احتمالی چوقدر؛ «فکره کوره » ماه » « سادهجه «آی» معناسی ویرملك

دوغرو ده‌كلدر . آغراء : شدتلی محبت . شذ : (الفك فتحی شینك وكافك سكونیله) كوزیاشی . مكوكب : ییلدیزلی . مشجره : آغاجلق . كلبرك : كل یاپراغی . لانه : یووا . كبوتر : كوكرجین . مشام : بورون ، قوقلامق قدرتی . حریر : ایپك . نهال : دال .

كوزه‌ل ، ایی ، دوغرو سوزلر

وطن سندن حیات اومار ؛
سن یاشارسه‌ك اوجانلانیر !
وطن ایچون ئولمك‌ده وار ،
فقط بورجك یاشامقدر ! .

توفیق فكرت

*
* *

اوزاقدن كوردیكم برمناره‌نك منظره‌ٔ یتیمانه‌سی بنده برچوق تأثرات حزینه حصولنه سبب اولدی . بكا اویله كلیوركه نجموهلالله مفارق ومجاور اولمایان هرمناره‌ده بربیكسلك آغلار ! ایللوستراسیونك استانبولده اوقودیغم نسخه‌لرندن برنده بررسم كورمشدم : كرید عصاتنك آده‌ده خودبخود یونان بایراغی كشیده ایتمه‌لرینه مقابل ، حانیه لیماننه قریب برمناره‌یه‌ده برمؤذن عثمانلی بایراغنی چكیوردی .

شو ایكی علم دین وسیاست آره‌سنده‌كی توأمیتی اوحقیقی مؤذن قدر هیچ برديپلومات بومرتبه‌ده بلیغ وموجز ایضاح واثبات ایتمه‌مشدر .

سلیمان نظیف

*
* *

ناموس ایله عرفانی یقیشمزمی مكافات ؟
اقبال یولی كرچه « كمال » ك قاپانیقدر .
چوق آق كوره‌مزسه‌ك‌ده صاچنده صاقالنده
الحمدلله یوزی آق ، آلنی آچیقدر !

نامق كمال

*
* *

کویلرده بالخاصه آقشاملر ، رقص وافسانه‌یه تخصیص اولنور : غروبدن صوکره ایشلرندن ارککلر قازمه‌لری و قادینلر ایکلری آتارلر ؛ طوپ آغاجلرك آلتنده تازه‌لر چومه‌لیر، اختیارلر اوطورر؛ قوشلر آرتق صوصمش ویاپراقلر کولکه‌لرینی طوپلامشدر. قولوپه‌لر آراسنده برر چوخه پارچه‌سی کبی خاولی وساکت یاراصه‌لر دونرکن یابیله‌زیکلر سیقیردایه‌رق کنج اللر بربرینی طوتار وشمررقصه باشلانیر. یاخود مداح، داستان‌روایاتدن برصحیفه آچار. قوزولرك مه‌له‌مه‌سی کسیلدکدن صوکره برنسلرك ماجرای قلبنی، چوبانلرك حکایهٔ هجرانی دیکله‌مك برتفدیٔ حسیاتدر. مداح، اوغرام وفرقت ماصاللرینی سویلرکن سکوت اطراف اوقدر ده‌ریندرکه یالکز کویلولر دکل، بوتون کوی، بوتون اووا، حتی قاواق داللری آره‌سندن آی وسکود یاپراقلری اوستندن ییلدیزلر دیکله‌یورصانیرسکز ...

جناب شهاب الدین

نجدك اعماقنه دالمش، ایکی آیدن بریدر،
قوجه برقافله ، مجنون کبی ، خائب ، خاسر ،
قوشویور ، مرحمت ایت ، بادیه‌دن بادیه‌یه ..
کوردورم برکون اولور خیمهٔ لیلایی دییه !.

محمد عاکف

برکوی چیفتجیلرینك برشهر خلقنه معیشتجه ایتدیکی خدمتی بردولت ابراز ایده‌مز؛ برمعمورهٔ چیفتلکك هوای تطهیرایله حفظ صحتجه حاصل ایتدیکی فائده‌یی برقاچ اجزاخانه حاصل ایده‌مز.

عطالت انجنده سفاهت، مزارستانه قورولمش برمجلس عشرت کبیدر. اوکا ملازمت ایدنلر جسمانی هردورلو مضرتنه اوغرارلر. فقط نشاطه بدل حزندن باشقه روحانی برتأثیرینی بوله‌مازلر.

شهراه ترقیده زمانك مساعد اولدیغی منزله‌یه آز چوق اوزاق بولنمق ، لعفنه باشلامش اموات آره‌سنده قالمقله برابردر .

قیمت کاری ایکی جزئی بربرندن آیرمقدر ، اونی یتیشدیرمك معرفتك همتنه توقف ایدر .

نامق کمال

انسانی کوروب اریکه پیرا ،
لازمی تذلل ومدارا ؟

عبدالحق حامد

***

نقصانکی بیل برایشه یا باشلامه اول ،
یا باشلادیغك کاری پذیرای ختام‌ایت !

ضیا پاشا

***

حق پرستم ، عرض اخلاص ایتدیکم درکاه بر ،
بر نفس توحیددن آیرلمادم . . الله بر !

معلم ناجی

***

وقتیله خاکه باصمایان ارباب دولتك ،
شیمدی عظام دست وسری خاك راهدر !

عونی

***

بدبخت آکا دیرلرکه النده جهلانك
قهر اولمق ایچون کسب کمال وهنر ایلر !

شناسی

***

یورو دریا دل اولوب أیله تحمل ، بوقسه
روزکارك اوکنه دوشمه‌ین آدم یورولور !

***

عصرك اَي اونوتما ، بارقه‌لر عصر فیضیدر ،
هر بیلدیریمده بر کیجه ، بر کولکه دهوریلیر !

توفیق فکرت

مجادلهٔ حیاتده احراز غلبه ایچون داغلامه قفا لازمدر : انسانلرده قوچلر کبی قفا قفایه دوکوشورلر .

هر نمایش صونوقدر ، نمایش اخلاق . . . ایکرەنج !

مرحمتدن مرض چیقار ، دییورلر ؟ تیفوسلی بر کهلهیی ایجیتهمهیهجك قدر مرحمتلی یسهکز ، دوغرودر !

جناب شهاب الدین

محو وافنا دهکل ، اصلاح بشردر مقصود :
شمعی اطفا قولای اما که نه کوچدر اشمال !

شناسی

بر کون یاپهجق فن شو سیاه طوپراغی آلتون ،
هر شیٔ اولهجق قدرت عرفانله . . . ایناندم !

توفیق فکرت

باعث شکوی بکا حزن عمومیدر کمال ،
کندی دردی کوکلمك بالله کلمز یادمه ؟

نامق کمال

نهدر لزوم ظهورم بو خاك اسفلده ،
غریق اولوب کیدهجکسهم محیط نسیانه !

عبد الحق حامد

اونوت فلاکت شخصیهڭ مسببنی ،
فقط حقارتی عفو ایتمه والدهڭ وطنه !

پایکی سوزان ایدر دقتله باص کیم راهکه ،
قلبنی آتمش بکرکن آشنالردن بری !

نامق کمال

*
* *

فطرت بشر، نه‌قدر لاقید وبی وفا اولورسه اولسون، هرقوم‌وانه‌انك تبجیل ایتدیکی مقدس برفکر واملی یولنده : وطن یولنده ، دین یولنده فدای جان‌ایدنلر، وطنلرینك سطح خاکندن وطنداشلرینك حریم صمیم یادینه انتقال ایدرلر ، طونه‌دن عمانه قدر شو مبارك دیارك هرطرفنده دوکولن قانلریله تاریخ ملیمزی یازمش اولان شهیدلرده بزم هم وقایعنامهٔ موجودیتمزده هم قلبمزده یاشایه‌جقدر .

سلیمان نظیف

*
* *

بن بویله باقوب دورمایه‌جقدم دیلی باغلی ،
اسلامی اویاندیرمق ایچون هایقیره‌جقدم . . .
بر شیئدی بنم خلقتمك غایه‌سی : فریاد !
صوصمق‌که دوشونمکدی ، بن اوندن پك اوزاقدم .
هایقیرمادم « ایللر دویه‌جق صوص ! » دیدی هرکس ،
اغیار اویانیقمش مکر اطرافه باقدم !
فریادیمی آرتق بوغه‌رق نعشنی طوتدم ،
بیك پارچه ایدوب شعریمه کومدمده براقدم .
سیللر کبی هیهات طاشوب کوکره‌یه جککن
هیچ چاغلامه‌دن کیزلی ایتن یاش کبی آقدم !
بوقدر المدن شو صاغیر قبه‌ده بر ایز ،
ایکلر صفحاتمده‌کی خسران بیله سسز !

محمد عاکف

*
* *

نه قدر اقتدارلیکز اولورسه اولسون، أمیر، بلکه عربستان قابلانلرینك دیشلرینی، طیرناقلرینی سوکرسکز؛ فقط بنم اعصابمه دوقونه‌مازسکز؛ بلکه یام یام سورونرینك هجومنه قارشی کلیرسکز؛ فقط بنم قارشیمه کله‌مزسکز. بلکه کوکده پاتلایان طوپلری صوصدورر، طوفانلری، صرصرلری دیندیرر، سیللری، سیاله‌لری دوردوررسکز؛ فقط بنم ملتمدن عکس ایدن بو آه واینینی، وطنمدن کلن بوکوز یاشلرینی دوردوراماز، دیندیره‌مزسکز!

عبدالحق حامد

* * *

قیزلرینی اوقوتمایان ملت، اوغللرینی معنوی اوکسوزلکه محکوم ایتمش دیمکدر؛ خسرانته آغلاسین!

توفیق فکرت

* * *

طوپراقده کزن کولکه‌مه طوپراق چکیلنجه،
کونلر شو هیولای ده ایرکچ سیله‌جکدر.
رحمتله آکیلمقده‌در اما ابدیت،
سن‌سز یاشادم، کیم بنی نردن بیله‌جکدر!

بر جانلی ایزك وارسه بر اوستنده سیلنمز؛
ئولسه‌ك سنی صیرتنده طاشیر طوپراغك آلتی.
أی کولکه‌دن امید وفا أیله‌ین انسان،
قاچ کون سنی خاطرلانه‌جقدر شو قارالتی؟

محمد عاکف

* * *

طارقپسند اولان بعض ذواتك بنم بر دها «طارق» قوتنده براثر یازه‌مایه‌جغمه ذاهب اولدقلرینی کندیلرندن ایشیتمشدم. بوذهاب، نه‌درجه‌یه قدر مصیبدر، بیله‌مم؛ دیدکلری قوت «طارق» نامنده‌کی اثرده‌ده‌کل «طارق» نامنده‌کی سردارده اولسه کرکدر. اصل جالب استحسان اولان مزیت، بومؤلف عاجزك سنوحاتندن زیاده اندلسی فتح ایدن موسی بن‌نصیر ایله طارق بن‌زیادك فتوحاتنده‌در. بناءً علیه «حامد» بردها، برطارق

يازه‌ماز » ديمكدنسه « طارق بن زياد ايله موسى بن نصير اسپانيايى بر كره دها فتح وتسخير ايده‌مزلر » ديمك دها دوغرو اولور !

بحث ايتمه بكا دغدغهٔ يأس واملدن ،
اول تجربه‌دن نزد كاملده فنا وار .
آزاده سرم غائلهٔ شوق وكسلدن
مادامكه انجام حوادثده فنا وار !
« موسى » يه نه‌غم ضربهٔ جلاد اجلدن ؟
عمرنده فنا وارايسه نامنده بقا وار !
هرويرديكى چيقمقده ايكن عاقبت الدن ،
دنيا بوقدر رغبته اولسونمى سزاوار ؟
مقصود بودر ايله‌ديكم سعى وعملدن ،
« موسى » ديديلر قبه‌ده برخوشجه صدا وار !

جمعيت بشره تفرقه‌لر ويرن غرضدر! غرض، ايكى حكمدار مسالمتكارك حضورسلطنته چيقار ؛ برينك مملكتنى وسعتلى، معموريتلى كوسترر؛ ديكرينه تجاوز وتخريب ايتديرمك ايستر. اوته كينك قدر ومرتبه‌سنى عظيم وعالى بيلديرر ؛ اولكنه تسلط وتحقير ايتديرمكه اوغراشير . غرض ، ايكى علامهٔ جليل القدرك مجلس فضيلتنه وارير، برينك قدرينه خلل، برينك حيثيتنه نقيصه ويرر . غرض ، ايكى وزير سياستپرورك كلك عرفاننده كيزله‌نير ، هركسى ايكيسندن‌ده تنفير ايدر . ايكى سردار جنكاورك سيف جلادتنه ياپيشير؛ بربرندن ايكيسنى‌ده دلكير ايلر. غرض، ايكى يار خوش اطوارك چمنزارتعشقنده كزينير ؛ برينك حسننده قصور ، برينك عشقنده نقصان كوسترر . ايكى عيال وفادارك خوابكاه انسيتنه صاقلانير ؛ برينك مزاجنه حدت ، برينك طبيعتنه برودت القا ايدر .

غرض ، ايكى شاعر ساحرك ديوان طبعنه كيرر ، برينه ديكرينك مدحيه‌سى حقنده هجويه‌لر سويله‌تير ؛ ديكرينه اولكينك مذمتيله صحيفه‌لرينى تلويث ايتديرر . ايكى استاد ماهرك تدريسكاه معرفتنه صوقولور؛ ايكيسنه‌ده بربرينك عليهنده درس ويرديرر؛ تعليم وتدريسه بدل ايكيسنى‌ده القاى جهل وغفلته سوق ايدر. والحاصل غرض، يالكنز وجدانلره كيره‌مه‌ين غرض — چونكه اوجنتدن اوابليس مؤبداً طرد اولنمشدر — مدعى صلاحيتيله محكمهٔ ديانته، سفير صفتنده مجلس دولته ، معارض جسارتيله شوراى ملته ، عابد قيافتنده موقع تقوايه

كيرر ؛ لطف بيان كبى لسانه ، ذوق وهجران كبى قلبه ، حسن وآن كبى وجه وسيمايه كيرر . زمه‌ديكى يار ، كزمه‌ديكى ديار ، كورمه‌ديكى ، كيرمه‌ديكى بر قالماز ؛ ابن نصير ايله ابن زياد آراسنه كيرمش چوقمى ؟ .

عبد الحق حامد

بعض محررلره دائر

احمد حكمت . — ١٣١٠ [١٨٩٤] تاريخنه ياقين زمانلرده ملكيه ، طبيه ، غلطه سراى كبى يارين ايچون خلق آراسنه يكى فكر نشر ايده‌بيله‌جك مكتبلرده اوقومش ياخود خصوصى تحصيل كورمك صورتيله اوروپا لسانلرندن برينى اوكرنمش بعضى كنجلردن مركب بر زمره يتيشدى ؛ اينجه ، دره‌رين هيجانلى حسلرى وخياللرى حاوى ، كوكلى ، احتياجه كوره ، ايصيته‌رق ، تيتره‌ته‌رك ، اوقشايه‌رق طاتلى طاتلى اوربرتن كوزه‌ل يعنى ادبى يازيلريمزك شكلنى ده كيشديرمكه باشلاديلر . بو زمره‌نك نثرده بويوك محررلرى خالد ضيا ، جناب شهاب الدين ، محمد رؤف ، سليمان نظيف وحسين جاهد بكلردى ؛ احمد حكمت بك ده بو استادلردن برى اولمشدى . اوزمان غزته‌لر ، كتابلر دها زياده كلمه سلطنتلرى ايچنده ، پارلاق آهنكلى اثرلرله دولو ايدى ؛ كمال ، حامد واكرم بكلردن قالان لسانى ساده بوله‌مازدق ؛ « ادبيات جديده » ، شكل وافاده كوزه‌للكنده‌كى آهنكه وارمشدى ؛ اوروپا حتى بالخاصه فرانسز تأثيرينه دها فضله قاپيلمشلردى ؛ حكايه اصولنه واقفديلر ؛ يازيلرى شعرلى ، قيوراق اختالرله سوسلو ايدى . خالد ضيا ، جناب شهاب الدين وسليمان نظيف بكلرده ، بربرندن فرقلى مزيتلرى حائز ، قويو ، دلبر ، قدرتلى ، بعضاً ده فضله مادى اعتنالى برافاده موسيقيسى واردر . بونوع صنعتلرى دوشوتجه احمد حكمت بكى اونلردن آيرلمش بولويورز . حكايه‌لرى ساده‌لكه ياقيندر : حسى ، شدتله صيچاق بر فوران حالنده قاينامايور ؛ الهاملرنده‌انكيلره دوشمش كوروتمز ؛ خيالى اونلر قدر قوتلى وقويو ده‌كلدر . افاده‌سى ، اطرافمزده‌كى شفاهى طبيعيلكه دها زياده اويويور . كچن سنه « عائشه‌جك » ى ، « اوزومجى » يى ، بر حرب مكتوبنى اوقومشديكز . بو جلدده « بكنم » ى كورديكز . آرتق اسلوبنى يعنى شخصى يازيلرنده‌كى اوصافى آكلايورسكز . كلمه‌جيلكدن زياده حسك اينجه‌لكنه باقار ؛ خيالنك حدودى كنيش ده‌كلدر ؛ طبيعيلكه ياقلاشير ؛ بزه ايلك دفعه « حسب حال » ه عائد اورنك كوسترن خالد ضيا بكدر ؛ فقط بو نوعدن اڭ زياده خوشه كيدن نمونه ، احمد حكمت بكك « بكنم » ى اولمشدر . أيى انشاد واداره ايديلنجه اوقويانلره ، ديكله‌ينلره حالا نشئه توزيع ايديله‌بيلير .

« خارستان » اسملى كتابى « ادبيات جديده » نسلنك كوزه‌ل بر كوچوك حكايه كلياتيدر ؛ تفرقه صورتيله چيقان « كوكل خانم » ى رومانندن زياده علمى وملى بر قيمتلى سياحتنامه‌يه بكزر .

احمد راسم . — دارالشفقه‌دن مأذوندر؛ قرق سنه‌یه یقین زماندن بری محررلك ایدییور؛ بزده اجتماعی مسلكلر قطعی بر اختصاصله هنوز بربرندن آیریله‌مامشدر : حكومتك یاردیمی خارجنده سربست ایشلره آز كیره‌بیلیورز ؛ غزته‌لرده صرف قلمیله یاشایان اون كشی كوستره‌مه‌یز؛ هر كون مقاله یازانلرك بك چوغی دولت قپوسنده مأموریت آرامق ضرورتنده قالمشدر. احمد راسم بك، خلقك ایچندن یوكسه‌لمش ، قلمنك قدرتیله شهرت قازانمش بر محرردر : یازیلرینی قولای ونشئه‌لی اوقوتور؛ قارئلرینك تمایلی ، احتیاجلرینی بیلیر : مملكتك باب عالی افندیسی ، كویلوسی ، كلخن بكی، سوقاق صاتیجیسی كبی هرنوع طبقه‌یه منسوب اهالی‌یه عائد لهجه‌لری طانیر : مطبوعاتمزه دائر « قرق سنه‌لك قومدیه » اسمیله نشر ایتمكه باشلادیغی خاطراتی چوق قیمتلیدر : لسان قاعده‌لریله ، تاریخ حقنده یازدیغی اثرلردن مكتبلرجه استفاده ایدلدی . « اشكال زمان » فقره‌لری نشئه و لطیفه‌یله حقیقت وعبرتك امتزاجنه الك كوزه‌ل برر نمونه اولمشدر. بونوع حسب‌حاله یقین مصاحبه‌جیلكك بحق استادی صاییلیر ؛ كلفتسز یازار : اجتماعی، طبیعی منظره‌لره عائد مشاهده ذوقی چوقدر: موسیقی‌یی سوییور؛ شناسی واحمد مدحت افندیلرك اولدیغی كبی احمد راسم بكك‌ده بسته‌لنمش شرقیلری واردر . . .

توفیق فكرت . — ١٢٨٥ (١٨٧٠) تاریخنده استانبولده دوغدی؛ تحصیل دوره‌سنی غلطه سرای سلطانیسنده كچیردی؛ كمال وحامد بكلرك هیجانلرینه منجذب اوزون برزمان یاشادی؛ خواجه‌سی محمود اكرم بك كرسیده ، مطبوعاتده یكی صنعتك عصبی ، حقندن امین بر مدافعی ایدی ؛ اوقودیغی مكتبده فرانسز نفوذی واردی : بوذوق ایله اسكی ادبیاتمزك اراده‌سز بر اسیری كبی قالماسنه امكان یوقدی ؛ شعرلری انقلابه ، یكی ادبی اوصافی حائز حیاته مؤثر اولدی ؛ بشقه‌سنه تابع دوشونمك مزاجنه موافق دكلدی ؛ معارفده ، مرصادده چیقان ایلك یازیلرنده حامدك ، اكرم بكك نفوذی آچیق كورونیوردی : ثروت فنونی اداره ایتمكه باشلادقدن صوكره ماضیدن آیریلدی ؛ خصوصی تحسسلرینك مستقل اسلوب ایله معین حدودینی چیزدی : رباب شكسته ، وزنی باشقه هیجانلرله ایكلندی ؛ عروضك اسكی مطرد موسیقیسنده شفاف نغمه‌لر بولدی ؛ حسنی احتیاجه كوره ساكن ، نثره یاقین ادالی ، دوز اوقونغه مستعد جمله‌لر ایچنده كیزله‌دی ؛ بعضاده اعصابنك بوتون آهنكی دویوله‌جق قدر آچیق كوپوكلنه‌رك طاشقین چاغلایانلر حالنده وجدانلره دوكولدی .

پك كنج ایكن اندلسه عائد منظوم یاریم برتیاترو یازمشدی ؛ رباب شكسته‌سنده‌كی سها وپروین صحنه ترتیبنه یاقیندر ؛ لكن بو ایكی اثریله تماشا محرری كبی تحلیل ایدله‌سی قابل اوله‌ماز ؛ اوزاق عصرلرك خوشفون ، كورولتولی دستانلرینی هایقیرمه‌یور ؛ یالكز كوكلنك هیجانلرینی ترنم ایتمه‌دی ؛ حدودی خیالنك افقیله چرچیوه‌لنمه‌یوردی؛ الهاماتی روحنك خارجنه طاشمشدی. طبیعتك كوزه‌للكنی حس ایدییوردی ؛ اطرافنده قایاران حقسز چركین ماجرالردن تمیز اخلاق تعصبیله متنفردی ، سلطان عبدالحمید دورنده ظلمی قیرمق ، پرچالامق ایسته‌یوردی؛ سیس كبی عصبی دستانلری بو هیجندن انجیلنمشدی . وطنه وانسانیته عائد صمیمیتنی ثولنجه‌یه قدر محافظه ایتدی .

پك أبی بر عائله چوجوغی ایدی ؛ « قبر مادری زیارت » نده آننه‌سنك ماتمیله ایكله‌دی ؛ « آشیان پدر » نده باباسنه حسرتی حس ایدییورز ؛ « همشیره‌م ایچون » طالعسز، آجی حزن ایله سونن زواللی قیز قارده‌شنك هجرانیله صیزلایور؛ چوق وفالی برعائله رئیسی ایدی؛ اوغلنی ، برچوق منظومه یازه‌رق استقباله تودیع ایتدی ؛ فنا حسلری عفو ایتمه‌یوردی ، انفعالی سریع ودرینلدی.

متوازن برشاعر اولمشدی: مخیله‌سی فکریتك علیهنه فضله نسبتسز، انکشاف ایتمه‌دی. تیتره‌ین حساسیتی ایله مرضی، چیلغین صرعه‌لردن اوزاق قالدی. اسکی استادلرك ممتاز، شخصی تحسسلرینی غایت آچیق وصفلرله یزیبوردی: « آونك تصاویر » نده حامدی، ندیمی، نمریی، فضولی‌یی کندی صنعتلریله تصویر ایتمش بولویورز؛ « شرمین » نده آز شعرلی، خفیف آهنك ایله سوسلو کوچوك ساده منظومه‌لری وار: خلوقك دفتری، وطن، حق تحسسلرینك هیجانلریله دولودر؛ ربابك جوابی، ظالم تعرضلره مقابله بحرانیله متأثر، ایکلده‌یور . . .

جناب شهاب‌الدین. — پلونه قلعه‌سنك شانلی مدافعه‌سنده وطنی ایچون شهید اولان شهاب‌الدین بکك اوغلودر؛ ۱۲۸۲ (۱۸٦٧) تاریخنده دوغدی؛ طبیه‌مکتبنی اکمال ایتدکدن صوکره پارسه اوقومغه، تطبیقات کورمکه کوندرلدی؛ ادبیاتی سوییوردی؛ مثبت فنی مباحثه، اجتماعی حیاته، کوزه‌ل، طاتلی اثرلره، دوشونه‌رك تماس ایتدی؛ عودتندن صوکره مکتب رساله‌سنك باشنده چالیشدی؛ مختلف غزته‌لرده یازیلری نشر اولندی: مستقل، شخصی نفوذیله ادبیات جدیده‌نك اك بویوك استادلرندن بری کبی استقباله کچمك ایچون صنعتکارانه لیاقت کوستردی؛ فکرتك تأثیرینه تابع ومحتاج ده‌کلدی؛ خالدضیانك اکثریا وزون حقه‌لرله بغلی کرفت اسلوبی یاننده یازیلرینك انضباطی، آهنکی دها منتظم، بوکاو، طاشقین خیللردن زیاده متبسم ادبی استهزالرله ظریف، انجه افاده‌لری بالنسبه کسیك جمله‌لی، باکر ترکیبلری چوق، کلمه‌لرك موسیقیسیله سوسلو صحیفه‌لری یکی بر ثروت اولدی. قیمتلی بر مصاحبه‌جی قابلیتی واردر: « اوراق ایام » ی بو صفتله اوقویکز؛ زنکین، خصوصی کوروشلرینه بویوك بر قیمت ویرمك احتیاجنی قبول ایده‌جکسکز؛ « حج یولنده »، اوروپا مکتوبلری، آفاق عراق» اسملی کتابلری مختلف مملکتلرك سیاحت انطباعلریله دولودر؛ طبیعتك مادیلکنی خیالی بر کوزللك آرقه‌سندن پارلاق رنکلرله کوریور؛ صنعتده کوزه‌للك، طاتلی هیجانلرك طرفداریدر؛ بونلری ترکیبلی افاده‌لرده، عروض وزنیله یزان شاعرلرك کتابلرنده بولویور. بوسببله حامدی، فکرتی، خالد ضیا ومصیبی ظنی بکه‌نیر: « اوراق ایال » اسمیله نشر ایدیله‌جکی اعلان اولنان شعرلری کتاب حالنده چیقمادی؛ منظومه‌لرنده خیالنك زینتیله آهنکی حائز کوزه‌للکاری چوقدر؛ ساکن برکیجه‌یه سرپیلان حزین موسیقی‌یی خفیف شعر نغمه‌لریله سوسله‌یور؛ صوك بهارك ماتمیله دمریندن صیزلامشدی؛ قارلرك یاواش صوکره حدتلی بر روزکارله قامچیلانه‌رق حیزلی دوکولوشنی، طبیعتی کویا اولدیغی کبی کوسترمك ایسته‌مه‌رك، تصویر ایتمشدی؛ وزنه حاکمیتی فکرت کبی شعره یاقین، هردورلو حس وهیجان رنکلرینه کوره مبتدل ده‌کلدر.

یالان، کورأبه وکوچوك بکلر تیاترولرنده مصاحبه‌جیلکنده‌کی ظریف انجالری وار؛ تماشا یازمغه فضله اهمیت ویرمه‌یور؛ صحنه‌دن هنوز شرف وادبی دها امتیازی طوپلامه‌مشدر . . . .

حسین رحمی. — اسکیدن ایران تأثیری آلتنده منظوم، منثور برچوق حکایه حاضرلایان محررلر یتیشمشدی؛ اثرلرنده شخصی، خصوصی ده‌کلدیلر؛ کوروشلرنده نفوذ واستقلال آزدی؛ امرانزده باشلایان بر جمیتك بحرانلری، نشئه‌سی، هیجانی حس ایدلمزدی. تنظیماتدن صوکره نامق کمالك « جزمی » سی، « انتباه » ی، مدحت افندینك « لطائف روایات » کلیاتی، سائر رومانلری ونهایت سزائی بکك « سرکذشت » ی، « کوچوك‌شیلر » ی « رموزالادب » ی، نابی زاده ناظمك « سینه نسخ » ی، « زهرا » سی چیقدی؛ خالد ضیا بکك اثرلریله ماضی‌یی استقبالدن آییران برآبده یوکسه‌لدی.

«ادبیات جدیده» نك یاپی باشنده لسانجه حتی برآز ترتیبجه فرقلی حکایه‌لر یازلدی؛ حسین رحمی بك، قیمتلی براستاد نفوذیله ادبی رومان نوعنك اوك صفنه کچدی. خلقی طانیوردی؛ عربك، یهودینك، آرناوودك، قره‌مانلی بقالك، روم حدمتجینك... خصوصی لهجه‌لری ایچنده جانلی اوصافنی، قهرمانلرینك طبیعی سجیه‌لرینی کوستردی.

«عفت»ی براداها اوزرینه، التزام ایده‌رك آچیقلی یازمشدی: مربیه، تصادف، شیب سودی، حیاتدن صحیفه‌لر، قوپروقلو بیلدیز آلتنده ازدواج، مطلقه... بویله ده‌کلدر: کولونج، غریب صحنه‌لری چوقدر. قارئلرینی کنفته، کوچلکه صوقماز؛ اوزون وقعه‌لرینی طاتلی طاتلی کولدوره‌رك مراقله اوقوتور؛ یازیلری آچیق وطبیعیدر؛ کوزه‌للکه اعتنا حسی آکلاشیلماز. موضوع بولمقده، جلدلرجه اثر حاضرلامقده مشکلات دویمایور؛ چوق ولوددر؛ مملکتك اعتیادلرینی بیلیر؛ هرکسی کندی لسانیله قونوشدیرر. «اجر وصبر» دیکر بویوك اثرلرینه چوق بکزر. حیاتك توخاف جهتلرینی کوسترمکده ماهردر؛ ایسته‌نجه حکایه‌لرینه برآز مبالغه، حتی حس وفکر افراطی قاتار. هر قهرمانی مطلقا حیاتده اولدیغی کبی ده‌کلدر. بعضاً اوزون حکیمانه مطالعه‌لره صاپار؛ لذتی، لطافتی آراسندن لزومسز بر روزکار کچدیکی حس ایدیلیر. حکایه‌لری دائما طولغون، متوازن اعضالی بر انسان قدر متناسب کورونمز؛ مع مافیه نوعنك یکانه‌سیدر: استانبولك مختلف منظره‌لی حیاتنه، زنکین، فقیر أولرینه، مزار کوشه‌لرینه، ترامواپلرینه، واپورلره، ایصسز محله‌لره... کنیش نسبتلی، حقیقی یاشایشی الك أیی کوسترن کوزه‌ل برآینه طوتمشدر؛ زمانمزی یارینه قدرتله نقل ایده‌جکدر، اویله قوتلی بر قلمی واردر...

خالد ضیا. — ۱۲۸۲ [۱۸۶۷] تاریخنده استانبولده دوغدی؛ چوجوقلغنی ازمیرده کچیردی؛ منور برعائله آراسنده بویودی: پدری حاجی خلیل افندی شرقه عائد صنعت ذوقنی حس ایدییوردی. مملکتك فکری، اجتماعی برانقلابه احتیاجی واردی؛ اوروپاده‌کی علمی اصوله منجذب یاشامق چاره‌لرینی دوشونمکه باشلامشدق: یالکز تورکجه ایله الك مساعد شرائط آراسنده ذکامزك انکشافی تأمین ایدیله‌مزدی؛ محمد خالد بکی ازمیرده فرانسزجه درس اوقوتان مکیتاریست مکتبنه ویردیلر؛ تورکجه ایچون آیریجه خصوصی معلمدن درس آلیوردی؛ مکتبی اکمال ایدنجه مطبوعات حیاتنه کیردی؛ آرقاداشی نوزاد بکله برلکده (نوروز) مجموعه‌سنی چیقاردی؛ (خدمت)ك تأسیسنه یاردیم ایتدی؛ فنه مراقلی ایدی: علوم طبیعیه‌نك بعض بحثلرینه عائد برقاچ کوچوك کتاب یازمشدر.

ادبیاتی چوق سوییوردی؛ بزده‌کی حکایه‌لرله اکتفایه راضی اوله‌مازدی؛ مدحت افندی‌یی تقدیر ایتمکله برابر صنعته آزآشنا کورویوردی؛ نامق کمالك جزمیسی، انتباهی، زماننده بیله، یالکز افاده کوزه‌للکیله ممتازدی؛ محمود اکرم بك شمسایی، عربه سوداسنی دها بتیره‌مه‌مشدی؛ سزائی بکك سرکذشتنده انقلاب املی حس ایدیلیوردی؛ نابی زاده یتیشمشدی؛ ادبیاتمزده استقباله دوغرو برحرکت، قوتلی بر جریان حاضرلنی واردی: خالد ضیا ایچون افقلر آچیق دورییوردی؛ «نمیده، براولونك دفتری، برازدواجك تاریخ معاشقه‌سی، فردی وشرکاسی» کبی حکایه‌لری بویوك براحتیاجه تقابل ایتدی. ثروت فنونده چیقان مائی وسیاهی «عشق ممنوع» ادبیاتمزك پك قیمتلی برثروتی اولدی. حکایه‌لرنده خیالی شعر فیضانلری ایچنده یاشایان متحسس قهرمانلر بولدق؛ «کوچوك فقره‌لر، بریازك تاریخی، صولغون دمت، ناقل، برشمر خیال» کبی حکایه کلیاتنده چوق کوزه‌ل صحیفه‌لری

وار؛ یازیلری سادەلکە یاقین دەکلدر؛ اوقونیورکن آغدەلی، قویو برکولکە حسی ویرر؛ سوسلرە
پك طرفداردر: چیچکسزلکە تحمل ایدەمز. کرفت، مسلسل برآهنك آرەسندە زینتە مستغرق
کورونور؛ پك ظریف یازمقدە کوزەللك بولور: موسیقیلی سوز؛ پك ولود براستعداد ایلە ممتاز
جلدلر حاضرلامشدر: فروزان، قارە تطبیقلریلە کابوس تألیفنی برتیاترو موسمندە صحنەیە ویردی...

دارالفنونده اوقوتدیغی غرب ادبیاتی ایچون دورت بش جلد اثر یازدی؛ غزتەلردەکی سیاسی
مقالەلریلە آلمانیا مکتوبلرینك قیمتی آزدر؛ اسکی ثروت‌فنونده آلفونس‌دودە، بومارشە کبی فرانسز
محررلرینە دائر برواچ تحلیلی چیقمشدی؛ شهبالدەکی یازیلری ایچندە چوق ایی پارچەلر وار؛ ادبیاتمزك
خالد ضیا بکدن بیوك حکایە محرری یوقدر...

رضا توفیق. — کیبوری مدعی عمومیلکنده بولنان خواجه محمد توفیق افندینك اوغلیدر؛
١٢٨٣ تاریخنده جسر مصطفی پاشاده دوغمشدی؛ چوجوقلغنی مختلف مکتبلرده کچیردی؛ (آلیانس
ایزرائیت) ده اوقویورکن اسپانیولجه، فرانسزجه اوکرەندی؛ صوکرەدن انکلیزجەیە چالیشدی.
پدری شرقك علم لسانلرینە واقفدی؛ اوغلنك عربی وفارسی اوکرەنمەسنە دقت ایتدی.

هنوز کنج برمکتبلی ایدی: فلسفەیە، حیاتك حقیقتنی؛ بیوك متفکرلرك افکارینی اوکرەنمکە،
دەرین دوشونجەلرە مراق ایدییوردی؛ روحنك هیجانە، انکین، سرآزاد کوکالی خصوصی یاشایشە
کویا احتیاجی واردی. کوچوك ایکن غریب برهوسلە ذوق آلەرق عاشقلرك قوشمەلرینی، ماضینك
دلبر حسرتینی یادن سازینی دیکلەدی؛ ملکیەدە ایکن نامق کمالك، ضیا پاشانك، اکرم، حامد
بکلرك اثرلرینی اوقودی؛ بو کافی دەکلدی: اوروپانی جاذب، بزە چوق متفوق کوردی؛ فرانسە
وانکلیز ادبیاتنك تأثیرینە معروض قالدی. فکرا عصرینك یکی اساسلرە تبعیتلە کنیشلەین علمنە
مربوط کورونور، حسنی تاریخمزدەکی غزانە صمیمی شعر تحسسلریلە باغلی بولویورز. دیوانلریلە اسکی
سازوتکیە شاعرلرینە بکزەیور: خراب معبدلرمزدەکی آجی سکونی، یقیق تربەلرك یانیق شکایتلرینی
دوشنمشدر؛ داغ اتکاریت یشیلکی ایچندە کولومسەین چیچکلم چیچکلرندن کوزەل بر دمت شعر
یازەبیلیر. هرمحاربە صوکندەکی هجرت‌قافلەلرینە اونك دیوانلرندن سرپیلن حسرتلە دەریندن آجیورز.

عروضلە یازدیغی منظومەلری دیکر. جناب بکلرك شعرلرینە بکزەمەیور: اساسی دها موافق
برنسبتلە حامدە یاقلاشیر؛ تورکجەسی قوتلیدر.

« قاموس فلسفە » سنك، حامدنامەسنك، فلسفە درسلرینك قیمتی چوقدر. غایت قولای‌یلقلەیازار.
اوزون سوز سویلرکدە، قونفرانسلرندە مشکلات چکمز؛ مملکتمزدە یاشایان مختلف لهجەلری بیلیر.
شیمدی دارالفنونده فلسفە درسی ویریور؛ آمریقان قولەژندەدە خواجەلغی واردر.

روشفور. — فرانسزلرك دها زیادە ورتە ذکالی خلقە خطاب ایدەبیلن، لسانی قوتلی بر
محرری. ایکنجی امپراطورلغك صوك سنەلرندە، [١٨٦٨-١٨٦٩] دە چیقاردیغی فنار [لانتەرن]
اسملی هفتەلق غزتەسی امپراطورلق علیهندە، ملك حاکمیتنە شدتلە طرفدار بر مجموعە نوعەسی
کبیدی؛ نامق کمال بك، سلطان عزیز دورندە « یکی عثمانلیلر » جمعیتنك پاریس ولوندرە شهرلرندەکی
شعبەسنە اشتراك ایتدیکی زمان [١٨٦٨] بو محررك هیجانلی مقالەلرینی یاصدیریوردی؛ نزم
وقتی آتشلی انقلابی کنجلرك دقتنی جلب ایتمشدی؛ فرانسەنك دیکر بیوك غزتەجیلری یانندە
قیمتی چوق دەکلدر...

سلیمان نظیف . — اسکی شاعر ومورخ دیاربکرلی سعید پاشانك اوغلی ، فائق عالی بکك بیوك برادریدر : دها چوجوق ایکن عرب وایران ادبیاتنده‌کی سحرلی ، کوزه‌ل نفوذ ایله دولو برمحیط آره‌سنده یاشادی : شعریمزك اسکی عجزلرینی حس ایتدی : مملکتده انقلاب وسیاست هوسلری واردی : کنج وجدانلر ، کمال‌ك آتشلی هیجانلرندن فیشقیرمش وطن عشقیله یانیوردی ؛ أدبیات ، اطرافمزده‌کی یأسی ، عصبین امللرینی هایقیرمغه باشلامشدی : یکی ذکالرده اسکی اداره چنبرینی قیرمق عزمی اویانیوردی ؛ سلیمان نظیف بك ، مصرده امضاسز نشر ایدیلن « کیرلی فغانلر » نی ، « الجزیره‌مکتوبلری » نی یازدی : برمدت وطن جدا برملتجی کبی اسوچره‌ده ، پاریسده کزدی ؛ ثروت فنون اطرافنده برله‌شن ادبیات جدیده جریانلرینه قاریشدی : بر شاعر اولان بیوك پدری ابراهیم جهدی افندینك اسمنی برنام مستعار کبی قبول ایده‌رك برچوق شعر ومقاله نشر ایتدی .

نثرنده خالد ضیابکك نفوذی حس ایدیلیور : کلمه‌لرك سلطنتلی آهنکنه حاکمدر : تراشیده ، یالچین قیالرده کی قدرتلی ، کسکین صعوبتی خاطرلاته‌رق یازار : کورولتولو ، آغیر ، موسیقی هیجانلرندن قوت آلیر : ساکن حسلرك شفاف کوزه‌للکلرینی ایچه اعتنا ایله ایشله‌مز ؛ ده‌کزده مشهور کوپوکلو دالغه‌لر ، اورمانده قیریجی حدیث بر فورطنه کورمك ایستر : غمی‌یی ، ناممق کمالی دوشوندورر ؛ معاصرلری ایچنده الك زیاده جنابی ، حامدی بکه‌نیر .

« بطاریه‌ایله آتش ! » نده وطنمزك حقلی غروری ، قهرمانلغی ، یأسی ، حرمانی واردر ، « فراق عراق » نده الك جانلی بروطن پرورکبی طاشقین هیجانلرله بیوك برمتی ایکلر : عمومی حزن آراسنده خسته وبوینی بوکوك قالماز ؛ مشکلاته امید وعزم ایله یورومکده ذوق آرار .

نظمی ، نثری قدر خصوصی وقوتلی دکلدر : لسانی سده‌لشدیره‌رك ایسته‌ینلرده یالکز قابا ، قاتی کوزه‌للکه وحشی برباباجیلق بولور : مدحنده وهجونده افراطه صاپار : هجا وزنلرینك دشمنی فارسی ترکیبلره شدتله طرفدار کورونور : اسکی ادبیاتمزی بیلیر : فرانسز شعرلرینی سوه‌رك اوقور : هوغودن ، سوللی پرودومدن ترجمه‌لری واردر : یازیلرنده مضیده‌کی ادبی عنعنه‌لرك نفوذینی اصلنه صادق برذره‌یکی کبی محافظه ایدییور . . .

شناسی . — ١٢٤٠ [١٨٢٥] ده استانبولده دوغدی : پدری شمنی تهیه‌لرندن برطوپجی یوز باشیسیدی ؛ کوچوك ایکن یتیم قالمشدی ؛ صبیان مکتبنده اوقودقدن صوکره طوپخانه مکتوبی قلمنه کیردی : خواجه ابراهیم افندیدن عربی وفارسی اوکره‌ندی ؛ شرقه عائد علمه ، ادبی ذوقه تماس ایتدی : فرانسز اردوسندن متقاعد - بالاخره مسلمان اوله‌رق رشاد بك نامنی آلان - موسیو شاتانوفك دلالتیله فرانسزجه‌یه چالیشدی : سلطان مجید دورنده رجالمز اوروپا حیاتنه مراق ایتمشدی : یکی مدنیتك نورینی کوره‌نلر چوغالیوردی : شناسی تحصیل ایچون پاریسه کوندرلدی : عودتندن صوکره صدراعظم بیوك رشید پاشانك حمایه‌سنده معارف ، مالیه‌حتی انجمن دانش اعضالغنده بولندی . ١٢١٨ سنه‌سنك ١٥ حزیراننده دردر کوچوك صحیفه‌دن هفته‌ده ایکی دفعه چیقمق اوزره تصویر افکار غزته‌سنی ، نشر ایتمکه باشلادی : اوروپا سیاستنه واقفدی : مباحثه‌ده معتدل ، منطقی دوشونیوردی : تمیز پوروزسز ، واضح ، قوتلی برقانون متنی کبی دوام ایدن جمله‌لریله خصمنی لزام ایدردی : « مسئلهٔ مبحوثه عنها » مناقشه‌سنده دوقوز دفعه صدراعظم اولان مشهور کوچوك سعید پاشانی افندیلکی زماننده مغلوب ایتمشدی .

دیوانده‌کی قصیده‌لر شکلاً اسکیدر ؛ بعض بیتلری کوزه‌ل شعر هیجانلرندن محروم، یالکز یکی فکرلری حائز کورونور . غزللرنده صحاق، طاتلی صمیمی حسلر بوله‌مایز؛ لافونته‌نك افسانه‌لری طرزنده یازدیغی منظوم خیالی حکایه‌لر افاده‌جه قسماً طبیعیدر ؛ فرانسز شاعرلرندن ترجمه ایتدیکی بش اون صحیفه‌لق موزون یازیلری قوتلی ده‌کلدر ؛ صنعتکارلغنده مکتب صاحبی صاییله‌ماز؛ یالکز حیاتنده مؤثر فکرلرله محهز یازییوردی ؛ «شاعر اوله‌مه‌ی » اسملی بر ده‌لك قومدیسی اطرافزده‌کی کچن وقعه‌لره بکزه‌یور ؛ ضرب امثال عثمانیه‌سیله اهالینك آغزنده دولاشان فلسفی ، تجربه‌یه مستند جمله‌لری بعضاً عربی ، فارسی وفرانسزجه مقابللریله برابر طوپلامقده فائده آرامشدی ؛ لغتی ایچون پارسده ، استانبولده اوزون مدت چالیشه‌رق وثیقه طوپلادیغی ابوالضیا توفیق بك یازییور .

١٢٨٨ [١٨٧١] سنه‌سنده جهانکیرده‌کی أونده وفات ایتمشدی؛ تقسیم مزارلغنده مدفوندر ..

ضیا پاشا . — ١٢٤١ [١٨٢٦] تاریخنده استانبولده دوغدی؛ پدرینك تحصیلی آزدی؛ حتی سلیمانیه جوارنده آچیلان ادبیه مکتبنه بر لالانك حمایه‌سیله کوندرییورکن دینه فنا مؤثر اوله‌جغنی قبول ایتدیکی ایچون اوغلنك فارسی بیله اوقومه‌سنه راضی ده‌کلدی ؛ عبدالحمید ضیا دکی ، مراقلی برچوجوقدی ؛ علمه ، شعره بیکانه یاشایه‌مازدی ؛ عسکرلك خارجنده هنوز یوکسك تحصیلی تأمین ایده‌بیله‌جك مکتب آچیلمامشدق ، باب عالی قلملرندن برینه دوامه باشلامشدی . غایت سریع ، دوغرو ، متوازن یازییوردی؛ سلطان مجید دورنده مابین کاتبلکنه تعیین ایدلدی ؛ آوروپاده یکی علم وتفکر اساسلرینی حائز برحیات واردی؛ سرای محیطی، یوکسك مأموریتلر غربدن أسن جریانلره اوزاق ده‌کلدی ؛ ضیا بك صوکره‌دن صدراعظم اولان ادهم پاشانك دلالتیله فرانسزجه اوکره‌ندی ؛ «یکی عثمانلیلر» جمعیتی اعضاسنك آتشلی ، هیجانلی کنجلریله برابر اوروپایه کیتدی؛ پارسده ، لوندره‌ده ، اسوچره‌ده قالدی ؛ دورت بچوق سنه ظرفنده دکاسنه یکی افقلر آچیلدی ؛ ژان ژاق روسونك امیل اسملی أثرینی ، مولیه‌رك تارتوف تیاتروسنی ، انکیزیسیونی ترجمه ، ادهم پاشانك حاضرلادیغی اندلس تاریخنك یازیلمه‌سنه اشتراك ایتدی ؛ آدینی «خرابات» قویه‌رق اوچ جلد منتخبات حاضرلادی .

اشعار ضیا نامیله نشر اولنان منظومه‌لری شکلاً اسکیدر ؛ تشبیهلرنده نابی، راغب پاشا کبی شعرلره بکزه‌یور ؛ حکیمانه فکرلری معتدل آهنکی حائز برافاده ایله یازار ؛ وزنه، ماضی‌یه عائد لسانك بوتون اوصافنه حاکمدر ؛ شعرلری فلسفه بخاری آلتنده آچیق هیجانلرله محدود کورونور ؛ فضائلری دولدیره‌بیلن نفسلرله هایقیره‌مازدی ؛ تماشالری بوقدر؛ دوغرو تجربه‌لردن کچمش ، ضرب مثل قیمتی حاوی شعرلری بوکونکی تهییج ذوقیله وجدانلری صارصامایور ؛ حزن ایچنده ایکله‌یه‌جك عصبی . حسنه مزاجلی بر صنعتکار ده‌کلدر ؛ مانیدن آلدیغی غنغنلره صادق ، فکر وتحسس خلالرندن متحرز ده‌شه‌نور ؛ فرانسزلرك اون سکزنجی عصرده یاشایان فیلسوفلرینه تابعدر ؛ ژان ژاق روسویه ، مونته‌سکیویه ، وولته‌ره استناد ایدییور .

نثرینك ساده‌لکنه ، اصل حیاتده‌کی هیجانلری یازمغه طرفداردی ؛ ظفرنامه‌سی ، چوجوقلق خاطره‌لری ، لوندره‌ده حاضرلادیغی «رؤیا» سنك لسانی پك طبیعیدر ؛ صنعتکاره یاقین یوکسه‌لیشلری تکه‌نه‌یور ؛ هجومی واردر ؛ ظفرنامه‌سی ، حقه احترامی آز ، عالی پاشایه برچوق ظریف ، زنده هجولرله دولو بر اثردر ؛ ترکیب وترجیع بندی حالا اوقونییور ، خصوصی حیاتنده پرواسز ، حریت پرور ، دکی ، انقلاب ارزولری معتدل بر شاعردی ؛ ایلك قانون اساسی مدافعه‌کرانلرنده بولنمشدی ؛ آطنه والیسی ایکن وفات ایتدی . (١٢٩٥ - ١٨٧٩)

عبدالحق حامد . — ١٢٦٧ [١٨٥١] سنه‌سنده استانبولده دوغدی؛ پدری مورخ خیرالله افندیدر؛ بویوك باباسی عبدالحق منلا سلطان محمود دورینك فن وشعر ذوقنی حائز معتبر رجالندندی .

چوجوقلغی أیی‌غایه‌لره تابع تحصیل شرائطی آراسنده كچیردی؛ خصوصی معلملرینك دقتنه مظهر اولدی ؛ هنوز كوچوك ایكن برادریله برابر پارسه ، پدرینك معیتنده ایران پایتختنه ، طهرانه كیتدی ؛ خارجیه مأموریتیله مختلف مملكتلرده یاشادی؛ شهبندر، سفارت مستشاری ، سفیراولدی؛ شیمدی اعیان اعضاسندندر .

صنعت تمایللریله ، یوكسك شاعرلكه نامزد بویودی ؛ ایلك منظوم تماشایی ادبیاتمزه هیجانلرله هدیه ایتدی؛ شهر ایچنده، اطرافزده جانلانه‌رق احتراص حالنده یاشایان انسانلرك حقیقی چهره‌لرینی كوسترمه‌دی؛ حیاتك مادیلكنه ایته‌یوردی؛ موضوعلرینی تاریخده آرادی؛ قهرمانلری اینجه، مرضی، متحسس ، هركون طانیه بیله‌جكمز علی‌العاده آدملر كبی ده‌كلدر ؛ سفیله ، بحرانلر ایچنده عشق وهجران آراسنده‌صارصیلیور ؛ اشبر ، اسكندرك عظمتنی مغرور، جهانك كنیش افقلرینه یوكسكدن هایقیران وقارلی بر آهنك ایله ترنم ایدر؛ داوالاجیرو ، تك كوزلو چوجوق ، پریلی أولر ، قبرستان كیجه‌سی طبیعتك فوقنده برر اعجوبه حسی ویرر .

شعرلرنده كائناتك بویوكلكی وضعفی واردر؛ یوكسك‌داغلردن هیجانلی حمله‌لرله آشیپور؛ شیمدی أك كوزه‌ل شاهقه‌لرك اوستنده مهابتله اوچویوركن قانادی قیریق ، چاره‌سز حزین برقوش كبی یرلره سریلیر ، اوچوروملره دوشر ؛ آمریقا اورمانلرینك قورقونچ اسرارینه آشنادر ؛ هندستانك مبهم ، كیزلی افقلری الهامنك محرمی اولور؛ حسلری ، خیالی چاغلایان حالنده كوپوكلنه‌رك دوكولور. ده‌رین تفكرله دولوصمیمی تأثرلری واردر: صارصیلان اعصابی‌هیجانله تیترر؛ سمالره هایقیرر؛ الهه یالوارمه‌سنده‌بیله‌بعضاً آجی‌شكایتلر كیزلیدر؛ طنان‌آهنكیله صنعتی پیشنده سوروكلر؛ آ غیرموسیقیسنده شعر تهیجلری حس ایدیلیر . هرپارچه‌سنده برفوران حاضرلغی دویولور. طارق ، ابن‌موسی ، نظیفه عبدالله‌الصغیر وترز،اسلام سلطنتنه قارتی‌ظفردستانلری، آجی‌مرثیه‌هجرانی‌ایله‌جانلی كورونور؛ صحراسی نظمه یكی شكللر ویرمشدر ؛ قویروقلی ییلدیزلر كبی الهامنك محركنی چیزه‌مه‌یورز ؛ یوكسه‌لمه‌سندن نامتناهیلكه یاقلاشیور حسنی آلیرز ؛ سقوطلرنده چوجوق ضعفی واردر ؛ مكتوبلری ، بونلراودر، دیوانه‌لكلرم منظومه‌لری ، غرامی ، اولوسی ، الهام وطنی ، والده‌می ، طیفلر كچیدی ، مقبر وجمله اسملی اثرلری ساردانایال ، دختر‌هندو، ایلخان ، طرخان، صبروثبات ، اینجلی‌قیز ، ماجرای عشق ، لیبه‌رته ، نسترن ، زینب تماشالری ده‌رین أدبی تحلیللره لایقدر . . .

عثمان افندی . — [آت بازاری] اسكیدن دینی بحثلره ، علمه یاقین یاشامش ایكی بویوك مؤسسه واردی: مدرسه، تكیه. آرالرنده بعض‌تفرعاته عائداختلاف اولمقله برابر ایكیسی‌ده اعتقاده، ایمانمزك قوتنه خدمت ایتمشدر . ایچلرنده جغرافیایه ، تاریخه ، ریاضیاته ، حكیملكه مراق ایدنلرده آز صاییله‌ماز ؛ یالكز بیلیورسكز ، اون‌آلتنجی عصردن‌صوكره اوروپا چوق ده‌رین ، اساسلی بر انقلاب كچیردی ، بزده مدرسه ، تكیه حتی بوتون ملت وحكومت اركانی بویكیلكك نفوذینی ، قدرتنی آ كلایه‌مادی ؛ پك اوزون بردور ایچنده هپ غافل‌یاشادق ، مؤاخذه‌یه لایقز . بونكله‌برابر ماضی‌یی‌حقیر، اهمیتسز كورمك یا كاشدر ؛ اسكیلرده مسلك آدمی چوقدی ، اونلری اهمال ایتمك غفلتدن زیاده عادیلك حتی پك‌فنا بركفران اولور .

بوكون آوروپا لسانلرندن برینی اوكرنمك احتیاجنده‌یز ؛ بوندن محرومیت مملكتك علمی وصنعتی ایچون برضرر و تهلكه تشكیل ایدر . فقط شرقك‌ده خزینه‌لری وار : استفاده چاره‌لری یالكز تورجه ایله آرانلماز : اوخه مدرسه‌لی تكیه‌لی علما اكثریا عربجه یاخود عجمجه یازیبوردی ؛ بوایكی لسانله اثر حاضرلایان مؤلفلری بویوك ، اوزون برسلسله حالنده كوستره بیلیرز ، آت بازارلی عثمان افندی بوزمره‌نك ایكنجی مرتبه‌دن برمحرریدر؛ كتابلری دینه، اعتقادك اساسلرینه عائددی ؛ هجرتك اون برنجی، میلادك اون یدنجی عصرنده خلقه واعظ ومرشد اولمشدی. حكومتجه قبریسه كونده‌رلدی. اوراده مدفوندر : نامق كمال بك، « منفاده » سرلوحه‌لی یازیسنده بو آت بازارلی عثمان افندیدن بحث ایدییور .

فائق عالی . — مرآت العبر ، میزان الادب مؤلفی مورخ وشاعر دیاربكرلی سعید پاشانك اوغلی ، سلیمان نظیف بكك كوچوك قرداشی . . دها ملكیه‌ده اوقوبوركن ثروت فنونده شعر نشر ایدییوردی : چوجوقلغندن بری حامدك تأثیرینی دویبور : آغیر ، احتشامه یاقین، دولغون كلمه‌لی ، قوبو خیاللرده تابع منظومه‌لری حالا حامده بكزر : دائما سماله سلطنتلی بر آهنك ایچنده یوكسه‌لمش كورونور : طبیعی نماں فوقنده‌كی دبدبه عشقنی فضله اظهار ایدر؛ اینجه، شفاف شعرلری كنیش . یوكسك معالی طاشقین كلمه‌لرك موسیقیسندن بكار؛ حیاته اینمكه راضی اولماز، خیاله یاقین، مدی كوروشلردن اوزاق برحالی واردر : محتشم كیجه‌لری ، ییلدیزلی سمانك دولغون كولكه‌لر ایچنده پارلایان لكشانلرینی حس ایتدیرر : منظومه‌لرنده‌كی محدود فلسفه تفكرلری یانینده افاده‌سنه یونی بوكوك ، حزین كورونه‌ن ، كله‌لرك مادیلكنی آز صاقلایه بیلن برملال رنكی ویرر ؛ « فانی تسلیلر » نده كورولتولو ، جوشقون ، وزنه شدتله حاكم مصراعلری ایچنده اسرار ایله اورتولو، كوزه‌ل، مطرد قالمق تهلكه‌سنه معروض موسیقیلی شعرلر بولیورز؛ « تماثیل » اكثریا ایلك اثرینك متكملی . صنعت حدودی معین ، ادبیاتمزك تاریخنده موقعی حائز قیمتلی تحلیلاره لایق بر مابعدی‌در : شعرلرنده پاشادیغی برك دیارنكر . استانبول سمالرینك ، دجله‌نك دلبرلكنی ترنم ایدر : « الحان وطن » ده قدرتلی ملی دستانلر یازمق ایچون دوغان بر شاعرك آغلامق هجرانیله یاشامق طالعسزلكنه دوشن محزون نوحه‌لری حس ایدیلیر .

« استانبول قبیلرنده » اصلی منظوم تیاترو‌سی ، تماشا صنعتیله هیچ برصحنه‌ده قازانه‌ماز ؛ اوچ پرده‌لك « ندیم » نده‌چوق كوزه‌ل شعر صحیفه‌لری واردر: افاده‌لرنده‌كی قدرتك عروض وزنلرینه ولای تحكم ایتدیكنی غایت آچیق كوروبورز : هیسی انتشار ایتمه‌دیكی ایچون تدقیقه امكان اولمامقله برابر ایلك پرده‌سنده‌كی وثق عالی اسلوبندن آكلاشیله‌بیلیر : صحنه‌ده یاشایاماز : ساده‌لك جریانلرینك غلبه‌سنه معترض ، نوعنده الك چوق موفق قیمتلی برشاعردر .

فضولی . — برنجی سلطان سلیم و قانونی سلطان سلیمان دورنده [۹۱۰ ـ ۹۷۵ یاخود ۹۰۰ ـ ۹۶۳ آراسنده، میلادی: اون آلتنجی عصرده] عراقده ، بغداد جوارنده یاشامش بویوك بر شاعر . منظومه‌لری حسنك صمیمیتنی تورك لسانی موجود اولدقچه یعنی ابدیته قدر محافظه ایده‌جكدر . حیاتنده هركسك هیچ بر املی وار : كوكلك آچی، دمرین هجرانلرندن اینجمز صیزلار؛ قلبنك صمیمی دوام ایتدكچه اطرافنده یالكز آفلایان ایكی شفقتلی كوز بولنور؛ بو، طاتلی برتسلیدر؛ عطیاری نه خوشك هیجانلرینی حس ایدنلرده حیاتدن چكیله‌جك! آقشاملرك مور كولكه‌لی وادیلرنده

کیم بیلیر نه‌قدر نشیده‌لر، فریادلر کوکلره یوکسه‌لمك ایسته‌مشدی، بوکون اوزو الی یوره‌کلرك خلجانلرینی هیچ کیمسه بیلمه‌یور. فضولی، بویله ده‌کلدر؛ شعرلرنده هیچ‌بریق، ضطراب و هجران واردر؛ دورت یوز سنه‌دن بری قلبی قانایور؛ سوزلریله روحی آراسندن هنوز صوئوق برروزکار جریانی کچمه‌مشدر. «دیوان» ی «لیلی و مجنون» داستانی یعنی حکایه‌سی. «حدیقة السعداء» سی «شکایتنامه»‌سی موضوعلریله برابر مراقله تحلیل ایدلمکه ده‌کر؛ اوته‌کی جلدلرده کوچوك برر تدقیق تجربه‌لری کوره‌جکسکز؛ هنوز فضولینك حسنی، الهاملرینی آکلامعه غیرکافی اوفاق برمنظومه‌سنی اوقودیکز؛ عمومی وصفلرندن بحث ایتمك زمانی آنجق یارین حلول ایتمش اوله‌جقدر . . .

محمد عاکف . — چوجوقلغی قدرتلی ایمان رعشه‌لری دویان، تمیز، دیندار برعائله آراسنده کچدی؛ مدرسه‌لر واسطه‌سیله نسلدن نسله انتقال ایدن عنعنه‌لره وقفدر؛ بیطار مکتبنده اوقویه‌رق مادی، مثبت مشاهده‌لره مستند فنك ذوقنی‌ده حس ایتمشدر؛ قبی اسلام عشقیله چارپیور. «صراط مستقیم»، «سبیل الرشاد» مجموعه‌لرنده چیقان یازیلری، دینی قناعتلره طبیعی و انفس سلاستی حائز برجریان ویردی؛ حیاتك مختلف صفحه‌لرینی کوسترمکده ذوق آرادی؛ صمیمی هجرانلر ایچنده یانان بر مسلمان شاعریدر؛ کوکلی بلقان حربنك آجی خاطره‌لریله قانامشدی؛ منظومه‌لری بیقلمش خانمانلرك دره‌ین فریادلرینی تاریخه طاشیور؛ وزنه، لسانه حاکمیتی چوقدر؛ ادبیاتده غایه‌سی کوزه‌ل، طاتلی هیجانلری افاده‌یه انحصار ایتمز؛ فکرلرینی دها مؤثر بر قدرتله آکلاتمق ایچون نظمه طرفدار اولیور. شعرلرینك محاوره قسمی غایت طبیعیدر؛ اسکی اثرلری بینیر؛ ادبیاتمزك اساسلرینه وقوفی واردر؛ تخیل بر دیارك کبزلی، اسرارلی افقلرینی تصویر ایتمز، اطرافنی کورر؛ مشاهده‌لری قدرتلی وحقیقی حیاته موافقدر؛ ملتمزك المی، ذوقنی دویه‌یور؛ «صفحات» ی بزم اضطرابلریمزه، نشئه‌لریمزه قوتلی بر واسطه اولمشدر . . .

نامق کمال . — ۱۲۵۶ [۱۸٤۰] سنه‌سنده تکفور طاغنده دوغدی؛ تاریخاً معتبر، مملکتنه صمیمی علاقه‌لرله مربوط برعائله‌دندی؛ ولده رشدیه‌سندن باشقه‌سن هیچ برمکتبده اوقویه‌مادی؛ کندی ذکاسنك مبدعی و مربیسی اولمشدی؛ هنوز یکرمی یدی یاشنده واردی؛ مملکتده فنا اداره اسارتنی قیرمق ایچون «یکی عثمانلیلر» جمعیتنك مؤسسلری آراسنه جانلی بروطن پرور عشقیله قاریشدی؛ سیاسی امللرله اوچ بچق سنه اوروپاده بولندی؛ ممنك ولاکتلرندن متهیجدی؛ کانبالی، وطن وسلستره‌یی بو تأثیرله یازمشدی؛ اسکی قهرمانلق دورلریمزك یادنده قوت وتسلی آرایوردی؛ اوراق پریشان، قنیثره بو تهیجله انتشار ایتدی؛ وجداننده فوران حالنده یانان وطن عشقنك صمیمی صیجاقلغنی بوتون قلبلره دوکمك ایسته‌یوردی؛ مملکتك مقدساتنه شدتله حرمتی واردی: رنان مدافعه‌نامه‌سی ایله مسلمانلغی صیانت ایتمك ایسته‌دی؛ جلال الدین تیاتروسی دینه کوکلی براستغراق ایله انقیادینك دستانه بکزه‌ین حرارتلی مدحیه‌لرینی طاشیور: حقمزك أیالکی، دوغرولغی، کوزه‌للکی دویان بر تمثالیدر؛ اوروپه، اطرافمزده کنیشله‌ین مدنیته جدی تمایل احتیاجنی حس ایتمشدی؛ ماضیدن هجران، تحسس حتی حقلی غرور طوغلایوردی؛ ملی وقاری طالعسز کوکللره طاتلی امیدلرله سرپه‌جك قدرتی حائزدی .

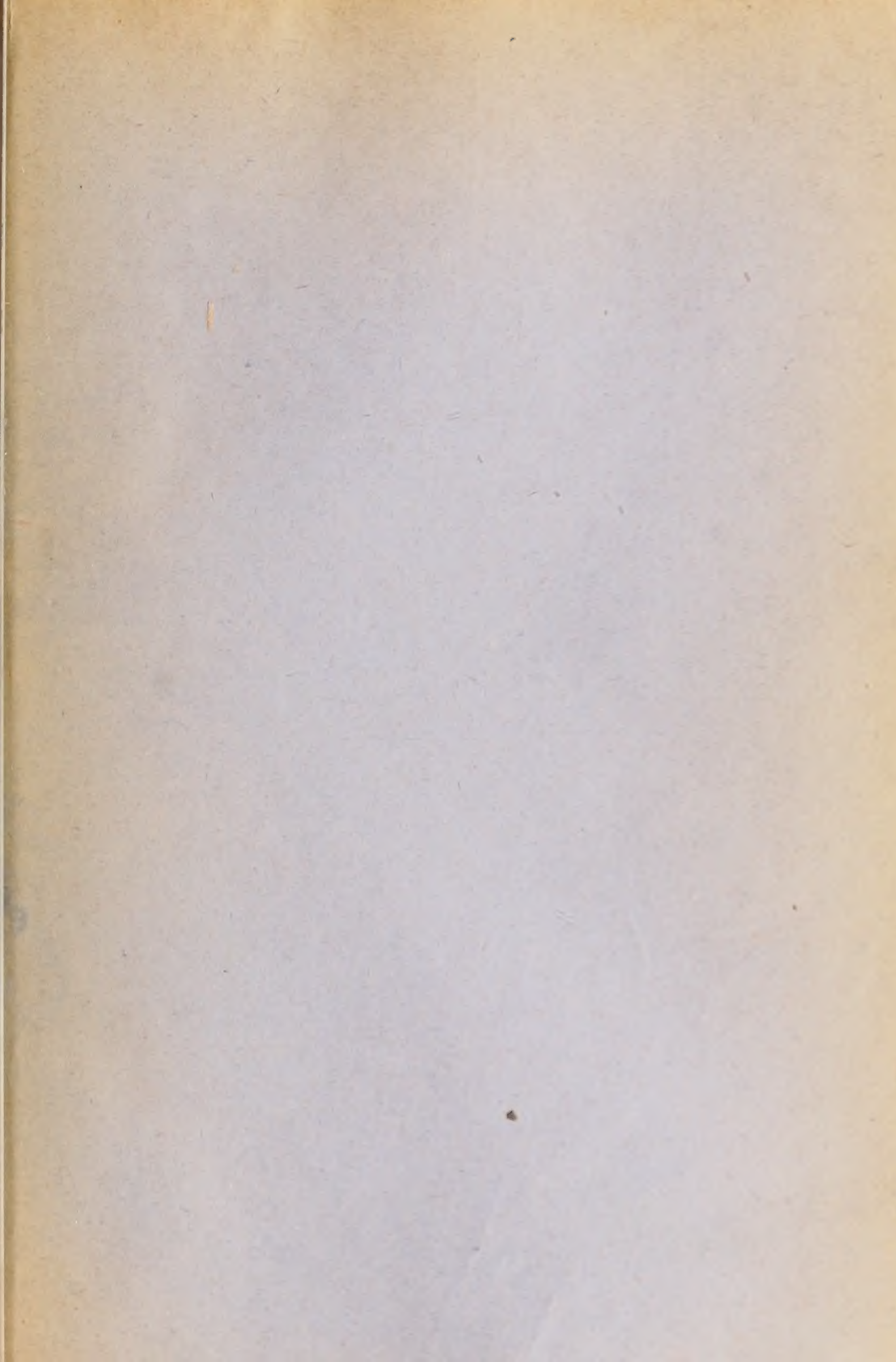
تیاترو محررلکنك بزده ماضیسی یوقدی؛ یکی بر هوسله تماشایه مراق ایتمشدی؛ ترتیبنده، لساننده خطالری واردی؛ صحنه‌یی وطن حسلری، اخلاق ایچون واسطه کبی قبول ایدیوردی .

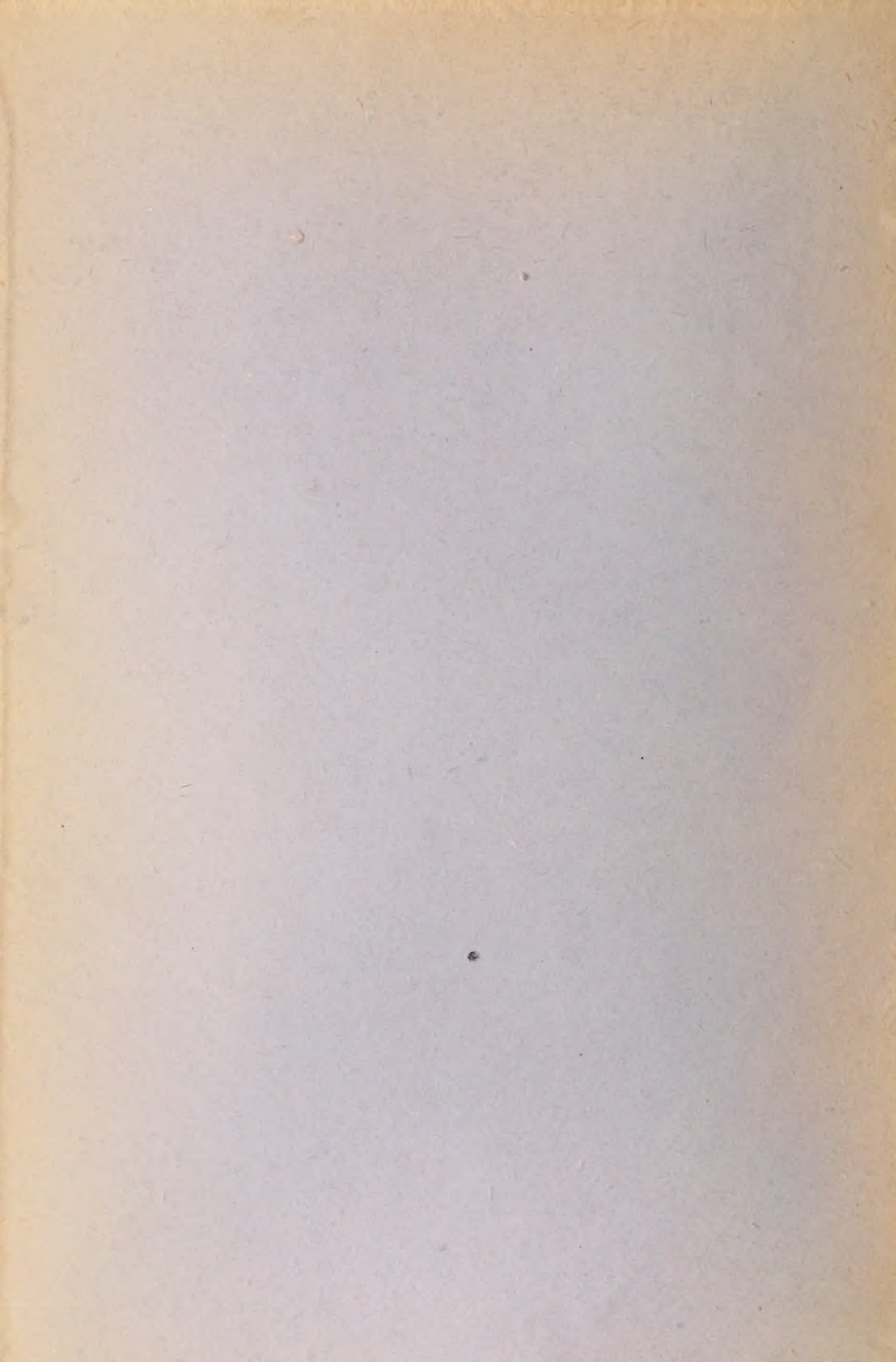
ضیاپاشانك خرابات اسملی منتخباتی بر کتاب حالنده نشر اولنان ایکی اوزون مکتوبله مؤاخذه ایتدی : «تخریب خرابات» و «تعقیب»، خصمنی الزامه وسیله اولسون دیه عصبی سیاست ومنفا عذابیله کوزه‌ل، متوازن، خطدن آزاده برتنقید نمونه‌سی کبی حاضرلانه‌مادی ؛ محمود اکرم بکك مه‌پریزون ترجمه‌سنه دائر ویردیکی ایضاحق ادبی مؤاخذه خارجنده مهم کورویورز ؛ مکتوبلرنده، مقاله‌لرنده کوزه‌للکه عائد ذوقنك قویو کولکه‌لری واردر .

فلاکته بیله‌رك وحقك غلبه‌سی ایچون فداکارانه قتلانه‌رق کیریبوردی ؛ تحملی چلیکدن متانتی حائزدی . منظومه‌لرینك سرت قیالر کبی قیریلماز قوتلی عزمی وجداندن یوکسه‌لن اعانه مستنددی ؛ حق سویله‌مکده جسور وپرواسزاولمشدی؛ قرق سکز سنه‌لك قیمتلی عمرنده هپ هیجانلی، فکرنده وحسنده صمیمی یشادی؛ یازدیغی عثمانلی تاریخنك منع ایدلدیکنی قهر اوله‌رق ایشیتدکدن آز صوکره ساقزده وفات ایتدی ؛ ملتمزك بروليسی کبی قهرمان‌نامی کوکلریمزده ابدی قالدی ؛ مزاری روم‌ایلی فاتحی سلیمان پاشانك تربه‌سی یانده ، بولاییرده‌در .

ندیم . — [١١٠٠ ـ ١١٤٣ . میلادی : اون سکزنجی عصر] منسوب اولدیغی عائله، کندینك بر شعرنده یازدیغی کبی « ابو الفتح » ك زماندن بری پادشاهلرك اطرافنده مملکته خدمت ایتمشدی : عربی، فارسی وجغتای لسانلرنده منظومه یازه‌جق قدر قدرتی واردی. اثرلرنده شخصیلکی، ممتاز ، خصوصی وصفلری بللیدر؛ آچیق، نشئه‌لی یازار . فضولی یانیق حسلریله محرومیت آراسنده یشامش ، طالعسز ، آجی، سیاه تجربه‌لر ایچنده اکثریا بوینی بوکوك برشاعر حالی کوستریر؛ ندیمك آلنده الم ایزلری یوقدر؛ اوزون حسرتلره ، ئولوم اندیشه‌لریله صیزلامغه تحمل ایده‌مز؛ سوزلرینی آغیربشلی . حاینه سویلیه‌جك بر آدمك افاده‌سنه بکزه‌تمه‌یز ؛ حیاتده سوینچ ، اکلنجه آرار ؛ قیریلوب دوکولمه‌یی، نازی ، ادالی بکه‌نیر . اوچنجی سلطان احمد دورنده باخاصه داماد ابراهیم پاشا صدراعظم ایکن استانبولده پادشاه یاخود وزیرسرایلری اطرافنده کیلر ، ذوق ایچنده یاشامش.. قیشین حلوا صحبتلری ، بهارده لاله باغچه‌لرنده چراغان اکلنتیلری ترتیب ایدیلیرمش . ندیمك شعرلرنده بونوع طاتلی اذواقك سرپنتیلری چوقدر . کلمه‌لری کوکلنده‌کی نشئه‌یله حالا جانلی کورونور . اصل ادبی اوصافنی اوته‌کی جلدلرده بوله‌جقسکز ؛ ندیمدن صنفده هنوز بر منظومه اوقومق نصیب اولمامشدر .

فهرست

PL
231
S48
1920
v.2